

ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံ

စံပြုဖက်ဒရယ်

ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ

ဤစံပြုဖက်ဒရယ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ အား နိုင်ငံရေးအရ စုပေါင်း
ပိုင်ဆိုင်ကြသူများမှာ
အောက်ပါ အဖွဲ့အစည်းကြီးများဖြစ်သည်။

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားကောင်စီ (National Council of the Union of Burma -
NCUB)၊ ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (မူကြမ်း) ရေးဆွဲရေးနှင့် ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ (Federal
Constitution Drafting and Coordinating Committee - FCDCC)၊
ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ကိုယ်စားပြုကော်မတီ (CRPH) နှင့် ဖက်ဒရယ်ဖော်ဆောင်ရေး
ပြည်သူ့ကိုယ်စားလှယ်များကော်မတီ (People's Representatives Committee for Federal -
PRCF)

ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ ပညာရပ်အရ
ဖက်ဒရယ်ဥပဒေအကယ်ဒမီက ပေါင်းစုတင်ဆက်သည်။

စံပြုဖက်ဒရယ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ

မာတိကာ	စာမျက်နှာ
ပဏာမ ရှင်းလင်းချက်	(၁ - ၂)
နိဒါန်း	(၃ - ၄)
အခန်း (၁) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ ဝိသေသလက္ခဏာများ (The Characteristics of the Federal Union)	(၅ - ၇)
အခန်း (၂) အခြေခံအခွင့်အရေးများ (Basic Rights)	(၈ - ၁၇)
အခန်း (၃) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်များ (The Member States/Provinces of the Federal Union)	(၁၈ - ၂၁)
အခန်း (၄) ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော် ဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့် လည်ပတ်ခြင်း (The Formation and Operation of the Federal Legislative Chambers)	(၂၂ - ၂၉)
အခန်း (၅) ဖက်ဒရယ်ဥပဒေပြုခြင်း (Federal Legislation)	(၃၀ - ၃၆)
အခန်း (၆) ဖက်ဒရယ်အုပ်ချုပ်ရေး (Federal Administration)	(၃၇ - ၅၂)
အခန်း (၇) ဖက်ဒရယ်တရားစီရင်ရေး (Federal Judiciary)	(၅၃ - ၅၉)
အခန်း (၈) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ ကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေး (Federal Defense and Security)	(၆၀ - ၆၃)
အခန်း (၉) ဖက်ဒရယ်ဘဏ္ဍာရေးအစီအမံများ (Federal Financial Matters)	(၆၄ - ၆၇)
အခန်း (၁၀) လွတ်လပ်သော လူထုအသင်းအဖွဲ့များနှင့် တိုင်းပြည်အဆောက်အအုံများ (Independent Civil Society Organizations and State Institutions)	(၆၈ - ၇၂)
အခန်း (၁၁) အစိုးရများ အချင်းချင်းအကြား ဆက်ဆံရေး (Relationship among the Governments)	(၇၃ - ၇၅)
အခန်း (၁၂) အရေးပေါ်ကာလဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်များ (Emergency Provisions)	(၇၆ - ၇၉)
အခန်း (၁၃) အသွင်ကူးပြောင်းရေး ကာလဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်များ (Transitional Provisions)	(၈၀ - ၈၁)
အခန်း (၁၄) ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်ခြင်း (Amendment of Constitution)	(၈၂ - ၈၃)
အခန်း (၁၅) အထွေထွေ ပြဋ္ဌာန်းချက်များ (General Provisions)	(၈၄ - ၈၇)

ပဏာမ ရှင်းလင်းချက်

ဤစံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေအား နိုင်ငံရေးအရ စုပေါင်းပိုင်ဆိုင်သူများမှာ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားကောင်စီ (National Council of the Union of Burma - NCUB)၊ ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (မူကြမ်း) ရေးဆွဲရေးနှင့် ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ (Federal Constitution Drafting and Coordinating Committee - FCDCC)၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ကိုယ်စားပြုကော်မတီ (CRPH) နှင့် ဖက်ဒရယ်ဖော်ဆောင်ရေး ပြည်သူ့ကိုယ်စားလှယ်များကော်မတီ (People's Representatives Committee for Federal - PRCF) တို့ဖြစ်ကြသည်။ ၎င်းတို့ ဖွဲ့စည်း၊ ပေါ်ပေါက်၊ လှုပ်ရှားခဲ့မှု တခုချင်းစီဆိုင်ရာများကို နောက်ဆက်တွဲတွင် ရှုစားနိုင်ပါသည်။ ၎င်းတို့အသီးသီးက ၁၉၉၀ မှ ၁၉၉၆ ခုနှစ်များတွင်လည်းကောင်း၊ ၂၀၀၅ မှ ၂၀၀၈ ခုနှစ်များတွင်လည်းကောင်း၊ ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင်လည်းကောင်း၊ ၂၀၂၂ မှ ၂၀၂၄ ခုနှစ်များတွင်လည်းကောင်း၊ ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (မူကြမ်း) များနှင့် ဖက်ဒရယ် ဒီမိုကရေစီပဋိညာဉ်တို့တွင် ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၌ ပါသင့်သောကျောရိုးတို့ကို ရေးဆွဲခဲ့ကြသည်။ ယင်းတို့အား စုပေါင်းကာ ဤစံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေအား မွေးထုတ်လိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။

၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင်ပေါ်ထွက်လာသော ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီပဋိညာဉ်၌ အရင်းခံအနှစ်သာရတခုအနေဖြင့် “ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်များနှင့် ယင်းပြည်နယ်များအတွင်းရှိ ပြည်သူတို့သည် အချုပ်အခြာအာဏာ၏ မူရင်းပိုင်ရှင်များဖြစ်သည်” ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ အဆိုပါ အနှစ်သာရသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံရေးအရ သာမက ဥပဒေအရပါ တရားအဝင်ဆုံးဖြစ်သည့် ပင်လုံစာချုပ်ကို ရှင်းလင်းစွာထင်ဟပ်သည်။ တိုင်းရင်းသား ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းရင်းသားပေါင်းစုံလူထုများ လိုလားတောင့်တလျက်ရှိကြသော ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်အား အာမခံချက်အပေးနိုင်ဆုံး အနှစ်သာရ ဖြစ်လာသည်။

၎င်းအရ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအား ပြည်နယ်များကို အခြေပြုပြီး အောက်ခြေမှ အထက်သို့ (Bottom - up) အခြေခံဖြင့် ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းရန်လည်းကောင်း၊ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုကို လက်တွေ့လည်ပတ်ရာတွင် ပြည်နယ်အစိုးရများက အခရာကျသောနေရာယူရန်လည်းကောင်း ရှင်းသွားသည်။ ၎င်းအပေါ်အခြေခံလျက် ရှေ့ပိုင်းက ထွက်ပေါ်ခဲ့သည့် NCUB နှင့် FCDCC တို့၏ ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပထမနှင့် ဒုတိယ မူကြမ်းများကို တစ်စုံတရာပြင်ရန် လိုအပ်လာသည်။ နောက်ဆုံးထွက်ပေါ်လာသည့် PRCF ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေသည် ပြည်နယ်များက အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်ဆိုင်သည့်မှုကို ပိုမိုကျင့်သုံးရန် ကြိုးစားလာ ကြောင်း တွေ့ရသည်။

တချိန်တည်းမှာပင် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအား ပြည်နယ်များစုပေါင်းကာ တည်ဆောက်ရန် ကြိုးစား မည်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ပြည်နယ်များက အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်ဆိုင်သည့်မှုကို အစွန်းရောက် မကျင့်သုံးမိစေရန် နှင့် ဖက်ဒရယ်(ဗဟို)၏ အခန်းကဏ္ဍကို အားကောင်းတောင့်တင်းစေရန် ကြိုးစားသတိပြုပြီး ဖက်ဒရယ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေအား ချဉ်းကပ်ရန်လိုအပ်လာသည်။ ယင်းအတွက် ဖက်ဒရယ်ဥပဒေအကယ်ဒမီ က အဆိုပြုပြဋ္ဌာန်းချက် အနည်းငယ်တို့ကို ဖြည့်စွက်ကာ စုစည်းပြီး ပြည်နယ်များအားလုံးနှင့် တိုင်းရင်းသား ပေါင်းစုံ လူထုကြီးတရပ်လုံးသို့ တင်ဆက်လိုက်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့် ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအဆင့်ရှိ (၄) ခုကို စုပေါင်းရာတွင် ပြည်နယ်များ အသီးသီး၏ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်အခြေခံကို မထိပါးစေဘဲ ယင်းတို့ တခုချင်းအတွင်းတွင် ဒီမိုကရေစီကို ကျင့်သုံးခွင့်ရစေမည့်အုတ်မြစ် သဘောဆောင်သည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်မျိုးပါရှိရန် သတိကြီးစွာ ထားရှိရပါမည်။

သို့မဟုတ်ပါက ဖက်ဒရယ်ကို ဦးစားပေးသော်လည်း ဒီမိုကရေစီအခြေမခိုင်လျှင် အာဏာရှင်ပြည်နယ်များ၏ စုပေါင်းမှုသာ ဖြစ်သွားနိုင်သည်။ သို့ဖြစ်လျှင် သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်များ အသီးသီးအတွင်းရှိ တိုင်းရင်းသားပေါင်းစုံလူထုများအနေဖြင့် အကျိုးမရှိနိုင်ပါ။ တချိန်တည်းမှာပင် လူ့အခွင့်အရေးကို ဥပက္ခာပြုလျှင်လည်းကောင်း၊ လူများစုဒီမိုကရေစီသက်သက်ကို ကျင့်သုံးလျှင်လည်းကောင်း၊ လူနည်းစုများ၏ အခွင့်အရေး အပေါ်အခြေခံသည့် ဒီမိုကရေစီကို ဦးစားပေးလွန်းလျှင်လည်းကောင်း၊ မတူသည့်တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများ အချင်းချင်းအကြား အားပြိုင်မှုကြီးမားနေလျှင်လည်းကောင်း ဖက်ဒရယ် ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံသားနှင့် ပြည်နယ်သားအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုခံရမှုအပေါ် တန်ဖိုးထားချဉ်းကပ်ဖြေရှင်းခြင်း မပြုလျှင်လည်းကောင်း၊ ပြည်နယ်များအသီးသီးအတွင်းတွင် လွတ်လပ်မှု၊ ငြိမ်းချမ်းမှု၊ တည်ငြိမ်မှု၊ တိုးတက်မှုများ ခံစားနိုင်ရန် အခက်အခဲများ ကြီးမားလွန်း ပါမည်။

ယင်းတို့အား ပံ့ပိုးအဖြေရှာနိုင်ရန် ဦးတည်လျက် အထက်ပါအင်အားစုကြီး (၄) ခု၏ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက် တခုတိုင်းအပေါ် အသေအချာလေ့လာပြီး ပြဋ္ဌာန်းချက်တခုနှင့် အခြားတခုတို့ ကိုက်ညီမှု ရှိ/မရှိ၊ ရှေ့နောက် ဆန့်ကျင်မှု ရှိ/မရှိ၊ ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ အနှစ်သာရများအား ထိခိုက်/မထိခိုက် အခြေခံတို့မှ နေ၍ ဖက်ဒရယ်ဥပဒေအကယ်ဒမီက တည်းဖြတ်မှု၊ ဖြည့်စွက်မှု၊ ပြင်ဆင်မှု လုပ်သမျှအားလုံးကို ရှင်းလင်းချက်များနှင့်တကွ အဆုံးသတ်မှတ်စုများတွင် နံပါတ်စဉ်အလိုက် စနစ်တကျဖော်ပြထားပါသည်။ ယင်းတို့ကို သေချာစွာ လေ့လာစေလိုပါသည်။

နိဒါန်း

လွတ်လပ်မှု၊ တန်းတူမှု၊ တရားမျှတမှုတည်းဟူသော လောကပါလတရားကို ဦးထိပ်ထားလျက် ကျွန်ုပ်တို့ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံသားတို့သည် ငြိမ်းချမ်းသာယာပြော၍ ထာဝစဉ်အခွန်ရှည်တည်တံ့ ခိုင်မြဲမည့် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုကို စုပေါင်းညီညာတည်ဆောက်အံ့သောငှာ ဤဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေကို ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းအပ်ပေသည်။

ဤဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနယ်မြေအတွင်း၌ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးပေါင်းစုံတို့သည် ရှေးပဝေသဏီ ကပင် ကိုယ့်ထီးကိုယ်နန်း ကိုယ့်ကြငန်းဖြင့် လွတ်လပ်စွာနေထိုင်ခဲ့ကြပေသည်။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးပေါင်းစုံ တို့သည် သမိုင်းခေတ်အဆက်ဆက်တွင် သီးခြားလွတ်လပ်စွာ နေထိုင်ခဲ့ကြသော်လည်း ဗြိတိသျှကိုလိုနီနယ်ချဲ့ တို့၏ သိမ်းပိုက်မှုအောက်တွင် နှစ်ပေါင်းများစွာ အတူတကွ ကျွန်ုပ်မြင်ခံခဲ့ကြရပါသည်။ ထို့ကြောင့် မိမိတို့ ဆုံးရှုံးခဲ့ကြသော လွတ်လပ်ရေးနှင့် အချုပ်အခြာအာဏာတို့ကို အတူတကွပြန်လည်ရယူကြပြီး ပြည်ထောင်စု ကြီးကိုပါ တပြိုင်နက်ထူထောင်ရန် ပင်လုံညီလာခံကြီးကို ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် ခေါ်ယူကျင်းပခဲ့ကြသည်။^၁ မိမိတို့ သည် “အစိုးရအာဏာကို ကန့်သတ်သည့်အခြေခံဥပဒေစနစ် (Constitutionalism) လွှမ်းမိုးသော” ဖက်ဒရယ် နိုင်ငံကသာလျှင် ပြည်ထောင်စု၏အရင်းခံပြဿနာများအား ဖြေရှင်းနိုင်မည်ဟု ယုံကြည်သည်။

ဤဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေသည် ပြည်ထောင်စုအား စုပေါင်းတည်ထောင်ခဲ့ကြသော နိုင်ငံခေါင်းဆောင်များ သဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည့် ပင်လုံစာချုပ်၊ ပင်လုံကတိကဝတ်နှင့် ပင်လုံမှုတို့အပေါ်တွင် လည်းကောင်း၊ ၁၉၆၁ ခုနှစ် ပြည်နယ်ပေါင်းစုံညီလာခံတွင် ချမှတ်အတည်ပြုခဲ့သည့် ပြည်ထောင်စုစစ်စစ်မှု အပေါ်တွင်လည်းကောင်း အခြေခံသည်။^၂ အမျိုးသားတန်းတူရေး၊ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် နှင့် ဒီမိုကရေစီ အခွင့်အရေးများကို ဦးတည် ရည်မှန်း၍ ပင်လုံစာချုပ်ကြီးတွင် ညီညာဖျဖြေ လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ ကြပြီး လွတ်လပ်ရေးကို လက်ဝယ်ပိုင်ပိုင် ပြန်လည်ရရှိစေကာမူ သက်ဆိုင်ရာအာဏာပိုင်များက အကောင် အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရန် ပျက်ကွက်ခဲ့ကြသည်မှာ ရာစုနှစ် လေးပုံသုံးပုံကျော်ရှိပြီး ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ၁၉၆၅ ခုနှစ်မှစ၍ အဆက်ဆက်သော အာဏာရှင်စနစ်ဆိုးတို့ကြောင့် ဒီမိုကရေစီနှင့် လူ့အခွင့်အရေးတို့ ဆိတ်သုဉ်း ခဲ့ရသည်သာမက ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် တန်းတူရေးအခြေခံမူဖြင့် ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ဖြစ်လာခဲ့ကြ သော တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများ၏ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ပါ ဆုံးရှုံးခဲ့ရလေသည်။^၃

ထိုသို့သော အတိတ်ကာလ၏ အမှားများကို ရှောင်လွှဲနိုင်ရန်နှင့် ကျွန်ုပ်တို့အားလုံး၏ အနာဂတ် ရည်မှန်းချက်များကို ဖော်ဆောင်နိုင်ရန်အလို့ငှာ လူ့အခွင့်အရေးကို ဦးတည်လျက် ဥပဒေစိုးမိုးရေးအခြေခံများ ကိုကိုင်စွဲပြီး တိုင်းရင်းသားပြည်နယ်များနှင့် လူမျိုးများအားလုံး နိုင်ငံရေး၊ ဥပဒေရေးနှင့် လူမျိုးရေးအရ တန်းတူရေးကို ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းသည်။^၄ ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် ကျား/မ တန်းတူရေးအပေါ် အာမခံရေး၊ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုလူနည်းစုများ၏ အခွင့်အရေးအတွက် အာမခံရေး၊ နိုင်ငံရေးနှင့် ဘာသာရေး ရောထွေးမှု ကင်းစင်ရေးနှင့် စစ်အာဏာရှင်စနစ် ထပ်မံပေါ်လာစေရေးအတွက် အရပ်သားအုပ်ချုပ်ရေး အောက်တွင် စစ်တပ်ကို ထားရှိရေး အစရှိသောအခြေခံမူကြီးများကို ကျောရိုးမထွိုင်ပြု၍ ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းသည့် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကြီးဖြစ်ပါသည်။^၅

ထို့ကြောင့် ဤစံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေသည် လွတ်လပ်မှု၏အသီးအပွင့်များကို မိမိတို့အတွက်သာမက နောင်လာနောက်သား သားစဉ်မြေးဆက်များအထိ ရရှိခံစားစေပြီး အမှောင်ကိုခွင်း၍ အလင်းကို ဆောင်ဘိသကဲ့သို့ အတိတ်၏အနိဋ္ဌာရုံများကို လုံးဝပျက်ပြယ်ကွယ်ပျောက်စေလျက် ကမ္ဘာ့အလယ်

တွင် ဝင့်ထည်စွာ ရပ်တည်နိုင်သည့် လွတ်လပ်၍ အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်သော ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု မြန်မာ
နိုင်ငံတော်ကြီး၏ အမြင့်ဆုံးဥပဒေအဖြစ် လိုက်နာကျင့်သုံးရန်အတွက် အခိုင်အမာပြဋ္ဌာန်းလိုက်သည်။^၆

အခန်း (၁)

ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ ဝိသေသလက္ခဏာများ (The Characteristics of the Federal Union)

ပုဒ်မ (၁) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံ

မြန်မာနိုင်ငံသည် လွတ်လပ်၍ အချုပ်အခြာအာဏာပိုင် ပြည်ထောင်စုသမ္မတနိုင်ငံ ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံကို “ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံ”⁷ ဟု ခေါ်တွင်စေရမည်။⁸

ပုဒ်မ (၂) ပြည်ထောင်စုဖွဲ့စည်းခြင်း

ဤဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့်အညီ⁹ ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်အပြည့်အဝရှိ၍ တန်းတူသောနိုင်ငံရေးအာဏာများကို အပ်နှင်းခြင်းခံရသည့် ပြည်နယ်များ¹⁰ နှင့် အခြားသော ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်များဖြင့် အောက်ခြေမှ အထက်သို့ (Bottom-up) အခြေခံအရ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုကို ဖွဲ့စည်းသည်။¹¹

ပုဒ်မ (၃) အချုပ်အခြာအာဏာ

ဤပြည်ထောင်စုကို ဖွဲ့စည်းရာတွင်ပါဝင်သည့် ပြည်နယ်များသည်¹² ဖက်ဒရယ်ဗဟိုအဆင့်သို့ လွှဲအပ်သည့် အခွင့်အာဏာများ (Delegated Power) မှလွှဲ၍ အချုပ်အခြာအာဏာကို အဓိကအားဖြင့် ပိုင်ဆိုင်သည်။¹³

ပုဒ်မ (၄) အချုပ်အခြာအာဏာကို ကျင့်သုံးခြင်း

ဥပဒေပြုမှုအာဏာ၊ အုပ်ချုပ်မှုအာဏာ၊ တရားစီရင်မှုအာဏာများကို ဤဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ တည်ထောင်ဖွဲ့စည်းထားသော ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်များ¹⁴နှင့် ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်၊ ဖက်ဒရယ် အစိုးရ၊ ဖက်ဒရယ်တရားလွှတ်တော်ချုပ်¹⁵နှင့် အခြားတရားရုံးများက ကျင့်သုံးပိုင်ခွင့်ရှိစေရမည်။

ပုဒ်မ (၅) အာဏာခွဲခြားမှု

တရားစီရင်ရေးအာဏာကို ဥပဒေပြုရေးအာဏာနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာတို့မှ သီးခြားကျင့်သုံးစေရမည်။¹⁶

ပုဒ်မ (၆) အာဏာခွဲဝေကျင့်သုံးခြင်း

ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ အချုပ်အခြာအာဏာကို ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်များ အကြား ခွဲဝေကျင့်သုံးခြင်းရှိရမည်။ ထိုကဲ့သို့ ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်များအကြား စနစ်တကျ အာဏာခွဲဝေ ကျင့်သုံးနိုင်ရေးအတွက် ပြည်ထောင်စုအာဏာ၊ ပြည်နယ်အာဏာနှင့် ထပ်တူကျဥပဒေပြုအာဏာ¹⁷များကို သတ်မှတ် ပြဌာန်းရမည်။ ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်များအားလုံး၏ ဘုံအကျိုးစီးပွားအတွက် ကျင့်သုံးရန် လိုအပ်သော အခွင့်အာဏာများကိုသာ ပြည်ထောင်စုသို့ အပ်နှင်းသည်။ ပြည်ထောင်စုအာဏာ၊ ပြည်နယ် အာဏာနှင့် ထပ်တူကျဥပဒေပြုအာဏာများတွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြထားခြင်းမရှိသည့် ကြွင်းကျန်အာဏာများ သည် ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်များတွင် တည်ရှိသည်။¹⁸

ပုဒ်မ (၇) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံ သို့မဟုတ်၊ ယင်း၏ ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်များ တခုခုတွင် ပါဝင်ခြင်းနှင့် ဖွဲ့စည်းပုံအား လိုက်နာခြင်း

- (က) ကုလသမဂ္ဂက အသိအမှတ်ပြုထားသော ဤပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံ၏ နယ်နိမိတ်အတွင်း တွင် ပါဝင်ဖွဲ့စည်းထားသော ပြည်နယ်များဖြစ်စေ၊ ယင်းပြည်နယ်တခုခု၏ အစိတ်အပိုင်းအနေဖြင့် တည်ရှိနေသောစံများဖြစ်စေ၊ ဤဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကိုလည်းကောင်း၊ ဤဖက်ဒရယ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် ဆက်စပ်ရေးဆွဲထားသော¹⁹ သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ကိုလည်းကောင်း လိုက်နာရမည်။²⁰
- (ခ) ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတွင် ပါဝင်ဖွဲ့စည်းသော ပြည်နယ်များအသီးသီးသည် အထက်အပိုဒ် (က) ပါ အခြေခံနှင့်အညီ ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများအား လွတ်လပ်စွာ ရေးဆွဲ၊ အတည်ပြု၊ ကျင့်သုံးခွင့် ရှိသည်။²¹

ပုဒ်မ (၈) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ လမ်းညွှန်အခြေခံမူများ

- (က) အာဏာခွဲဝေမှု၊ သယံဇာတခွဲဝေမှု၊ အခွန်ဘဏ္ဍာခွဲဝေမှုနှင့် ဖက်ဒရယ်ဘဏ္ဍာရေးစနစ်တို့ကို ကျင့်သုံး သည်။ အာဏာခွဲဝေရာတွင် ပြည်သူလူထုနှင့် အနီးကပ်ဆုံးအစိုးရ၏ လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်းထက် ကျော်လွန်သည့် ကိစ္စရပ်များကိုသာ အထက်အစိုးရအဆင့်ဆင့်က တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ရသည့် ဥပဒေသ (Subsidiarity Principle) ကို ကျင့်သုံးသည်။
- (ခ) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု လုံခြုံရေးနှင့် ကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာတပ်ဖွဲ့များ အားလုံးသည် ဒီမိုကရေစီ နည်းကျ ရွေးချယ်တင်မြှောက်ထားသော အရပ်သားအစိုးရ၏ ကွပ်ကဲမှုနှင့် စီမံအုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင် ရှိသည်။ လူသားလုံခြုံမှုကို အခြေခံသည့် မူဝါဒကို ကျင့်သုံးသည်။
- (ဂ) ပြည်ထောင်စုရဲတပ်ဖွဲ့နှင့် ပြည်နယ်ရဲတပ်ဖွဲ့တို့ကို သီးခြားစီ ဖွဲ့စည်းထားရမည်။ ပြည်နယ်လုံခြုံရေး တပ် ဖွဲ့စည်းခွင့်ရှိသည်။ ပြည်နယ်ရဲတပ်ဖွဲ့နှင့် ပြည်နယ်လုံခြုံရေးတပ်တို့သည် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ် အစိုးရ၏ အုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင် ရှိသည်။ ပြည်နယ်ရဲတပ်ဖွဲ့နှင့် ပြည်နယ်လုံခြုံရေးတပ်တို့၏ အသုံးစရိတ်များကို ပြည်နယ်လွှတ်တော်က စိစစ် အတည်ပြုပေးရမည်။
- (ဃ) ပြည်ထောင်စုလုံခြုံရေးနှင့် အရေးပေါ်အခြေအနေတွင်လည်းကောင်း၊ သဘာဝကပ်ဘေးအန္တရာယ်များ နှင့် ကယ်ဆယ်ရေးဆိုင်လုပ်ငန်းများကို ထိရောက်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက်လည်းကောင်း လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များအား အသုံးပြုမှုနှင့် ပတ်သက်၍ ဖက်ဒရယ်အစိုးရနှင့် သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ် အစိုးရတို့က ညှိနှိုင်း ဆုံးဖြတ်ဆောင်ရွက်ရမည်။²²

ပုဒ်မ (၉) ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်²³ ဖွဲ့စည်းခြင်း

ပြည်နယ်အစိုးရအသီးသီးသည် မိမိတို့ကိုယ်တိုင်သော်လည်းကောင်း၊ မိမိတို့က စေလွှတ်သူများသော်လည်း ကောင်း၊ ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်သို့ တက်ရောက်ခွင့်ရှိသည်။ သို့မဟုတ်ပါက သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်အတွင်း ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပစေပြီး ရွေးချယ်တင်မြှောက်ခြင်းခံရသူများအားလည်း စေလွှတ်ခွင့် ရှိသည်။ အချိုးညီဖက်ဒရယ်စနစ်အပေါ်အခြေခံလျက် ပြည်နယ်တခုလျှင် (...) ²⁴ ဦးကျစီ စေလွှတ်တက်ရောက် ရန် ဖြစ်သည်။

ပုဒ်မ (၁၀) ဘာသာရေးကို အခြေမခံသောနိုင်ငံ

(က) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုသည် နိုင်ငံရေးနှင့် ဘာသာရေး ရောစပ်ခြင်းမရှိစေဘဲ၊ ဘာသာရေးကို အခြေမခံသောနိုင်ငံ ဖြစ်စေရမည်။²⁵

(ခ) မည်သည့် ဘာသာအယူဝါဒကိုမျှ နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းခြင်း မရှိစေရ။²⁶

ပုဒ်မ (၁၁) နယ်နိမိတ်

ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ အချုပ်အခြာအာဏာသက်ရောက်သော နယ်နိမိတ်သည် အဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်များဖြင့် ပေါင်းစည်းထားသည့် တခုတည်းသောနယ်မြေဖြစ်သည်။ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်များ အားလုံး၏ သဘောတူညီချက်မပါရှိဘဲ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ နယ်နိမိတ်ကို မပြောင်းလဲရ။²⁷

ပုဒ်မ (၁၂) နိုင်ငံရေးစနစ်

(က) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ နိုင်ငံရေးစနစ်သည် ဥပဒေစိုးမိုးရေး²⁸ကိုအခြေခံသော ပါတီစုံဒီမိုကရေစီ စနစ် ဖြစ်သည်။

(ခ) နိုင်ငံရေးပါတီများကို ဒီမိုကရေစီအခြေခံမှုများ၊ ကျင့်စဉ်များနှင့်အညီ လွတ်လပ်စွာ ဖွဲ့စည်းထူထောင်နိုင် သည်။²⁹

(ဂ) နိုင်ငံရေးပါတီများဆိုင်ရာ ဥပဒေကို ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်နှင့် ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ် လွှတ်တော်များသည် ဤဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် မဆန့်ကျင်ဘဲ³⁰ ပြဋ္ဌာန်းပေးရမည်။

(ဃ) ပြည်သူ့လွှတ်တော် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေများကို ဖက်ဒရယ် လွှတ်တော်က ပြဋ္ဌာန်းပေးရမည်။³¹

ပုဒ်မ (၁၃) အမြင့်ဆုံးဥပဒေ

ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတွင် ဤဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် အမြင့်ဆုံးဥပဒေ ဖြစ်သည်။³²

အခန်း (၂)
အခြေခံအခွင့်အရေးများ (Fundamental Rights)

ပုဒ်မ (၁၄) ရုပ်သိမ်းပိုင်ခွင့်မရှိသော အခြေခံအခွင့်အရေးများ³³

(က) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအတွင်း နေထိုင်သူတိုင်းသည် -

(၁) လူမျိုး³⁴၊ ဇာတိ၊ ကိုးကွယ်ရာဘာသာ၊ အဆင့်အတန်း၊ လိင်(လိင်စိတ်ခံယူမှု)³⁵၊ အသားအရောင်၊ အသက်အရွယ် ခွဲခြားခြင်းမရှိစေရဘဲ ဥပဒေရှေ့မှောက်တွင် တန်းတူအခွင့်အရေးရှိစေရမည်။

(၂) အသက်ရှင်ရပ်တည်ခွင့်ရှိစေရမည်။

(တရားဝင်ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပေါ်ပေါက်လာပြီးနောက် ယင်းအပေါ် အခြေခံလျက် ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်၊ ဖက်ဒရယ်အစိုးရ၊ ဖက်ဒရယ် တရားလွှတ်တော်ချုပ်နှင့် အခြားတိုင်းပြည်အဆောက်အအုံများ၊ အုပ်ချုပ်ရေး ယန္တရားများ ပေါ်ပေါက်လာသည့်အချိန်အထိ သေဒဏ်ပြစ်ဒဏ်စီရင်ခြင်းကို ယာယီရပ်ဆိုင်းသည်။)³⁶

(၃) လွတ်လပ်စွာတွေးခေါ်ခွင့်၊ ယုံကြည်ခွင့်ရှိစေရမည်။

(၄) လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးအဖြစ် တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုခံပိုင်ခွင့်ရှိပြီး လူ့ဂုဏ်သိက္ခာကို ထိပါး စော်ကားခြင်း မခံစေရ။

(ခ) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအတွင်း နေထိုင်သူမည်သူမဆို -

(၁) ကျွန်ပြုခြင်းမခံစေရ။

(၂) အဓမ္မစေခိုင်းခြင်းမခံစေရ။

(၃) နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခြင်း၊ ရက်စက်၍ လူမဆန်သော ပြုမူဆက်ဆံခြင်းမခံစေရ။

(ဂ) အထက်ပါအခြေခံအခွင့်အရေးများကို မည်သည့်အခြေအနေအောက်တွင်မဆို ဟန့်တားခြင်း၊ ထိခိုက် စေခြင်း၊ ရုပ်သိမ်းခြင်း လုံးဝမရှိစေရ။

ပုဒ်မ (၁၅) အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များ³⁷

(က) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအတွင်း နေထိုင်သူတိုင်းသည် -

(၁) လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်၊ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခွင့်၊ သတင်းဖြန့်ချိခွင့် ရရှိစေရမည်။

(၂) လွတ်လပ်စွာ ဘာသာတရားကိုးကွယ်ခွင့်၊ ဘာသာရေးထုံးတမ်းစဉ်လာများကို ကျင့်သုံးခွင့် ရှိစေ ရမည်။

(၃) လွတ်လပ်စွာ စုဝေးခွင့်နှင့် ငြိမ်းချမ်းစွာ ဆန္ဒပြခွင့် ရှိစေရမည်။

(ခ) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ နိုင်ငံသားတိုင်းသည် -

- (၁) လွတ်လပ်စွာ အသင်းအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခွင့် နှင့် ပါဝင်ခွင့်ရှိစေရမည်၊
 - (၂) ပြည်ထောင်စုအတွင်း လွတ်လပ်စွာ သွားလာခွင့်ရှိစေရမည်။
 - (၃) ပြည်ထောင်စုမှ ပြည်ပသို့ ထွက်ခွာခွင့်၊ ပြည်ပမှ ပြည်ထောင်စုသို့ ပြန်လည်ဝင်ရောက်ခွင့် ရရှိစေရမည်။
- (ဂ) အထက်ပြဋ္ဌာန်းချက်ပါ အခွင့်အရေးများကို ကျင့်သုံးရာတွင် ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်က ပြဋ္ဌာန်းသော ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အညီ ဖြစ်စေရမည်။
- (ဃ) ဤပုဒ်မပါအခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များကို ကျင့်သုံးရာတွင် ဒီမိုကရေစီကျင့်စဉ်များကို ဆန့်ကျင်ခြင်း၊ ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးနှင့် ပြည်သူ့ကိုယ်ကျင့်တရားကို ထိခိုက်ပျက်ပြားစေနိုင်ခြင်းများ ဖြစ်ပေါ်လာပါက ကန့်သတ်ဟန့်တားထားသည့်ဥပဒေကို ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်က ပြဋ္ဌာန်းနိုင်စေရမည်။

ပုဒ်မ (၁၆) လွတ်လပ်မှုအခွင့်အရေး³⁸

ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအတွင်း နေထိုင်သူမည်သူမဆို -

- (က) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအတွင်း နေထိုင်သူမည်သူမဆို မိမိ၏ နေအိမ်၊ မိသားစု စာပေးစာယူနှင့် အီလက်ထရောနစ်ဆက်သွယ်ခြင်း³⁹ အပါအဝင် ကိုယ်ပိုင်လွတ်လပ်မှုတို့ကို ဥပဒေနှင့်အညီ မဟုတ်သော နှောင့်ယှက်ခြင်း၊ မိမိ၏သိက္ခာနှင့် ဂုဏ်သတင်းကို ဥပဒေနှင့်အညီ မဟုတ်သောနည်းဖြင့် ထိခိုက်ခြင်း မခံထိုက်စေရ။
- (ခ) ဥပဒေနှင့်မညီသောနည်းဖြင့် လူပုဂ္ဂိုလ်ကို ရှာဖွေခံရခြင်း၊ နေအိမ်ဥပစာအတွင်း ဝင်ရောက်ရှာဖွေခံရခြင်းတို့နှင့် ၎င်းတို့ပိုင်ဆိုင်သည့်ပစ္စည်း သိမ်းယူခံရခြင်းမှ လုံခြုံမှု ခံစားပိုင်ခွင့် ရှိစေရမည်။

ပုဒ်မ (၁၇) ကျား/မ သို့တည်းမဟုတ်၊ လိင်စိတ်ခံယူမှုအပေါ်ခွဲခြားမှုမရှိသည့် တန်းတူအခွင့်အရေး

ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအတွင်း နေထိုင်သူတိုင်းသည် နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် မိသားစု အစရှိသည့်နယ်ပယ်အသီးသီး၌ ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းမခံရဘဲ ရပိုင်ခွင့်များ၊ အခွင့်အလမ်းနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို⁴⁰ ကျား/မ သို့တည်းမဟုတ်၊ လိင်စိတ်ခံယူမှုအပေါ်ခွဲခြားမှုမရှိသည့် တန်းတူအခွင့်အရေး ရှိစေရမည်။

ပုဒ်မ (၁၈) နိုင်ငံသားဖြစ်ခွင့် အခွင့်အရေး

ဤဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ စတင်အာဏာတည်သည့်နေ့တွင် နိုင်ငံသားဖြစ်ပြီးသူများသည် ဤဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ နိုင်ငံသားများဖြစ်သည်။ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအတွင်း နေထိုင်သူ မည်သူမဆို ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် မဆန့်ကျင်ဘဲ နိုင်ငံသားအဖြစ် လျှောက်ထားပိုင်ခွင့်ရှိသည်။⁴¹

ပုဒ်မ (၁၉) ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခံရသူ၏ အခွင့်အရေး

- (က) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအတွင်းနေထိုင်သူ မည်သူ့ကိုမျှ ပြစ်မှုကျူးလွန်သည်ဟု ထင်မြင်ယူဆနိုင်သည့်အခါ ခိုင်လုံသောအကြောင်းမရှိဘဲ သံသယဖြင့် ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခံရခြင်း၊ ထောင်သွင်း အကျဉ်းချခံရခြင်း မရှိစေရ။⁴²

- (ခ) ဖမ်းဆီးခံရသူ သို့မဟုတ်၊ ချုပ်နှောင်ခံရသူတိုင်းကို လူ့ဂုဏ်သိက္ခာနှင့်အညီ ဆက်ဆံမှုခံထိုက်စေရမည်။⁴³
- (ဂ) ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခံရသူ မည်သူ့ကိုမဆို ဝရမ်းအရ မဟုတ်လျှင် (၂၄) နာရီထက် ကျော်လွန်၍ ချုပ်နှောင်ထားခြင်း မရှိစေရ။ (၂၄) နာရီထက် ကျော်လွန်၍ ချုပ်နှောင်ရန် လုံလောက်သော အကြောင်းရှိလျှင် အာဏာရှိသည့် သက်ဆိုင်ရာ အနီးဆုံးတရားရုံးသို့ စွပ်စွဲခံရသူနှင့်တကွ အစီရင်ခံစာ တင်ပြပြီး တရားသူကြီးတဦးဦး၏ ချုပ်မိန့်ဖြင့်သာ တည်ဆဲတရားဥပဒေများနှင့်အညီ ဆက်လက် ချုပ်နှောင်ပိုင်ခွင့် ရှိစေရမည်။⁴⁴

ပုဒ်မ (၂၀) ပြစ်မှုဆိုင်ရာစွဲဆိုခြင်း

- (က) မည်သူ့မဆို ပြစ်မှုတခုနှင့် တရားစွဲခြင်းခံရပါက⁴⁵
 - (၁) အဆိုပါပြစ်မှုနှင့် စွဲဆိုထားကြောင်းကို နှောင့်နှေးခြင်းမရှိ ကြားသိစေရမည်။
 - (၂) အမြန်ဆုံးအချိန်ကာလအတွင်း စစ်ဆေး ကြားနာရမည်။
 - (၃) တရားစွဲဆိုခြင်းခံရသူ၏ ဆန္ဒနှင့်ဆန့်ကျင်၍ သက်သေထွက်ဆိုရန် အတင်းအကျပ်ပြုခြင်း မခံစေရ။
 - (၄) ဥပဒေနှင့်အညီ ခုခံချေပခွင့် အပြည့်အဝရှိစေရမည်။
 - (၅) တရားစွဲဆိုခြင်းခံသူ၏ကိုယ်စား ဥပဒေအကျိုးဆောင်ငှားရမ်းထုချေပိုင်ခွင့် သို့မဟုတ်၊ ငှားရမ်းရန် အခက်အခဲရှိလျှင် ဥပဒေအကျိုးဆောင်အား အစိုးရက အခမဲ့ငှားရမ်းပေးသည့် အခွင့်အရေး ရှိစေရမည်။⁴⁶
 - (၆) တရားစွဲဆိုခြင်းခံရသူ နားလည်နိုင်သော ဘာသာစကားဖြင့် စစ်ဆေးကြားနာမှုကို ခံယူပိုင်ခွင့် ရှိစေရမည်။ ယင်းသို့ဆောင်ရွက်ရန် အခက်အခဲရှိပါက စကားပြန်၏ အကူအညီကို ရယူပိုင်ခွင့် ရှိစေရမည်။
- (ခ) ဥပဒေအရ ကန့်သတ်ပိတ်ပင်ထားသည့် မှုခင်းများမှလွဲ၍ ကြားနာသော တရားခွင်အားလုံးသည် အများပြည်သူတတ်ရောက်နိုင်သောတရားစီရင်ရေး ဖြစ်ရမည်။⁴⁷

ပုဒ်မ (၂၁) တရားစီရင်ခြင်းနှင့်ပြစ်ဒဏ်

- (က) စစ်ရာဇဝတ်မှု၊ လူသားမျိုးနွယ်ဆန့်ကျင်မှု၊ လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှု၊ နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းမှုအစရှိသော နိုင်ငံတကာအဆင့် ပြစ်မှုကြီးများမှလွဲ၍⁴⁸ ပြစ်မှုဖြစ်ပွားစဉ် အချိန်ကာလ၌ အတည်ဖြစ်နေသော တရားဥပဒေအရသာ စီရင်ရမည်။
- (ခ) လူ့ဂုဏ်သိက္ခာကို ညှိုးနွမ်း သေးသိမ်စေသော ပြစ်ဒဏ်များ မချမှတ်ရ။
- (ဂ) တရားသေလွတ်ခြင်းခံရပြီးသူ မည်သူတဦးတယောက်ကိုမျှ အဆိုပါပြစ်မှုအတွက် ထပ်မံစစ်ဆေး စီရင်ခြင်း မပြုရ။
- (ဃ) မည်သူ့မဆို ပြစ်မှုတခုအတွက် တကြိမ်ထက်ပို၍ ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခြင်း မခံစေရ။

(င) မည်သည့်ဥပဒေမျှ နောက်ကြောင်းပြန် အာဏာသက်ရောက်ခြင်း မရှိစေရ။⁴⁹

(စ) အမှုရင်ဆိုင်နေရသူတိုင်းသည် ၎င်း၏ရှေ့နေနှင့် လျှို့ဝှက်စွာ ဆက်ဆံပြောဆိုနိုင်သော အထူးအခွင့်အရေးရှိပြီး ထိုဆက်ဆံပြောဆိုခြင်းကို မည်သူမျှ ဝင်ရောက်နှောင့်ယှက်ခြင်း မရှိစေရ။

(ဆ) အမှုရင်ဆိုင်နေရသူတိုင်းသည် တရားစွဲဆိုသူဖြစ်စေ၊ ဆန့်ကျင်ထွက်ဆိုသော သက်သေကိုဖြစ်စေ ဆန့်ကျင်ရင်ဆိုင်ပြီး တန်ပြန်မေးခွန်းထုတ်နိုင်သည့်အပြင် တင်ပြလာသော သက်သေ အထောက်အထားများကို လည်း မေးခွန်းထုတ်နိုင်သည်။

(ဇ) အမှုနှင့်ပြစ်ဒဏ်စီရင်ချက် ချမှတ်ခံရသူတိုင်းသည် ထိုစီရင်ချက်ကို ပြန်လည်သုံးသပ်ရန် အထက်အဆင့် တရားရုံးတခုခုထံသို့ အယူခံဝင်ပိုင်ခွင့်ရှိသည်။⁵⁰

ပုဒ်မ (၂၂) ကလေးများအခွင့်အရေး

(က) ကလေးငယ်တိုင်းသည် အရွယ်မရောက်သေးသူအဖြစ် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုကို ရရှိခံစားပိုင်ခွင့် ရှိသည်။ ကလေးငယ်တိုင်းသည် အမျိုးသားထုတရပ်လုံး၏ ဖေးမကူညီမှုကို ခံစားပိုင်ခွင့်ရှိစေရမည်။

(ခ) ကလေးများအား မိဘ သို့မဟုတ်၊ အုပ်ထိန်းသူတို့၏ ဆန္ဒမပါဘဲ ၎င်းတို့၏မိသားစုထံမှ ကွဲကွာအောင် မပြုလုပ်ရ။ ကလေးတို့ကို ပြုစုစောင့်ရှောက်ခြင်းနှင့် သွန်သင်ပြုပြင်ခြင်းတို့သည် မိဘတို့၏ သဘာဝ အခွင့်အရေးဖြစ်သည်။ အကယ်၍ မိဘ သို့မဟုတ်၊ အုပ်ထိန်းသူတို့က ဝတ္တရားပျက်ကွက်လျှင်သော် လည်းကောင်း၊ တနည်းနည်းကြောင့် ကလေးများခိုကိုးရာမဲ့ဘဝသို့ ရောက်ရှိမည့်အခြေအနေမျိုးတွင် သော်လည်းကောင်း၊ ကလေးများအား မိသားစုနှင့်ကွဲကွာစေခြင်းကို ဥပဒေအတိုင်း ဆောင်ရွက်ရမည်။

(ဂ) ကလေးများကို စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးအရ ခေါင်းပုံဖြတ်ခြင်းမှ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုပြုရမည်။ ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ကျင့်တရား၊ ကျန်းမာရေး၊ အသက်အန္တရာယ်၊ ကိုယ်ခန္ဓာကြီးထွားဖွံ့ဖြိုးမှု၊ အခြေခံပညာ သင်ကြားပိုင်ခွင့်တခုခုကို ထိခိုက်စေသော အလုပ်လုပ်ကိုင်စေခြင်းများမှ ကာကွယ်စောင့်ရှောက် ရမည်။

(ဃ) ကလေးသူငယ်များကို ပဋိပက္ခအတွင်း တိုက်ရိုက် အသုံးမပြုရန်နှင့် လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများ ဖြစ်ချိန်တွင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုပေးရမည်။⁵¹

(င) ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်က ကလေးများအခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ ဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းပေးရမည်။⁵²

**နိုင်ငံသားနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာအခွင့်အရေးများ
(Civil and Political Rights)**

ပုဒ်မ (၂၃) အခြေချနေထိုင်ခွင့်

နိုင်ငံသားတိုင်းသည် မိမိ၏နေရင်းပြည်နယ်မှနေ၍ အခြားပြည်နယ်တခုခုသို့ ရွှေ့ပြောင်းအခြေချနေထိုင်ခွင့်ရှိ သည်။ သို့သော် သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်၏ တရားဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်ကို လိုက်နာရမည်။⁵³

ပုဒ်မ (၂၄) လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်းဆိုင်ရာအခွင့်အရေး

- (က) အရွယ်ရောက်ပြီးသူတိုင်းသည် လူမျိုး၊ ဘာသာ၊ လိင် (လိင်စိတ်)၊ လူမှုအဆင့်အတန်းမခွဲခြားဘဲ လွတ်လပ်သော သဘောဆန္ဒနှင့်အညီ လက်ထပ်ပိုင်ခွင့်ရှိ စေရမည်။
- (ခ) လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်းသည် မိမိ၏ဘာသာတရားနှင့် လူမျိုးသဏ္ဍာန်ရွေးချယ်မှုအခွင့်အရေးကို အလိုအလျောက်ပြောင်းလဲခြင်း မဖြစ်စေရ။ မိမိ၏ လွတ်လပ်သော ဆန္ဒသဘောထားအရသာလျှင် ဖြစ်စေရမည်။⁵⁴

ပုဒ်မ (၂၅) နိုင်ငံရေးအခွင့်အရေး

အရွယ်ရောက်သူ နိုင်ငံသားတိုင်းသည် -

- (က) တိုက်ရိုက်သော်လည်းကောင်း၊ လွတ်လပ်စွာ ရွေးချယ်တင်မြှောက်ထားသော ကိုယ်စားလှယ်များမှ တဆင့် သော်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာကိစ္စများတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့် ရှိစေရမည်။⁵⁵
- (ခ) လွတ်လပ်သောဆန္ဒဖော်ပြမှုကို အာမခံသည့် လျှို့ဝှက်၊ တိုက်ရိုက်၊ လွတ်လပ်၍ တရားမျှတမှုရှိသော ပုံမှန်အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲများတွင်သော်လည်းကောင်း၊ အခါအားလျော်စွာ ကျင်းပသော ရွေးကောက်ပွဲများတွင်သော်လည်းကောင်း ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုဖွဲ့စည်းပုံပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များ၊ သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များ၊ ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာဥပဒေများ နှင့်အညီ ဆန္ဒမဲပေးပိုင်ခွင့်နှင့် ရွေးချယ်တင်မြှောက်ခံပိုင်ခွင့် ရှိစေရမည်။⁵⁶

ပုဒ်မ (၂၆) အဖွဲ့အစည်းများတွင် ပါဝင်ခြင်း

မည်သူမျှ အသင်းအဖွဲ့တခုခုသို့ ဝင်ရောက်ရန် အတင်းအကျပ်ပြုမှုခြင်း မခံစေရ။⁵⁷

**စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာအခွင့်အရေးများနှင့်တာဝန်များ
(Economic, Social and Cultural Rights and Duties)**

ပုဒ်မ (၂၇) ပစ္စည်းပိုင်ဆိုင်ခွင့်

- (က) နိုင်ငံသားတိုင်းသည် တရားသဖြင့် ရှာဖွေရရှိထားသော ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပစ္စည်းဥစ္စာများ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်၊ လွှဲပြောင်းခွင့်၊ ထုခွဲရောင်းချခွင့်၊ ပေါင်နှံခွင့်၊ ပေးကမ်းခွင့်၊ စွန့်လွှတ်ခွင့်နှင့် အမွေဆက်ခံပိုင်ခွင့် ရှိရမည်။
- (ခ) နိုင်ငံသားတိုင်း၏ ပစ္စည်းဥစ္စာပိုင်ဆိုင်ခွင့်ကို အများပြည်သူအကျိုးအလို့ငှာ ဥပဒေနှင့်အညီ ရုပ်သိမ်းမှု ပြုလုပ်နိုင်စေရမည်။ ရုပ်သိမ်းခံရသူ၏ ပုဂ္ဂလိကအကျိုးနှင့် အများပြည်သူတို့၏အကျိုးကို တရားမျှတစွာ ချိန်ဆ၍ ထိုက်တန်သော လျော်ကြေးပေးပြီးမှသာ သိမ်းယူခွင့်ရှိစေရမည်။⁵⁸

- (၁) ထိုသို့ဆောင်ရွက်ရာတွင် အများပြည်သူအကျိုးသည် ပုဂ္ဂလိကပစ္စည်းဥစ္စာ ရုပ်သိမ်းခံရသူ၏ ထိခိုက်နစ်နာမှုထက် သာလွန်ကြောင်း ပြသနိုင်ရမည်။
 - (၂) အများပြည်သူအကျိုးကို စိစစ်ရာတွင် လူတဦး၊ လူတစုကိုသာ အကျိုးပြုသည့်အရာများကို မထည့်သွင်းရ။
 - (၃) ပစ္စည်းဥစ္စာရုပ်သိမ်းခံရသူ၏ ထိခိုက်နစ်နာမှုကို စိစစ်ရာတွင် ထိုရုပ်သိမ်းခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာမည့် ယဉ်ကျေးမှုနှင့် လူမှုအသိုက်အဝန်းဆိုင်ရာ ထိခိုက်နစ်နာမှုအားလုံးကို ထည့်သွင်း စိစစ်ရမည်။
- (ဂ) ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းတစ်ခုခုကြောင့် ထိခိုက်နစ်နာမှုရှိသော လူမှုအသိုက်အဝန်းသည် ထိုစီမံကိန်းနှင့် ပတ်သက်သော အစိုးရ၏ဆုံးဖြတ်ချက်ဖြစ်စဉ်များတွင် ပါဝင်ခွင့်ရှိစေရမည်။⁵⁹

ပုဒ်မ (၂၈) အလုပ်လုပ်ပိုင်ခွင့်

နိုင်ငံသားတိုင်းသည် လူမျိုး၊ ဇာတိ၊ ကိုးကွယ်ရာဘာသာ၊ အဆင့်အတန်း၊ အမျိုးသား-အမျိုးသမီး၊ လိင်(လိင်စိတ်ကွဲပြားမှု)၊ မသန်စွမ်းမှု၊ အသားအရောင်၊ အသက်အရွယ် တို့အားဖြင့် ခွဲခြားခြင်းမရှိစေဘဲ အလုပ်ရွေးချယ်ပိုင်ခွင့်နှင့် အလုပ်လုပ်ပိုင်ခွင့် အခွင့်အရေး ရှိစေရမည်။⁶⁰

ပုဒ်မ (၂၉) စီးပွားရှာဖွေခွင့်

(က) နိုင်ငံသားတိုင်းသည် မိမိ၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအတွက် လွတ်လပ်စွာ စီးပွားရှာဖွေခွင့်နှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများကို လွတ်လပ်စွာတည်ထောင်ပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

(ခ) အထက်အပိုဒ် (က) ပါ အခွင့်အရေးကို ကျင့်သုံးရာတွင် ပြည်ထောင်စုနှင့် သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်က ချမှတ်ထားသော စီးပွားရေးဆိုင်ရာမူဝါဒများ၊ စီမံကိန်းများ၊ ပြည်ထောင်စုလုံခြုံရေး၊ ပြည်သူလူထု၏ အကျိုးစီးပွားနှင့် ကျန်းမာရေးတို့ကို ထိခိုက်မှုမရှိစေရ။⁶¹

ပုဒ်မ (၃၀) တီထွင်ဖန်တီးပိုင်ခွင့်နှင့် နည်းပညာမူပိုင်ခွင့်

နိုင်ငံသားတိုင်းသည် လွတ်လပ်စွာတီထွင်ဖန်တီးပိုင်ခွင့်နှင့် နည်းပညာမူပိုင်ခွင့်တို့ကို ဥပဒေနှင့်အညီ ခံစားပိုင်ခွင့် ရှိစေရမည်။⁶²

ပုဒ်မ (၃၁) မိရိုးဖလာအမွေအနှစ်ပိုင်ဆိုင်ခွင့်

မိရိုးဖလာအမွေအနှစ်များ၊ သဘာဝအမွေအနှစ်များ၊ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာအမွေအနှစ်များနှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ သီးသန့်ပိုင်ဆိုင်လာခဲ့သော နည်းပညာဆိုင်ရာ အမွေအနှစ်များကို သက်ဆိုင်ရာ လူမှုအသိုက်အဝိုင်းမှ အစဉ်အဆက်ထိန်းသိမ်းခွင့်၊ အသုံးပြုခွင့်၊ စီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့်နှင့် လက်ဆင့်ကမ်းပိုင်ခွင့် ရှိစေရမည်။⁶³

ပုဒ်မ (၃၂) ပညာသင်ကြားပိုင်ခွင့်

ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံသားတိုင်းသည်-

- (က) လွတ်လပ်စွာ ပညာသင်ကြားပိုင်ခွင့်ရှိသည်။
- (ခ) မိမိနှစ်သက်ဝါသနာပါရာ အတတ်ပညာ၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပညာ၊ အဆင့်မြင့်ပညာများကို လွတ်လပ်စွာ ရွေးချယ်ပိုင်ခွင့်ရှိစေရမည်။⁶⁴
- (ဂ) အခြေခံပညာရေးကို မသင်မနေရအဖြစ် အခမဲ့သင်ကြားခွင့် ရရှိစေရမည်။⁶⁵

ပုဒ်မ (၃၃) ပညာသင်ကျောင်းများ တည်ထောင်ခွင့်

ပုဂ္ဂလိကကျောင်းများ၊ တက္ကသိုလ်၊ ကောလိပ်များ၊ သိပ္ပံနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းဆိုင်ရာ အဆင့်မြင့် ပညာသင်ကျောင်းများ၊ ကိုယ်ထူကိုယ်ထကျောင်းများ၊ အတတ်ပညာသင်ယူရာဌာနများကို သတ်မှတ်ထားသော ဥပဒေနှင့်အညီ တည်ထောင်ပိုင်ခွင့် ရှိရမည်။⁶⁶

ပုဒ်မ (၃၄) ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာအခွင့်အရေး

- (က) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံသားတိုင်းသည်⁶⁷ အခြေခံကျန်းမာရေးအဆင့်တွင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု နှင့် ကုသမှုကို အခမဲ့ ရယူခံစားပိုင်ခွင့်ရှိစေရမည်။⁶⁸
- (က) ဖက်ဒရယ်လွတ်တော်က သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းသည့် ဥပဒေနှင့်အညီ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံသားတိုင်းသည် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုအား အခမဲ့ ရယူခံစားပိုင်ခွင့်ရှိစေရမည်။⁶⁹
- (ခ) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံသားများ၏ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု၊ အသက်နှင့် ထိခိုက်ဒဏ်ရာရမှုအတွက် အာမခံထားရှိမှုနှင့် လူမှုဖူလုံရေးအတွက် စီမံထားရှိမှုတို့ကို ဖက်ဒရယ်အစိုးရက တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။⁷⁰
- (ဂ) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံသားတိုင်းသည် မိမိ၏ မျိုးဆက်ပွားခြင်းဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက်၍ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ စောင့်ရှောက်ခံပိုင်ခွင့် ရှိစေရမည်။
- (ဃ) ပုဒ်မ (၃၄) (ဂ) ပါ မျိုးဆက်ပွားခြင်းဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက်သည့်ဥပဒေကို သက်ဆိုင်ရာပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်လွတ်တော်⁷¹က ပြဋ္ဌာန်းပေးရမည်။

ပုဒ်မ (၃၅) ယဉ်ကျေးမှုအခွင့်အရေးများ

နိုင်ငံသားတိုင်းသည် မိမိတို့၏ တိုင်းရင်းသားယဉ်ကျေးမှု၊ ဓလေ့ထုံးတမ်း၊ အစဉ်အလာများကို တိုးတက်ပြန့်ပွားအောင် လွတ်လပ်စွာဆောင်ရွက်ပိုင်ခွင့်ရှိစေရမည်။ ဤသို့ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပြည်နယ်အစိုးရများက ထောက်ပံ့အားပေးကူညီရမည်။⁷²

ပုဒ်မ (၃၆) တိုင်းရင်းသားဘာသာစကား

နိုင်ငံသားတိုင်းသည် မိမိတို့၏ ဘာသာစကားနှင့် စာပေတို့ကို လွတ်လပ်စွာ ပြောဆိုပိုင်ခွင့်၊ သင်ကြားပိုင်ခွင့် ရှိစေရမည်။ တိုးတက်ပြန့်ပွားအောင် ဆောင်ရွက်ပိုင်ခွင့် ရှိစေရမည်။⁷³

အထူးစီမံဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာအခွင့်အရေးများ
(Affirmative Action Rights)

ပုဒ်မ (၃၇) သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာအခွင့်အရေး

- (က) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံသားတိုင်းသည် လူတို့၏ ပြုမူဆောင်ရွက်ချက်များအရလည်းကောင်း၊ သဘာဝအရလည်းကောင်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်ပျက်စီးမှုကြောင့် ကြုံတွေ့ခံစားရမည့် အတိ ဒုက္ခများမှ ကင်းလွတ်စေရမည့်အပြင် သဘာဝတရားနှင့် ကိုက်ညီ၍ ကျန်းမာရေးနှင့် ညီညွတ်သည့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ရရှိရန် အခွင့်အရေးရှိသည်။⁷⁴
- (ခ) လူနည်းစုဌာနတိုင်းရင်းသားတို့၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခွင့်နှင့် ၎င်းတို့အခြေချနေထိုင်ရာဒေသအတွင်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုကို ဖြစ်စေနိုင်သည့် သဘာဝသယံဇာတများ အလွန်အကျွံထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်းအပေါ် ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်က ကန့်သတ်ထိန်းချုပ်သောဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ရှိသည်။⁷⁵

ပုဒ်မ (၃၈) အမျိုးသမီးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ အထူးစီမံမှု

ကျား/မ တန်းတူညီမျှမှုအခွင့်အရေးကို ဖော်ဆောင်နိုင်ရေးအတွက် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ အဆင့်ဆင့်သော ဥပဒေပြုရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေး၊ တရားစီရင်ရေးကဏ္ဍများနှင့် ကော်မရှင်များဖွဲ့စည်းရာတွင် အမျိုးသမီး (၃၀) ရာခိုင်နှုန်း အနည်းဆုံးပါဝင်စေရန် စီမံဆောင်ရွက်ရမည်။⁷⁶

ပုဒ်မ (၃၉) အလုပ်သမားအခွင့်အရေး

- (က) အလုပ်လုပ်သူတိုင်း လူ့ဂုဏ်သိက္ခာနှင့်အညီ ရှင်သန်ရပ်တည်နိုင်ရေးအတွက် -
 - (၁) သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော လုပ်ငန်းခွင်အခြေအနေများရရှိခွင့်
 - (၂) လူမှုဖူလုံရေးခံစားခွင့်
 - (၃) မျှတသော အလုပ်ချိန်သတ်မှတ်ချက်နှင့်အညီ အလုပ်လုပ်ခွင့်
 - (၄) အားလပ်ရက်နှင့် ခွင့်ရက်များ ခံစားခွင့်⁷⁷
 - (၅) တူညီသောအလုပ်တွင် တူညီသောလုပ်ခလစာများ ခံစားခွင့် ရှိရမည်။⁷⁸
 - (၆) အလုပ်သမားသမဂ္ဂများ လွတ်လပ်စွာဖွဲ့စည်းခွင့် နှင့် စုပေါင်းညှိနှိုင်းတောင်းဆိုခွင့်များ ရရှိစေရမည်။⁷⁹
- (ခ) ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်က အလုပ်သမားအခွင့်အရေးဆိုင်ရာဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းပေးရမည်။⁸⁰

ပုဒ်မ (၄၀) တောင်သူလယ်သမားအခွင့်အရေး

- (က) တောင်သူလယ်သမားတိုင်းသည်⁸¹ အောက်ပါ အခွင့်အရေးများအား ခံစားပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

- (၁) သီးနှံများကို လွတ်လပ်စွာ စိုက်ပျိုးခွင့်၊ ရောင်းချခွင့်၊ ထုတ်လုပ်ခွင့်၊
- (၂) အခွန်ဟူသမျှ ငွေကြေးဖြင့် ပေးဆောင်ခွင့်၊⁸²
- (၃) လယ်ယာလုပ်ငန်းသုံး ကိုယ်ပိုင်ကျွဲ၊ နွား၊ တိရိစ္ဆာန်နှင့် စက်ပစ္စည်းကိရိယာများအား သိမ်းဆည်းခံရခြင်း မှ ကင်းလွတ်ခွင့်၊⁸³
- (၄) တောင်သူလယ်သမားသမဂ္ဂများ၊ အဖွဲ့အစည်းများ၊ အသင်းအဖွဲ့များကို လွတ်လပ်စွာ ဖွဲ့စည်းခွင့်နှင့် စည်းရုံးခွင့်၊⁸⁴

(ခ) တောင်သူလယ်သမားအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ဥပဒေကို ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းရမည်။⁸⁵

ပုဒ်မ (၄၁) တန်းတူအခွင့်အရေးဖော်ဆောင်ခြင်း

- (က) ဖွံ့ဖြိုးမှုနောက်ကျလျက်ရှိသော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများအတွက်ဖြစ်စေ၊ စွမ်းဆောင်နိုင်မှု အခြေအနေ နိမ့်ပါးလျက်ရှိသော နိုင်ငံသားအစုအဖွဲ့များအတွက်ဖြစ်စေ၊ ထုံးတမ်းစဉ်လာများအရ နိမ့်ချ ဖယ်ကျဉ်ခြင်းခံထားရသော နိုင်ငံသားအစုအဖွဲ့များအတွက်ဖြစ်စေ၊ ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်က ဥပဒေပြု၍ အထူးစီမံဆောင်ရွက်ချက်များဖြင့် အကာအကွယ်ပေးခြင်း၊ စီမံဆောင်ရွက်ခြင်းတို့သည် နိုင်ငံသားတိုင်း တန်းတူအခွင့်အရေးရရှိစေရမည်ဟူသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ကြောင့် အဟန့်အတား မဖြစ်စေရ။⁸⁶
- (ခ) သက်ဆိုင်ရာပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်အတွင်းရှိ လူနည်းစုများ (Minority Within Minority) နိုင်ငံရေးဆုံးဖြတ်ချက် အခန်းကဏ္ဍတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်နိုင်စေရန် အဆင့်ဆင့်သော နိုင်ငံရေးကဏ္ဍတို့တွင် ပါဝင်နိုင်ခွင့် အခွင့်အလမ်းများကို ဖန်တီးပေးရမည်။ ထို့အပြင် အခြားသောကဏ္ဍအသီးသီးတွင် အထူးစီမံဆောင်ရွက်ချက်များ (Affirmative Action) များကိုလည်း မူဝါဒ ချမှတ်ဖော်ဆောင်ပေးရမည်။⁸⁷

**အထွေထွေအခြေခံမူများ
(General Principles)**

ပုဒ်မ (၄၂) လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်ထံတိုင်ကြားခွင့်

လူ့အခွင့်အရေးဖောက်ဖျက်ခံရသူ မည်သူမဆို ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုကို ရယူခွင့် ရှိစေရန်အတွက် လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်ထံသို့ တိုင်ကြားခွင့်ရှိစေရမည်။⁸⁸

ပုဒ်မ (၄၃) အခြေခံဥပဒေ၏အကာအကွယ်ရယူခြင်း⁸⁹

- (က) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအတွင်းနေထိုင်သူတိုင်းသည် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ အကာအကွယ်ကိုရယူရန် လိုအပ်သောအခါ၌ ဖက်ဒရယ်တရားလွှတ်တော်ချုပ်သို့ လျှောက်ထားပိုင်ခွင့် ရှိစေရမည်။

(ခ) ဤအခွင့်အရေးကို မည်သည့်အခြေအနေတွင်မျှ ရပ်ဆိုင်းထားခြင်းမရှိစေရ။

ပုဒ်မ (၄၄) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ အကာအကွယ်ရယူခြင်း

နိုင်ငံသားတိုင်းသည် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအတွင်း၌ဖြစ်စေ၊ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုပြင်ပ၌ဖြစ်စေ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုကို တောင်းဆိုပိုင်ခွင့် ရှိစေရမည်။⁹⁰

ပုဒ်မ (၄၅) အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ စာချုပ်စာတမ်းများအား တိုက်ရိုက်ကိုးကားကျင့်သုံးခွင့်

ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုက အတည်ပြုသော အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးစာချုပ်စာတမ်းများကို တရားရုံးများက တိုက်ရိုက်ကိုးကားကျင့်သုံးပိုင်ခွင့် ရှိစေရမည်။⁹¹

ပုဒ်မ (၄၆) တာဝန်များ

နိုင်ငံသားတိုင်းသည်-

(က) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုကို ကာကွယ်ရန် တာဝန်ရှိသည်။

(ခ) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို လေးစားလိုက်နာရန်နှင့် ထိန်းသိမ်းကာကွယ် စောင့်ရှောက်ရန် တာဝန်ရှိသည်။⁹²

အခန်း (၃)

ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်များ

Member States of the Federal Union

ပုဒ်မ (၄၇) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်များ

- (က) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ အဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်များသည် ဤဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့်အညီ ကိုယ်ပိုင် ပြဋ္ဌာန်းခွင့် အခွင့်အရေး အပြည့်အဝရှိစေရမည်။⁹³
- (ခ) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုကို အမျိုးသားပြည်နယ်များ၊ အမျိုးသားများပြည်နယ်များနှင့် ဖက်ဒရယ် ပြည်ထောင်စုနယ်မြေများဖြင့် ဖွဲ့စည်းစေရမည်။⁹⁴

ပုဒ်မ (၄၈) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်များနှင့် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနယ်မြေများ

- (က) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်များ

ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် အမျိုးသားပြည်နယ်နှင့် အမျိုးသားများပြည်နယ်များမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။⁹⁵

- (၁) ကချင်အမျိုးသားပြည်နယ်
- (၂) ကရင်အမျိုးသားပြည်နယ်
- (၃) ကရင်နီအမျိုးသားပြည်နယ်
- (၄) ချင်းအမျိုးသားပြည်နယ်
- (၅) မြန်မာအမျိုးသားပြည်နယ်⁹⁶
- (၆) မွန်အမျိုးသားပြည်နယ်
- (၇) တနင်္သာရီအမျိုးသားများပြည်နယ်
- (၈) ရခိုင်အမျိုးသားပြည်နယ်
- (၉) ရှမ်းအမျိုးသားပြည်နယ်
- (၁၀) ဧရာဝတီအမျိုးသားများပြည်နယ်
- (၁၁)

- (ခ) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနယ်မြေများ-

ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနယ်မြေများမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။

- (၁) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုမြို့တော်
- (၂)⁹⁷

ပုဒ်မ (၄၉) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်များ၏ အခွင့်အာဏာ

ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်များသည် ဤဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့်အညီ ဥပဒေပြုအာဏာ၊ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာနှင့် တရားစီရင်ရေးအာဏာများကို ကျင့်သုံးပိုင်ခွင့်ရှိစေရမည်။⁹⁸

ပုဒ်မ (၅၀) လူနည်းစုတိုင်းရင်းသားအခွင့်အရေး

- (က) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်များအတွင်းရှိ လူနည်းစုတိုင်းရင်းသားများ၏ အခွင့်အရေးများကို ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းပေးရမည်။⁹⁹
- (ခ) လူနည်းစုတိုင်းရင်းသားများ၏ အခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်ပေးနိုင်ရန် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဇုန်များ လိုအပ်လျှင် လိုအပ်သလို ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေများတွင် သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းပေးရမည်။
- (ဂ) အမျိုးသားပြည်နယ်နှင့် အမျိုးသားများပြည်နယ်အဆင့် မရရှိသေးသော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ အနေဖြင့် ၎င်းတို့နေထိုင်ရာ ပြည်နယ်တခုအတွင်း၌ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဇုန်အဖြစ် သတ်မှတ်ပေးရန် တောင်းဆိုပိုင်ခွင့် ရှိစေရမည်။
- (ဃ) ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဇုန်ကို သတ်မှတ်ပေးရန်အတွက် သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်တွင်းနေထိုင်သူ ပြည်နယ်သားဦးရေ (၅) သောင်းက လက်မှတ်ရေးထိုး၍ တောင်းဆိုလာလျှင် သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်လွှတ်တော်က အများစုဆန္ဒမဲဖြင့် အဆုံးအဖြတ်ပြုရမည်။¹⁰⁰

ပုဒ်မ (၅၁) ပြည်နယ်လုံခြုံရေးဆိုင်ရာတပ်ဖွဲ့များ

- (က) ပြည်နယ်လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့၏ စုစုပေါင်းအမြဲတမ်းအင်အားသည် သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်လူဦးရေ၏ ၀.၅ ရာခိုင်နှုန်း ထက်ကျော်လွန်ခြင်း မရှိစေရ။¹⁰¹
- (ခ) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု အဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်များသည် သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်လူဦးရေ၏ (၀.၂) ရာခိုင်နှုန်း အင်အားထက်မပိုသော ပြည်နယ်ရဲတပ်ဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းခွင့်ရှိစေရမည်။¹⁰²
- (ဂ) အထက်ဖော်ပြပါ ပုဒ်မခွဲ (က) နှင့် (ခ) အရ ပြည်နယ်လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့ နှင့် ပြည်နယ်ရဲတပ်ဖွဲ့များ၏ အင်အားသတ်မှတ်ချက်အား ထူးခြားသောအခြေအနေအရ တိုးချဲ့သတ်မှတ်ပေးရန်လိုအပ်ပါက ပြည်နယ်တခုခုသည် ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်သို့ တောင်းခံနိုင်ခွင့်ရှိစေရမည်။¹⁰³

ပုဒ်မ (၅၂) လူမျိုးတမျိုးပြည်နယ်တခု

ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတိုင်းရင်းသားလူမျိုးတမျိုးသည် အမျိုးသားပြည်နယ်တခုကိုသာ ရယူခွင့်ရှိရမည်။¹⁰⁴

ပုဒ်မ (၅၃) ပြည်နယ်သစ်များဖွဲ့စည်းပိုင်ခွင့်

ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်တခုအတွင်းရှိ တဆက်တစပ်တည်းရှိသော ဒေသများကို အခြေခံ၍ သော်လည်းကောင်း၊ ပြည်နယ်နှစ်ခု သို့မဟုတ်၊ နှစ်ခုထက်ပိုသော ပြည်နယ်များအတွင်းရှိတဆက်တစပ် တည်းရှိသော ဒေသများကို ပေါင်းစပ်၍သော်လည်းကောင်း ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်သစ်များကို ဖွဲ့စည်းနိုင်သည်။¹⁰⁵

ပုဒ်မ (၅၄) ပြည်နယ်သစ်များဖွဲ့စည်းရေးဆိုင်ရာပြဋ္ဌာန်းချက်

ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်သစ်များကို ဖွဲ့စည်းသောအခါ အောက်ပါပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အညီ ဖြစ်စေရမည်။

- (က) တိုင်းရင်းသားလူမျိုးတမျိုးမျိုးသည် မိမိတို့၏ ကိုယ်ပိုင်ထင်ရှားချက်ဖြစ်သော ပထဝီဒေသနှင့် သမိုင်းကြောင်းအရ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်သီးခြားပြည်နယ်တခုအဖြစ် နေထိုင်လိုသောဆန္ဒ ရှိကြောင်း၊ ပြည်နယ်သစ်ဖွဲ့စည်းလိုသော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ နေထိုင်ရာဒေသအတွင်းရှိ ပြည်သူလူထု၏ (၃၀) ရာခိုင်နှုန်း ထောက်ခံမှုဖြင့် သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်လွှတ်တော် သို့မဟုတ်၊ ပြည်နယ်များ၏ လွှတ်တော်များထံသို့ ပြည်နယ်သစ်ဖွဲ့စည်းရေးအဆိုကို တင်သွင်းရမည်။
- (ခ) ထိုပြည်နယ်သစ်ဖွဲ့စည်းရေးအဆိုကို သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်လွှတ်တော် သို့မဟုတ်၊ ပြည်နယ် လွှတ်တော်များ၏ ထက်ဝက်ကျော်ထောက်ခံမှုဖြင့် ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်သို့ ပြည်နယ်သစ်ဖွဲ့စည်းရေးအဆိုကို တင်သွင်းရမည်။
- (ဂ) ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်သည် ပုဒ်မ (၅၄) ပုဒ်မခွဲ (ခ) အရ တင်ပြလာသောအဆို အပေါ်တွင် ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်နှင့် ပြည်နယ်လွှတ်တော် သို့မဟုတ်၊ ပြည်နယ် လွှတ်တော်များ၏ ကိုယ်စားလှယ်များပါဝင်သော ပြည်နယ်သစ်ဖွဲ့စည်းရေးဆိုင်ရာ စုံစမ်းရေး ကော်မရှင်တရပ်ကို ဖွဲ့စည်းစေရမည်။
- (ဃ) ပြည်နယ်သစ်ဖွဲ့စည်းရေးဆိုင်ရာ စုံစမ်းရေးကော်မရှင်၏ တင်ပြချက်နှင့်အညီ ပြည်နယ်သစ်ဖွဲ့စည်းရန် အဆိုပြုထားသော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများနေထိုင်ရာဒေသအတွင်းရှိ ပြည်သူလူထု၏ ဆန္ဒခံယူပွဲကို ကျင်းပပေးရမည်။
- (င) ဆန္ဒခံယူပွဲတွင် ပြည်နယ်သစ်ဖွဲ့စည်းလိုသော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများနေထိုင်ရာဒေသအတွင်းရှိ ပြည်သူလူထု၏ (၆၀) ရာခိုင်နှုန်းကျော်သော ထောက်ခံဆန္ဒမဲကိုရရှိပါက ပြည်နယ်သစ် ဖွဲ့စည်းခြင်း သည် ဤဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ အတည်ဖြစ်စေရမည်။
- (စ) ပုဒ်မ (၅၄) ပုဒ်မခွဲ (င) နှင့်အညီ ပြည်နယ်သစ်ဖွဲ့စည်းရေးဆိုင်ရာ အတည်ပြုချက်ကိုရရှိပြီးပါက ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်သည် ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်သို့ ဆက်လက်တင်သွင်း၍ ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်က လိုအပ်သလို ဥပဒေအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းပေးရမည်။
- (ဆ) ဖက်ဒရယ်သမ္မတသည် အဆိုပါဥပဒေကို လက်မှတ်ရေးထိုး၍ ထုတ်ပြန်ပေးရမည်။
- (ဇ) အဆိုပါဥပဒေကို သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ် သို့မဟုတ်၊ ပြည်နယ်များက လိုအပ်သလို ဆက်လက် အကောင်အထည်ဖော်ရန် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်ဥပဒေပြုလွှတ်တော်အသီးသီးသို့ ပေးပို့ရမည်။

ပုဒ်မ (၅၅) ပြည်နယ်သစ်များဆိုင်ရာဥပဒေပြုခြင်း

အထက်ပုဒ်မ (၅၃) နှင့် (၅၄) တို့တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် ပြည်နယ်သစ်များ ဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်က ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းပေးရမည်။¹⁰⁶

ပုဒ်မ (၅၆) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု နယ်မြေသတ်မှတ်ချက်ဆိုင်ရာဥပဒေပြုခြင်း

အထက်ပုဒ်မ ၄၈ (ခ) တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနယ်မြေ သတ်မှတ်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်က ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းပေးရမည်။¹⁰⁷

ပုဒ်မ (၅၇) ပြည်နယ်များကျင့်သုံးပိုင်ခွင့်မရှိသောအာဏာများ

ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်များသည် နိုင်ငံခြားတိုင်းတပါးနှင့် စစ်ရေးမဟာမိတ်ပြုခြင်း၊ စစ်ဘက်ဆိုင်ရာ စာချုပ်ချုပ်ဆိုခြင်း၊ စစ်ဘက်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်ရယူခြင်း၊ ပဋိညာဉ်ပြုခြင်း၊ နိုင်ငံခြား တိုင်းပြည်တခုခုအား စစ်ကြေညာခြင်း၊ မိမိပြည်နယ်အတွင်း သီးခြားသုံးစွဲရန် ငွေကြေးစနစ်၊ ငွေစက္ကူနှင့် ငွေဒင်္ဂါးထုတ်လုပ်ခြင်း၊ အာဏာတို့ကို ကျင့်သုံးပိုင်ခွင့်မရှိစေရ။¹⁰⁸

အခန်း (၄)

ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော် ဖွဲ့စည်းခြင်း နှင့် လည်ပတ်ခြင်း

(The Formation and Operation of the Federal Legislative Chambers)

ပုဒ်မ (၅၈) ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်ဖွဲ့စည်းမှု

ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်ကို ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော် (Chamber of States/ Provinces) နှင့် ပြည်သူ့လွှတ်တော် (Chamber Of People's Representatives) တို့ဖြင့် ဖွဲ့စည်းသည်။¹⁰⁹

ပုဒ်မ (၅၉) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအတွင်း ဥပဒေပြုအာဏာများကို ဖြန့်ကြက်ထားခြင်း

ဤဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရအပ်နှင်းထားသည့် ဥပဒေပြုအာဏာအားလုံးသည် ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်တွင် လည်းကောင်း၊ ပြည်နယ်လွှတ်တော်အသီးသီးတွင်လည်းကောင်း တည်ရှိသည်။¹¹⁰

ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော် (Chamber of States/ Provinces)

ပုဒ်မ (၆၀) ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်သို့ စေလွှတ်ခြင်း

ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်သို့ ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်အသီးသီးက ကိုယ်စားလှယ် (...) ဦးကျစီ စေလွှတ်ရမည်။¹¹¹

ပုဒ်မ (၆၁) ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်သဘာပတိတင်မြှောက်ခြင်း

- (က) ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော် ပထမအကြိမ် လွှတ်တော်အစည်းအဝေး စတင်ကျင်းပသည့် အခါ သက်ဆိုင်ရာ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးအား သဘာပတိအဖြစ် တင်မြှောက်ရမည်။
- (ခ) သဘာပတိသည် ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော် ရှေ့မှောက်တွင် ကတိသစ္စာပြုရမည်။
- (ဂ) သဘာပတိသည် ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌနှင့် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ပြီးသည်အထိ လွှတ်တော်အစည်းအဝေးကို ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲရမည်။¹¹²

ပုဒ်မ (၆၂) ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌ နှင့် ဒုဥက္ကဋ္ဌ သက်တမ်း

ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌ နှင့် ဒုဥက္ကဋ္ဌတို့၏ သက်တမ်းသည် တနှစ်ဖြစ်သည်။ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် တာဝန်ယူနေစဉ် သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်က ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ်မှ ပြန်လည်ရပ်သိမ်း ခံရပါက ဥက္ကဋ္ဌ နှင့် ဒုဥက္ကဋ္ဌတာဝန် ပြီးဆုံးသည်ဟု မှတ်ယူရမည်။¹¹³

ပုဒ်မ (၆၃) ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌနှင့် ဒုဥက္ကဋ္ဌ ရွေးချယ်တင်မြှောက်ခြင်း

ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်သည် ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအနက် ဥက္ကဋ္ဌနှင့် ဒုဥက္ကဋ္ဌတို့ကို ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များထဲမှ ဆန္ဒမဲပေး၍ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ရမည်။ ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌ နှင့် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ တို့သည် ပြည်နယ်တစ်ခုတည်းမှ ကိုယ်စားလှယ်များ မဖြစ်စေရ။¹¹⁴

ပုဒ်မ (၆၄) လစ်လပ်သော ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌ သို့မဟုတ်၊ ဒုဥက္ကဋ္ဌ ရာထူးအတွက် ရွေးချယ်တင်မြှောက်ခြင်း

- (က) လစ်လပ်သော ဥက္ကဋ္ဌ သို့မဟုတ်၊ ဒုဥက္ကဋ္ဌ ရာထူးအတွက် ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များအနက် တဦးကို လစ်လပ်ရာထူးအတွက် ရွေးချယ်တင်မြှောက်ရမည်။
- (ခ) ဥက္ကဋ္ဌ သို့မဟုတ်၊ ဒုဥက္ကဋ္ဌ ရာထူးသက်တမ်း တနှစ်ပြည့်၍ လစ်လပ်မှုဖြစ်တိုင်း ပြည်နယ်ကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအနက် တဦးကို လစ်လပ်ရာထူးအတွက် ရွေးချယ်တင်မြှောက်ရမည်။¹¹⁵

ပုဒ်မ (၆၅) ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌ၏ လုပ်ငန်းတာဝန်

ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌသည်-

- (က) ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်အစည်းအဝေးများကို ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲရမည်။
- (ခ) ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်အစည်းအဝေးသို့ တက်ရောက်၍ မိန့်ခွန်းပြောကြားလိုကြောင်း ဖက်ဒရယ်သမ္မတ သို့မဟုတ်၊ ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်က အကြောင်းကြားလျှင် ဖက်ဒရယ်သမ္မတ သို့မဟုတ်၊ ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်အား ဖိတ်ကြား ရမည်။
- (ဂ) ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်အစည်းအဝေး၌ ဆွေးနွေးဆောင်ရွက်ဆဲ အကြောင်းအရာ တရပ်ရပ်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ လိုအပ်လျှင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ ဖွဲ့စည်းသည့် ဖက်ဒရယ် ပြည်ထောင်စုအဆင့် အဖွဲ့အစည်းတရပ်ရပ်ကို ကိုယ်စားပြုသော အဖွဲ့အစည်းဝင်များ သို့မဟုတ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်များကို လွှတ်တော်အစည်းအဝေးသို့ တက်ရောက်ရှင်းလင်းတင်ပြစေရန် ဖိတ်ကြားခွင့်ရှိသည်။
- (ဃ) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရသော်လည်းကောင်း၊ ဥပဒေတရပ်ရပ်အရသော်လည်းကောင်း သတ်မှတ် ထားသည့် အခြားတာဝန်နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များဆောင်ရွက်ရမည်။¹¹⁶

ပုဒ်မ (၆၆) ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်ပုံမှန်အစည်းအဝေး

- (က) ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်၏ ပုံမှန်အစည်းအဝေးကို တနှစ်လျှင် အနည်းဆုံးတကြိမ် ကျင်းပရမည်။
- (ခ) ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်ပုံမှန်အစည်းအဝေးကို ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌက ခေါ်ယူပေးရမည်။

(ဂ) ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်၏ ပုံမှန်အစည်းအဝေးကို ခေါ်ယူကျင်းပရန် အနည်းဆုံး ရက်ပေါင်း ၃၀ ကြိုတင်၍ ကြေညာရမည်။¹¹⁷

ပုဒ်မ (၆၇) ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော် အထူးအစည်းအဝေးနှင့် အရေးပေါ်အစည်းအဝေး

(က) အနည်းဆုံး ပြည်နယ်နှစ်ခုမှ ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် အားလုံးကသော် လည်းကောင်း၊ ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်စုစုပေါင်း၏ လေးပုံတပုံက သော်လည်းကောင်း တောင်းဆိုလာပါက ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌသည် အထူး အစည်းအဝေး သို့မဟုတ်၊ အရေးပေါ်အစည်းအဝေးကို ခေါ်ယူကျင်းပရမည်။¹¹⁸

(ခ) ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်က တင်ပြတောင်းဆိုလာလျှင် ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌသည် ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်အထူးအစည်းအဝေး သို့မဟုတ်၊ အရေးပေါ် အစည်းအဝေးကို ခေါ်ယူကျင်းပနိုင်သည်။¹¹⁹

(ဂ) ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော် အထူးအစည်းအဝေး သို့မဟုတ်၊ အရေးပေါ်အစည်းအဝေး ခေါ်ယူကျင်းပရန်အတွက် အနည်းဆုံးရက်ပေါင်း ၁၅ ရက်ကြိုတင် အကြောင်းကြားရမည်။¹²⁰

ပုဒ်မ (၆၈) အစည်းအဝေးအထမြောက်ခြင်းနှင့် မဲပေးခြင်း

(က) ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်ဦးရေ၏ ထက်ဝက်ကျော်တက်ရောက်လျှင် ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော် အစည်းအဝေးကို ကျင်းပနိုင်သည်။¹²¹

(ခ) သို့ရာတွင် မဲခွဲဆုံးဖြတ်ရန်အတွက်ဖြစ်ပါက ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်၏ ကိုယ်စားလှယ် ဦးရေ သုံးပုံနှစ်ပုံ တက်ရောက်သော အစည်းအဝေးအထမြောက်စေရမည်။ ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြု လွှတ်တော် သုံးပုံနှစ်ပုံ တက်ရောက်သောအစည်းအဝေးတွင် အများစုဆန္ဒမဲကိုရယူ၍ ဆုံးဖြတ်ချက် များ ချမှတ်နိုင်သည်။ သို့ရာတွင် မဲအရေအတွက် တူညီနေသောအခါ ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြု လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌသည် အဆုံးအဖြတ်မဲကို ပေးနိုင်ခွင့်ရှိ၍ အနိုင်မဲကို ပေးရမည်။¹²²

ပုဒ်မ (၆၉) ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်၏ ရေးရာကော်မတီများ ဖွဲ့စည်းခြင်း

(က) ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်တွင် နိုင်ငံခြားရေးရာကော်မတီ၊ ကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာရေးရာ ကော်မတီ၊ ဘဏ္ဍာရေးရာကော်မတီနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးရာကော်မတီများအပါဝင် လိုအပ် သော ရေးရာကော်မတီများကို ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်၏ ကိုယ်စားလှယ်များဖြင့် ဖွဲ့စည်း ရမည်။¹²³

(ခ) လွှတ်တော်ရေးရာကော်မတီများ၏ အဖွဲ့ဝင်ဦးရေ၊ တာဝန်၊ လုပ်ပိုင်ခွင့်၊ ရပိုင်ခွင့်နှင့် သက်တမ်းတို့ကို သတ်မှတ်ပေးရမည်။¹²⁴

ပုဒ်မ (၇၀) ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်ဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ

ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်သည် ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်ဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း နှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းရမည်။¹²⁵

ပြည်သူ့လွှတ်တော်
(Chamber Of People's Representatives)

ပုဒ်မ (၇၁) ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဖွဲ့စည်းခြင်း

ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကို နိုင်ငံသားများက ရွေးချယ်တင်မြောက်သော ကိုယ်စားလှယ်များဖြင့် ဖွဲ့စည်းသည်။¹²⁶

ပုဒ်မ (၇၂) ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်ရွေးချယ်ခြင်း

- (က) ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များကို လျှို့ဝှက်၊ တိုက်ရိုက်၊ လွတ်လပ်၍ ညီမျှမှုရှိသော အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲများဖြင့် ရွေးချယ်တင်မြောက်ရမည်။¹²⁷
- (ခ) ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ အရေအတွက်နှင့် မဲဆန္ဒနယ်မြေများသည် ဖက်ဒရယ် လွှတ်တော်က ဥပဒေပြု သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းပေးသည့်အတိုင်း ဖြစ်စေရမည်။¹²⁸

ပုဒ်မ (၇၃) ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်အရည်အချင်း

ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်အရွေးခံမည့် ပုဂ္ဂိုလ်သည် -

- (၁) နိုင်ငံသားဖြစ်ရမည့်အပြင် ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပမည့်နေ့ရက်တွင် အနည်းဆုံးအသက် ၂၅ နှစ် ပြည့်ပြီးသူ ဖြစ်ရမည်။¹²⁹
- (၂) ဥပဒေအရ နိုင်ငံသားဖြစ်လာသူဖြစ်လျှင် နိုင်ငံသားဖြစ်ပြီးနောက် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအတွင်း အနည်းဆုံး (၁၀) နှစ် ဆက်တိုက် နေထိုင်ခဲ့သူဖြစ်ရမည်။¹³⁰
- (၃) သာသနာ့ဝန်ထမ်း မဖြစ်စေရ။
- (၄) အခြားနိုင်ငံသားအဖြစ်ခံယူထားသူ မဖြစ်စေရ။
- (၅) စိတ်မနှံ့ ရူးသွပ်သူဖြစ်ကြောင်း ကျန်းမာရေးမှူးတဦးဦးက သတ်မှတ်ထားသည့်သူ မဖြစ်စေရ။
- (၆) အခြားသော လွှတ်တော်တခုခု၏ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် သို့မဟုတ် ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် ဝင်ရောက်ရွေးချယ်ရန် အမည်စာရင်း တင်သွင်းထားသူ မဖြစ်စေရ။¹³¹

ပုဒ်မ (၇၄) ပြည်သူ့လွှတ်တော်သက်တမ်း

- (က) ပြည်သူ့လွှတ်တော်၏ ပုံမှန်သက်တမ်းသည် ၄ နှစ် ဖြစ်သည်။ ပြည်သူ့လွှတ်တော်၏ သက်တမ်းကို ပြည်သူ့လွှတ်တော်ပထမအကြိမ် အစည်းအဝေးကျင်းပသည့်နေ့မှစ၍ စတင် ရေတွက်ရမည်။¹³²
- (ခ) ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ သက်တမ်းသည် ပြည်သူ့လွှတ်တော်၏ သက်တမ်းနှင့်အညီ ဖြစ်စေရမည်။¹³³

ပုဒ်မ (၇၅) ပြည်သူ့လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲများ ကျင်းပခြင်း

ပြည်သူ့လွှတ်တော်တစ်ခု၏ ပုံမှန်သက်တမ်းမကုန်ဆုံးမီ အနည်းဆုံး ရက်ပေါင်း ၆၀ အလိုတွင် နောက်သက်တမ်းအသစ်အတွက် ပြည်သူ့လွှတ်တော် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပရမည်။¹³⁴

ပုဒ်မ (၇၆) ပြည်သူ့လွှတ်တော် သဘာပတိ တင်မြှောက်ခြင်း

- (က) ပြည်သူ့လွှတ်တော် ပထမအကြိမ် လွှတ်တော်အစည်းအဝေး စတင်ကျင်းပသည့်အခါ သက်ဆိုင်ရာ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးအား သဘာပတိအဖြစ် တင်မြှောက်ရမည်။
- (ခ) သဘာပတိသည် ပြည်သူ့လွှတ်တော် ရှေ့မှောက်တွင် ကတိသစ္စာပြုရမည်။
- (ဂ) သဘာပတိသည် ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌနှင့် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ပြီး သည်အထိ လွှတ်တော်အစည်းအဝေးကို ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲရမည်။¹³⁵

ပုဒ်မ (၇၇) ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌနှင့် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်း

- (က) (၁) ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များသည် လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌတစ်ဦးနှင့် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌတစ်ဦးကို ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များထဲမှ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ရမည်။¹³⁶
- (၂) ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌ သို့မဟုတ်၊ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌနေရာ လစ်လပ်လျှင် အနီးကပ်ဆုံး ကျင်းပသော ပြည်သူ့လွှတ်တော်အစည်းအဝေးတွင် အစားထိုးရွေးကောက် တင်မြှောက်ရမည်။
- (၃) ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌသည် ဥက္ကဋ္ဌတာဝန်ကို ထမ်းဆောင်နိုင်စွမ်းမရှိသည့်အခါ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌသည် ဥက္ကဋ္ဌတာဝန်ကို ယာယီထမ်းဆောင်ရမည်။
- (ခ) ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌနှင့် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌရွေးကောက်တင်မြှောက်ရန် နည်းလမ်းများကို ဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်း သတ်မှတ်ရမည်။¹³⁷

ပုဒ်မ (၇၈) ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌ၏ လုပ်ငန်းတာဝန်

ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌသည်-

- (က) ပြည်သူ့လွှတ်တော် အစည်းအဝေးများကို ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲရမည်။
- (ခ) ပြည်သူ့လွှတ်တော်အစည်းအဝေး၌ ဆွေးနွေးဆောင်ရွက်ဆဲ အကြောင်းအရာတရပ်ရပ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ လိုအပ်လျှင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ ဖွဲ့စည်းသည့် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအဆင့် အဖွဲ့အစည်း တရပ်ရပ်ကို ကိုယ်စားပြုသော အဖွဲ့ဝင်များ သို့မဟုတ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်များကို လွှတ်တော် အစည်းအဝေးသို့ တက်ရောက် ရှင်းလင်းတင်ပြစေရန် ဖိတ်ကြားခွင့်ရှိသည်။

(ဂ) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရသော်လည်းကောင်း၊ ဥပဒေတရပ်ရပ်အရသော်လည်းကောင်း သတ်မှတ်ထားသည့် အခြားတာဝန်နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များဆောင်ရွက်ရမည်။¹³⁸

ပုဒ်မ (၇၉) ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌနှင့် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌတို့၏ တာဝန်ထမ်းဆောင်ခြင်းနှင့် ရပ်စဲခြင်း

(က) ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌနှင့် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌတို့သည် နောက်တကြိမ် ပြည်သူ့လွှတ်တော် သက်တမ်းပထမအစည်းအဝေး စတင်မကျင်းပမီ အချိန်အထိ ဥက္ကဋ္ဌနှင့် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ တာဝန်ကို ထမ်းဆောင်ရမည်။

(ခ) ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌနှင့် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌတို့၏ သက်တမ်းသည် ပြည်သူ့လွှတ်တော် သက်တမ်းအတိုင်း ဖြစ်သည်။

(ဂ) ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌ သို့မဟုတ်၊ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌသည် နုတ်ထွက်လျှင်ဖြစ်စေ၊ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ်မှ ရပ်စဲခြင်းခံရလျှင်ဖြစ်စေ၊ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် ဆက်လက်ရပ်တည်ပိုင်ခွင့် မရှိလျှင်ဖြစ်စေ၊ ဥက္ကဋ္ဌ သို့မဟုတ်၊ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌတာဝန်မှ လွှတ်တော်၏ ရုပ်သိမ်းခြင်းကို ခံရလျှင်ဖြစ်စေ၊ ကွယ်လွန်လျှင်ဖြစ်စေ ဥက္ကဋ္ဌ သို့မဟုတ်၊ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်မှ ရပ်စဲပြီးဖြစ်စေရမည်။¹³⁹

ပုဒ်မ (၈၀) ပြည်သူ့လွှတ်တော်ပုံမှန်အစည်းအဝေး

(က) အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပပြီးနောက် ရက်ပေါင်း ၆၀ အတွင်း ပထမအကြိမ် ပြည်သူ့လွှတ်တော်အစည်းအဝေးကို ဖက်ဒရယ်သမ္မတက ခေါ်ယူပေးရမည်။

(ခ) ပြည်သူ့လွှတ်တော် ပုံမှန်အစည်းအဝေးကို အနည်းဆုံးတနှစ်လျှင် တကြိမ် ကျင်းပရမည်။

(ဂ) ပြည်သူ့လွှတ်တော်ပုံမှန်အစည်းအဝေးကို ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌက ခေါ်ယူပေးရမည်။

(ဃ) ပြည်သူ့လွှတ်တော် ပုံမှန်အစည်းအဝေးကို ကျင်းပရန်အတွက် အနည်းဆုံး ရက်ပေါင်း ၃၀ ကြိုတင်၍ ကြေညာရမည်။¹⁴⁰

ပုဒ်မ (၈၁) ပြည်သူ့လွှတ်တော် အထူးအစည်းအဝေးနှင့် အရေးပေါ်အစည်းအဝေး

(က) ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌသည် အောက်ဖော်ပြပါ အခြေအနေတရပ်ရပ်တွင် ပြည်သူ့လွှတ်တော်အထူးအစည်းအဝေးနှင့် အရေးပေါ်အစည်းအဝေးများကို ခေါ်ယူကျင်းပရမည်။

(၁) ဖက်ဒရယ်သမ္မတက ညွှန်ကြားခြင်း၊

(၂) ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်က တောင်းဆိုခြင်း၊

(၃) ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် လေးပုံတပုံက တင်ပြခြင်း။¹⁴¹

(ခ) ပြည်သူ့လွှတ်တော်အစည်းအဝေး သို့မဟုတ်၊ အရေးပေါ်အစည်းအဝေး ခေါ်ယူကျင်းပရန် အတွက် အနည်းဆုံး ၁၅ ရက် ကြိုတင်အကြောင်းကြားရမည်။¹⁴²

ပုဒ်မ (၈၂) ပြည်သူ့လွှတ်တော်အစည်းအဝေးအထမြောက်ခြင်း၊ မဲပေးခြင်း

ပြည်သူ့လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်ဦးရေ (၃၀) ရာခိုင်နှုန်းကျော် တက်ရောက်လျှင် ပြည်သူ့လွှတ်တော် အစည်းအဝေးကျင်းပနိုင်သည်။ သို့ရာတွင် မဲခွဲဆုံးဖြတ်ရန်အတွက်ဖြစ်ပါက ပြည်သူ့လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် အားလုံး၏ ထက်ဝက်ကျော်တက်ရောက်မှသာ အစည်းအဝေးအထမြောက်စေရမည်။ ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ရာတွင် တက်ရောက်သူများ၏ အများစုဆန္ဒမဲကို ရယူရမည်။ သို့ရာတွင် မဲအရေအတွက် တူညီနေသောအခါ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌသည် အဆုံးအဖြတ်မဲကို ပေးနိုင်ခွင့်ရှိ၍ အနိုင်မဲကိုပေးရမည်။¹⁴³

ပုဒ်မ (၈၃) ပြည်သူ့လွှတ်တော် ဖျက်သိမ်းခြင်း

(က) ဖက်ဒရယ်သမ္မတသည် ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်၏ အကြံပြုချက်အရ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကို ဖျက်သိမ်းရမည် သို့တည်းမဟုတ်၊ ရုပ်သိမ်းရမည်။

ခြွင်းချက်။ ။ သို့ရာတွင် ပြည်သူ့လွှတ်တော်၌ အစိုးရအဖွဲ့အပေါ် အယုံအကြည်မရှိအဆို တင်သွင်းရာတွင် ဝန်ကြီးချုပ်သည် ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်အများစု၏ ထောက်ခံမှုကို ဆက်လက် မရရှိသောအခါ၊ ဝန်ကြီးချုပ်က လွှတ်တော်ဖျက်သိမ်းရန် သို့တည်းမဟုတ်၊ ရုပ်သိမ်းရန် အကြံပြုသော် ဖက်ဒရယ်သမ္မတသည် ဝန်ကြီးချုပ်၏ အကြံပြုချက်ကို ငြင်းပယ်နိုင်သည်။ ဤကဲ့သို့သော အခြေအနေမျိုးတွင် ဝန်ကြီးချုပ် အသစ် တဦး၏ အမည်စာရင်းကို တင်သွင်းရန် အတွက် သမ္မတသည် ပြည်သူ့လွှတ်တော်အား ချက်ချင်း ဆင့်ဆိုရမည်။

(ခ) ပြည်သူ့လွှတ်တော်သည် ပုဒ်မ ၈၃ အပိုဒ်ခွဲ (က) အရ ဆင့်ဆိုခြင်းခံရပါက ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ် အသစ်၏ အမည်စာရင်းကို ၁၅ ရက်အတွင်း တင်သွင်းရမည်။ တင်သွင်းရန် ပျက်ကွက်ပါက ဖက်ဒရယ်သမ္မတသည် ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကို ဖျက်သိမ်းရမည်။

(ဂ) ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကို ဖျက်သိမ်းပြီး ရွေးကောက်ပွဲအသစ်ကျင်းပ၍ ဖက်ဒရယ်အစိုးရ မဖွဲ့စည်းနိုင်မီ ကြားကာလတွင် ပြည်ထောင်စုကို စီမံအုပ်ချုပ်ရန် ဖက်ဒရယ်သမ္မတသည် ကြားဖြတ်အစိုးရတရပ်ကို ဖွဲ့စည်းတာဝန်ပေးအပ်ရမည်။

(ဃ) ပြည်သူ့လွှတ်တော်အား ဖျက်သိမ်းပြီးနောက် ရက်ပေါင်း ၆၀ ထက် နောက်မကျစေဘဲ ပြည်သူ့ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်ရွေးကောက်ပွဲကို ကျင်းပရမည်။¹⁴⁴

ပုဒ်မ (၈၄) စုံစမ်းရေးကော်မရှင်

ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် လေးပုံတပုံက တောင်းဆိုလျှင် ပြည်သူ့လွှတ်တော်သည် စုံစမ်းရေး ကော်မရှင်တရပ်ကို ဖွဲ့စည်းရမည်။ ပြည်သူ့လွှတ်တော်သည် ကော်မရှင်၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များကို ဖက်ဒရယ် လွှတ်တော်က ပြဋ္ဌာန်းထားသော ကော်မရှင်ဖွဲ့စည်းခြင်းဆိုရာဥပဒေနှင့်အညီ သတ်မှတ် ပြဋ္ဌာန်းပေးရမည်။¹⁴⁵

ပုဒ်မ (၈၅) ပြည်သူ့လွှတ်တော်၏ ရေးရာကော်မတီများ ဖွဲ့စည်းခြင်း

ပြည်သူ့လွှတ်တော်တွင် နိုင်ငံခြားရေးရာကော်မတီ၊ ကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာရေးရာကော်မတီ၊ ဘဏ္ဍာရေးရာကော်မတီနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးရာကော်မတီများအပါအဝင် လိုအပ်သော ရေးရာကော်မတီများကို ပြည်သူ့လွှတ်တော်၏ ကိုယ်စားလှယ်များဖြင့် ဖွဲ့စည်းနိုင်ခွင့်ရှိသည်။¹⁴⁶

ပုဒ်မ (၈၆) ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ

ပြည်သူ့လွှတ်တော်သည် ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဆိုင်ရာစည်းမျဉ်းစည်းကမ်း လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို သတ်မှတ် ပြဋ္ဌာန်းရမည်။¹⁴⁷

အခန်း (၅)

ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုဥပဒေပြုခြင်း

Federal Legislation

ပုဒ်မ (၈၇) ဥပဒေကြမ်းများတင်သွင်းခြင်း

- (က) ဥပဒေကြမ်းများကို ဖက်ဒရယ်အစိုးရကသော်လည်းကောင်း၊ လွှတ်တော်တရပ်ရပ်၏ ကိုယ်စားလှယ်များကသော်လည်းကောင်း တင်သွင်းရမည်။¹⁴⁸
- (ခ) ငွေဥပဒေကြမ်းများကို ပြည်သူ့လွှတ်တော်၌သာ စတင်တင်သွင်းရမည်။¹⁴⁹
- (ဂ) သဘာဝသယံဇာတနှင့်စပ်လျဉ်းသော ဥပဒေကြမ်းများကို ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်၌သာ စတင်တင်သွင်းရမည်။¹⁵⁰

ပုဒ်မ (၈၈) ဥပဒေကြမ်းများ ဥပဒေဖြစ်ခြင်း

- (က) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု ရသုံးခန့်မှန်းခြေ ငွေဥပဒေကြမ်းများမှအပ ပြည်သူ့လွှတ်တော်တွင် စတင်တင်သွင်းသော ဥပဒေကြမ်းများအားလုံးသည် အဆိုပါလွှတ်တော်တွင် အများစု ဆန္ဒမဲရရှိပြီး နောက်ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်သို့ ဆက်လက်တင်သွင်းသောအခါ ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်ဦးရေအများစု၏ ဆန္ဒမဲရရှိမှသာလျှင် ထိုဥပဒေကြမ်း သည် ဥပဒေဖြစ်စေရမည်။¹⁵¹
- (ခ) ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်တွင် စတင်တင်သွင်းသော ဥပဒေကြမ်းသည် အဆိုပါလွှတ်တော်တွင် အများစုဆန္ဒမဲရရှိပြီးနောက် ပြည်သူ့လွှတ်တော်သို့ ဆက်လက်တင်သွင်းသောအခါ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်ဦးရေအများစု၏ ဆန္ဒမဲရရှိမှသာလျှင် ထိုဥပဒေကြမ်းသည် ဥပဒေဖြစ်စေရမည်။¹⁵²

ပုဒ်မ (၈၉) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု နှစ်စဉ် ရ/သုံး ခန့်မှန်းခြေ ငွေဥပဒေကြမ်းအတည်ပြုခြင်း

ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနှစ်စဉ် ရ/သုံး ခန့်မှန်းခြေ ငွေဥပဒေကြမ်းကို ပြည်သူ့လွှတ်တော်တွင် စတင်တင်သွင်းရသည်။ ထိုဥပဒေကြမ်းကို ပြည်သူ့လွှတ်တော်တွင် အတည်ပြုပြီးပါက ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်သို့ တင်ပို့ရမည်။ (၁၄) ရက်အတွင်း ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်တွင် အတည်ပြုလျှင် ဥပဒေဖြစ်စေရမည်။ ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်က အတည်ပြုရန်ပျက်ကွက်လျှင် ပြည်သူ့လွှတ်တော်သည် ကိုယ်စားလှယ်ဦးရေ အများစုဆန္ဒမဲဖြင့် ထပ်မံအတည်ပြုပါက ဥပဒေဖြစ်စေရမည်။¹⁵³

ပုဒ်မ (၉၀) ပူးတွဲညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ

- (က) လွှတ်တော်တရပ်ရပ်က အတည်ပြုပြီးသော ဥပဒေကြမ်းတစ်ခုခုကို ဖြစ်စေ၊ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းကို ဖြစ်စေ၊ အခြားလွှတ်တော်မှ အတည်ပြုနိုင်ခြင်းမရှိလျှင် ပူးတွဲညှိနှိုင်းရေးကော်မတီဖွဲ့စည်း၍ ထို ဥပဒေကြမ်းကိုညှိနှိုင်းမှုပြုရန် လွှတ်တော်တရပ်ရပ်ကဖြစ်စေ၊ ဖက်ဒရယ်အစိုးရက ဖြစ်စေ တောင်းဆို နိုင်သည်။
- (ခ) ပူးတွဲညှိနှိုင်းရေးကော်မတီကို လွှတ်တော်နှစ်ရပ်မှ တူညီသောကိုယ်စားလှယ်များဖြင့် ဖွဲ့စည်းရမည်။ ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်ဘက်မှ ပြည်နယ်တိုင်း တူညီသော ကိုယ်စားလှယ်အရေအတွက် ပါဝင်စေရမည်။¹⁵⁴
- (ဂ) ပူးတွဲညှိနှိုင်းရေးကော်မတီသည် သက်ဆိုင်ရာလုပ်ငန်းပြီးဆုံးသည်နှင့် ဖျက်သိမ်းပြီးဖြစ်စေရမည်။¹⁵⁵
- (ဃ) ပူးတွဲညှိနှိုင်းရေးကော်မတီတွင် ညှိနှိုင်းသော်လည်း သဘောတူညီမှုမရရှိပါက အဆိုပါ ဥပဒေကြမ်းသည် ဥပဒေဖြစ်ရန် အခွင့်အလမ်းမရှိသော ဥပဒေကြမ်းဖြစ်စေရမည်။¹⁵⁶
- (င) ပူးတွဲညှိနှိုင်းရေးကော်မတီတွင် သဘောတူညီမှုမရရှိသော်လည်း ပြင်ဆင်မှုရှိလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ ပြောင်းလဲမှုရှိလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ ထိုဥပဒေကြမ်းအား စတင်တင်သွင်းသော လွှတ်တော်သို့ ပြန်လည်ပေးပို့ရမည်။ ယင်းလွှတ်တော်က အတည်ပြုပြီးနောက် အခြားလွှတ်တော်သို့ ပေးပို့ရာ၌ ဆက်လက်အတည်ပြုလျှင် ဥပဒေဖြစ်စေရမည်။¹⁵⁷
- (စ) အထက်ပုဒ်မခွဲ (င) အရ သော်လည်းကောင်း၊ ပုဒ်မ (၉၀) ပြဋ္ဌာန်းချက်ပါ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအရ သော်လည်းကောင်း အတည်မပြုနိုင်သော ဥပဒေကြမ်းသည် ဥပဒေဖြစ်ရန် အခွင့်အလမ်းမရှိသော ဥပဒေကြမ်း ဖြစ်စေရမည်။¹⁵⁸

ပုဒ်မ (၉၁) ဥပဒေဖြစ်ရန်အခွင့်အလမ်းမရှိသော ဥပဒေကြမ်း

ဥပဒေဖြစ်ရန် အခွင့်အလမ်းမရှိသော ဥပဒေကြမ်းတစ်ခုကို ပယ်ချသည့်နေ့မှစ၍ နှစ်နှစ်အတွင်း မည်သည့် လွှတ်တော်တွင်မှ ထပ်မံတင်သွင်းခြင်း မရှိစေရ။¹⁵⁹

ပုဒ်မ (၉၂) ထုတ်ပြန်ကြေညာခြင်း၊ အာဏာတည်ခြင်း

- (က) ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်က အတည်ပြုပြီးသောဥပဒေကြမ်းများကို ပေးပို့လာသောအခါ ဖက်ဒရယ် သမ္မတသည် လက်ခံရရှိသည့်နေ့၏ နောက်တနေ့မှ (၁၄) ရက်အတွင်း လက်မှတ်ရေးထိုး၍ ဥပဒေအဖြစ် ထုတ်ပြန်ကြေညာရမည်။¹⁶⁰
- (ခ) ဖက်ဒရယ်သမ္မတသည် ဥပဒေကြမ်းတစ်ခုကို လက်မှတ်ရေးထိုး၍ ဥပဒေအဖြစ် ထုတ်ပြန်ကြေညာ ရန် သတ်မှတ်ထားသည့်ကာလအတွင်း မိမိ၏ သဘောထားမှတ်ချက်နှင့်အတူ ဥပဒေကြမ်းကို ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်သို့ ပြန်လည်ပေးပို့နိုင်သည်။¹⁶¹
- (ဂ) ဖက်ဒရယ်သမ္မတက လက်မှတ်ရေးထိုး၍ ဥပဒေအဖြစ် ထုတ်ပြန်ကြေညာရန် သတ်မှတ်ထား သည့် ကာလအတွင်း ဥပဒေကြမ်းကို သမ္မတက မိမိ၏သဘောထားမှတ်ချက်ဖြင့် ပြန်လည်ပေးပို့ခြင်း

မပြုလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ ဥပဒေကြမ်းကို လက်မှတ်ရေးထိုး၍ ဥပဒေအဖြစ် ထုတ်ပြန်ကြေညာခြင်း မပြုလျှင်သော်လည်းကောင်း သတ်မှတ်ကာလ ပြည့်မြောက်သည့်နေ့ရက်တွင် ဥပဒေကြမ်းသည် သမ္မတ၏ လက်မှတ်ရေးထိုးချက်ကို ရရှိပြီးသကဲ့သို့ ဥပဒေဖြစ်လာ ရမည်။

ပုဒ်မ (၉၃) ဖက်ဒရယ်သမ္မတ၏ သဘောထားမှတ်ချက်ဖြင့် ပြန်လည်ပေးပို့သော ဥပဒေကြမ်းကို အတည်ပြုခြင်း¹⁶²

- (က) ပေးပို့လာသော ဥပဒေကြမ်းအပေါ် ဖက်ဒရယ်သမ္မတက မိမိ၏ သဘောထားမှတ်ချက်များနှင့် အတူ ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်သို့ ပြန်လည်တင်သွင်းလျှင် ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်သည် သမ္မတ၏ သဘောထားမှတ်ချက်များကို ဆွေးနွေးရမည်။ လက်ခံပါက ဥပဒေကြမ်းကို ပြင်ဆင်ရန်၊ လက်မခံပါက ဥပဒေကြမ်းကို မူလအတိုင်း အတည်ပြုရန် ဆုံးဖြတ်နိုင်သည်။¹⁶³
- (ခ) အထက်အပိုဒ် (က) ပါအတိုင်း ဆောင်ရွက်ပြီးနောက် ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ဖြင့် ဥပဒေကြမ်းအား ပြန်လည်ပေးပို့လာသည့်အခါ ဖက်ဒရယ်သမ္မတသည် ပြန်လည်ရရှိသည့်နေ့၏ နောက်တနေ့မှ ၇ ရက်အတွင်း လက်မှတ်ရေးထိုး၍ ဥပဒေအဖြစ် ထုတ်ပြန်ကြေညာရမည်။¹⁶⁴
- (ဂ) ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်က ပြန်လည်ပေးပို့သော ဥပဒေကြမ်းကို သတ်မှတ်ကာလအတွင်း ဖက်ဒရယ်သမ္မတက လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်း မပြုလျှင် သတ်မှတ်ကာလ ပြည့်မြောက်သည့် နေ့ရက်တွင် ဥပဒေကြမ်းသည် သမ္မတ၏ လက်မှတ်ရေးထိုးချက်ကို ရရှိပြီးသကဲ့သို့ ဥပဒေဖြစ်လာရမည်။¹⁶⁵

ပုဒ်မ (၉၄) ဥပဒေများကို ပြည်ထောင်စုပြန်တမ်းတွင် ထုတ်ပြန်ကြေညာခြင်း

ဖက်ဒရယ်သမ္မတက လက်မှတ်ရေးထိုးပြီးသော ဥပဒေများ သို့မဟုတ်၊ ဖက်ဒရယ်သမ္မတ၏ လက်မှတ်ရေးထိုးချက် ရရှိပြီးသကဲ့သို့ မှတ်ယူရမည်ဖြစ်သော ဥပဒေများကို ပြည်ထောင်စုပြန်တမ်းတွင် ထုတ်ပြန်ကြေညာရမည်။ ထိုဥပဒေတွင် သီးခြားဖော်ပြချက်မပါလျှင် ထုတ်ပြန်ကြေညာသည့်နေ့မှစ၍ အာဏာ တည်ရမည်။¹⁶⁶

ပုဒ်မ (၉၅) ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်၏ သီးသန့် ဥပဒေပြုအာဏာအညွှန်း¹⁶⁷

ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်သည် အောက်စာရင်းပါ ကိစ္စများအလို့ငှာ သီးသန့်ဥပဒေပြုအာဏာ ရှိစေရမည်။

- (က) ကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးကဏ္ဍ¹⁶⁸
 - (၁) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များနှင့် အမျိုးသားလုံခြုံရေးဆိုင်ရာများ
 - (၂) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတပ်မတော်ဆိုင်ရာ
 - (၃) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုထောက်လှမ်းရေးအဖွဲ့ဆိုင်ရာ
 - (၄) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု ရဲတပ်ဖွဲ့ဆိုင်ရာ

- (၅) နိုင်ငံသားများစစ်မှုထမ်းခြင်းဆိုင်ရာ
- (၆) အဏုမြူစွမ်းအင်¹⁶⁹၊ လက်နက်နှင့် ပေါက်ကွဲစေတတ်သော ခဲယမ်းမီးကျောက်များ ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ ရောင်းချခြင်း၊ တင်သွင်းခြင်း၊ တင်ပို့ခြင်းဆိုင်ရာများ

(ခ) နိုင်ငံခြားရေးကဏ္ဍ¹⁷⁰

- (၁) အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ၊ ဒေသဆိုင်ရာနှင့် နှစ်ပြည်ထောင်ဆိုင်ရာစာချုပ်စာတမ်းများ သဘောတူညီချက်များ ဆိုင်ရာများ
- (၂) နိုင်ငံကူးလက်မှတ်နှင့် လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးဆိုင်ရာများ
- (၃) ကုလသမဂ္ဂနှင့် သံတမန်ဆိုင်ရာများ

(ဂ) စီးပွားရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍ

- (၁) ငွေစက္ကူနှင့် ငွေဒင်္ဂါးထုတ်လုပ်ခြင်း၊ ဖြန့်ဝေခြင်းဆိုင်ရာများ
- (၂) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ နှစ်စဉ်ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းဆိုင်ရာများ
- (၃) နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်ရေးနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဆိုင်ရာများ
- (၄) သွင်းကုန်ထုတ်ကုန် အခွန်ကောက်ခံခြင်းဆိုင်ရာများ¹⁷¹
- (၅) နိုင်ငံတကာ ငွေကြေးဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဆက်သွယ်ခြင်းဆိုင်ရာများ¹⁷²
- (၆) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု ဗဟိုဘဏ်ဆိုင်ရာ¹⁷³

(ဃ) ဆက်သွယ်ရေးနှင့် ပို့ဆောင်ရေးကဏ္ဍ

- (၁) စာတိုက်နှင့် ကြေးနန်းဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာများ¹⁷⁴
- (၂) ပြည်ထောင်စုဆိုင်ရာ ရေဒီယိုနှင့် ရုပ်မြင်သံကြားလုပ်ငန်းများဆိုင်ရာများ¹⁷⁵
- (၃) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု အဝေးပြေးကားလမ်းများ၊ ရထားလမ်းများ၊ ရေလမ်းကြောင်းများ၊ ကမ်းရိုးတန်း၊ ပင်လယ်ရေကြောင်းသွားလာရေးများနှင့် လေကြောင်းလုပ်ငန်းများဆိုင်ရာ များ¹⁷⁶
- (၄) လေထုနှင့် အာကာသဆိုင်ရာများ¹⁷⁷

(င) ပညာရေးကဏ္ဍ

- (၁) ဘွဲ့လွန်ပညာရေးဆိုင်ရာ¹⁷⁸
- (၂) အဆင့်မြင့်သိပ္ပံနှင့် နည်းပညာဆိုင်ရာများ¹⁷⁹
- (၃) ပြည်ထောင်စုပညာရေးဆိုင်ရာ အရည်အသွေးနှင့် စံနှုန်းသတ်မှတ်ခြင်း¹⁸⁰

(စ) ကျန်းမာရေး

ပြည်ထောင်စုဆိုင်ရာ ကျန်းမာရေးကိစ္စရပ်များ¹⁸¹

(ဆ) တရားရေးကဏ္ဍ¹⁸²

- (၁) ဖက်ဒရယ်တရားလွှတ်တော်ချုပ်၏ သီးသန့်စီရင်ပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာများ
- (၂) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတရားရုံး ကိုယ်စားလှယ်များရွေးချယ်ခြင်းဆိုင်ရာများ
- (၃) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု တရားရုံးများဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့် ဖက်ဒရယ်တရားသူကြီးများ ခန့်အပ်ခြင်းဆိုင်ရာများ

(ဇ) လွှတ်တော်များရေးရာကဏ္ဍ

- (၁) ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်နှင့် ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကော်မတီဖွဲ့စည်းခြင်းဆိုင်ရာများ¹⁸³
- (၂) ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်းဆိုင်ရာ¹⁸⁴
- (၃) ပြည်သူ့လွှတ်တော် စုံစမ်းရေးကော်မရှင်များဆိုင်ရာ¹⁸⁵

(ဈ) စက်မှုလက်မှုကဏ္ဍ

- (၁) အလေးချိန်နှင့် ခြင်္တယ်တိုင်းတာခြင်းဆိုင်ရာများ¹⁸⁶
- (၂) ကူးယူဖြန့်ချိခွင့်၊ နည်းပညာမူပိုင်ခွင့်၊ ဒီဇိုင်းနှင့် တံဆိပ်အမှတ်အသားဆိုင်ရာများ¹⁸⁷
- (၃) အလုပ်ချိန်၊ အနိမ့်ဆုံးလုပ်ခ၊ အလုပ်ပိတ်ရက်များနှင့် လုပ်ငန်းခွင်ဘေးအန္တရာယ် ကင်းရှင်းရေး စံနှုန်းသတ်မှတ်ချက်ဆိုင်ရာများ¹⁸⁸

(ည) အရပ်ရပ်ဆိုင်ရာကဏ္ဍ

- (၁) ပြည်နယ်သစ်များဖွဲ့စည်းခြင်းဆိုင်ရာ¹⁸⁹
- (၂) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုမြို့တော် သတ်မှတ်ခြင်းဆိုင်ရာ¹⁹⁰
- (၃) ဖက်ဒရယ်သမ္မတရွေးချယ်တင်မြှောက်ခြင်းဆိုင်ရာ¹⁹¹
- (၄) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု (အဝေးရောက်) နိုင်ငံသားများ၏ အခွင့်အရေးနှင့်တာဝန်ဝတ္တရားများဆိုင်ရာ¹⁹²
- (၅) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံသားဖြစ်ခြင်းနှင့် နိုင်ငံခြားသားများ နိုင်ငံသားဖြစ်ခြင်းဆိုင်ရာများ¹⁹³
- (၆) နိုင်ငံတော်အရေးပေါ်အခြေအနေဆိုင်ရာ¹⁹⁴
- (၇) အမှန်တရားဖော်ထုတ်ရေးနှင့် ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးကော်မရှင်ဆိုင်ရာများ¹⁹⁵

ပုဒ်မ (၉၆) ပြည်နယ်များ၏ ဥပဒေပြုအာဏာအညွှန်း¹⁹⁶

- (၁) ပြည်နယ်ရဲတပ်ဖွဲ့နှင့် ပြည်နယ်လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့၊
- (၂) ပြည်နယ်ပညာရေး၊
- (၃) ပြည်နယ်ကျန်းမာရေး၊
- (၄) ပြည်နယ်တရားစီရင်ရေး၊
- (၅) ပြည်နယ်လူမှုဖူလုံရေး၊
- (၆) ပြည်နယ်အခြေခံအဆောက်အအုံများ၊
- (၇) ပြည်နယ်သားဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ၊
- (၈) ရေ၊ မြေယာ နှင့် သယံဇာတ၊
- (၉) ပြည်နယ်ဘဏ္ဍာရေး၊
- (၁၀) ပြည်နယ်အခွန်နှင့် အခွန်ဘဏ္ဍာဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ၊
- (၁၁) ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသထူထောင်ခြင်းဆိုင်ရာစည်းမျဉ်း သတ်မှတ်ချက်များ၊
- (၁၂) နေအိမ်၊ ဥပစာ၊ မြေယာ၊ ပိုင်ဆိုင်မှု လွှဲပြောင်းခြင်းဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ၊
- (၁၃) ပြည်နယ်လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးနှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊
- (၁၄) ပြည်နယ်ဆိုင်ရာ စက်မှုလက်မှုနှင့် နည်းပညာကဏ္ဍ၊
- (၁၅) ဉာဏပစ္စည်းမူပိုင်ခွင့်
- (၁၆) ပြည်နယ်လျှပ်စစ်စွမ်းအင်
- (၁၇) နယ်စပ်ဖြတ်ကျော် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ခြင်း
- (၁၈) မျိုးဆက်ပွားခြင်းဆိုင်ရာကိစ္စ။¹⁹⁷

ပုဒ်မ (၉၇) ထပ်တူကျဥပဒေပြုအာဏာအညွှန်း

ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်နှင့် ပြည်နယ်လွှတ်တော်အသီးသီးတို့သည် အောက်စာရင်းပါ ကိစ္စများတွင် မိမိတို့လွှတ်တော်တစ်ခုချင်းစီအလိုက် ထပ်တူကျဥပဒေပြုပိုင်ခွင့် အာဏာရှိစေရမည်။

- (၁) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအတွင်း ရောင်းဝယ်ခွန်၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းခွန်၊ အမြတ်ခွန်၊ ယစ်မျိုးခွန်၊ ဆိပ်ကမ်းခွန်အပါအဝင် အကောက်အခွန်ဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ¹⁹⁸
- (၂) သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး¹⁹⁹
- (၃) မူးယစ်ထုံထိုင်းဘေးဖြစ်စေတတ်သော ဆေးဝါးများ²⁰⁰
- (၄) ဖွား/သေစာရင်းမှတ်ပုံတင်ခြင်း²⁰¹
- (၅) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်တခုအတွင်း၌ ကျရောက်သည့် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ စွမ်းအင်စီမံကိန်းလုပ်ငန်းများ၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းကြီးများ²⁰²
- (၆) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု အဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်တခုအတွင်း မြေပေါ်မြေအောက် သယံဇာတ တူးဖော်ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ ရောင်းချခြင်း²⁰³
- (၇) နိုင်ငံခြားအစိုးရများနှင့် ကုမ္ပဏီက ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်များသို့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းဆိုင်ရာကိစ္စများ²⁰⁴
- (၈) ဒေသဆိုင်ရာ ရေဒီယိုနှင့် ရုပ်မြင်သံကြားလုပ်ငန်းများ²⁰⁵

- (၉) ဘဏ်နှင့် အာမခံလုပ်ငန်းများ²⁰⁶
- (၁၀) တက္ကသိုလ်၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ပညာရေးဆိုင်ရာ နှင့် ပုဂ္ဂလိကကျောင်းများဆိုင်ရာများ²⁰⁷
- (၁၁) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ် တနယ်မှ တနယ်သို့ ဖြတ်သန်းစီးဆင်းလျက်ရှိသော မြစ်များနှင့် ရေကြောင်းဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းသတ်မှတ်ချက်များ၊ ပြည်တွင်း ပင်လယ်ရေကြောင်းနှင့် ရေကြောင်းဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်း သတ်မှတ်ချက်များ၊ ပြည်တွင်းပင်လယ်ရေကြောင်းနှင့် ကမ်းရိုးတန်း သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး ဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းသတ်မှတ်ချက်များ²⁰⁸
- (၁၂) ဒုက္ခသည်ရေးရာနှင့် နိုင်ငံရေးခိုလှုံခွင့်²⁰⁹
- (၁၃) ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေနှင့် တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေများ²¹⁰
- (၁၄) ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းလေ့ကျင့်ရေးသင်တန်းများ²¹¹
- (၁၅) အလုပ်သမား နှင့် လယ်သမားဆိုင်ရာများ²¹²
- (၁၆) နိုင်ငံရေးပါတီများဆိုင်ရာ²¹³
- (၁၇) အသင်းအဖွဲ့များနှင့် သမဂ္ဂများဖွဲ့စည်းခြင်းဆိုင်ရာများ²¹⁴
- (၁၈) နိုင်ငံရေးတာဝန်ထမ်းဆောင်သူပုဂ္ဂိုလ်များ၏ ငွေကြေးနှင့် ပစ္စည်းဥစ္စာပိုင်ဆိုင်မှုဆိုင်ရာများ²¹⁵
- (၁၉) လူဦးရေသန်းခေါင်စာရင်း ကောက်ခံခြင်းဆိုင်ရာ²¹⁶
- (၂၀) လူထုဆန္ဒဖော်ထုတ်ခြင်းနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများဆိုင်ရာများ²¹⁷
- (၂၁) ကလေးသူငယ်များ၊ အမျိုးသမီးများ၊ မသန်စွမ်းသူများနှင့် သက်ကြီးရွယ်အိုများ စောင့်ရှောက်ရေး ဆိုင်ရာများ²¹⁸
- (၂၂) ကလေးများအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ²¹⁹
- (၂၃) ဓလေ့ထုံးတမ်း ကွဲပြားခြားနားသူများအကြား လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်း လင်မယားကွာရှင်းခြင်းနှင့် အမွေဆက်ခံခြင်းဆိုင်ရာများ။
- (၂၄) အကျင့်ပျက်ခြစားမှုတိုက်ဖျက်ရေး အစီအမံများ (Anti- Corruption Measures)²²⁰

ပုဒ်မ (၉၈) ထပ်တူကျဉ်းပြုအာဏာအညွှန်းအရ ပြည်ထောင်စုက ဥပဒေပြုခြင်း

ထပ်တူကျဉ်းပြုအာဏာအညွှန်းရှိ ပြဋ္ဌာန်းချက်တရပ်ရပ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပြည်နယ်တစ်ခုခုက ဥပဒေပြုခဲ့သော် အခြားပြည်နယ်တစ်ခုခု သို့မဟုတ်၊ အခြားပြည်နယ်သားတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို ထိခိုက်နိုင်ခြင်း သို့မဟုတ်၊ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတဝှမ်းလုံး၏ အကျိုးစီးပွားကို ထိခိုက်စေနိုင်ခြင်းဖြစ်လျှင် ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်က ဥပဒေပြုရမည်။²²¹

ပုဒ်မ (၉၉) ဖက်ဒရယ် ပြည်ထောင်စုဥပဒေက လွှမ်းမိုးခြင်း

ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုဥပဒေနှင့် ပြည်နယ်ဥပဒေတို့ဆန့်ကျင်ကွဲလွဲမှု ဖြစ်ပေါ်လာပါက ဖက်ဒရယ် ပြည်ထောင်စုဥပဒေက ပြည်နယ်ဥပဒေအပေါ် လွှမ်းမိုးစေရမည်။²²²

အခန်း (၆)

ဖက်ဒရယ်အုပ်ချုပ်ရေး²²³

ပုဒ်မ (၁၀၀) ဖက်ဒရယ်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်

ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်သည် ဝန်ကြီးချုပ်ဦးဆောင်သောစနစ် ဖြစ်သည်။²²⁴ ဝန်ကြီးချုပ် ဦးဆောင်သောစနစ်တွင် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုဦးဆောင် သို့မဟုတ်၊ ဖက်ဒရယ်သမ္မတထားရှိသောစနစ် လည်း ဖြစ်သည်။²²⁵

ဖက်ဒရယ်သမ္မတ

ပုဒ်မ (၁၀၁) ဖက်ဒရယ်သမ္မတ

ဖက်ဒရယ်သမ္မတသည် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ ဦးဆောင် ဖြစ်သည်။²²⁶

ပုဒ်မ (၁၀၂) ဖက်ဒရယ်သမ္မတအရည်အချင်း

(က) ဖက်ဒရယ်သမ္မတ သို့မဟုတ်၊ ဒုတိယသမ္မတအဖြစ် ရွေးချယ်တင်မြှောက်ခံမည့်သူသည် အောက်ပါ အရည်အချင်းများနှင့် ပြည့်စုံရမည်။

(၁) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံသားဖြစ်ရမည်။

(၂) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံသား မိဘနှစ်ပါးမှ မွေးဖွားသူဖြစ်ရမည်။

(၃) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအတွင်း ၁၀ နှစ်ထက်မနည်း ဆက်တိုက်နေထိုင်ခဲ့သူ ဖြစ်ရမည်။

(၄) သမ္မတလောင်းအဖြစ် အမည်စာရင်း တင်သွင်းသောနေ့တွင် အသက် ၃၅ နှစ် ပြည့်ပြီး ဖြစ်ရမည်။²²⁷

(ခ) ဖက်ဒရယ်သမ္မတနှင့် ဒုတိယသမ္မတသည် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု သို့မဟုတ်၊ ပြည်နယ်အစိုးရ တရပ်ရပ်၏ အဖွဲ့ဝင်သော်လည်းကောင်း၊ လွှတ်တော်တရပ်ရပ်၏ ကိုယ်စားလှယ် သော်လည်းကောင်း မဖြစ်စေရ။ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်တဦးဦး သို့မဟုတ်၊ ပြည်နယ်အစိုးရ အဖွဲ့ဝင်တဦးဦးသည် သမ္မတအဖြစ် ရွေးချယ်တင်မြှောက်ခြင်းခံရပါက သက်ဆိုင်ရာလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် သို့မဟုတ်၊ အစိုးရ အဖွဲ့ဝင်အဖြစ်မှ နုတ်ထွက်ပြီး ဖြစ်စေရမည်။²²⁸

ပုဒ်မ (၁၀၃) ဖက်ဒရယ်သမ္မတရွေးချယ်ပုံစနစ်

(က) ပြည်နယ်လွှတ်တော်အသီးသီးက တပြည်နယ်လျှင် တဦးကျစီ ပေးပို့သော သမ္မတလောင်းများအနက် တဦးကိုသမ္မတအဖြစ် ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်စုစုပေါင်း၏ ထက်ဝက်ကျော် ထောက်ခံမဲဖြင့် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ရမည်။ ကျန်ရှိသော သမ္မတလောင်းများအနက် တဦးကို ဒုတိယ

သမ္မတအဖြစ် ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ အများစုမဲဖြင့် ရွေးချယ် တင်မြှောက်ရမည်။²²⁹

- (ခ) ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် စုစုပေါင်း၏ ထက်ဝက်ကျော်ထောက်ခံမဲ မရှိပါက အများစုမဲရရှိသော သမ္မတလောင်းများအနက်မှ သမ္မတ နှင့် ဒုသမ္မတ ထပ်မံ ရွေးချယ်ရမည်။²³⁰
- (ဂ) ပြည်နယ်တစ်ခုမှ ဖက်ဒရယ်သမ္မတအဖြစ် ရွေးချယ်ခံခဲ့ရပါက နောက်ထပ်သက်တမ်း သုံးကြိမ်အတွင်း အဆိုပါပြည်နယ်မှ ထပ်မံရွေးချယ်ခံခြင်း မရှိစေရ။ ဤသက်တမ်းရေတွက်မှုတွင် ဒုတိယသမ္မတ သက်တမ်းကာလ အကျိုးမဝင်စေရ။²³¹
- (ဃ) ဖက်ဒရယ်သမ္မတအသစ်ကို ရွေးချယ်တင်မြှောက်ရန်အတွက် သမ္မတသည် မိမိ၏ရာထူး သက်တမ်း မကုန်ဆုံးမီ အနည်းဆုံး (၆) လကြိုတင်၍ ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြု လွှတ်တော်အား ဆင့်ခေါ်ရန် အကြောင်းကြားရမည်။²³²
- (င) ဖက်ဒရယ်သမ္မတရွေးချယ်ခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေကို ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်က ပြဋ္ဌာန်းပေးရမည်။²³³

ပုဒ်မ (၁၀၄) ဖက်ဒရယ်သမ္မတ၏ သက်တမ်း

ဖက်ဒရယ်သမ္မတ၏ သက်တမ်းသည် တာဝန်ထမ်းဆောင်သည့်နေ့မှစ၍ (၅) နှစ်ဖြစ်စေရမည်။²³⁴

ပုဒ်မ (၁၀၅) တာဝန်နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များ

- (က) ဖက်ဒရယ်သမ္မတသည် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတပ်မတော်အပါအဝင် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု ကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ၏ စစ်သေနာပတိချုပ်တာဝန်ကို ထမ်းဆောင်ရမည်။ သို့ရာတွင် ဤအခွင့်အာဏာကို ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ အရေးပေါ်အခြေအနေကာလ၌သာ အပြည့်အဝ ကျင့်သုံးနိုင်ခွင့်ရှိသည်။²³⁵
- (ခ) ဖက်ဒရယ်သမ္မတသည် ဖက်ဒရယ်အစိုးရနှင့် ညှိနှိုင်း၍ သဘောတူညီ ချက်ကိုရယူပြီး ပြည်ပနိုင်ငံတစ်ခုခုကို စစ်ကြေညာခြင်း၊ စစ်ရပ်စဲခြင်းများ ပြုလုပ်ပိုင်ခွင့်ရှိသည်။²³⁶
- (ဂ) အထက်အပိုဒ် (ခ) ပါ ဆောင်ရွက်ချက်နှင့်ပတ်သက်၍ ဖက်ဒရယ်သမ္မတသည် အနီးကပ်ဆုံးပုံမှန် ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော် အစည်းအဝေး သို့တည်းမဟုတ်၊ အရေးပေါ် ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော် အစည်းအဝေးကို ခေါ်ယူ၍ အတည်ပြုချက် ရယူရမည်။²³⁷
- (ဃ) ဖက်ဒရယ်သမ္မတသည် ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်၏ အကြံပေးချက်အရ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကို ဆင့်ခေါ် ရမည်။ သို့တည်းမဟုတ် ရုပ်သိမ်းရမည်။ သို့တည်းမဟုတ် ဖျက်သိမ်းရမည်။ ဤသို့ဆောင်ရွက်ရာတွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ (၈၃) ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ရမည်။²³⁸
- (င) ဖက်ဒရယ်သမ္မတသည် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ဖြစ်စေ၊ ပြည်သူ့လူထုနှင့် သက်ဆိုင် သည့်အရေးကြီးသောကိစ္စများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ဖြစ်စေ အမှာလွှာဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ မိန့်ခွန်းဖြင့် သော်လည်းကောင်း ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်သို့ အကြောင်းကြားနိုင်သည်။²³⁹

- (စ) ဖက်ဒရယ်သမ္မတသည် အခါအားလျော်စွာ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတဝှမ်းလုံးသို့ မိန့်ခွန်း မြွက်ကြားနိုင်သည်။²⁴⁰
- (ဆ) ဖက်ဒရယ်သမ္မတသည် ဤဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် အတိအလင်းပြဋ္ဌာန်းချက်များမှလွဲ၍ အခြားကိစ္စများတွင် ဖက်ဒရယ်အစိုးရနှင့် ညှိနှိုင်း၍ ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ သို့ရာတွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် မဆန့်ကျင်စေရ။²⁴¹
- (ဇ) ဖက်ဒရယ်သမ္မတသည် အရေးပေါ်အခြေအနေကြေညာခြင်းနှင့် ရုပ်သိမ်းခြင်းတို့ကို ထုတ်ပြန်ကြေညာပေးရမည်။²⁴²
- (ဈ) ဖက်ဒရယ်သမ္မတသည် လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့် ပေးပိုင်ခွင့်ရှိသည်။²⁴³
- (ည) ဖက်ဒရယ်သမ္မတသည် သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့်အညီ ဂုဏ်ထူးဆောင်ဘွဲ့များ၊ ဂုဏ်ထူးဆောင်တံဆိပ်များ ချီးမြှင့်အပ်နှင်းခြင်း၊ ပြန်လည်ရုပ်သိမ်းခြင်း ပြုနိုင်သည်။²⁴⁴

ပုဒ်မ (၁၀၆) ဖက်ဒရယ်ဒုတိယသမ္မတ၏ တာဝန်နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များ

- (က) ဖက်ဒရယ်သမ္မတက လုပ်ငန်းတာဝန်များကို မိမိအလိုအလျောက်လွှဲအပ်သောအခါတွင်ဖြစ်စေ၊ တာဝန်ကို ဆက်လက်ထမ်းဆောင်နိုင်စွမ်းမရှိတော့လျှင်ဖြစ်စေ၊ ရာထူးမှ ဖယ်ရှားခံရလျှင်ဖြစ်စေ၊ ကွယ်လွန်လျှင်ဖြစ်စေ ဒုတိယသမ္မတသည် သမ္မတ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် တာဝန်ဝတ္တရားများကို ထမ်းဆောင်ခွင့်ရှိစေရမည်။²⁴⁵
- (ခ) ဖက်ဒရယ်ဒုတိယသမ္မတသည် သမ္မတမှတစ်ဆင့် ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်ကို တာဝန်ခံ ရမည်။²⁴⁶
- (ဂ) လူထုအခမ်းအနားများ တက်ရောက်ခြင်း။²⁴⁷

ပုဒ်မ (၁၀၇) ဖက်ဒရယ်သမ္မတနှင့် ဒုတိယသမ္မတ၏ ခံစားပိုင်ခွင့်များ

- (က) ဖက်ဒရယ်သမ္မတနှင့် ဒုတိယသမ္မတတို့သည် သီးသန့်သတ်မှတ်ထားသည့် အဆောင်အယောင်နှင့် နေအိမ်တို့ကို ရရှိစေရမည်။ ထို့အပြင် ဥပဒေဖြင့် သတ်မှတ်ထားသော လစာနှင့် စရိတ်များကို ခံစားခွင့် ရှိစေရမည်။²⁴⁸
- (ခ) ဖက်ဒရယ်သမ္မတနှင့် ဒုတိယသမ္မတများသည် မိမိတို့ဦးစီးသည့် တစီးပွားတည်းဖြစ်သော မိသားစုပိုင်မြေ၊ အိမ်၊ အဆောက်အအုံ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၊ စုငွေနှင့် အခြားအဖိုးတန်ပစ္စည်းများကို တန်ဖိုးနှင့်တကွ စာရင်းပြုစုပြီး ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌများထံ ပေးပို့ရမည်။²⁴⁹
- (ဂ) ဖက်ဒရယ်သမ္မတနှင့် ဒုတိယသမ္မတများသည် စွပ်စွဲပြစ်တင်ခံရ၍ ရာထူးမှ ရပ်စဲခံရခြင်းမှအပ တာဝန်ပြီးဆုံးသဖြင့် အနားယူပါက ဥပဒေနှင့်အညီ အငြိမ်းစားလစာ ရရှိရမည်။²⁵⁰

ပုဒ်မ (၁၀၈) ဖက်ဒရယ်သမ္မတကို စွပ်စွဲပြစ်တင်ခြင်း

အောက်ဖော်ပြပါအကြောင်းအရာတစ်ခုခုအတွက် ဖက်ဒရယ်သမ္မတကို စွပ်စွဲမှုပြုလုပ်နိုင်သည်။

(က) ဖက်ဒရယ်သမ္မတသည် -

(၁) မစွမ်းဆောင်နိုင်ခြင်း²⁵¹

(၂) ဤဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေကို ဖောက်ဖျက်ကျူးလွန်ခြင်း²⁵²

(၃) အကျင့်သိက္ခာပျက်ပြားခြင်း²⁵³

(ခ) အထက်အပိုဒ် (က) အရ သမ္မတအပေါ် စွပ်စွဲချက်အား ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်တရပ်ရပ်တွင် တင်သွင်းနိုင်သည်။ ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်တရပ်ရပ်၏ ကိုယ်စားလှယ်အနည်းဆုံး ထက်ဝက်ကျော်က အတည်ပြုထောက်ခံချက်အရသာလျှင် စွပ်စွဲချက်ကို ဆက်လက်စုံစမ်းစစ်ဆေးနိုင်သည်။²⁵⁴

(ဂ) ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်ဆိုင်ရာ လွှတ်တော်တရပ်၏ အတည်ပြုပြီးသော ထိုစွပ်စွဲချက်ကို အခြားလွှတ်တော်တရပ်က စုံစမ်းစစ်ဆေးရမည်။²⁵⁵

(ဃ) သက်ဆိုင်ရာလွှတ်တော်တရပ်က စုံစမ်းစစ်ဆေးပြီးနောက် ဖက်ဒရယ်သမ္မတအား ရာထူးတွင် ဆက်လက်၍ မထမ်းရွက်စေသင့်သော ပြစ်မှုဖြစ်သည်ဟူ၍ အဆိုပြုလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် စုစုပေါင်း၏ သုံးပုံနှစ်ပုံက အတည်ပြုခဲ့သော် ထိုအဆိုကို ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်သို့ ဆက်လက်တင်သွင်းရမည်။²⁵⁶

(င) ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်သည် အထက်အပိုဒ် (ဃ) အရ တင်သွင်းလာသည့်အဆိုအား ဖက်ဒရယ် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်စုစုပေါင်း၏ ထက်ဝက်ကျော်ဆန္ဒမဲဖြင့် အတည်ပြုပါက ဖက်ဒရယ်သမ္မတ အား တာဝန်မှ ရပ်စဲစေရမည်။²⁵⁷

(စ) စွပ်စွဲချက်ကို စုံစမ်းစစ်ဆေးသောအခါတွင် ဖက်ဒရယ်သမ္မတသည် မိမိကိုယ်တိုင် သော်လည်းကောင်း ကိုယ်စားလှယ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း ခုခံချေပခွင့်ရှိရမည်။²⁵⁸

(ဆ) ဤပုဒ်မပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် ဒုတိယသမ္မတနှင့်လည်း သက်ဆိုင်စေရမည်။²⁵⁹

ပုဒ်မ (၁၀၉) နုတ်ထွက်ခြင်း

ဖက်ဒရယ်သမ္မတ သို့မဟုတ်၊ ဒုတိယသမ္မတ တဦးဦးသည် မိမိ၏ ရာထူးသက်တမ်း မကုန်ဆုံးမီ ဆန္ဒအလျောက် နုတ်ထွက်လိုလျှင် နုတ်ထွက်ခွင့်ပြုရမည်။²⁶⁰

ပုဒ်မ (၁၁၀) အစားထိုးရွေးချယ်တင်မြောက်ခြင်း

ဖက်ဒရယ်သမ္မတ ကွယ်လွန်လျှင်ဖြစ်စေ၊ ၎င်း၏တာဝန်ကို ဆက်လက်ထမ်းဆောင်နိုင်စွမ်း မရှိတော့လျှင်ဖြစ်စေ၊ ပုဒ်မ (၁၀၈) အရ ရာထူးမှ ဖယ်ရှားခံရလျှင်ဖြစ်စေ၊ လစ်လပ်သွားသော နေရာအတွက် အောက်ပါအတိုင်း အစားထိုးရွေးချယ်တင်မြောက်ရမည်။

- (က) ဖက်ဒရယ်သမ္မတ၏ မူလသက်တမ်းကုန်ဆုံးသည်အထိ ဒုတိယသမ္မတသည် ဖက်ဒရယ် သမ္မတ တာဝန်ကို ဆက်လက်ထမ်းဆောင်ရမည်။
- (ခ) လစ်လပ်သွားသော ဒုတိယသမ္မတနေရာတွင် ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌသည် ဒုတိယသမ္မတအဖြစ် တာဝန်ယူရမည်။ ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌအနေဖြင့် ဤကဲ့သို့ သမ္မတတာဝန်ကို အစားထိုးထမ်းဆောင်ခြင်းသည် ပုဒ်မ (၁၀၂) ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့် အကျိုးမဝင်စေရ။
- (ဂ) ဖက်ဒရယ်သမ္မတ၏ ပုံမှန်သက်တမ်းကာလအတွင်း သမ္မတနေရာလစ်လပ်မှု ထပ်မံဖြစ် ပွားပါက ရွေးကောက်ပွဲအသစ်ကို ပုဒ်မ (၁၀၃) ပြဋ္ဌာန်းချက်များအတိုင်း ပြုလုပ်ရမည်။²⁶¹

ပုဒ်မ (၁၁၁) ကင်းလွတ်ခွင့်

ဖက်ဒရယ်သမ္မတသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရသော်လည်းကောင်း၊ ဥပဒေတရပ်ရပ်အရ သော်လည်းကောင်း မိမိအား အပ်နှင်းထားသည့် တာဝန်နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်မှု သို့မဟုတ်၊ ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်သည့်အနေဖြင့် ပြုခဲ့သော ပြုလုပ်မှုအတွက် မည်သည့်လွှတ်တော်၊ မည်သည့် တရားရုံးတွင်မျှ ဖြေရှင်းရန် တာဝန်မရှိစေရ။ သို့ရာတွင် ဤကဲ့သို့ တာဝန်မရှိစေခြင်းသည် သမ္မတအား ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ စွပ်စွဲပြစ်တင်ခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် သက်ဆိုင်ခြင်း မရှိစေရ။²⁶²

ပုဒ်မ (၁၁၂) တားမြစ်ခြင်း

ဖက်ဒရယ်သမ္မတနှင့် ဒုတိယသမ္မတတို့သည် လစာပေးသော အခြားလုပ်ငန်းတခုခုတွင် သော်လည်းကောင်း အမြတ်အစွန်းကို အခြေခံသည့်လုပ်ငန်းတခုခု၏ စီမံခန့်ခွဲရေးအဖွဲ့တွင်သော်လည်း ကောင်း ပါဝင်လုပ်ကိုင်ခြင်းမပြုရ။²⁶³

**ဖက်ဒရယ်အစိုးရ
Federal Government**

ပုဒ်မ (၁၁၃) ဖွဲ့စည်းခြင်း

- (က) ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်ဦးဆောင်သော ဝန်ကြီးအဖွဲ့ဖြင့် ဖက်ဒရယ်အစိုးရ ကို ဖွဲ့စည်းရမည်။²⁶⁴
- (ခ) ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်သည် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်အားဖြစ်စေ၊ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် မဟုတ်သူအားဖြစ်စေ၊ ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးအဖြစ် ခန့်အပ်နိုင်သည်။ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် မဟုတ်သူများအား ဝန်ကြီးအဖြစ်ခန့်အပ်သော အရေအတွက်သည် ဝန်ကြီးစုစုပေါင်းအရေအတွက်၏

သုံးပုံတပုံထက် ကျော်လွန်ခြင်းမရှိစေရ။ ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးများကို ပြည်သူ့လွှတ်တော်၏ သဘောတူညီမှုဖြင့် ဖက်ဒရယ်သမ္မတ အတည်ပြုပေးရမည်။²⁶⁵

- (ဂ) ဖက်ဒရယ်အစိုးရသည် ပြည်သူ့လွှတ်တော်အား အဖွဲ့လိုက်စုပေါင်းတာဝန်ခံရမည်။²⁶⁶
- (ဃ) ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးများသည် သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနများ၏ မူဝါဒများအရ လုပ်ဆောင်ရန် ချမှတ် ထားသော ရည်ရွယ်ချက်များ၊ လုပ်ငန်းစဉ်များကို ပြည့်မီထိရောက်သည်အထိ လုပ်ဆောင် ချက်များအပေါ် တာဝန်ခံရမည်။²⁶⁷

ပုဒ်မ (၁၁၄) သက်တမ်း

ဖက်ဒရယ် အစိုးရ၏ သက်တမ်းသည် ပြည်သူ့လွှတ်တော် ၏ သက်တမ်းထက် ကျော်လွန်ခြင်း မရှိစေရ။²⁶⁸

ပုဒ်မ (၁၁၅) ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်

- (က) ပြည်သူ့လွှတ်တော်က ရွေးကောက်တင်မြှောက်၍²⁶⁹ အမည်စာရင်းတင်သွင်းသောပုဂ္ဂိုလ်အား ဖက်ဒရယ်သမ္မတက ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ် ခန့်အပ်ရမည်။²⁷⁰
- (ခ) ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်သည် ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်အားလုံး၏ ထက်ဝက်ကျော်ထောက်ခံ မဲ ရရှိသူဖြစ်ရမည်။²⁷¹
- (ဂ) ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်က အဆိုပြုတင်ပြသော ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်နှင့် ဝန်ကြီးများသည် ပြည်သူ့ လွှတ်တော်၏ အတည်ပြုချက်ဖြင့် ဖက်ဒရယ်သမ္မတက ခန့်အပ်ရမည်။ သို့မဟုတ် ရာထူးမှ ဖယ်ရှားရမည်။²⁷²
- (ဃ) ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်သည် ဖက်ဒရယ်သမ္မတက တောင်းဆိုလျှင် ၎င်းတို့အား ဆက်ခံမည့်သူ ရွေးချယ်ပြီး သည်အထိ ဆက်လက်တာဝန်ထမ်းဆောင်ရမည်။²⁷³

ပုဒ်မ (၁၁၆) ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်

ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်က ၎င်း၏တာဝန်များကို ထမ်းဆောင်ရန် မစွမ်းဆောင်နိုင်လျှင်ဖြစ်စေ၊ ဝန်ကြီးချုပ်၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ဝန်ကြီးချုပ်ကိုယ်စား ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်သည် တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိသည်။²⁷⁴

ပုဒ်မ (၁၁၇) အယုံအကြည်မရှိအဆို

- (က) ဖက်ဒရယ်အစိုးရ ဖွဲ့စည်း တာဝန်ယူကြပြီးနောက် (၁၈) လ အတွင်း အစိုးရတဖွဲ့လုံးဖြစ်စေ၊ အစိုးရအဖွဲ့ဝင်တဦးဦးကိုဖြစ်စေ အယုံအကြည်မရှိအဆို တင်သွင်းပိုင်ခွင့် မရှိစေရ။
- (ခ) အယုံအကြည်မရှိအဆို တင်သွင်းခံရသူသည် ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးဖြစ်ပါက ပြည်သူ့လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်စုစုပေါင်း၏ ထက်ဝက်ကျော်အတည်ပြုလျှင် အစိုးရအဖွဲ့ဝင်ဝန်ကြီးတာဝန်မှ နုတ်ထွက် ပေးရမည်။

(ဂ) အယုံအကြည်မရှိအဆို တင်သွင်းခံရသူသည် ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ် (သို့မဟုတ်) ဖက်ဒရယ်အစိုးရအဖွဲ့ တဖွဲ့လုံးဖြစ်ပါက ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်စုစုပေါင်း၏ သုံးပုံနှစ်ပုံ အတည်ပြုလျှင် ဖက်ဒရယ်အစိုးရအဖွဲ့ တဖွဲ့လုံးတာဝန်မှ နုတ်ထွက်ရမည်။²⁷⁵

ပုဒ်မ (၁၁၈) နုတ်ထွက်ခြင်း

(က) ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်သည် မည်သည့်အခါ၌မဆို မိမိ၏နုတ်ထွက်လွှာကို ဖက်ဒရယ်သမ္မတထံသို့ ပေးအပ်ခြင်းဖြင့် ရာထူးမှနုတ်ထွက်နိုင်သည်။

(ခ) ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်သည် မည်သည့်အခါ၌မဆို ရာထူးမှနုတ်ထွက်လျှင် ဝန်ကြီးများသည်လည်း မိမိတို့ရာထူးများမှ နုတ်ထွက်ပြီးဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူရမည်။

(ဂ) ဖက်ဒရယ်သမ္မတထံသို့ တင်သွင်းစေရန် မိမိ၏နုတ်ထွက်လွှာကို ဝန်ကြီးချုပ်လက်သို့ ပေးအပ်ခြင်းဖြင့် မည်သည့်အစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးမဆိုရာထူးမှ နုတ်ထွက်နိုင်သည်။²⁷⁶

ပုဒ်မ (၁၁၉) ဖက်ဒရယ်အစိုးရပြန်လည်ဖွဲ့စည်းခြင်း

(က) ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်က မိမိသဘောဆန္ဒအရ နုတ်ထွက်သည်ဖြစ်စေ၊ အယုံအကြည်မရှိအဆို တင်သွင်းခြင်းကြောင့်ဖြစ်စေ ဖက်ဒရယ်အစိုးရတဖွဲ့လုံး နုတ်ထွက်ရပါက ရက်ပေါင်း ၃၀ အတွင်း ဝန်ကြီးချုပ်အသစ်ကို ပြည်သူ့လွှတ်တော်တွင် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ကာ ဖက်ဒရယ်အစိုးရအဖွဲ့ အား ပြန်လည် ဖွဲ့စည်းရမည်။

(ခ) ရက်ပေါင်း (၃၀) အတွင်း အစိုးရပြန်လည်ဖွဲ့စည်းနိုင်ခြင်းမရှိပါက ဖက်ဒရယ်သမ္မတသည် ပြည်သူ့ လွှတ်တော်ကို ဖျက်သိမ်းကြောင်း ကြေညာပြီး ပြည်ထောင်စုအား စီမံအုပ်ချုပ်ရန် အိမ်စောင့်အစိုးရ တရပ်ကို ဖွဲ့စည်းတာဝန်ပေးအပ်ရမည်။

(ဂ) အိမ်စောင့်အစိုးရဖွဲ့ပြီး ရက်ပေါင်း ၆၀ မကျော်လွန်စေပဲ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ရွေးကောက်ပွဲကို ကျင်းပရမည်။²⁷⁷

ပုဒ်မ (၁၂၀) ဝန်ကြီးဌာနများ

ဖက်ဒရယ်အစိုးရသည် အောက်ပါဝန်ကြီးဌာနများအပါအဝင် (၃၀) ထက်မပိုသော ဝန်ကြီးဌာနများကို လိုအပ်သလိုဖွဲ့စည်းနိုင်သည်။

- (၁) နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန
- (၂) ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန
- (၃) ဘဏ္ဍာရေးနှင့် စီမံကိန်းဝန်ကြီးဌာန
- (၄) ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန
- (၅) ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာန

- (၆) ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန
- (၇) ဆက်သွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန
- (၈) ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာန
- (၉) လယ်ယာနှင့် သစ်တောဝန်ကြီးဌာန
- (၁၀) စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန
- (၁၁) အလုပ်သမားဝန်ကြီးဌာန
- (၁၂) သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးဝန်ကြီးဌာန
- (၁၃) စီးပွားရေးနှင့် ကုန်သွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန
- (၁၄) လူမှုဝန်ထမ်းဝန်ကြီးဌာန
- (၁၅) တရားရေးဝန်ကြီးဌာန
- (၁၆) သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာန
- (၁၇) ကျား/မ တန်းတူညီမျှရေး ဝန်ကြီးဌာန
- (၁၈) သိပ္ပံနှင့်နည်းပညာ ဝန်ကြီးဌာန
- (၁၉) သတ္တုတွင်းဝန်ကြီးဌာန²⁷⁸
- (၂၀)

ပုဒ်မ (၁၂) ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်၏ တာဝန်နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်

- (က) ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်သည် ပြည်သူ့လွှတ်တော်၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် ဖက်ဒရယ်အစိုးရဝန်ကြီးဌာနများကို လိုအပ်သလို သတ်မှတ်နိုင်သည်။ ထို့ပြင် ဝန်ကြီးဌာနများကို ပြင်ဆင် သတ်မှတ်ခြင်း၊ ဖြည့်စွက်ခြင်း ပြုနိုင်သည်။
- (ခ) ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်သည် ဥပဒေနှင့်အညီ ဝန်ထမ်းအဖွဲ့အစည်း အကြီးအမှူးများကို ခန့်အပ်ခြင်း၊ ထုတ်ပယ်ခြင်း ပြုနိုင်သည်။
- (ဂ) ဖက်ဒရယ်အစိုးရ၏ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ အရေးယူဆောင်ရွက်ချက်အားလုံးကို ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီး၏ အမည်ဖြင့် အရေးယူဆောင်ရွက်ရမည်။
- (ဃ) ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်၏အမည်ဖြင့် ထုတ်ပြန်သောအမိန့်များနှင့် ချုပ်ဆိုသော စာချုပ်စာတမ်းများသည် ပြည်သူ့လွှတ်တော်က ပြဋ္ဌာန်းသည့်နည်းဥပဒေများတွင် ဖော်ပြထားသော နည်းလမ်းများနှင့်အညီ ဖြစ်စေရမည်။

- (င) ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်သည် မိမိ၏ တာဝန်ဝတ္တရားများကို နယ်မြေဒေသအလိုက်ဖြစ်စေ၊ အစိုးရဌာနဆိုင်ရာလုပ်ငန်းအလိုက်ဖြစ်စေ ခွဲဝေအပ်နှင်းနိုင်သည်။
- (စ) ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်သည် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ မူဝါဒများနှင့် အခြေအနေ အရပ်ရပ်တို့ကို ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော် သို့မဟုတ်၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော် အစည်းအဝေးတွင် ဖြစ်စေ၊ နိုင်ငံတဝှမ်းလုံးသို့ဖြစ်စေ အခါအားလျော်စွာ မိန့်ခွန်းပြောကြားခွင့်၊ သဝဏ်လွှာပေးပို့ခွင့် ရှိသည်။²⁷⁹

ပုဒ်မ (၁၂၂) ဖက်ဒရယ်အစိုးရအဖွဲ့၏ တာဝန်နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်

- (က) ဖက်ဒရယ်အစိုးရသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အညီ ဖက်ဒရယ်အစိုးရ၏ မူဝါဒများကို ချမှတ်ရမည်။ ချမှတ်ထားသည့် မူဝါဒများနှင့်အညီ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက် နိုင်ရန်အတွက် စီမံကိန်းများကို ဥပဒေကြမ်းအဖြစ်ရေးဆွဲ၍ ပြည်သူ့လွှတ်တော်သို့ စတင် တင်သွင်းပြီး ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်၏အတည်ပြုချက်နှင့်အညီ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက် ရမည်။
- (ခ) ဖက်ဒရယ်အစိုးရသည် ပြည်ထောင်စု၏ နှစ်စဉ်ဘဏ္ဍာငွေရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းကို ပြုစု၍ ဥပဒေကြမ်းအဖြစ် ပြည်သူ့လွှတ်တော်သို့ စတင်တင်သွင်းပြီး ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်၏ အတည်ပြုချက်နှင့်အညီ ကောက်ခံသုံးစွဲဆောင်ရွက်ရမည်။
- (ဂ) ဖက်ဒရယ်အစိုးရသည် ပြည်ထောင်စု၏ နှစ်စဉ်အခွန်ကောက်ဥပဒေကြမ်းကို ပြည်သူ့လွှတ်တော်သို့ စတင် တင်သွင်းပြီး ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်၏ အတည်ပြုချက်နှင့်အညီ ကောက်ခံ ဆောင်ရွက်ရမည်။
- (ဃ) ဖက်ဒရယ်အစိုးရသည် ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်က အတည်ပြုသည့် စီမံကိန်းဥပဒေပါ လုပ်ငန်း စီမံကိန်းများအကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ပြီးစီးမှု အခြေအနေ၊ နှစ်စဉ်ဘဏ္ဍာငွေ ရသုံးခန့်မှန်းခြေ ငွေစာရင်းဥပဒေပါ ရငွေများ၊ ကောက်ခံရရှိမှုနှင့် သုံးငွေများ၊ သုံးစွဲမှု အခြေအနေများကို ဖက်ဒရယ် လွှတ်တော်သို့ ခြောက်လတစ်ကြိမ် တင်ပြအစီရင်ခံရမည်။
- (င) ဖက်ဒရယ်အစိုးရက တင်ပြသည့်စီမံကိန်း၊ ရသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်းနှင့် အခွန်ကောက် အခြေအနေ တင်ပြချက်အစီရင်ခံစာနှင့် စပ်လျဉ်းပြီး ဖက်ဒရယ်စာရင်းစစ်ချုပ်သည် စိစစ်တွေ့ရှိ သုံးသပ်ချက်များ၊ အကြံပြုချက်များနှင့်အတူ ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်သို့ အစီရင်ခံတင်ပြရမည်။
- (စ) ဖက်ဒရယ်အစိုးရသည် လိုအပ်ချက်အရ နိုင်ငံတကာချေးငွေနှင့် အကူအညီများ ရယူလိုပါက ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်သို့ တင်ပြ၍ သဘောတူညီချက်ရယူဆောင်ရွက်ရမည်။
- (ဆ) ဖက်ဒရယ်အစိုးရသည် နိုင်ငံ၏ ငွေရေးကြေးရေးအခြေအနေများ၊ ကြွေးမြီဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှု အခြေအနေများကို ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်သို့ ခြောက်လတစ်ကြိမ် အစီရင်ခံတင်ပြရမည်။
- (ဇ) ဖက်ဒရယ်အစိုးရသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အညီ ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်က ဥပဒေပြုနိုင်သော ကိစ္စရပ်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ လိုအပ်သည့် ဥပဒေကြမ်း ကို ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်သို့ တင်သွင်းနိုင်သည်။

- (ဈ) ဖက်ဒရယ်အစိုးရအဖွဲ့၏ ဝန်ကြီးဌာနများသည် ယင်းတို့၏ လက်အောက်ရှိ အစိုးရဌာန၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများက လုပ်ငန်းတာဝန်များကို ဆောင်ရွက်ကြရာတွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အညီ ဖြစ်စေရန်လည်းကောင်း၊ တည်ဆဲဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အညီ ဖြစ်စေရန်လည်းကောင်း စီမံခန့်ခွဲခြင်း၊ လမ်းညွှန်ခြင်း၊ ကြီးကြပ်ခြင်း၊ စစ်ဆေးခြင်း ပြုရမည်။
- (ည) ဖက်ဒရယ်အစိုးရသည် ဥပဒေနှင့်အညီ ပြည်ထောင်စုဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းအဖွဲ့အစည်းများကို လိုအပ်သလို ဖွဲ့စည်းနိုင်သည်။ ယင်းသို့ ဖွဲ့စည်းရာတွင် လုပ်ငန်းတာဝန်နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို သတ်မှတ်ပေးရမည်။ လိုအပ်သောဝန်ထမ်းများကို ခန့်အပ်နိုင်သည်။
- (ဋ) ဖက်ဒရယ်အစိုးရသည် ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်က အခါအားလျော်စွာ ချမှတ်သည့် အုပ်ချုပ်ရေး ဆိုင်ရာဆုံးဖြတ်ချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရမည်။ မိမိ၏ အရေးယူဆောင်ရွက် ချက်များကို ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်သို့ ပြန်လည်အစီရင်ခံရမည်။
- (ဌ) ပြည်ထောင်စု၏ အခြေအနေအရပ်ရပ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်သို့ အခါအားလျော်စွာ တင်ပြရမည်။
- (ဍ) ဖက်ဒရယ်အစိုးရသည် လုပ်ငန်းလိုအပ်ချက်အရ ပြည်နယ်တစ်ခုနှင့်ဖြစ်စေ၊ ပြည်နယ်များနှင့်ဖြစ်စေ လုပ်ငန်းများကို ပူးပေါင်းအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ် အစိုးရများနှင့် ကဏ္ဍအလိုက် ပူးပေါင်းအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရန် အတွက် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်အစိုးရများနှင့် ကဏ္ဍအလိုက် ပူးပေါင်းကောင်မတီများ ဖွဲ့စည်းနိုင် သည်။ ထိုကော်မတီ၏ သက်တမ်းနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို သတ်မှတ်ရမည်။
- (ဎ) ပြည်ထောင်စုအား ပြည်ပနိုင်ငံတခုခုမှ ထိပါးတိုက်ခိုက်လာလျှင် သို့တည်းမဟုတ် ထိပါးတိုက်ခိုက်ခံရ နိုင်ခြေရှိလျှင် ဖက်ဒရယ်အစိုးရသည် ပြည်ထောင်စုကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန် ဖက်ဒရယ်သမ္မတ၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် အရေးယူဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ ထိုကဲ့သို့ ဆောင်ရွက်ချက်သည် ဖက်ဒရယ် လွှတ်တော်ကျင်းပနေဆဲကာလမဟုတ်လျှင် အနီးကပ်ဆုံးကျင်းပသည့် ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော် အစည်းအဝေးသို့ တင်ပြရမည်။
- (ဏ) နိုင်ငံတကာငြိမ်းချမ်းရေး ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ဖက်ဒရယ်တပ်မတော်က ပါဝင်တာဝန်ယူ မည့် ကိစ္စရပ်များ၊ ဖက်ဒရယ်တပ်မတော်၏ စစ်ရေးစွမ်းရည်များ မြင့်မားလာစေရန် နိုင်ငံတကာတပ်ဖွဲ့ များနှင့် ပူးတွဲစစ်ရေးလေ့ကျင့်မှု ပြုလုပ်ရေးကိစ္စရပ်များအတွက် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအစိုးရသည် ဖက်ဒရယ်သမ္မတနှင့် ညှိနှိုင်းပြီး အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက် သို့မဟုတ် နှစ်နိုင်ငံအကြား ချုပ်ဆိုထားသည့်စာချုပ်များအရ ဆောင်ရွက်ပိုင်ခွင့်ရှိသည်။
- (တ) ဖက်ဒရယ်အစိုးရက သဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုးသော နိုင်ငံတကာဆိုင်ရာသဘောတူညီချက်တိုင်း ကို ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်သို့ တင်ပြရမည်။²⁸⁰

ပုဒ်မ (၁၂၃) ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးများနှင့် ဒုတိယဝန်ကြီးများ ခန့်အပ်တာဝန်ပေးခြင်း²⁸¹

- (က) ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးချုပ်သည် အောက်ဖော်ပြပါ အရည်အချင်းများနှင့် ပြည့်စုံသူများကို ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးများနှင့် ဒုတိယဝန်ကြီးများအဖြစ် ခန့်အပ်တာဝန်ပေးနိုင်သည်-
 - (၁) အသက် ၂၅ နှစ် ပြည့်ပြီးသူ၊
 - (၂) အသက်ကန့်သတ်ချက်မှအပ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအတွက် သတ်မှတ်ထားသည့် အရည်အချင်းများနှင့် ပြည့်စုံသူ၊
 - (၃) ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် (သို့မဟုတ်) လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်မဟုတ်သူ၊
- (ခ) ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်သည် မိမိရွေးချယ်ထားသည့်ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ အမည်စာရင်းအား ပြည်သူ့လွှတ်တော်သို့ တင်သွင်းကာ သဘောတူညီချက် ရယူရမည်။
- (ဂ) ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်သည် ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးအဖြစ် ခန့်အပ်တာဝန်ပေး ရန် ပြည်သူ့လွှတ်တော်၏ သဘောတူညီချက်မရရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်အစား အမည်စာရင်းသစ်ကို ပြည်သူ့လွှတ်တော်သို့ ထပ်မံ တင်သွင်းခွင့်ရှိသည်။
- (ဃ) ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်သည် ပြည်သူ့လွှတ်တော်၏ သဘောတူညီချက်ရရှိပြီးသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များအား ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးနှင့် ဒုတိယဝန်ကြီးများအဖြစ် ဖက်ဒရယ်သမ္မတက ခန့်အပ်တာဝန် ပေးရမည်။ ထိုသို့ ခန့်အပ်တာဝန်ပေးရာတွင် ဝန်ကြီးချုပ်သည် ဝန်ကြီးနှင့် ဒုတိယဝန်ကြီး တဦးချင်း အလိုက် တာဝန် ယူရမည့် ဝန်ကြီးဌာန သို့မဟုတ်၊ ဝန်ကြီးဌာနများကို သတ်မှတ်ပေးရမည်။
- (င) ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်သည် ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးနှင့် ဒုတိယဝန်ကြီးများ ခန့်အပ်တာဝန်ပေးသည့် အခါတိုင်း ပြည်သူ့လွှတ်တော်၏ အတည်ပြုချက်ကို ရယူရမည်။
- (စ) ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးနှင့် ဒုတိယဝန်ကြီးများသည် ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်အား တာဝန်ခံရမည်။

ပုဒ်မ (၁၂၄) ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီး သို့မဟုတ် ဒုတိယဝန်ကြီးတစ်ဦးဦးအား စွပ်စွဲပြစ်တင်ခြင်း²⁸²

- (က) ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီး သို့မဟုတ် ဒုတိယဝန်ကြီး တစ်ဦးဦးအား အောက်ပါအကြောင်းတရပ်ရပ်ဖြင့် စွပ်စွဲပြစ်တင်နိုင်သည် -
 - ၁) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်တစ်ရပ်ရပ်ကို ဖောက်ဖျက်ကျူးလွန်ခြင်း၊
 - ၂) အကျင့်သိက္ခာပျက်ပြားခြင်း၊
 - ၃) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် သတ်မှတ်ထားသည့် အရည်အချင်း ပျက်ယွင်းခြင်း၊
 - ၄) ဥပဒေအရ ပေးအပ်သောတာဝန်များကို ကျေပွန်စွာ မဆောင်ရွက်ခြင်း။
- (ခ) ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီး သို့မဟုတ် ဒုတိယဝန်ကြီးတစ်ဦးဦးအပေါ် စွပ်စွဲပြစ်တင်လိုပါက ပြည်သူ့လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်စုစုပေါင်း၏ ၂၀ ရာနှုန်းသော သဘောတူညီမှုကို ရယူရမည်။

- (ဂ) စွပ်စွဲခံရသည့် ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီး သို့မဟုတ် ဒုတိယဝန်ကြီးသည် မိမိကိုယ်တိုင်သော် လည်းကောင်း၊ ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးဦးအား တာဝန်ပေး၍ လည်းကောင်း စွပ်စွဲခံရသည့်ကိစ္စရပ်နှင့် ပတ်သက်၍ ခုခံချေပ ရှင်းလင်းခွင့်ရှိသည်။
- (ဃ) ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီး သို့မဟုတ် ဒုတိယဝန်ကြီးတစ်ဦးဦးအပေါ် စွပ်စွဲပြစ်တင်မှုသည် မှန်ကန်၍ စွပ်စွဲခံရသူသည် ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးရာထူးတွင် ဆက်လက်တာဝန်ထမ်းဆောင်စေရန် မသင့်ကြောင်း ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် စုစုပေါင်း၏ ထက်ဝက်ကျော်က အတည်ပြု ဆုံးဖြတ်လျှင် ဖက်ဒရယ်သမ္မတက စွပ်စွဲပြစ်တင်ခြင်းခံရသည့် ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီး အား တာဝန်မှ ရပ်စဲရမည်။
- (င) စွပ်စွဲပြစ်တင်မှု အထမမြောက်ပါက ဝန်ကြီးသည် မိမိ၏ တာဝန်ကို ဆက်လက်ထမ်းဆောင်ရမည်။

ပုဒ်မ (၁၂၅) ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးနှင့် ဒုတိယဝန်ကြီးတို့၏ သက်တမ်း၊ နုတ်ထွက်ခြင်း၊ တာဝန်မှ ရပ်စဲခြင်းနှင့် လစ်လပ်နေရာတွင် ဖြည့်စွက်ခန့်ထားခြင်း

- (က) ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးနှင့် ဒုတိယဝန်ကြီးတို့၏ သက်တမ်းသည် သာမန်အားဖြင့် ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်၏ သက်တမ်းအတိုင်း ဖြစ်သည်။
- (ခ) ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီး သို့မဟုတ် ဒုတိယဝန်ကြီးသည် သက်တမ်းမကုန်ဆုံးမီ အကြောင်း တခုခုကြောင့် မိမိသဘောဆန္ဒအလျောက် ရာထူးမှ နုတ်ထွက်လိုလျှင် ထိုသို့ နုတ်ထွက်လို ကြောင်း ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်ထံ စာဖြင့် တင်ပြပြီး ရာထူးမှ နုတ်ထွက်နိုင်သည်။
- (ဂ) နုတ်ထွက်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်စေ၊ တာဝန်မှ ရပ်စဲခံရခြင်းကြောင့်ဖြစ်စေ၊ ကွယ်လွန်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်စေ၊ အခြားအကြောင်းတခုခုကြောင့်ဖြစ်စေ၊ ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီး သို့မဟုတ်၊ ဒုတိယဝန်ကြီး နေရာ လစ်လပ်လျှင် ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်သည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ ဝန်ကြီး သို့မဟုတ်၊ ဒုတိယ ဝန်ကြီး ခန့်ထားခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အညီ ဝန်ကြီးအသစ် သို့မဟုတ်၊ ဒုတိယဝန်ကြီးအသစ်အား တာဝန်ပေးနိုင်သည်။ ထိုသို့ တာဝန်ပေးခြင်းခံရသည့် ဝန်ကြီး သို့မဟုတ်၊ ဒုတိယဝန်ကြီး၏သက်တမ်းသည် ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်၏ ကျန်ရှိသည့်သက်တမ်းအတွက်သာ ဖြစ်သည်။²⁸³

ပုဒ်မ (၁၂၆) ဖက်ဒရယ်ရှေ့နေချုပ် ခန့်အပ်တာဝန်ပေးခြင်း²⁸⁴

- (က) ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်သည် ဥပဒေအကြံဉာဏ်များရယူနိုင်ရန်နှင့် ဥပဒေဆိုင်ရာတာဝန်များ ပေးအပ်နိုင်ရန် အောက်ဖော်ပြပါ အရည်အချင်းများနှင့် ပြည့်စုံသည့်ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဦးအား ပြည်သူ့ လွှတ်တော်၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် ဖက်ဒရယ်ရှေ့နေချုပ်အဖြစ် ခန့်အပ်တာဝန်ပေးရမည်
 - (၁) အသက် ၄၅ နှစ် ပြည့်သူ၊
 - (၂) အသက်ကန့်သတ်ချက်မှအပ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအတွက် သတ်မှတ်ထား သည့် အရည်အချင်းများနှင့် ပြည့်စုံသူ၊
 - (၃) (ကက) ပြည်နယ်တရားလွှတ်တော် တရားသူကြီးအဖြစ် အနည်းဆုံး ငါးနှစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သူ သို့မဟုတ်

- (ခခ) ပြည်နယ်အဆင့်ထက် မနိမ့်သော တရားရေးအရာရှိ သို့မဟုတ် ဥပဒေအရာရှိအဖြစ် အနည်းဆုံး ၁၀ နှစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သူ သို့မဟုတ်
- (ဂဂ) တရားလွှတ်တော်ရှေ့နေအဖြစ် အနည်းဆုံး အနှစ် ၂၀ အမှုလိုက်ပါဆောင်ရွက်ခဲ့သူ သို့မဟုတ်
- (ဃဃ) ထင်ပေါ်ကျော်ကြားသည့် ဂုဏ်သတင်းရှိသော ဥပဒေပညာရှင်အဖြစ် ဖက်ဒရယ် ဝန်ကြီးချုပ်က ယူဆသူ။

- (ခ) ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်သည် ဖက်ဒရယ်ရှေ့နေချုပ်အဖြစ် ခန့်အပ်တာဝန် ပေးရန် ပြည်သူ့လွှတ်တော်၏ သဘောတူညီချက်မရရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်အစား အမည်စာရင်းသစ်ကို ပြည်သူ့လွှတ်တော်သို့ ထပ်မံ တင်သွင်းခွင့်ရှိသည်။
- (ဂ) ဖက်ဒရယ်ရှေ့နေချုပ်သည် ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်အား တာဝန်ခံရ မည်။

ပုဒ်မ (၁၂၇) ဖက်ဒရယ်ဒုတိယရှေ့နေချုပ် ခန့်အပ်တာဝန်ပေးခြင်း²⁸⁵

(က) ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်သည် ဖက်ဒရယ်ရှေ့နေချုပ်အား အထောက်အကူပြုရန် အောက်ဖော်ပြပါ အရည်အချင်းများနှင့် ပြည့်စုံသည့်ပုဂ္ဂိုလ်တဦးဦးအား မိမိသဘောဆန္ဒအလျောက် ဖက်ဒရယ်ဒုတိယရှေ့နေချုပ် အဖြစ် တာဝန်ပေးရမည် -

- (၁) အသက် ၄၀ နှစ် ပြည့်ပြီးသူ၊
- (၂) အသက်ကန့်သတ်ချက်မှအပ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအတွက် သတ်မှတ်ထား သည့် အရည်အချင်းများနှင့် ပြည့်စုံသူ၊
- (၃) (ကက) ပြည်နယ်တရားလွှတ်တော် တရားသူကြီးအဖြစ် အနည်းဆုံး ငါးနှစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သူ သို့မဟုတ်
 - (ခခ) ပြည်နယ်အဆင့်ထက် မနိမ့်သော တရားရေးအရာရှိ သို့မဟုတ် ဥပဒေအရာရှိအဖြစ် အနည်းဆုံး ၁၀ နှစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သူ သို့မဟုတ်
 - (ဂဂ) တရားလွှတ်တော်ရှေ့နေအဖြစ် အနည်းဆုံး အနှစ် ၁၅ အမှုလိုက်ပါဆောင်ရွက်ခဲ့သူ သို့မဟုတ်
 - (ဃဃ) ထင်ပေါ်ကျော်ကြားသည့် ဂုဏ်သတင်းရှိသော ဥပဒေပညာရှင်အဖြစ် ဖက်ဒရယ် ဝန်ကြီးချုပ်က ယူဆသူ။

(ခ) ဖက်ဒရယ်ဒုတိယရှေ့နေချုပ်သည် ဖက်ဒရယ်ရှေ့နေချုပ်အား လည်းကောင်း၊ ဖက်ဒရယ်ရှေ့နေချုပ်မှ တဆင့် ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်အားလည်းကောင်း တာဝန်ခံရမည်။

ပုဒ်မ (၁၂၈) ဖက်ဒရယ်ရှေ့နေချုပ်အား စွပ်စွဲပြစ်တင်ခြင်း

ဖက်ဒရယ်ရှေ့နေချုပ်အား စွပ်စွဲပြစ်တင်လိုပါက ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးတစ်ဦးဦးအား စွပ်စွဲပြစ်တင် ခြင်းဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်များအတိုင်း ဆောင်ရွက်ရမည်။²⁸⁶

ပုဒ်မ (၁၂၉) ဖက်ဒရယ်ရှေ့နေချုပ်နှင့် ဒုတိယရှေ့နေချုပ်တို့၏ သက်တမ်း၊ နုတ်ထွက်ခြင်း၊ တာဝန်မှ ရပ်စဲခြင်းနှင့် လစ်လပ်နေရာတွင် ဖြည့်စွက်ခန့်ထားခြင်း

- (က) ဖက်ဒရယ်ရှေ့နေချုပ်နှင့် ဒုတိယရှေ့နေချုပ်တို့၏ သက်တမ်းသည် သာမန်အားဖြင့် ဖက်ဒရယ် ဝန်ကြီးချုပ်၏ သက်တမ်းအတိုင်း ဖြစ်သည်။
- (ခ) ဖက်ဒရယ်ရှေ့နေချုပ် သို့မဟုတ် ဒုတိယရှေ့နေချုပ်သည် သက်တမ်းမကုန်ဆုံးမီ အကြောင်း တခုခုကြောင့် မိမိသဘောဆန္ဒအလျောက် နုတ်ထွက်လိုလျှင် ထိုသို့ နုတ်ထွက်လိုကြောင်း ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်သို့ စာဖြင့် တင်ပြပြီး နုတ်ထွက်နိုင်သည်။
- (ဂ) နုတ်ထွက်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်စေ၊ တာဝန်မှ ရပ်စဲခံရခြင်းကြောင့် ဖြစ်စေ၊ ကွယ်လွန်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်စေ၊ အခြားအကြောင်းတခုခုကြောင့် ဖြစ်စေ၊ ဖက်ဒရယ်ရှေ့နေချုပ် သို့မဟုတ် ဒုတိယရှေ့ နေချုပ် နေရာလစ်လပ်လျှင် ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်သည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေပါ ဖက်ဒရယ်ရှေ့နေချုပ် သို့မဟုတ် ဒုတိယရှေ့နေချုပ်ခန့်ထားခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ပြဋ္ဌာန်း ချက်များနှင့်အညီ ဖက်ဒရယ်ရှေ့နေချုပ်အသစ် သို့မဟုတ် ဒုတိယရှေ့နေချုပ်အသစ်အား တာဝန် ပေးနိုင်သည်။ ထိုသို့ တာဝန်ပေးခြင်းခံရသည့် ဖက်ဒရယ်ရှေ့နေချုပ် သို့မဟုတ် ဒုတိယရှေ့နေချုပ်၏သက်တမ်းသည် ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်၏ ကျန်ရှိသည့်သက်တမ်းအတွက်သာ ဖြစ်သည်။
- (ဃ) ဖက်ဒရယ်ရှေ့နေချုပ် သို့မဟုတ် ဒုတိယရှေ့နေချုပ်တို့၏ တာဝန်များ၊ လုပ်ပိုင်ခွင့်များနှင့် ရပိုင်ခွင့်များကို ဥပဒေပြဋ္ဌာန်း သတ်မှတ်ပေးရမည်။²⁸⁷

ပုဒ်မ (၁၃၀) ဖက်ဒရယ်စာရင်းစစ်ချုပ် ခန့်အပ်တာဝန်ပေးခြင်း

- (က) ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်သည် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ အရ အသုံးစာရင်းများနှင့် လုပ်ငန်းများကို စစ်ဆေး၍ ပြည်သူ့လွှတ်တော်သို့ တင်ပြနိုင်ရန် အောက်ဖော်ပြပါ အရည်အချင်းများနှင့် ပြည့်စုံသည့် ပုဂ္ဂိုလ်တဦးဦးအား ပြည်သူ့လွှတ်တော်၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် ဖက်ဒရယ်စာရင်းစစ်ချုပ်အဖြစ် ဖက်ဒရယ်သမ္မတက ခန့်အပ်တာဝန်ပေးရမည် -
 - ၁) အသက် ၄၅ နှစ် ပြည့်ပြီးသူ၊
 - ၂) အသက်ကန့်သတ်ချက်မှအပ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအတွက် သတ်မှတ်ထား သည့် အရည်အချင်းများနှင့် ပြည့်စုံသူ၊
 - ၃) (ကက) ပြည်နယ်အဆင့်ထက် မနိမ့်သော စာရင်းစစ်အရာရှိ ရာထူးတွင် အနည်းဆုံး ၁၀ နှစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သူ သို့မဟုတ်
 - (ခခ) မှတ်ပုံတင်စာရင်းကိုင် သို့မဟုတ် လက်မှတ်ရ ပြည်သူ့စာရင်းကိုင်အဖြစ် အနည်းဆုံး ၂၀ နှစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သူ သို့မဟုတ်
 - (ဂဂ) ထင်ပေါ်ကျော်ကြားသည့် ဂုဏ်သတင်းရှိသော စာရင်းစစ်ပညာရှင် သို့မဟုတ် စာရင်းအင်းပညာရှင်အဖြစ် ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်က ယူဆသူ။

- (ခ) ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်သည် ဖက်ဒရယ်စာရင်းစစ်ချုပ်အဖြစ် ခန့်အပ်တာဝန်ပေးရန် ပြည်သူ့လွှတ်တော်၏ သဘောတူညီချက်မရရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်အစား အမည်စာရင်းသစ်ကို ပြည်သူ့လွှတ်တော်သို့ ထပ်မံ တင်သွင်းခွင့်ရှိသည်။
- (ဂ) ဖက်ဒရယ်စာရင်းစစ်ချုပ်သည် ဖက်ဒရယ်အစိုးရ၏ အရအသုံးစာရင်း များနှင့် လုပ်ငန်းများကို စိစစ်ပြီး စိစစ်တွေ့ရှိချက်များကို ခြောက်လတကြိမ် ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်ထံ တင်ပြသည်နှင့်တပြိုင်နက် ပြည်သူ့လွှတ်တော်သို့ တင်ပြအစီရင်ခံရမည်။
- (ဃ) ဖက်ဒရယ်စာရင်းစစ်ချုပ်သည် ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်အားလည်းကောင်း၊ ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်အားလည်းကောင်း တာဝန်ခံရမည်။²⁸⁸

ပုဒ်မ (၁၃၁) ဖက်ဒရယ်စာရင်းစစ်ချုပ်အား စွပ်စွဲပြစ်တင်ခြင်း

ဖက်ဒရယ်စာရင်းစစ်ချုပ်အား စွပ်စွဲပြစ်တင်လိုပါက ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးတစ်ဦးဦးအား စွပ်စွဲပြစ်တင်ခြင်းဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်များအတိုင်း ဆောင်ရွက်ရမည်။²⁸⁹

ပုဒ်မ (၁၃၂) ဖက်ဒရယ်ဒုတိယစာရင်းစစ်ချုပ် ခန့်အပ်တာဝန်ပေးခြင်း²⁹⁰

- (က) ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်သည် ဖက်ဒရယ်စာရင်းစစ်ချုပ်အား အထောက်အကူပြုရန် အောက်ဖော်ပြပါ အရည်အချင်းများနှင့် ပြည့်စုံသည့် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးအား မိမိဆန္ဒအလျောက် ဖက်ဒရယ်ဒုတိယစာရင်းစစ်ချုပ်အဖြစ် တာဝန်ပေး ရမည် -
 - (၁) အသက် ၃၅ နှစ် ပြည့်ပြီးသူ၊
 - (၂) အသက်ကန့်သတ်ချက်မှအပ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအတွက် သတ်မှတ်ထားသည့် အရည်အချင်းများနှင့် ပြည့်စုံသူ၊
 - (၃) (ကက) ပြည်နယ်အဆင့်ထက် မနိမ့်သော စာရင်းစစ်အရာရှိ ရာထူးတွင် အနည်းဆုံး ၁၀ နှစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သူ သို့မဟုတ်
 - (ခခ) မှတ်ပုံတင်စာရင်းကိုင် သို့မဟုတ် လက်မှတ်ရ ပြည်သူ့စာရင်းကိုင်အဖြစ် အနည်းဆုံး ၁၅ နှစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သူ သို့မဟုတ်
 - (ဂဂ) ထင်ပေါ်ကျော်ကြားသည့် ဂုဏ်သတင်းရှိသော စာရင်းစစ်ပညာရှင် သို့မဟုတ် စာရင်းအင်းပညာရှင် သို့မဟုတ် စီးပွားရေးပညာရှင်အဖြစ် ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်က ယူဆသူ။
- (ခ) ဖက်ဒရယ်ဒုတိယစာရင်းစစ်ချုပ်သည် ဖက်ဒရယ်စာရင်းစစ်ချုပ်အားလည်းကောင်း၊ ဖက်ဒရယ်စာရင်းစစ်ချုပ်မှတစ်ဆင့် ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်နှင့် ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်အားလည်းကောင်း တာဝန်ခံရ မည်။

ပုဒ်မ (၁၃၃) ဖက်ဒရယ်စာရင်းစစ်ချုပ်နှင့် ဒုတိယစာရင်းစစ်ချုပ်တို့၏ သက်တမ်း၊ နုတ်ထွက်ခြင်း၊ တာဝန်မှ ရပ်စဲခြင်းနှင့် လစ်လပ်နေရာတွင် ဖြည့်စွက်ခန့်ထားခြင်း

- (က) ဖက်ဒရယ်စာရင်းစစ်ချုပ်နှင့် ဒုတိယစာရင်းစစ်ချုပ်တို့၏ သက်တမ်းသည် သာမန် အားဖြင့် ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်၏ သက်တမ်းအတိုင်း ဖြစ်သည်။

- (ခ) ဖက်ဒရယ်စာရင်းစစ်ချုပ်နှင့် ဒုတိယစာရင်းစစ်ချုပ်သည် သက်တမ်းမကုန်ဆုံးမီ အကြောင်း တခုခုကြောင့် မိမိသဘောဆန္ဒအလျောက် နုတ်ထွက်လိုလျှင် ထိုသို့ နုတ်ထွက် လိုကြောင်း ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်ထံ စာဖြင့် တင်ပြပြီး နုတ်ထွက်နိုင်သည်။
- (ဂ) နုတ်ထွက်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်စေ၊ တာဝန်မှ ရပ်စဲခံရခြင်းကြောင့်ဖြစ်စေ၊ ကွယ်လွန်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်စေ၊ အခြားအကြောင်းတခုခုကြောင့်ဖြစ်စေ၊ ဖက်ဒရယ်စာရင်းစစ်ချုပ်နှင့် ဒုတိယစာရင်းစစ်ချုပ် လစ်လပ်လျှင် ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်သည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ ဖက်ဒရယ်စာရင်းစစ်ချုပ်နှင့် ဒုတိယစာရင်းစစ်ချုပ်ခန့်ထားခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အညီ ဖက်ဒရယ်စာရင်း စစ်ချုပ်အသစ် သို့မဟုတ် ဒုတိယစာရင်း စစ်ချုပ်အသစ်အား တာဝန်ပေးနိုင်သည်။ ထိုသို့ တာဝန် ပေးခြင်းခံရသည့် ဖက်ဒရယ်စာရင်းစစ်ချုပ် သို့မဟုတ် ဒုတိယစာရင်းစစ်ချုပ်၏သက်တမ်းသည် ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်၏ ကျန်ရှိသည့် သက်တမ်းအတွက်သာ ဖြစ်စေရမည်။
- (ဃ) ဖက်ဒရယ်စာရင်းစစ်ချုပ်နှင့် ဒုတိယစာရင်းစစ်ချုပ်တို့၏ တာဝန်များ၊ လုပ်ပိုင်ခွင့်များ နှင့် ရပိုင်ခွင့်များကို ဥပဒေပြဋ္ဌာန်း သတ်မှတ်ရမည်။²⁹¹

အခန်း (၇)

ဖက်ဒရယ်တရားစီရင်ရေး

(Federal Judiciary)

ပုဒ်မ (၁၃၄) တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာ

ပုဒ်မ (၁၅၁) ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်အပေါ်အခြေခံလျက် တရားစီရင်ရေးအာဏာကို ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်၏ ဥပဒေနှင့်အညီ အဆင့်ဆင့်တည်ထောင်ထားသောတရားရုံးများတွင် ကျင့်သုံးပိုင်ခွင့်ရှိပြီး လွတ်လပ်၍ တရားမျှတသော တရားစီရင်ရေးစနစ်ဖြစ်သည်။²⁹²

ပုဒ်မ (၁၃၅) လွတ်လပ်စွာ တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်

တရားသူကြီးများသည် လွတ်လပ်စွာ တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိပြီး တရားဥပဒေကိုသာ တာဝန်ခံရမည်။²⁹³

ပုဒ်မ (၁၃၆) ဖက်ဒရယ်တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာရုံးများ

ဖက်ဒရယ်တရားရုံးများကို အောက်ပါအတိုင်း ဖွဲ့စည်းသည် -

(က) ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ တရားရုံး။

(ခ) ဖက်ဒရယ်တရားလွှတ်တော်ချုပ်။²⁹⁴

ပုဒ်မ (၁၃၇) ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာတရားရုံး၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာ

ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ တရားရုံးသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များတွင် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ အမြင့်ဆုံးတရားရုံးဖြစ်ပြီး ၎င်း၏ ဆုံးဖြတ်ချက်သည် အပြီးအပြတ် အတည်ဖြစ် သည်။²⁹⁵

ပုဒ်မ (၁၃၈) ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ တရားရုံးဖွဲ့စည်းခြင်း

(က) ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ တရားသူကြီးအရည်အချင်းနှင့်ပြည့်စုံပြီး တရားစီရင်ရေးပိုင်း ဆိုင်ရာ ခန့်ထားရေးကော်မရှင်²⁹⁶၏ ထောက်ခံတင်ပြချက်အပေါ်အခြေခံ၍ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု အဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်အသီးသီးက တဦးကျစီ အမည်စာရင်းတင်သွင်းသော တရားသူကြီးများဖြင့် ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာတရားရုံးကို ဖွဲ့စည်းရမည်။ ၎င်းတို့ထဲမှ တဦးကို ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် အချင်း ချင်းရွေးကောက် တင်မြှောက်ရမည်။²⁹⁷

(ခ) ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ တရားရုံးဥက္ကဋ္ဌနှင့် အဖွဲ့ဝင်များ၏ အမည်များကို ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ် က ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်တွင် တင်သွင်းအတည်ပြုချက်ရ ယူပြီး ဖက်ဒရယ်သမ္မတက ခန့်အပ် ပေးရမည်။²⁹⁸

(ဂ) သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်သည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ တရားရုံးအဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ခန့်အပ်တာဝန် ပေးရန် ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်၏ သဘောတူညီချက်မရရှိသည့် အဖွဲ့ဝင် နေရာအတွက် အမည်စာရင်းသစ်ကို ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်သို့ ထပ်မံတင်သွင်းခွင့်ရှိသည်။²⁹⁹

ပုဒ်မ (၁၃၉) ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာတရားရုံး အဖွဲ့ဝင်၏ အရည်အချင်း

ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာတရားရုံး အဖွဲ့ဝင်များ၏ အရည်အချင်းသည် ပုဒ်မ (၁၄၈) တရားလွှတ်တော်ချုပ် တရားသူကြီးများ၏အရည်အချင်းအတိုင်း ဖြစ်သည်။³⁰⁰

ပုဒ်မ (၁၄၀) ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ တရားရုံး၏ လုပ်ငန်းတာဝန်

ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ တရားရုံး၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည် -

- (က) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို အနက်အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုခြင်း၊
- (ခ) ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်၊ ပြည်နယ်လွှတ်တော်တို့က ပြဋ္ဌာန်းသည့် ဥပဒေများသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် ညီညွတ်ခြင်းရှိ မရှိ စိစစ်ခြင်း၊
- (ဂ) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်များမှ အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်များ၏ ဆောင်ရွက်ချက်များသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် ညီညွတ်ခြင်း ရှိ မရှိ စိစစ်ခြင်း၊
- (ဃ) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်အကြားတွင်လည်းကောင်း၊ ပြည်နယ်အချင်းချင်းအကြားတွင်လည်းကောင်း ဖြစ်ပေါ်သည့်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုများကို ဆုံးဖြတ်ခြင်း၊
- (င) ပြည်ထောင်စုနယ်မြေများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်က အကြောင်းကြားလာသည့်ကိစ္စရပ်များကို စိစစ်ဆုံးဖြတ်ခြင်း၊
- (စ) ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်က ပြဋ္ဌာန်းသည့် ဥပဒေများအရ ပေးအပ်သည့်လုပ်ငန်း တာဝန်များ။³⁰¹

ပုဒ်မ (၁၄၁) ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ တရားရုံး၏ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်၊ ဆုံးဖြတ်ချက်နှင့် သဘောထား ရယူရန် တင်သွင်းခြင်း

ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ တရားရုံး၏ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်၊ ဆုံးဖြတ်ချက်၊ သဘောထားရယူရန် ကိစ္စများကို အောက်ဖော်ပြပါပုဂ္ဂိုလ်များသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ တရားရုံးသို့ တိုက်ရိုက် တင်သွင်းခွင့်ရှိသည် -

- (က) ဖက်ဒရယ်သမ္မတ၊
- (ခ) ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်၊
- (ဂ) ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌ၊
- (ဃ) ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌ၊
- (င) ဖက်ဒရယ်တရားသူကြီးချုပ်၊
- (စ) ဖက်ဒရယ်ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်ဥက္ကဋ္ဌ၊
- (ဆ) ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်များ သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အကြီးအကဲများ၊
- (ဇ) ပြည်နယ်လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌများနှင့်

(ဈ) ပြည်နယ်တရားသူကြီးချုပ်များ။

(ည) ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်စုစုပေါင်း၏ ဦးရေအနည်းဆုံး ၁၀ ရာခိုင်နှုန်း

(ဋ) ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်စုစုပေါင်း၏ ဦးရေအနည်းဆုံး ၁၀ ရာခိုင်နှုန်း။³⁰²

ပုဒ်မ (၁၄၂) ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာတရားရုံး အဖွဲ့ဝင်တဦးဦး နုတ်ထွက်ခြင်း

ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာတရားရုံး အဖွဲ့ဝင်တဦးဦးသည် ရာထူးသက်တမ်းမကုန်ဆုံးမီ အကြောင်း တခုခုကြောင့် မိမိသဘောဆန္ဒအလျောက် ရာထူးမှ နုတ်ထွက်လိုလျှင် ထိုသို့နုတ်ထွက်လိုကြောင်း ဖက်ဒရယ်သမ္မတထံ စာဖြင့် တင်ပြပြီး ရာထူးမှ နုတ်ထွက်နိုင်သည်။³⁰³

ပုဒ်မ (၁၄၃) ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ တရားရုံးအဖွဲ့ဝင်ရာထူးနေရာ လစ်လပ်လျှင် ပြန်လည်အစား ထိုးခြင်း

အကြောင်းတခုခုကြောင့် ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ တရားရုံးအဖွဲ့ဝင်ရာထူးနေရာ လစ်လပ်လျှင် ၎င်းအဖွဲ့ဝင်အား စေလွှတ်ခဲ့သော ပြည်နယ်သည် ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ တရားရုံးအဖွဲ့ဝင်အသစ်အား ခန့်အပ်တာဝန်ပေးအပ်နိုင်ရန် အရည်အချင်းပြည့်မီသူတဦးအား ပေးပို့ရမည်။³⁰⁴

ပုဒ်မ (၁၄၄) ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာတရားသူကြီးများ၏ သက်တမ်း

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ တရားသူကြီးများ၏ သက်တမ်းသည် ပုဒ်မ (၁၄၉) ဖက်ဒရယ်တရားလွှတ်တော်ချုပ် တရားသူကြီးများ၏ သက်တမ်းကာလ နှင့်အညီဖြစ်သည်။³⁰⁵

ပုဒ်မ (၁၄၅) ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာတရားရုံး၏ ဖွဲ့စည်းမှု၊ ဆက်သွယ်မှု၊ ခုံရုံးဥက္ကဋ္ဌနှင့် အဖွဲ့ဝင်များ၏ တာဝန်များ၊ လုပ်ပိုင်ခွင့်များနှင့် ရပိုင်ခွင့်များ

ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာတရားရုံး၏ ဖွဲ့စည်းမှု၊ ဆက်သွယ်မှု၊ ခုံရုံးဥက္ကဋ္ဌနှင့် အဖွဲ့ဝင်များ၏ တာဝန်များ၊ လုပ်ပိုင်ခွင့်များ၊ ရပိုင်ခွင့်များစသည်တို့ကို ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်ကပြဋ္ဌာန်းပြီး³⁰⁶ ဖက်ဒရယ်သမ္မတက အတည် ပြုပေးရမည်။

ပုဒ်မ (၁၄၆) ဖက်ဒရယ်တရားလွှတ်တော်ချုပ်

(က) ဖက်ဒရယ်တရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံးသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များမှ အပ ဖက်ဒရယ် ပြည်ထောင်စု၏ အမြင့်ဆုံးတရားစီရင်မှုအာဏာကို လွတ်လပ်စွာ ကျင့်သုံးပြီး ၎င်း၏ အဆုံးအဖြတ် သည် အပြီးအပြတ်အတည်ဖြစ်သည်။³⁰⁷

(ခ) ဖက်ဒရယ်တရားစီရင်ရေးအာဏာကို ကျင့်သုံးရန်အတွက် ဖက်ဒရယ်တရားလွှတ်တော်ချုပ်နှင့် ၎င်း၏ လက်အောက်ခံ ဖက်ဒရယ်တရားရုံးများကို ဖွဲ့စည်းထားရှိရမည်။

(ဂ) ဖက်ဒရယ်တရားရုံးများ ဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့် ဖက်ဒရယ်တရားသူကြီးများ ခန့်အပ်ခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေကို ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်က ပြဋ္ဌာန်းရမည်။³⁰⁸

ပုဒ်မ (၁၄၇) ဖက်ဒရယ်တရားလွှတ်တော်ချုပ်ဖွဲ့စည်းခြင်း

(က) ဖက်ဒရယ်တရားလွှတ်တော်ချုပ်ကို တရားသူကြီး (၉) ဦးဖြင့် ဖွဲ့စည်းရမည်။³⁰⁹

- (ခ) ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်က တရားစီရင်ရေးပိုင်းဆိုင်ရာ ခန့်ထားရေးကော်မရှင်၏ ထောက်ခံတင်ပြချက် အပေါ်အခြေခံ၍ အမည်စာရင်းတင်သွင်းသူများကို ဖက်ဒရယ် လွှတ်တော် နှစ်ရပ်လုံး၏ အတည်ပြု ချက်ဖြင့် သမ္မတက ဖက်ဒရယ်တရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီးများ အဖြစ် ခန့်အပ်ရမည်။³¹⁰
- (ဂ) ဖက်ဒရယ်တရားလွှတ်တော်ချုပ် တရားသူကြီးများအနက်မှ တဦးကို တရားသူကြီးချုပ်အဖြစ် မိမိတို့ အချင်းချင်းထဲမှ ရွေးချယ်ပြီး သမ္မတက ခန့်အပ်ရမည်။³¹¹
- (ဃ) ဖက်ဒရယ်တရားလွှတ်တော်ချုပ်၏ အကြီးအမှူးကို ဖက်ဒရယ်တရားသူကြီးချုပ်ဟု ခေါ်ဆိုရ မည်။³¹²
- (င) ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်သည် ဖက်ဒရယ်တရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီးအဖြစ် ခန့်အပ်တာဝန် ပေး ရန် ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်နှစ်ရပ်လုံး၏ သဘောတူညီချက်မရရှိသည့်ပုဂ္ဂိုလ်အစား အမည်စာရင်းသစ် ကို ထပ်မံတင်သွင်းခွင့် ရှိသည်။³¹³

ပုဒ်မ (၁၄၈) ဖက်ဒရယ်တရားလွှတ်တော်ချုပ် တရားသူကြီးများ၏ အရည်အချင်း

ဖက်ဒရယ်တရားလွှတ်တော်ချုပ် တရားသူကြီးများသည် -

- (က) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံသားဖြစ်ရမည်။³¹⁴
- (ခ) အနည်းဆုံးအသက် (၄၅) နှစ် ပြည့်ပြီးသူဖြစ်ရမည်။³¹⁵
- (ဂ) ဥပဒေရေးရာလုပ်ငန်းများတွင် အနည်းဆုံး (၁၀) နှစ် အတွေ့အကြုံရှိပြီးသူဖြစ်ရမည်။³¹⁶

ပုဒ်မ (၁၄၉) ဖက်ဒရယ်တရားလွှတ်တော်ချုပ် တရားသူကြီးများ၏ သက်တမ်းကာလ

ဖက်ဒရယ်တရားလွှတ်တော်ချုပ် တရားသူကြီးများသည် -

- (က) တရားသူကြီးကိုယ်တိုင်က ဖက်ဒရယ်သမ္မတထံသို့ နုတ်ထွက်လွှာကို တင်သွင်းလျှင် ဖြစ်စေ၊
- (ခ) မိမိ၏တာဝန်ကို ထမ်းဆောင်ရန် မစွမ်းဆောင်နိုင်သည့် အခြေအနေသို့ရောက်ရှိလျှင်ဖြစ်စေ၊
- (ဂ) အကျင့်သိက္ခာ လွန်စွာပျက်ပြားလျှင်ဖြစ်စေ။
- (ဃ) အသက် (၇၅) နှစ်ပြည့်မြောက်လျှင်ဖြစ်စေ သက်တမ်းကာလ ကုန်ဆုံးစေရမည်။³¹⁷

ပုဒ်မ (၁၅၀) ရုံးထိုင်ရာနေရာ

ဖက်ဒရယ်တရားလွှတ်တော်ချုပ်သည် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏မြို့တော်တွင် ရုံးထိုင်ရမည်။ တရား လွှတ်တော်ချုပ်သည် ပြည်နယ်များရှိ ဖက်ဒရယ်တရားရုံးများတွင် ရုံးထိုင်ခွင့်ရှိစေရမည့်အပြင် လိုအပ်ပါက အခြားနေရာများတွင်လည်း ရုံးထိုင်ခွင့် ရှိစေရမည်။³¹⁸

ပုဒ်မ (၁၅၁) ဖက်ဒရယ်တရားလွှတ်တော်ချုပ်၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာ

- (က) ဖက်ဒရယ်တရားရုံးများသည် ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာတရားရုံး၏ စီရင်ပိုင်ခွင့် အာဏာကို မထိခိုက်စေဘဲ³¹⁹ အောက်ပါကိစ္စရပ်များတွင် စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာ ရှိစေရမည်။
 - (၁) ပြည်နယ်အချင်းချင်းကြားတွင် ဖြစ်ပွားသော အငြင်းပွားမှုများ

- (၂) ပြည်နယ်တစ်ခု၏ ပြည်နယ်သားများနှင့် အခြားပြည်နယ်တစ်ခု၏ ပြည်နယ်သားများအကြား တွင် ဖြစ်ပွားသော အငြင်းပွားမှုများနှင့် မှုခင်းများ
- (၃) ပြည်နယ်တရားရုံးချုပ်တစ်ခုမှ အခြားပြည်နယ် တရားရုံးချုပ်တစ်ခုသို့ လွှဲပြောင်းစစ်ဆေးရန် အမှုများ
- (၄) ပြည်နယ်တရားရုံးတစ်ခုနှင့် အခြားပြည်နယ် တရားရုံးတစ်ခုကြား စီရင်ပိုင်ခွင့်နှင့် ပတ်သက် သည့် အငြင်းပွားမှုများ
- (၅) စစ်ဘက်ဆိုင်ရာ ခုံရုံးများက သေဒဏ် ပြစ်ဒဏ်စီရင်ခြင်းအပေါ် အယူခံစီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို ကျင့်သုံးခြင်း³²⁰
- (၆) နိုင်ငံခြားကုမ္ပဏီများနှင့် ပြည်တွင်းကုမ္ပဏီများ သို့မဟုတ်၊ ပြည်နယ်အစိုးရ သို့မဟုတ်၊ ဖက်ဒရယ် ပြည်ထောင်စုတို့အကြားချုပ်ဆိုသော စာချုပ်စာတမ်းများကို အကြောင်းပြု၍ ပေါ်ပေါက်သော အငြင်းပွားမှုများ
- (၇) လူမွဲဖြစ်ခြင်းနှင့် ဒေဝါလီခံခြင်းဆိုင်ရာ မှုခင်းများ
- (ခ) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု ဖွဲ့စည်းရာတွင်ပါဝင်သည့် ပြည်နယ်များ/ဖက်ဒရယ်ယူနစ်များက အခွင့် အာဏာ လွှဲအပ်ပါက³²¹ ဖက်ဒရယ်တရားလွှတ်တော်ချုပ်သည် အောက်ပါ စာချွန်တော်အမိန့်များကို ထုတ်ပိုင်ခွင့် ရှိသည်။
 - (၁) ရှေ့တော်သွင်း စာချွန်တော်အမိန့်
 - (၂) အာဏာပေး စာချွန်တော်အမိန့်
 - (၃) တားမြစ်စေ စာချွန်တော်အမိန့်
 - (၄) အာဏာပိုင်မေး စာချွန်တော်အမိန့်
 - (၅) အမှုခေါ် စာချွန်တော်အမိန့်
- (ဂ) ဖက်ဒရယ်တရားလွှတ်တော်ချုပ်၏ သီးသန့်စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာနှင့် ပတ်သက်၍ ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော် က ဥပဒေဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းပေးရမည်။

ပုဒ်မ (၁၅၂) ဖက်ဒရယ်တရားလွှတ်တော်ချုပ် တရားသူကြီးချုပ် နှင့် တရားသူကြီးများအား စွပ်စွဲပြစ်တင်ခြင်းနှင့် စုံစမ်းစစ်ဆေးခြင်း³²²

- (၁) ဖက်ဒရယ်တရားလွှတ်တော်ချုပ် တရားသူကြီးချုပ်တစ်ဦးသည် သို့တည်းမဟုတ် တရားလွှတ်တော်ချုပ် တရားသူကြီးတစ်ဦးသည် မိမိကိုယ်တိုင်လက်မှတ်ထိုးသော နုတ်ထွက်စာကို၊ ဖက်ဒရယ်သမ္မတထံသို့ တင်သွင်းခြင်းဖြင့် ရာထူးမှ နုတ်ထွက်နိုင်သည်။
- (၂) ထင်ရှားသည်ဟု ဆုံးဖြတ်ပြီးဖြစ်သည့် အကျင့်စာရိတ္တပျက်ပြားမှုကြောင့်ဖြစ်စေ၊ မစွမ်းဆောင်နိုင်မှု ကြောင့်ဖြစ်စေ၊ ထိုအကြောင်းတစ်ခုခုကြောင့်မှတစ်ပါး၊ ဖက်ဒရယ်တရားလွှတ်တော်ချုပ် တရားသူကြီးချုပ်ကို သို့တည်းမဟုတ် ဖက်ဒရယ်တရားလွှတ်တော်ချုပ် တရားသူကြီးကို ရာထူးမှ မနုတ်ပယ်ရ။

(၃) ဤပုဒ်မရှိ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အညီ၊ ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်တရပ်ရပ်သည် စွပ်စွဲချက်ကို တင်ပြရမည်။

(၄) သက်ဆိုင်ရာလွှတ်တော်အမတ်စုစုပေါင်း၏ လေးပုံတပုံအောက် မလျော့သော အမတ်များက တင်ပြပါ သည်ဟု ဆုံးဖြတ်ပြဋ္ဌာန်း လက်မှတ်ထိုး၍၊ အကြောင်းကြားသောအခါမှာမှတပါး၊ ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော် တရပ်ရပ်တွင် ဤပုဒ်မအရ တင်ပြရန် ဖြစ်သော စွပ်စွဲချက်အဆိုကို အရေးတယူပြု၍ မစဉ်းစားရ။

(၅) လွှတ်တော်အစည်းအဝေး တက်သောအမတ်များအနက်၊ အမတ်များရာက ထောက်ခံ၍၊ ဆုံးဖြတ် ပြဋ္ဌာန်းချက်ချသော အခါမှာမှတပါး၊ ထိုကဲ့သို့သော စွပ်စွဲချက်အဆိုကို လက်မခံရ။

(၆) စွပ်စွဲချက်သည် ဖက်ဒရယ်တရားလွှတ်တော်ချုပ် တရားသူကြီးချုပ်တဦးနှင့် သက်ဆိုင်နေသော်၊ ထိုစွပ်စွဲချက်ကို အထူးခုံတော်အဖွဲ့က စုံစမ်းစစ်ဆေးရမည်။ ထိုခုံတော်အဖွဲ့တွင် ဖက်ဒရယ်သမ္မတ သော်လည်းကောင်း၊ သမ္မတက မိမိ၏ သဘောအတိုင်း ခန့်ထားသောပုဂ္ဂိုလ်တဦး သော်လည်းကောင်း၊ ထို့ပြင် ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌ နှင့် ပြည်သူ့လွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌတို့လည်း ပါဝင်ရမည်။

စွပ်စွဲချက်သည် ဖက်ဒရယ်တရားလွှတ်တော်ချုပ် တရားသူကြီးတဦးနှင့် သက်ဆိုင်နေသော်၊ ထိုစွပ်စွဲချက်ကို အထူးခုံတော် အဖွဲ့က စုံစမ်းစစ်ဆေးရမည်။ ထိုခုံတော်အဖွဲ့တွင် ဖက်ဒရယ် တရားလွှတ်တော်ချုပ် တရားသူကြီးချုပ်၊ ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌ နှင့် ပြည်သူ့လွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌတို့ ပါဝင်ရမည်။

(၇) စွပ်စွဲချက်ကို စုံစမ်းစစ်ဆေးရာတွင် စွပ်စွဲချက်တင်ပြခြင်းခံရသော တရားသူကြီးချုပ် (သို့မဟုတ်) တရားသူကြီးများ၌ မိမိကိုယ်တိုင်သော် လည်းကောင်း၊ မိမိ၏ကိုယ်စားလှယ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း ချေပခွင့်ရှိရမည်။

(၈) အထူးခုံတော်အဖွဲ့သည် စုံစမ်းစစ်ဆေးပြီးနောက်၊ စွပ်စွဲချက်ကို တင်ပြခဲ့သော လွှတ်တော်သို့ အစီရင်ခံစာတင်ပြရမည်။ စွပ်စွဲချက် မထင်ရှားဟု အထူးခုံတော်အဖွဲ့က အားလုံးသဘောတူယူဆခဲ့သော်၊ ထိုယူဆချက်သည် အပြီးအပြတ် အတည်ဖြစ်ရမည်။ သို့ရာတွင် သဘောကွဲလွဲသောအခါများ၌မူကား၊ အထူးတရားခုံတော်အဖွဲ့၏ အစီရင်ခံစာကို ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်နှစ်ရပ်လုံးက အစည်းအဝေးတွင် စဉ်းစား ဆွေးနွေးရမည်။

စွပ်စွဲချက်ကို စဉ်းစားဆွေးနွေးပြီးနောက် စွပ်စွဲချက်ထင်ရှားသည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ တရားသူကြီးချုပ် (သို့မဟုတ်) တရားသူကြီးများ၏ အကျင့်စာရိတ္တပျက်ပြားခြင်းသည်၊ သို့တည်းမဟုတ် မစွမ်းဆောင်နိုင်ခြင်းသည် ရာထူး၌ ဆက်လက် ထမ်းဆောင်စေရန် မသင့်မထိုက်သော အကျင့်စာရိတ္တ ပျက်ပြားခြင်းမျိုး၊ သို့တည်းမဟုတ် မစွမ်းဆောင်နိုင်ခြင်းမျိုး ဖြစ်သည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်အသီးအသီး၌ အစည်းအဝေးတက် ရောက်မဲပေးသော အမတ်များရာက၊ အစည်းအဝေးတွင် ထောက်ခံ၍ ဆုံးဖြတ်ကြေညာခဲ့သော်၊ ဖက်ဒရယ် သမ္မတသည် မိမိကိုယ်တိုင် လက်မှတ် ရေးထိုးတံဆိပ်ခတ်နှိပ်သောအမိန့်စာဖြင့် သက်ဆိုင်ရာ တရားသူကြီးချုပ် (သို့မဟုတ်) တရားသူကြီးများကို ရာထူးမှ နုတ်ပယ်ရမည်။

ပုဒ်မ (၁၅၃) ခံစားခွင့်လစာ

ဖက်ဒရယ်တရားလွှတ်တော်ချုပ် တရားသူကြီးများသည် ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်က သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းပေးသော လစာကို ရယူခံစားပိုင်ခွင့်ရှိစေရမည်။³²³

ပုဒ်မ (၁၅၄) အခြားတာဝန်ထမ်းဆောင်ခွင့်မရှိခြင်း

ဖက်ဒရယ်တရားသူကြီးများသည် ၎င်းတို့တာဝန်ယူဆောင်ရွက်သည့် တရားစီရင်ရေး တာဝန်မှတစ်ပါး-

- (က) လစာပေးသော အခြားလုပ်ငန်းဌာနများ၌ တာဝန်ယူခြင်းသော်လည်းကောင်း၊
- (ခ) အမြတ်အစွန်းကို အခြေခံသည့် လုပ်ငန်းတခုခု၏ စီမံခန့်ခွဲရေး အဖွဲ့ဝင်အဖြစ်သော်လည်းကောင်း၊
- (ဂ) လွှတ်တော်တရပ်ရပ်၏ ကိုယ်စားလှယ် သို့မဟုတ်၊ အစိုးရအဖွဲ့တခုခု၏ အဖွဲ့ဝင်သော်လည်းကောင်း မဖြစ်စေရ။³²⁴

ပုဒ်မ (၁၅၅) ကင်းလွတ်ခွင့်

ဖက်ဒရယ်တရားသူကြီးများသည် တင်ကူးကြံရွယ်ချက်ဖြင့် ဥပဒေချိုးဖောက်ခြင်းမှလွဲ၍ ၎င်းတို့၏ တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ဆောင်ချက်များနှင့် ပတ်သက်ပြီး အရေးယူတရားစွဲဆိုခြင်း မခံထိုက်စေရ။³²⁵

အခန်း(၈)

ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ ကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေး³²⁶
(Federal Defense and Security)

ပုဒ်မ (၁၅၆) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ လုံခြုံရေးမူဝါဒ³²⁷

ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များသည် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ နယ်နိမိတ်အတွင်း နေထိုင်သူများ၊ နယ်နိမိတ် ပြင်ပရောက် နိုင်ငံသူ/နိုင်ငံသားများ၏ လုံခြုံရေး၊ တန်းတူအခွင့်အရေး၊ တရားမျှတရေးကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန် တာဝန်ရှိသည်။ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ လုံခြုံရေးမူဝါဒသည် လူသားများ၏ လူမှုဘဝလုံခြုံရေးကို ဦးတည်သော မူဝါဒဖြစ်သည်။

ပုဒ်မ (၁၅၇) ကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာမူဝါဒများ

- (က) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအတွင်းရှိ လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများသည် မည်သည့်အခြေအနေတွင် မဆို ဒီမိုကရေစီနည်းကျ ရွေးကောက်တင်မြှောက်သော အရပ်သားအစိုးရ၏ ကွပ်ကဲမှုနှင့် အုပ်ချုပ်မှု အောက်တွင်သာ ရှိရမည်ဖြစ်ပြီး ဖက်ဒရယ် ဥပဒေပြုရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် တရားစီရင်ရေး ဟူသည့် မဏ္ဍိုင်ကြီး(၃)ရပ်၏ ထိန်းကျောင်းကွပ်ကဲမှုကို လေးစားလိုက်နာခံယူရမည်။
- (ခ) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ ကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် ပြဋ္ဌာန်းထားသော ဥပဒေများအား လေးစားလိုက်နာရမည်။
- (ဂ) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ ကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့ဝင်များသည် ဥပဒေများနှင့်အညီ ပြဋ္ဌာန်းထားသော လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာနှင့် လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များဆိုင်ရာ စံချိန်၊ စံညွှန်းများကို လေးစား လိုက်နာရမည်။
- (ဃ) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ ကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးမဟာဗျူဟာ ချမှတ်ရာတွင် စစ်ရေးဆိုင်ရာ လုံခြုံမှုအပြင် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ လုံခြုံမှု၊ လူမှုရေးဆိုင်ရာလုံခြုံမှု၊ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာလုံခြုံမှု၊ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် လုံခြုံမှု၊ သဘာဝအရင်းအမြစ်နှင့် စွမ်းအင်လုံခြုံမှု စသည်တို့ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသော လူသားလုံခြုံရေး ရှုထောင့်မှ ချဉ်းကပ်ရမည်။
- (င) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ ကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးမူဝါဒများကို ချမှတ်ရာတွင် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများရပိုင်ခွင့်၊ ကိုယ်ပိုင်လက္ခဏာနှင့် စုပေါင်းအခွင့်အရေးများကို မထိခိုက်စေရ။
- (စ) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ ကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့၏ ဖွဲ့စည်းပုံတွင် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်အလိုက်၊ ဒေသအလိုက်၊ လူမျိုးအလိုက်ခွဲခြား ကန့်သတ်မှု မရှိစေဘဲ တန်းတူအခွင့်အရေး ရှိရမည်။
- (ဆ) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ ကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များသည် မည်သည့်နိုင်ငံရေးပါတီ သို့မဟုတ်၊ ပုဂ္ဂိုလ် သို့မဟုတ်၊ လူတစ်စု သို့မဟုတ်၊ လူမျိုးတမျိုး၏ လွှမ်းမိုး ဩဇာခံ မဖြစ်စေရ။

- (ဇ) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ ကာကွယ်ရေးနှင့်လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ ရာထူးတာဝန်ခန့်အပ်ရာတွင် လူမျိုး၊ ကိုးကွယ်သည့် ဘာသာ၊ လိင်ကွဲပြားမှုအပေါ် အခြေတည်၍ ခွဲခြားဆက်ဆံမှု မရှိစေရ။
- (ဈ) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ ကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အသုံးစရိတ်များကို ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်က စိစစ်အတည်ပြုပေးရမည်။ သုံးစွဲမှုဆိုင်ရာ ရှင်းတမ်းအား လွှတ်တော်သို့ ပြန်လည်ရှင်းလင်းတင်ပြ ရမည်။
- (ည) မသန်မစွမ်းဖြစ်သွားသော တပ်မတော်သားများအပါအဝင် လုံခြုံရေးဝန်ထမ်းများနှင့် သေဆုံး သော သို့မဟုတ်၊ ကျဆုံးသော တပ်မတော်သားများ အပါအဝင် လုံခြုံရေးဝန်ထမ်းများ၏ မိသားစုအား ထောက်ပံ့စောင့်ရှောက်ရေးတို့အတွက် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းရမည်။

ပုဒ်မ (၁၅၈) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုလုံခြုံရေးစနစ်

လူမျိုးပေါင်းစုံ၊ ဘက်ပေါင်းစုံ လွှမ်းခြုံပူးပေါင်းပါဝင်သည့် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု လုံခြုံရေးစနစ် တရပ်ကို တည်ဆောက်ရမည်။

ပုဒ်မ (၁၅၉) ဖက်ဒရယ်တပ်မတော်

- (က) ဖက်ဒရယ်တပ်မတော်၏ အဓိကတာဝန်သည် ပြည်ပရန်ကို ကာကွယ်ရန်ဖြစ်သည်။
- (ခ) ဖက်ဒရယ်တပ်မတော်သည် နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေးဥပဒေနှင့် လူသားချင်းစာနာထောက်ထား သည့်ဥပဒေများ၊ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် လွှတ်တော် များ၏ ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေများကို လေးစားလိုက်နာရမည်။
- (ဂ) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတစ်ခုလုံး၏ စုစုပေါင်းအမြဲတမ်း စစ်သည်အင်အားသည် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု လူဦးရေ၏ ၀.၅ % ထက် ကျော်လွန်ခြင်း မရှိစေရ။ လိုအပ်သည့်အချိန်တွင် အင်အားဖြည့်တင်းနိုင်ရန် အရန်တပ်ဖွဲ့များ ထားရှိ နိုင်သည်။
- (ဃ) ဖက်ဒရယ်တပ်မတော်စစ်ဦးစီးများအဖွဲ့ကို ဖက်ဒရယ်ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၏ လက်အောက် တွင် ဖွဲ့စည်းထားရှိရမည်။ စစ်ဦးစီးများအဖွဲ့ကို ပြည်နယ်အသီးသီးမှ စေလွှတ်သော စစ်ဦးစီးများဖြင့် ဖွဲ့စည်းရမည်။ စစ်ဦးစီးများထဲမှ တဦးကို စစ်ဦးစီးချုပ်အဖြစ် ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်က ခန့်အပ်ရမည်။
- (င) ဖက်ဒရယ်တပ်မတော်တွင် လိုအပ်ချက်နှင့်အညီ ကြည်းတပ်၊ ရေတပ်၊ လေတပ်တို့ကို သီးခြားစီခွဲ၍ ဖွဲ့စည်းရမည်။
- (စ) ဖက်ဒရယ်တပ်မတော်၏ ကြည်းတပ်၊ ရေတပ်၊ လေတပ်တို့အတွက် သီးခြားစစ်တက္ကသိုလ်များကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်နိုင်သည်။
- (ဆ) စစ်ပညာလေ့ကျင့်သင်ကြားပို့ချရေး သင်တန်းကျောင်း အသီးသီးအတွက် စစ်ဘက်ဆိုင်ရာဘာသာရပ် များအပြင် ဒီမိုကရေစီအခြေခံကျင့်စဉ်များ၊ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာဘာသာရပ်၊³²⁸ နိုင်ငံတကာ၏ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေများ၊³²⁹ ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီပြည်ထောင်စု ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအပါအဝင် အခြားလိုအပ်သော ဘာသာရပ်များကို သင်ရိုးညွှန်းတမ်းများပြုစု၍ ရေးဆွဲ ပြဋ္ဌာန်းပေးရမည်။

(ဇ) ဖက်ဒရယ်တပ်များအား ပြည်နယ်များတွင် နေရာချထားရန်လိုအပ်ပါက ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေ၊ သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့်အညီသာ ပြုလုပ်ရမည်။

(ဈ) ဖက်ဒရယ်တပ်မတော်ဆိုင်ရာဥပဒေကို ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်က ဥပဒေပြုဌာနန်းရမည်။

ပုဒ်မ (၁၆၀) စစ်မှုထမ်းခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေ

ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏အရွယ်ရောက်ပြီးသော နိုင်ငံသားတိုင်းဥပဒေအရ စစ်မှုထမ်းရမည်။ နိုင်ငံသားများ စစ်မှုထမ်းရေးဆိုင်ရာဥပဒေကို ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်က ပြဌာန်းပေးရမည်။

ပုဒ်မ (၁၆၁) ဖက်ဒရယ်တပ်မတော်နှင့် ပြည်နယ်လုံခြုံရေးတပ်တို့အား တာဝန်ပေးအပ်ခြင်း³³⁰

ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတွင် ဘေးအန္တရာယ်များကျရောက်လာလျှင် ဖက်ဒရယ်သမ္မတသည် ဖက်ဒရယ် တပ်မတော်နှင့် ပြည်နယ်လုံခြုံရေးတပ်တို့အား ကူညီဆောင်ရွက်ရန် တာဝန်ပေးအပ်နိုင်သည်။

ပုဒ်မ (၁၆၂) စစ်ဦးစီးချုပ်ကို ခန့်အပ်တာဝန်ပေးခြင်း³³¹

ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်သည် စစ်ဦးစီးချုပ်ကို ခန့်အပ်တာဝန်ပေးရာတွင် ဖက်ဒရယ်သမ္မတ၏ အတည်ပြုချက်ကို ရယူရမည်။

ပုဒ်မ (၁၆၃) စစ်ဘက်တရားစီရင်ရာတွင်

- (က) တပ်မတော်သားများအတွက် အဖွဲ့ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ တဦးတည်းဖြစ်စေ စစ်ဖက်ဆိုင်ရာဥပဒေနှင့်အညီ စီရင် နိုင်သည်။
- (ခ) တပ်မတော်သားများသည် အရပ်ဘက်ပြစ်မှုများကို ဖောက်ဖျက်ကျူးလွန်ပါက အရပ်ဘက်ဥပဒေဖြင့် စီရင်နိုင်ရန် အရပ်ဘက်တရားစီရင်ရေးသို့ လွှဲအပ်ပေးရမည်။
- (ဂ) တပ်မတော်သားများသည် စစ်ဘက်ဆိုင်ရာဥပဒေများနှင့် အရပ်ဘက်ဆိုင်ရာ ဥပဒေများကို လေးစားလိုက်နာရမည်။

ပုဒ်မ (၁၆၄) ရဲတပ်ဖွဲ့နှင့် လုံခြုံရေးတပ်များ

ဖက်ဒရယ်ရဲတပ်ဖွဲ့နှင့် ပြည်နယ်ရဲတပ်ဖွဲ့တို့ကို သီးခြားဖွဲ့စည်းရမည်။

ပုဒ်မ (၁၆၅) ဖက်ဒရယ်ရဲတပ်ဖွဲ့

- (က) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနှင့် သက်ဆိုင်သော လုံခြုံရေးနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးအတွက် ဖက်ဒရယ်ရဲတပ်ဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းထူထောင်ရမည်။
- (ခ) ဖက်ဒရယ်ရဲတပ်ဖွဲ့ကို အရပ်သားဖက်ဒရယ်အစိုးရ၏ အုပ်ချုပ်ရေးလက်အောက်တွင် ထားရှိရမည်။
- (ဂ) ဖက်ဒရယ်ရဲတပ်ဖွဲ့နှင့် သက်ဆိုင်သည့်ဥပဒေများကို ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်က ဥပဒေပြု ပြဌာန်း ပေးရမည်။

ပုဒ်မ (၁၆၆) ဖက်ဒရယ်ထောက်လှမ်းရေးအဖွဲ့

- (က) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုလုံခြုံရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကို အထောက်အကူပြုနိုင်ရန်အတွက် ဖက်ဒရယ်ထောက်လှမ်းရေးအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းရမည်။
- (ခ) ဖက်ဒရယ်ထောက်လှမ်းရေးအဖွဲ့သည် အရပ်သားဖက်ဒရယ်အစိုးရအုပ်ချုပ်ရေး လက်အောက်တွင် ရှိသည်။
- (ဂ) စစ်ဘက်ဆိုင်ရာ ထောက်လှမ်းရေးအဖွဲ့အစည်းဖြစ်စေ၊ အရပ်ဘက်ဆိုင်ရာ ထောက်လှမ်းရေးအဖွဲ့အစည်းဖြစ်စေ သက်ဆိုင်ရာအစိုးရ၏ စီမံကွပ်ကဲမှုအောက်တွင်သာ ရှိရမည်။
- (ဃ) ဖက်ဒရယ်ထောက်လှမ်းရေးအဖွဲ့နှင့် သက်ဆိုင်သည့်ဥပဒေများကို ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်က ဥပဒေပြုပြဋ္ဌာန်းပေးရမည်။³³²

ပုဒ်မ (၁၆၇) ပြည်နယ်ရဲတပ်ဖွဲ့၊ ပြည်နယ်ထောက်လှမ်းရေးတပ်ဖွဲ့နှင့် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ

ပြည်နယ်ရဲတပ်ဖွဲ့များသည် သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်အစိုးရ၏ စီမံကွပ်ကဲမှုအောက်တွင် ရှိရမည်။

- (က) ပြည်နယ်ရဲတပ်ဖွဲ့များသည် ပြည်နယ်လုံခြုံရေးနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ရန် တာဝန် ရှိသည်။
- (ခ) ပြည်နယ်ရဲသင်တန်းကျောင်းများ ဖွင့်လှစ်နိုင်သည်။
- (ဂ) ပြည်နယ်အစိုးရသည် ပြည်နယ်ထောက်လှမ်းရေးအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းရမည်။
- (ဃ) ပြည်နယ်၏လိုအပ်ချက်အရ ပြည်နယ်လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များကို ဖွဲ့စည်းနိုင်သည်။ ယင်းလုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များသည် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်အစိုးရ၏ စီမံကွပ်ကဲမှုအောက်တွင် ရှိရမည်။ ပြည်နယ်လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့၏ စုစုပေါင်း အမြဲတမ်းအင်အားသည် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်လူဦးရေ၏ ၀.၅ % ထက် ကျော်လွန်ခြင်း မရှိစေရ။

အခန်း(၉)

ဖက်ဒရယ်ဘဏ္ဍာရေးအစီအမံများ³³³
(Federal Financial Matters)

ပုဒ်မ (၁၆၈) ဖက်ဒရယ်ဘဏ္ဍာရေး၏ စံတန်ဖိုး³³⁴

ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုသည် ဖက်ဒရယ်ဘဏ္ဍာရေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အောက်ပါတို့ကို စံတန်ဖိုးအဖြစ် ထားရှိရမည်။

- (က) ပြည်သူ့ဗဟိုပြုစနစ်
- (ခ) သာတူညီမျှရေး
- (ဂ) ပွင့်လင်းမြင်သာမှု
- (ဃ) ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်

ပုဒ်မ (၁၆၉) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအတွင်း ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များဆောင်ရွက်ခြင်း³³⁵

ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအတွင်း ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များအား ဆောင်ရွက်ရာတွင် အောက်ဖော်ပြပါ ရည်ရွယ်ချက်များနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ရမည်။

- (က) ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများအတွက် ဘဏ္ဍာငွေလျာထားခြင်းနှင့် ငွေကြေးဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည်များ မြှင့်တင်ခြင်း။
- (ခ) အလျားလိုက်သာတူညီမျှမှု အဆင့်တစ်ခုထိရရှိစေခြင်း။
- (ဂ) စီးပွားရေးဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည်အား ထောက်ပံ့အားပေးခြင်း။
- (ဃ) မူဝါဒဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု ဖြစ်ထွန်းစေခြင်း။
- (င) ပြိုင်ဆိုင်ခြင်း၏ အကျိုးကျေးဇူးများအား ရယူအသုံးပြုခြင်း။

ပုဒ်မ (၁၇၀) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်တို့၏ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အခြေခံမူများ³³⁶

- (က) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်တို့၏ အသုံးစရိတ်နှင့် အခွန်ကောက်ခံခြင်းဆိုင်ရာလုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာများ၊ အစိုးရအချင်းချင်းအကြား ဘဏ္ဍာငွေလွှဲပြောင်းရေးစနစ်နှင့် သာတူညီမျှရေး ဘဏ္ဍာငွေလွှဲ ပြောင်းခြင်းဆိုင်ရာ နည်းလမ်းများကို ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းထားရမည်။
- (ခ) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနှင့် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်တို့သည် အခွန်ဘဏ္ဍာ ကောက်ခံသော ယန္တရား သီးခြားစီရှိရမည်။
- (ဂ) ပြည်နယ်တစ်ခု၏ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့်ကို အခြားပြည်နယ်ကလည်းကောင်း၊ (ဖက်ဒရယ်အစိုးရ၏ ထောက်ပံ့ငွေကိုရယူလျှင် လိုက်နာရန် လိုအပ်သည့် စည်းကမ်းချက် ဆိုင်ရာ များမှလွဲ၍)³³⁷ ဖက်ဒရယ် ပြည်ထောင်စုကလည်းကောင်း ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်း မရှိစေရ။
- (ဃ) ပြည်နယ်အချင်းချင်းအကြား ဘဏ္ဍာငွေလွှဲပြောင်းမှုများ ပြုလုပ်ခွင့်ရှိသည်။

- (င) ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရာတွင် ပြည်သူ့လူထုနှင့် အနီးကပ်ဆုံး အစိုးရ၏ ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်းထက်ကျော်လွန်သည့်ကိစ္စရပ်များကိုသာ အထက်အစိုးရအဆင့်ဆင့်က တာဝန် ယူဆောင်ရွက်ရသည့်မူဝါဒ (subsidiarity principle) ကို ကျင့်သုံးရမည်။
- (စ) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်အကြား လိုအပ်ချက်အရ ဘဏ္ဍာခွဲဝေမှုများ ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပြည်နယ်အသီးသီး၏ အခြေခံလူမှုဘဝမျှခြေရှိရေးကို အာမခံနိုင်သည့် ဘဏ္ဍာငွေခွဲဝေမှုဖြစ်ရမည်။ ပြည်နယ်၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို ဖော်ဆောင်ရာတွင် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်က အဓိက ဦးဆောင်ရန် ရှိစေရမည်။
- (ဆ) ပြည်နယ်များ သာတူညီမျှစွာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာစေရန် လိုအပ်သော အခြေခံအဆောက်အအုံများ၊ စီမံကိန်းများကို တနိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာဖြင့် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနှင့် သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ် များက ပူးတွဲဖော်ဆောင်ရမည်။
- (ဇ) ဒေသန္တရအဆင့်အုပ်ချုပ်မှုများ ထိရောက်စွာလည်ပတ်နိုင်ရန် လုံလောက်သောအခွင့်အာဏာများနှင့် အခွန်ဘဏ္ဍာများရှိစေရမည့်အပြင် ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်မှုများကို ပြည်နယ်အစိုးရက ထိန်းချုပ်သော နည်းဖြင့် မဟုတ်ဘဲ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သောနည်းဖြင့် ကူညီရမည်။
- (ဈ) ဖက်ဒရယ်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင်အား ဖက်ဒရယ်အစိုးရနှင့် ပြည်နယ် အစိုးရအသီးသီးမှ တာဝန်ပေးအပ်သော ကိုယ်စားလှယ်များဖြင့် ဖွဲ့စည်းရမည်။ ပြည်နယ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင် များကို သီးခြားဖွဲ့စည်းရမည်။³³⁸
- (ည) ဖက်ဒရယ်အစိုးရသည် ငွေကြေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များအား စီမံခန့်ခွဲရန်အတွက် လွတ်လပ် သော ဖက်ဒရယ်ဗဟိုဘဏ်ဥက္ကဋ္ဌအား ခန့်အပ်တာဝန်ပေးရမည်။ ပြည်နယ်အစိုးရ များသည် ငွေကြေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များအား စီမံခန့်ခွဲရန်အတွက် လွတ်လပ်သည့် ပြည်နယ်ငွေကြေး နှင့် ဘဏ်များ စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ ကော်မရှင်ကို ဖွဲ့စည်းတာဝန်ပေးအပ်နိုင်သည်။
- (ဋ) ဖက်ဒရယ်အစိုးရသည် ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပ ချေးငွေများ နှင့် အကူအညီငွေများကို ရယူနိုင်သည်။
- (ဌ) ဖက်ဒရယ်အစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရများအကြားသော်လည်းကောင်း၊ ပြည်နယ်အစိုးရ အချင်းချင်းအကြားသော်လည်းကောင်း ချေးငွေဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ၊ အကူအညီငွေများနှင့် ရန်ပုံငွေလွှဲပြောင်းခြင်းများကို သက်ဆိုင်ရာလွှတ်တော်များ၏ သဘောတူညီချက်အရသာလျှင် ဆောင်ရွက်ရမည်။
- (ဍ) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအဆင့်၊ ပြည်နယ်အဆင့်တို့တွင် ဘဏ္ဍာရေးနှင့် ငွေကြေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ ကို ဖော်ဆောင်ရာ၌ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ တာဝန်ခံမှု၊ တာဝန်ယူမှုနှင့် သာတူညီမျှတို့ အပေါ်တွင် အခြေခံရမည်။

ပုဒ်မ (၁၇၁) ဖက်ဒရယ်ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ မူဝါဒအသေးစိတ်ကို ရေးဆွဲ၊ အတည်ပြုခြင်း³³⁹

ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်သည် အောက်ဖော်ပြပါ အကြောင်းအရာများ ပါဝင်သည့် ဖက်ဒရယ်ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ မူဝါဒအသေးစိတ်ကို ရေးဆွဲ၍ ဖက်ဒရယ်ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်၏ သဘောတူညီချက်နှင့်အတူ ဖက်ဒရယ် လွှတ်တော်သို့ တင်သွင်းကာ အတည်ပြုချက်ရယူရမည်-

- (က) ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အစီအမံများ
- (ခ) အသုံးစရိတ်နှင့် အခွန်ကောက်ခံခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်သတ်မှတ်ခြင်း
- (ဂ) အစိုးရများအကြား ဘဏ္ဍာရေးလွှဲပြောင်းခြင်း
- (ဃ) သာတူညီမျှရေး ဘဏ္ဍာငွေလွှဲပြောင်းခြင်း
- (င) သဘာဝသယံဇာတ ပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှု
- (စ) မူဝါဒဆိုင်ရာ သဟဇာတဖြစ်ခြင်း
- (ဆ) ချေးငွေဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာမူဘောင်

ပုဒ်မ (၁၇၂) ဖက်ဒရယ်ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်ဖွဲ့စည်းခြင်း

- (က) ဖက်ဒရယ်ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်ကို အောက်ပါပုဂ္ဂိုလ်များဖြင့် ဖွဲ့စည်းရမည် -
 - (၁) ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ် - ဥက္ကဋ္ဌ
 - (၂) ဖက်ဒရယ်စာရင်းစစ်ချုပ် - အဖွဲ့ဝင်
 - (၃) ဖက်ဒရယ်ရှေ့နေချုပ် - အဖွဲ့ဝင်
 - (၄) ပြည်နယ်အကြီးအကဲများ - အဖွဲ့ဝင်များ³⁴⁰
 - (၅) ပြည်ထောင်စုနယ်မြေအကြီးအကဲ - အဖွဲ့ဝင်
 - (၆) ဖက်ဒရယ်ဗဟိုဘဏ်ဥက္ကဋ္ဌ - အဖွဲ့ဝင်
 - (၇) ဖက်ဒရယ်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင်ဥက္ကဋ္ဌ - အဖွဲ့ဝင်
 - (၈) ဖက်ဒရယ်ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီး - အတွင်းရေးမှူး

- (ခ) ဖက်ဒရယ်ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင် ဖွဲ့စည်းခြင်းကို ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်က ထုတ်ပြန်ကြေညာရမည်။
- (ဂ) ဖက်ဒရယ်ဘဏ္ဍာရေးကော်မတီ ဖွဲ့စည်းသည့်အခါ အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ထမ်းဆောင်မည့် ရာထူးနေရာတွင် အကြောင်းတစုံတရာကြောင့် တာဝန်ပေးအပ်ခြင်းခံရသူမရှိသေးပါက ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်သည် ထိုနေရာတွင် သင့်တော်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်တဦးဦးအား ယာယီအဖွဲ့ဝင်အဖြစ် တာဝန်ပေးအပ်နိုင်သည်။

ပုဒ်မ (၁၇၃) ဖက်ဒရယ်ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်၏ တာဝန်နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်

(က) ဖက်ဒရယ်ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်သည် ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးဌာနများနှင့် ပြည်နယ်အဆင့်အဖွဲ့အစည်းများ၏ ဘဏ္ဍာငွေအရအသုံးခန့်မှန်းခြေ လျာထားချက်ငွေစာရင်းများနှင့် ပြည်နယ်ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်၏ ထောက်ခံချက်ရရှိပြီး ပြည်ထောင်စုသို့ တင်ပြလာသည့် ပြည်နယ်များ၏ ဘဏ္ဍာငွေအရ အသုံးခန့်မှန်းခြေလျာထားချက် ငွေစာရင်းများအား ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာမူဝါဒနှင့်အညီ စိစစ်၍ ပြည်ထောင်စုဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေမှ ဘဏ္ဍာငွေများကို ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်များအား သာတူညီမျှစွာ ခွဲဝေပေးခြင်း၊ သင့်တင့်လျောက်ပတ်စွာ ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်း၊ အထူးကိစ္စတရပ်အနေဖြင့် ထောက်ပံ့

ခြင်း၊ လိုအပ်မည့် ချေးငွေများအား ထုတ်ချေးပေးခြင်း စသည်တို့ပါဝင်သည့် ပြည်ထောင်စု၏ ဘဏ္ဍာငွေအရ အသုံးဆိုင်ရာဥပဒေကြမ်းကို ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်က ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်သို့ ဥပဒေကြမ်းအဖြစ် တင်သွင်းအတည်ပြုနိုင်ရေး ထောက်ခံတင်ပြရမည်။

(ခ) ဖက်ဒရယ်ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်သည် -

- (၁) ဖက်ဒရယ်ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာမူဝါဒများ ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရာတွင် အကြံပြုပေးရမည်။
- (၂) ပြည်ထောင်စု၏ဘဏ္ဍာငွေအရ အသုံးဆိုင်ရာဥပဒေကြမ်း သို့မဟုတ်၊ နောက်ထပ် ဘဏ္ဍာငွေ ခွဲဝေသုံးစွဲရေး ဥပဒေကြမ်းကို ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်သို့ ထောက်ခံတင်ပြရမည်။
- (၃) ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်က ဥပဒေပြဋ္ဌာန်း၍ တာဝန်ပေးအပ်သည့် ကိစ္စရပ်များကို ဆောင်ရွက်ရမည်။

(ဂ) ဖက်ဒရယ်ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်သည် ဖက်ဒရယ်အစိုးရက ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဖက်ဒရယ်စနစ်အရ ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်များသို့ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အစီအစဉ်များ ရေးဆွဲချမှတ်ရာတွင် တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။

(ဃ) ဖက်ဒရယ်ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်သည် ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်အကြားသော်လည်းကောင်း၊ ပြည်နယ်အချင်းချင်းအကြားသော်လည်းကောင်း ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာပါက ကူညီဖြေရှင်းပေးရန် တာဝန်ရှိသည်။

ပုဒ်မ (၁၇၄) ပြည်နယ်ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်ဖွဲ့စည်းခြင်း တာဝန်နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များ

(က) သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်၏ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အစီအမံများကို ချမှတ်နိုင်ရန်လည်းကောင်း၊ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများကို ကူညီဆောင်ရွက်နိုင်ရန်လည်းကောင်း၊ ပြည်နယ်တွင်းရှိ ဒေသန္တရအစိုးရများနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကို ကူညီထောက်ပံ့ပေးနိုင်ရန်အတွက်လည်းကောင်း သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့်အညီ ပြည်နယ်ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်ကို ဖွဲ့စည်းရမည်။

(ခ) ပြည်နယ်ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်သည် ပြည်နယ်၏ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာမူဝါဒများ ချမှတ်ရာတွင် ပြည်နယ်အကြီးအကဲအား အကြံပြုပေးရမည်။

(ဂ) ပြည်နယ်၏ ဘဏ္ဍာငွေအရ အသုံးခန့်မှန်းခြေ လျာထားချက်ငွေစာရင်းများနှင့် ဒေသန္တရအစိုးရများ၏ ဘဏ္ဍာငွေအရ အသုံးခန့်မှန်းခြေ လျာထားချက်ငွေစာရင်းများအား ဖက်ဒရယ်ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ မူဝါဒနှင့် ပြည်နယ်ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ မူဝါဒများနှင့်အညီ စိစစ်၍ ပြည်နယ်အကြီးအကဲက ပြည်နယ်အရ အသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်းဥပဒေကြမ်းအဖြစ် ဖက်ဒရယ်ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်နှင့် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်လွှတ်တော်သို့ တင်သွင်းနိုင်ရန် ထောက်ခံတင်ပြရမည်။

အခန်း (၁၀)

လွတ်လပ်သော လူထုအသင်းအဖွဲ့များနှင့် တိုင်းပြည်အဆောက်အအုံများ³⁴¹ (Independent Civil Society Organizations and State Institutions)

ပုဒ်မ (၁၇၅) လွတ်လပ်သော လူထုအသင်းအဖွဲ့များ

ပုဒ်မ (၁၅) ပါ အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များအား ဖော်ဆောင်ရာတွင် လွတ်လပ်သော လူထုအသင်းအဖွဲ့များ၏ အခန်းကဏ္ဍကို အသိအမှတ်ပြုသည်။ လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် လူတစ်ဦးချင်းစီ၏ အကျိုးစီးပွားကို ပံ့ပိုးဖော်ဆောင်ရေးအခြေခံမှနေ၍ အစိုးရနှင့် ပြည်သူ့လူထုအကြား၌ ကြားခံအဖြစ် အထောက်အကူပြုခြင်း၊ အစိုးရအာဏာပိုင်များ၏ အာဏာအလွဲသုံးစားပြုမှုများအပေါ် ကြပ်မတ်ထိန်းကျောင်းမှုပြုခြင်းများ ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် မိမိသဘောဆန္ဒအလျောက်ပါဝင် ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ထားသော လူထုအသင်းအဖွဲ့များသည် ပို၍ အရေးကြီးသည်။ ၎င်းတို့သည် ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်က ဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းထားသော အကြမ်းဖက်အဖွဲ့အစည်း၏ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်တွင် အကျိုးမဝင်သမျှကာလပတ်လုံး မှတ်ပုံတင်သည်ဖြစ်စေ၊ မတင်သည်ဖြစ်စေ၊ ၎င်းတို့၏ ငြိမ်းချမ်းစွာ ဖွဲ့စည်း၊ ရပ်တည်၊ လှုပ်ရှားမှုများအား အာမခံသည်။

ပုဒ်မ (၁၇၆) ပြည်ထောင်စုတွင် လူထုအသင်းအဖွဲ့များ၏ အခန်းကဏ္ဍ

- (က) လွတ်လပ်သောလူထုအသင်းအဖွဲ့များသည် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုဖွဲ့စည်းရာတွင်ပါဝင်သည့် အဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်တစ်ခုခု ၏ ဘောင်နယ်ပယ်ကို ကျော်လွန်ကာ အစိုးရ အလွှာသုံးခု၏ အာဏာ အလွဲသုံးစားပြုမှုအား စောင့်ကြည့်၊ ထိန်းကျောင်းနိုင်သည်။
- (ခ) သက်ဆိုင်ရာ ဒေသန္တရအတွင်း ဖွဲ့စည်းလှုပ်ရှားသော လူထုအသင်းအဖွဲ့များအနေဖြင့် ဒေသခံလူထုများအား ဥပဒေအရဖြစ်စေ၊ လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ ဘာသာရေး၊ ဘဝရပ်တည်ရေး၊ တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးစေရေးတို့အရ ဖြစ်စေ၊ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်တို့မှ အစိုးရက ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရာတွင် ပံ့ပိုးခြင်းဖြင့်ဖြစ်စေ ကောင်းကျိုး ပြုနိုင်သည်။
- (ဂ) အဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ် တစ်ခုခု၊ သို့မဟုတ်၎င်းအတွင်းရှိ ဒေသန္တရ တရပ်ရပ်၏ဘောင်ကို ကျော်လွန်ကာ ယင်းကဲ့သို့ ကောင်းမှု ပြုနိုင်သောအခါ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတစ်ခုလုံး၏ ညီညွတ်မှုကို ပံ့ပိုးထောက်ပံ့နိုင် သည်။

ပုဒ်မ (၁၇၇) လူထုအသင်းအဖွဲ့များနှင့်ပတ်သက်၍ အစိုးရ၏ အခန်းကဏ္ဍ

ဖက်ဒရယ်အစိုးရ ပြည်နယ်အစိုးရ နှင့် ဒေသန္တရ အစိုးရများတို့သည် လူထုအသင်းအဖွဲ့များ ငြိမ်းချမ်းစွာ ဖွဲ့စည်း၊ရပ်တည်၊ လှုပ်ရှား၊ ဆောင်ရွက်မှုများအား အာမခံရမည်။ အသိအမှတ်ပြုကာ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန် တာဝန်ရှိသည်။

ပုဒ်မ (၁၇၈) လွတ်လပ်သော တိုင်းပြည်အဆောက်အအုံများ³⁴²

ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတွင် အောက်ဖော်ပြပါ လွတ်လပ်သော ကော်မရှင်များကို ဖွဲ့စည်းထားရှိရမည်။ လိုအပ်သည့် အခြားသော လွတ်လပ်သည့် ကော်မရှင်များနှင့် အဖွဲ့အစည်းများကို ဖွဲ့စည်းနိုင်သည်။

- (က) ဖက်ဒရယ်ရွေးကောက်ပွဲ ကော်မရှင်
- (ခ) အကျင့်ပျက်ခြစားမှု တိုက်ဖျက်ရေးကော်မရှင်
- (ဂ) ခွဲခြားမှုပျောက်ရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်

- (ဃ) သတင်းအချက်အလက်သိပိုင်ခွင့်ကော်မရှင်
- (င) ဂျန်ဒါအခြေပြုအကြမ်းဖက်မှုဆန့်ကျင်ရေးဆိုင်ရာကော်မရှင်

ပုဒ်မ (၁၇၉) ဖက်ဒရယ်ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်ဖွဲ့စည်းခြင်း

- (က) ဖက်ဒရယ်သမ္မတသည် လွတ်လပ်သော ဖက်ဒရယ်ရွေးကောက်ပွဲ ကော်မရှင်တစ်ရပ်ကို ပြည်နယ်များ ကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် ဖွဲ့စည်းပေးရမည်။ ဖက်ဒရယ်ရွေးကောက်ပွဲ ကော်မရှင်ကို ပြည်နယ်တစ်ခုလျှင် အဖွဲ့ဝင်တဦးစီ အမည်စာရင်းပေးပို့ ပါဝင်စေပြီး ၎င်းတို့အထဲမှ တဦးကို ဖက်ဒရယ်ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ခန့်အပ် တာဝန်ပေးရမည်။³⁴³
- (ခ) ဖက်ဒရယ်ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်ဥက္ကဋ္ဌနှင့် အဖွဲ့ဝင်များသည် -
 - (၁) အသက် ၅၀ နှစ်ပြည့်ပြီးသူဖြစ်ရမည်။
 - (၂) အသက်ကန့်သတ်ချက်မှအပ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအတွက် သတ်မှတ်ထား သည့်အရည်အချင်းများနှင့် ပြည့်စုံသူဖြစ်ရမည်။
 - (၃) (ကက) ဖက်ဒရယ်တရားသူကြီးချုပ် သို့မဟုတ်၊ ဖက်ဒရယ်တရားလွှတ်တော်ချုပ် တရားသူကြီးအဖြစ်ဖြစ်စေ၊ ပြည်နယ်တရားလွှတ်တော် တရားသူကြီးအဖြစ်ဖြစ်စေ၊ အလားတူ ရာထူး တာဝန်တစ်ခုတွင်ဖြစ်စေ အနည်းဆုံး ငါးနှစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သူ ဖြစ်ရမည် သို့မဟုတ်၊
 - (ခခ) ပြည်နယ်အဆင့်ထက်မနိမ့်သော တရားရေးအရာရှိ သို့မဟုတ်၊ ဥပဒေအရာရှိ ရာထူးတွင် အနည်းဆုံး ၁၀ နှစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သူဖြစ်ရမည် သို့မဟုတ်၊
 - (ဂဂ) တရားလွှတ်တော်ရှေ့နေအဖြစ် အနည်းဆုံး ၂၀ နှစ် အမှုလိုက်ပါဆောင်ရွက်ခဲ့သူ ဖြစ်ရမည် သို့မဟုတ်၊
 - (ဃဃ) ထင်ပေါ်ကျော်ကြားသည့် ဂုဏ်သတင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ် ဖက်ဒရယ်သမ္မတက ယူဆသူ ဖြစ်ရမည်။
 - (၄) နိုင်ငံရေးပါတီဝင် မဟုတ်သူဖြစ်ရမည်။
 - (၅) လစာ၊ စရိတ်၊ ကြေးငွေရသော အခြားမည်သည့်ရာထူးကိုမျှ လက်ခံခြင်းမပြုသူ ဖြစ်ရမည်။³⁴⁴

ပုဒ်မ (၁၈၀) ဖက်ဒရယ်ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်၏ တာဝန်နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များ

ဖက်ဒရယ်ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်၏ တာဝန်နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည် -

- (က) ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲများ ကျင်းပခြင်း၊
- (ခ) ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲများကို ကြီးကြပ်ခြင်း၊ သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ် ရွေးကောက်ပွဲ ကော်မရှင် များနှင့် ပူးပေါင်းညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- (ဂ) ပြည်သူ့လွှတ်တော်³⁴⁵ ဆိုင်ရာ မဲဆန္ဒနယ်များ သတ်မှတ်ခြင်းနှင့် ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ခြင်း၊

- (ဃ) မဲစာရင်းများပြုစုခြင်းနှင့် ပြင်ဆင်ခြင်း
- (င) သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ နယ်မြေလုံခြုံရေးအခြေအနေအရသော်လည်းကောင်း၊ လွတ်လပ်ပြီး တရားမျှတသောရွေးကောက်ပွဲကျင်းပနိုင်ခြင်းမရှိသည့်မဲဆန္ဒနယ်များ၏ ရွေးကောက်ပွဲများကို ရွှေ့ဆိုင်းခြင်း၊
- (စ) ပြည်ထောင်စုအဆင့် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုများကို စစ်ဆေးနိုင်ရေးအတွက် ဥပဒေနှင့်အညီ ရွေးကောက်ပွဲအဖွဲ့များ ဖွဲ့စည်းခြင်း၊
- (ဆ) ဥပဒေတရပ်ရပ်အရ ပေးအပ်သည့်တာဝန်များကို ထမ်းဆောင်ခြင်း။
- (ဇ) ဥပဒေနှင့်အညီ ပြည်ထောင်စုအဆင့် နိုင်ငံရေးပါတီများအား မှတ်ပုံတင်ခြင်း၊ ကြီးကြပ်ခြင်း၊ လမ်းညွှန်ခြင်းများ ပြုနိုင်သည်။
- (ဈ) နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ဥပဒေအကြမ်းများကို ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်သို့ တင်သွင်းခွင့်ရှိသည်။³⁴⁶

ပုဒ်မ (၁၈၁) ဖက်ဒရယ်ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်မှလွဲ၍ အခြားလွတ်လပ်သောကော်မရှင်များ ဖွဲ့စည်းခြင်း³⁴⁷

- (က) ဖက်ဒရယ်သမ္မတသည် အခြားလွတ်လပ်သောကော်မရှင်များကို ပြည်နယ်များ ကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် ဖွဲ့စည်းပေးရမည်။ လွတ်လပ်သော ကော်မရှင်များကို ပြည်နယ်တစ်ခုလျှင် အဖွဲ့ဝင်တဦးစီ အမည်စာရင်းပေးပို့ ပါဝင်စေပြီး ၎င်းတို့ထဲမှ တဦးကို လွတ်လပ်သောကော်မရှင်ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ခန့်အပ်တာဝန်ပေးရမည်။
- (ခ) လွတ်လပ်သောကော်မရှင်များ၏ ဥက္ကဋ္ဌနှင့် အဖွဲ့ဝင်များသည် အောက်ပါအရည်အချင်းနှင့် ပြည့်စုံသူဖြစ်ရမည်-
 - (၁) အသက် ၄၀ နှစ် ပြည့်ပြီးသူ မြန်မာနိုင်ငံသားဖြစ်ရမည်။³⁴⁸
 - (၂) အသက်ကန့်သတ်ချက်မှအပ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအတွက် သတ်မှတ်ထားသည့် အရည်အချင်းများနှင့် ပြည့်စုံသူဖြစ်ရမည်။³⁴⁹
 - (၃) နိုင်ငံရေးပါတီဝင် မဟုတ်သူဖြစ်ရမည်။³⁵⁰
 - (၄) လစာ၊ စရိတ်၊ ကြေးငွေရသော အခြားမည်သည့်ရာထူးကိုမျှ လက်ခံခြင်း မပြုသူ ဖြစ်ရမည်။³⁵¹
- (ဂ) ကော်မရှင်အသီးသီး၏ သက်တမ်း၊ တာဝန်နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာ ဥပဒေကို ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်က ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းပေးရမည်။³⁵²

ပုဒ်မ (၁၈၂) ကော်မရှင်ဥက္ကဋ္ဌ သို့မဟုတ်၊ အဖွဲ့ဝင်များအား စွပ်စွဲပြစ်တင်ခြင်း

- (က) ပြည်ထောင်စုသမ္မတသည် ကော်မရှင်ဥက္ကဋ္ဌ သို့မဟုတ် အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးဦးအား အောက်ပါအကြောင်းတရပ်တစ်ရပ်ရပ်ဖြင့် စွပ်စွဲပြစ်တင်နိုင်သည်။
 - (၁) ဤဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက် တစ်ရပ်ရပ်ကို ဖောက်ဖျက်ကျူးလွန်ခြင်း၊
 - (၂) အကျင့်သိက္ခာပျက်ပြားခြင်း၊

(၃) ဤဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် သက်ဆိုင်ရာပုဂ္ဂိုလ်အတွက် သတ်မှတ်ထားသည့် အရည်အချင်းပျက်ယွင်းခြင်း၊

(၄) ဥပဒေအရ ပေးအပ်သောတာဝန်များကို ကျေပွန်စွာ မထမ်းဆောင်ခြင်း³⁵³

(ခ) ကော်မရှင်ဥက္ကဋ္ဌ သို့မဟုတ်၊ အဖွဲ့ဝင်များအား စွပ်စွဲပြစ်တင်ခြင်း နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်က ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းရမည်။³⁵⁴

ပုဒ်မ (၁၈၃) ကော်မရှင်ဥက္ကဋ္ဌ သို့မဟုတ်၊ အဖွဲ့ဝင်များ နုတ်ထွက်ခြင်း၊ တာဝန်မှ ရပ်စဲခြင်းနှင့် အစားထိုး ခန့်အပ်ခြင်း

(က) ကော်မရှင်တရပ်ရပ်၏ ဥက္ကဋ္ဌ သို့မဟုတ်၊ အဖွဲ့ဝင်တဦးဦးသည် ရာထူးတာဝန်ထမ်းဆောင်နေစဉ် အကြောင်းတရားကြောင့် မိမိသဘောဆန္ဒအလျောက် ရာထူးမှ နုတ်ထွက်လိုလျှင် ထိုသို့ နုတ်ထွက်လို ကြောင်း ဖက်ဒရယ်သမ္မတထံ စာဖြင့်တင်ပြပြီး ရာထူးမှ နုတ်ထွက်နိုင်သည်။

(ခ) ရာထူးမှနုတ်ထွက်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်စေ၊ တာဝန်မှရပ်စဲခံရခြင်းကြောင့်ဖြစ်စေ၊ ကွယ်လွန်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်စေ၊ အခြားအကြောင်းတရားကြောင့်ဖြစ်စေ ကော်မရှင်ဥက္ကဋ္ဌ သို့မဟုတ်၊ အဖွဲ့ဝင်နေရာ လစ်လပ် လျှင် ဖက်ဒရယ်သမ္မတသည် သတ်မှတ်ထားသည့် နည်းလမ်းများနှင့်အညီ ကော်မရှင်ဥက္ကဋ္ဌ အသစ် သို့မဟုတ်၊ အဖွဲ့ဝင်အသစ်အား ခန့်အပ်တာဝန်ပေးနိုင်သည်။ လစ်လပ်သော တာဝန်ကို ထမ်းဆောင် ရန်အတွက် သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်မှ အမည်စာရင်းပေးပို့လာသည့် ပုဂ္ဂိုလ်တဦးကို အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ပြန်လည်ခန့်အပ် တာဝန်ပေးရမည်။ လစ်လပ်နေရာသည် ကော်မရှင်ဥက္ကဋ္ဌ နေရာဖြစ်ပါက ဖက်ဒရယ် သမ္မတသည် အဖွဲ့ဝင်များထဲမှ သင့်လျော်သူတဦးကို ကော်မရှင်ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ခန့်အပ်တာဝန်ပေးရမည်။

(ဂ) ကော်မရှင်ဥက္ကဋ္ဌ သို့မဟုတ်၊ အဖွဲ့ဝင်သည် ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းဖြစ်လျှင် ကော်မရှင်ဥက္ကဋ္ဌ သို့မဟုတ်၊ အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ခန့်အပ်တာဝန်ပေးခြင်းခံရသည့်နေ့မှစ၍ တည်ဆဲဝန်ထမ်းစည်းမျဉ်း၊ စည်းကမ်းများ နှင့်အညီ ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းအဖြစ်မှ အငြိမ်းစားယူပြီး ဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူရမည်။³⁵⁵

ပုဒ်မ (၁၈၄) တရားရုံးများတွင် ကော်မရှင်အနေဖြင့် တရားစွဲဆိုခြင်း

ကော်မရှင်အသီးသီးသည် ၎င်းတို့၏ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုရလဒ်များအရ လိုအပ်ပါက သက်ဆိုင်ရာ တရားရုံးများတွင် ကော်မရှင်အနေဖြင့် တရားစွဲဆိုနိုင်ခွင့်ရှိသည်။³⁵⁶

ပုဒ်မ (၁၈၅) ကော်မရှင်အသီးသီး၏ ရ/သုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်း

ကော်မရှင်အသီးသီးသည် မိမိတို့၏ ရ/သုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်းအား ဖက်ဒရယ်ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်ထံ သီးခြားစီ တင်သွင်းပြီး ဖက်ဒရယ်ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်မှတစ်ဆင့် ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်၏ ခွင့်ပြုချက်နှင့်အညီ သုံးစွဲဆောင်ရွက်ရမည်။³⁵⁷

ပုဒ်မ (၁၈၆) ကော်မရှင်ဥက္ကဋ္ဌများနှင့် အဖွဲ့ဝင်များ၏ ခံစားပိုင်ခွင့်

(က) ကော်မရှင်အသီးသီး၏ ဥက္ကဋ္ဌများသည် ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးနှင့် တန်းတူ လစာ၊ ရိက္ခာနှင့် အဆောင် အယောင်များ ခံစားခွင့်ရှိသည်။

(ခ) ကော်မရှင်အသီးသီး၏ အဖွဲ့ဝင်များသည် ဖက်ဒရယ်ဒုတိယဝန်ကြီးနှင့် တန်းတူ လစာ၊ ရိက္ခာနှင့် အဆောင်အယောင်များ ခံစားခွင့်ရှိသည်။³⁵⁸

အခန်း (၁၁)

အစိုးရများ အချင်းချင်းအကြားဆက်ဆံရေး³⁵⁹

(Relationship among the Governments)

ပုဒ်မ (၁၈၇) အစိုးရများအချင်းချင်းအကြား ဆက်ဆံရေးဆိုင်ရာ ရည်မှန်းချက်များ³⁶⁰

အစိုးရများအချင်းချင်းအကြား ဆက်ဆံရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များအား ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်ရာတွင် အောက်ဖော်ပြပါ ရည်မှန်းချက်များနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ရမည်။

- (က) အစိုးရများအပြန်အလှန်ကောင်းကျိုးပြုနိုင်ရေးအတွက် အစိုးရအချင်းချင်းအကြားဆက်ဆံရေးဆိုင်ရာ တိုင်းပြည်အဆောက်အအုံများ၊ ယန္တရားများနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များ တည်ဆောက်ဖော်ဆောင်ရန်။
- (ခ) အဆင့်ဆင့်သော အစိုးရများသည် အချင်းချင်း (အနည်းဆုံး ရံဖန်ရံခါဖြစ်စေ) အပေးအယူဆက်ဆံမှု ရှိစေရန်နှင့် လုပ်ငန်းပုံတူကူးခြင်း၊ လုပ်ငန်းထပ်ခြင်း၊ ရှုပ်ထွေးခက်ခဲခြင်း၊ နိုင်ငံရေးအမြတ်ထုတ်ခြင်း၊ အကျပ်ကိုင်ခြင်း၊ လှည့်ကွက်ကစားခံရခြင်း စသည်တို့အား ဖြေရှင်းနိုင်ရန်အတွက် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ကြရန်။
- (ဂ) ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရများအကြားသော်လည်းကောင်း၊ ပြည်နယ်အချင်းချင်းအကြားသော်လည်းကောင်း၊ ဒေသန္တရအစိုးရအချင်းချင်းအကြားသော်လည်းကောင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းအကြံဉာဏ်ရယူခြင်းတို့တွင် အပြန်အလှန်အထောက်အကူပြုရန်။
- (င) ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရအကြား၊ ပြည်နယ်အစိုးရအချင်းချင်းအကြားနှင့် ဒေသန္တရအစိုးရအချင်းချင်းအကြားဆက်ဆံရေးကို ထိခိုက်လာစေနိုင်သည့် ဆိုးကျိုးများကို စုပေါင်းခြုံငုံ စဉ်းစားသုံးသပ်ကာ ဖြေရှင်းနိုင်မည့် နည်းလမ်းများနှင့် မူဘောင်များကို ဝိုင်းဝန်းဆွေးနွေးပြဋ္ဌာန်းရန်။
- (စ) အစိုးရအချင်းချင်းအကြားဖြစ်ပေါ်လာသည့် အငြင်းပွားမှုအား ဖြေရှင်းပေးနိုင်သည့် ယန္တရားများ ကြိုတင်စီစဉ် တည်ဆောက်နိုင်ရန်။

ပုဒ်မ (၁၈၈) ပဋိပက္ခဖြေရှင်းရေးဆိုင်ရာ အခြေခံမူဝါဒများ³⁶¹

- (က) ဖက်ဒရယ်အစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရများအကြားတွင်လည်းကောင်း၊ ပြည်နယ်အစိုးရများ အချင်းချင်းအကြားတွင်လည်းကောင်း၊ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရာတွင် တရားဝင်စာချုပ်စာတမ်းများ ချုပ်ဆို ခွင့် ရှိစေရမည်။
- (ခ) ပြဿနာများဖြစ်ပေါ်လာပါက တရားဝင် ညှိနှိုင်းဖြေရှင်းခွင့်ရှိသည်။
- (ဂ) အကယ်၍ ညှိနှိုင်းဖြေရှင်း၍မရသော ပြဿနာသည် ဒေသခံတိုင်းရင်းသားပေါင်းစုံလူထုများနှင့် တိုက်ရိုက်သက်ဆိုင်ပါက အဆိုပါလူထုများ၏ သဘောဆန္ဒအားရယူနိုင်ရန် ဒေသန္တရလူထု ဆန္ဒခံယူပွဲများ ကျင်းပနိုင်သည်။ လူထုများ၏ သဘောဆန္ဒနှင့် သက်ဆိုင်ရာပြဿနာကို လိုက်နာ ဆုံးဖြတ်၊ အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ကြရန်ဖြစ်သည်။

(ဃ) အထက်ပါ ပုဒ်ခွဲ (ခ) နှင့် (ဂ) တို့အရ ဆောင်ရွက်သော်လည်း မပြေလည်သေးပါက ဤဖက်ဒရယ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေနှင့်အညီ ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ တရားရုံးသို့ တင်သွင်း၊ အဆုံးအဖြတ်ခံယူရမည်။

(င) အစိုးရများအချင်းချင်းအကြားတွင် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများ ဖြစ်ပွားခြင်း အလျဉ်းမရှိစေရ။

ပုဒ်မ (၁၈၉) ဆက်ဆံရေး ယန္တရားများတည်ဆောက်ရာတွင် အခြေခံမူများ³⁶²

အစိုးရအချင်းချင်းအကြားဆက်ဆံရေးဆိုင်ရာ ယန္တရားများတည်ဆောက်ရာတွင် အောက်ဖော်ပြပါ အခြေခံမူ များအား ကိုင်စွဲရမည်။

(က) ပြည်သူတို့၏ အချုပ်အခြာအာဏာကို အသိအမှတ်ပြုလက်ခံခြင်း၊

(ခ) လွှမ်းခြုံပါဝင်သော အုပ်ချုပ်မှု၊

(ဂ) အလွှာအဆင့်ဆင့်သောအစိုးရတို့၏ တိုင်းပြည်အဆောက်အအုံများနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်တာဆိုင်ရာ တည်တံ့ခိုင်မြဲမှုကို ယုံကြည်လေးစားမှုရှိခြင်း၊

(ဃ) ပြည်ထောင်စု၏ စံတန်ဖိုးနှင့် အခြေခံမူများအား အားပေးမြှင့်တင်ခြင်း၊

(င) အစိုးရအလွှာအသီးသီးနှင့် အဆင့်ဆင့်သော တိုင်းပြည်အဆောက်အအုံ၏ဖြစ်တည်မှုအား လေးစား ယုံကြည်မှုရှိခြင်း။

(စ) ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုများ ဆောင်ရွက်ရာတွင် တန်းတူရေးနှင့် သာတူညီမျှရေးကို အားပေးမြှင့်တင်ခြင်း၊

(ဆ) ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ရာတွင် ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျခြင်းနှင့် သမာသမတ်ကျခြင်း၊

(ဇ) အကြံဉာဏ်ရယူခြင်းနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းပြုလုပ်ရန်လိုအပ်ခြင်း၊

(ဈ) လုပ်ငန်းဆောင်တာများ ပူးပေါင်းကျင့်သုံးလုပ်ဆောင်ရာတွင် အစိုးရအချင်းချင်းအကြား အငြင်းပွားမှု အနည်းဆုံးဖြစ်ရေး ဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်ခြင်း၊

(ည) ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်းနှင့် အရေးယူဆောင်ရွက်ခြင်းများ လုပ်ဆောင်ရာတွင် ပြည်သူ့အပေါ်တာဝန် ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှုကို အားပေးမြှင့်တင်ခြင်း၊

(ဋ) ဖယ်ထုတ်ခံထားရသည့်အစုအဖွဲ့အား ကာကွယ်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ဥပဒေပြုသတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းခြင်း၊

ပုဒ်မ (၁၉၀) အစိုးရအချင်းချင်းအကြားဆက်ဆံရေး၏ လုပ်ငန်းဆောင်တာများ

အစိုးရအချင်းချင်းအကြားဆက်ဆံရေး၏ လုပ်ငန်းဆောင်တာများမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။

(က) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်များအား လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက် ရန်။

(ခ) ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်များအကြားရှိ ပဋိပက္ခများအား ဖြေရှင်းရန်။

(ဂ) ပြောင်းလဲလာသောအခြေအနေများနှင့်အညီ အုပ်ချုပ်မှုနှင့်မူဝါဒဆိုင်ရာအစီအမံတို့ လိုက်လျော ညီထွေမှုရှိစေရေး ပြင်ဆင်ချိန်ညှိရန်။

- (ဃ) အစိုးရအချင်းချင်းအကြား ပြိုင်ဆိုင်မှုများ၊ မူဝါဒထပ်နေမှုများနှင့် မူဝါဒဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများအား ထိန်းညှိကာ သက်ဝင်လည်ပတ်စေရန်။
- (င) ထပ်တူကျစီရင်ပိုင်ခွင့်ကို အကျိုးရှိရှိ အသုံးချရန်။
- (စ) အစိုးရအချင်းချင်းအကြား ဥပဒေပြုရေးဆိုင်ရာအာဏာများနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ တာဝန်ဝတ္တရားများအား ကိုယ်စားပြု လုပ်ပိုင်ခွင့် ခွဲဝေခြင်း၊
- (ဆ) လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များအား ပါဝင်လုပ်ဆောင်ခြင်းပြု၊ မပြု ရွေးချယ်ဆုံးဖြတ်ခြင်း၊
- (ဇ) အစိုးရအချင်းချင်းအကြား သဘောတူညီချက်များ၊ ကတိကဝတ်စာချုပ်များ၊
- (ဈ) အစိုးရအချင်းချင်းအကြား ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှု၊

ပုဒ်မ (၁၉၁) အစိုးရအချင်းချင်းအကြား ဆက်ဆံရေးအမျိုးမျိုး

အောက်ဖော်ပြပါ အစိုးရအချင်းချင်းအကြား ဆက်ဆံရေးအမျိုးမျိုးကို ပြုလုပ်နိုင်သည်။

- (က) ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ် ဆက်ဆံရေး၊
- (ခ) ပြည်နယ်အချင်းချင်း ဆက်ဆံရေး၊
- (ဂ) ပြည်နယ်နှင့် ဒေသန္တရ ဆက်ဆံရေး၊
- (ဃ) ဒေသန္တရအချင်းချင်း ဆက်ဆံရေး၊

ပုဒ်မ (၁၉၂) အစိုးရအချင်းချင်းအကြားဆက်ဆံရေး ယန္တရားများနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များ

အစိုးရအချင်းချင်းအကြားဆက်ဆံရေး ယန္တရားများနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များကို အောက်ဖော်ပြပါ ကဏ္ဍများတွင် ဖော်ဆောင်နိုင်သည်။

- (က) ဥပဒေပြုရေးဆိုင်ရာ
- (ခ) အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ
- (ဂ) အစိုးရအချင်းချင်းအကြား သဘောတူညီမှုများ
- (ဃ) လွတ်လပ်သော အေဂျင်စီများနှင့် ပူးတွဲအေဂျင်စီများ
- (င) ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ
- (စ) နိုင်ငံရေးပါတီများ

အခန်း (၁၂)
အရေးပေါ်ကာလဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်များ
(Emergency Provisions)

ပုဒ်မ (၁၉၃) အရေးပေါ်အခြေအနေ

အောက်ပါအခြေအနေတရပ်ရပ်တွင် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ အရေးပေါ်အခြေအနေကို ကြေညာပိုင်ခွင့် ရှိသည်။

- (က) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနယ်နိမိတ်ကို ပြည်ပလက်နက်ကိုင်တပ်များက တိုက်ခိုက်ခြင်း (သို့တည်းမဟုတ်) တိုက်ခိုက်မည်ဟု ခိုင်လုံသော အကြောင်းရှိခြင်း။³⁶³
- (ခ) ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုပျက်ပြားပြီး အများပြည်သူ၏ လုံခြုံမှုနှင့် အေးချမ်းသာယာမှုကို သိသာထင်ရှားစွာ ခြိမ်းခြောက်၊ ထိပါး၊ ပျက်ပြားသည့် အခြေအနေပေါ်ပေါက်ခြင်း။³⁶⁴
- (ဂ) သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကြောင့် ကြီးမားသည့် ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများ၊ ထိခိုက်မှုများ၊ သေဆုံးမှုများ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း သို့တည်းမဟုတ်၊ ဖြစ်ပေါ်လာရန် ခိုင်လုံသော အကြောင်းရှိခြင်း။³⁶⁵
- (ဃ) ပြည်နယ်တနယ်တွင်ဖြစ်စေ၊ ပြည်ထောင်စုနယ်မြေ တခုတွင်ဖြစ်စေ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်းမရှိခြင်း။³⁶⁶

ပုဒ်မ (၁၉၄) အရေးပေါ်အခြေအနေကြေညာခြင်း

- (က) ဖက်ဒရယ်အစိုးရက အထက်ပုဒ်မ (၁၉၃) ပုဒ်မခွဲ (က) (ခ) နှင့် (ဂ) တို့အတွက် အရေးပေါ်အခြေအနေကြေညာပေးရန် တောင်းဆိုလာလျှင် ဖက်ဒရယ်သမ္မတသည် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတဝှမ်းလုံးအတွက်ဖြစ်စေ၊ ဒေသတခုအတွက်ဖြစ်စေ၊ အရေးပေါ်အခြေအနေကြေညာပေးရမည်။³⁶⁷
- (ခ) ပုဒ်မ ၁၉၃ ပုဒ်မခွဲ (ဃ) အတွက် အရေးပေါ်အခြေအနေ ကြေညာပေးရန် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်အစိုးရ သို့မဟုတ်၊ ပြည်ထောင်စုနယ်မြေအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့တို့က တောင်းဆိုလာလျှင် ဖက်ဒရယ်သမ္မတသည် အဆိုပါပြည်နယ် သို့မဟုတ်၊ ပြည်ထောင်စုနယ်မြေအတွက် အမိန့်ထုတ်ပြန်၍ အရေးပေါ်အခြေအနေကြေညာပေးရမည်။³⁶⁸
- (ဂ) အရေးပေါ်အခြေအနေ ကြေညာခြင်းသည် ပုဒ်မ (၁၉၃) ပုဒ်မခွဲ (က)၊ (ခ) နှင့် (ဃ) ပါ ကိစ္စရပ်များ အတွက်ဖြစ်ပါက ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်သည် အနီးကပ်ဆုံး ပြည်သူ့လွှတ်တော်ပုံမှန် အစည်းအဝေး သို့တည်းမဟုတ်၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော်အရေးပေါ် အစည်းအဝေးကို ခေါ်ယူ၍ တင်ပြအတည်ပြုချက် ရယူရမည်။ ပြည်သူ့လွှတ်တော်က အရေးပေါ်အခြေအနေကြေညာခြင်းကို အတည်မပြုပါက အရေးပေါ် အခြေအနေကြေညာခြင်းသည် ပျက်ပြယ်စေရမည်။³⁶⁹

(ဃ) ပြည်သူ့လွှတ်တော် ဖျက်သိမ်းထားသောကာလအတွင်း အရေးပေါ်အခြေအနေကြေညာခြင်း ဖြစ်ပါက ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်သည် ဖက်ဒရယ်သမ္မတထံသို့ တင်ပြ၍ အနီးကပ်ဆုံး ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြု လွှတ်တော်အစည်းအဝေး သို့တည်းမဟုတ်၊ ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော် အရေးပေါ် အစည်းအဝေးကိုခေါ်ယူ၍ အတည်ပြုချက် ရယူရမည်။ ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်က အရေးပေါ်အခြေအနေကြေညာခြင်းကို အတည်မပြုပါက အရေးပေါ်အခြေအနေကြေညာခြင်းသည် ပျက်ပြယ်စေရမည်။³⁷⁰

ပုဒ်မ (၁၉၅) တည်ရှိသည့်သက်တမ်းကာလ

(က) အရေးပေါ်အခြေအနေကြေညာပြီးနောက် တည်ရှိရမည့် သက်တမ်းကာလကို အရေးပေါ်အခြေအနေ ကြေညာရန် လိုအပ်သည့်အကြောင်းရင်းပေါ်မူတည်၍ အောက်ပါအတိုင်း သတ်မှတ်နိုင်သည်။

(၁) ပုဒ်မ (၁၉၃) ပုဒ်မခွဲ (က) နှင့် (ဃ) ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်အရ အရေးပေါ်အခြေအနေကို ကြေညာခြင်း ဖြစ်လျှင် သက်တမ်းကာလကို (၃) လအထိ သတ်မှတ်နိုင်သည်။³⁷¹

(၂) ပုဒ်မ (၁၉၃) ပုဒ်မခွဲ (ခ) ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်အရ အရေးပေါ်အခြေအနေကို ကြေညာခြင်းဖြစ်လျှင် သက်တမ်းကာလကို (၁) လအထိ သတ်မှတ်နိုင်သည်။

(၃) ပုဒ်မ (၁၉၃) ပုဒ်မခွဲ (ဂ) ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်အရ အရေးပေါ်အခြေအနေကို ကြေညာခြင်းဖြစ်လျှင် သက်တမ်းကာလကို (၆) လအထိ သတ်မှတ်နိုင်သည်။

(ခ) အရေးပေါ်အခြေအနေ သက်တမ်းကာလကို ထပ်မံသက်တမ်းတိုးမြှင့်ရန် လိုအပ်ပါက ပုဒ်မ (၁၉၅) ပုဒ်မခွဲ (က) ပါ သတ်မှတ်ထားသည့်ကာလထက် မကျော်လွန်သော တိုးမြှင့်မှုတိုင်းကို ပြည်သူ့ လွှတ်တော်၏ သဘောတူအတည်ပြုချက်ဖြင့်သာ တိုးမြှင့်နိုင်သည်။ အကယ်၍ ပြည်သူ့လွှတ်တော်၏ ထက်ဝက်ကျော် ဆန္ဒမဲဖြင့် အတည်ပြုချက်မရရှိလျှင် မည်သည့်သက်တမ်း တိုးခြင်းကိုမျှ တရားဝင် မဖြစ်စေရ။

(ဂ) ပြည်သူ့လွှတ်တော် ဖျက်သိမ်းထားသောကာလအတွင်း အရေးပေါ်အခြေအနေ သက်တမ်းကာလကို ထပ်မံတိုးမြှင့်ရန်လိုအပ်ပါက ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်သည် ဖက်ဒရယ်သမ္မတထံသို့ တင်ပြ၍ အနီးကပ်ဆုံးပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်အစည်းအဝေး သို့တည်းမဟုတ်၊ ပြည်နယ်များ ကိုယ်စားပြုလွှတ်တော် အရေးပေါ်အစည်းအဝေးကိုခေါ်ယူ၍ ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်၏ ထက်ဝက်ကျော်ဆန္ဒမဲဖြင့် အတည်ပြုချက် ရယူရမည်။ ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်က အရေးပေါ်အခြေအနေ သက်တမ်းကာလ ထပ်မံတိုးမြှင့်ခြင်းကို အတည်မပြုပါက ပျက်ပြယ်စေ ရမည်။³⁷²

ပုဒ်မ (၁၉၆) လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့်တာဝန်³⁷³

(က) ပုဒ်မ (၁၉၃) ပုဒ်မခွဲ (က) ပါ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ အရေးပေါ်အခြေအနေအောက်တွင် ဖက်ဒရယ်သမ္မတသည် -

- (၁) စစ်သေနာပတိချုပ်၏ အခွင့်အာဏာကိုအသုံးပြုပြီး ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ ကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များကို ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲရမည်။
- (၂) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအတွင်းရှိ မည်သည့်ကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာတပ်ဖွဲ့ကိုမဆို ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုလုံခြုံရေးအတွက် ဖက်ဒရယ်အစိုးရအဖွဲ့၊ သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်အစိုးရတို့နှင့် ညှိနှိုင်းပြီး ဆင့်ခေါ်ခွင့်၊ စုစည်းခွင့်၊ တာဝန်ပေးအပ်ခွင့်၊ ရုပ်သိမ်းခွင့် ရှိစေရမည်။
- (ခ) ပုဒ်မ (၁၉၃) ပုဒ်မခွဲ (ခ) ပါ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ အရေးပေါ်အခြေအနေအောက်တွင် ဖက်ဒရယ်အစိုးရသည် ပြည်နယ်လုံခြုံရေးတပ်များကို စုစည်းအသုံးချခြင်း၊ ပြည်နယ်အစိုးရများသို့ ညွှန်ကြားချက်များ ထုတ်ပြန်ခြင်းတို့ကို ပြုပိုင်ခွင့် ရှိစေရမည်။
- (ဂ) ပုဒ်မ (၁၉၃) ပုဒ်မခွဲ (ဂ) ပါ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ အရေးပေါ်အခြေအနေအောက်တွင် ဖက်ဒရယ်အစိုးရသည် -
 - (၁) ပြည်နယ်လုံခြုံရေးတပ်များကို စုစည်းအသုံးချခြင်း၊ ပြည်နယ်အစိုးရများသို့ ညွှန်ကြားချက်များ ထုတ်ပြန်ခြင်းတို့ကို ပြုပိုင်ခွင့် ရှိစေရမည်။
 - (၂) ပြည်နယ်လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များနှင့် လုံလောက်ခြင်းမရှိမှသာလျှင် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတပ်မတော်ကို အကန့်အသတ်ဖြင့် အသုံးပြုစေရမည်။
- (ဃ) ပုဒ်မ ၁၉၃ ပုဒ်မခွဲ (ဃ) အရ အရေးပေါ်အခြေအနေ ကြေညာသည့်ကိစ္စရပ်တွင် ဖက်ဒရယ်သမ္မတသည်
 - (၁) ပြည်နယ်၏ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာကို ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်သို့ လွှဲအပ်တာဝန်ပေးရမည်။
 - (၂) ယင်းသို့ဆောင်ရွက်ရာတွင် သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ အာဏာကိုသာ ကျင့်သုံးခွင့်ရှိသည်။ သို့ရာတွင် ဥပဒေပြုခွင့်အာဏာကိုမူ မည်သည့်အဖွဲ့အစည်း သို့မဟုတ်၊ မည်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်ကိုမျှ အပ်နှင်း ဆောင်ရွက်စေခြင်း မပြုရ။³⁷⁴
- (င) အရေးပေါ်အခြေအနေကာလအတွင်း ဖက်ဒရယ်အစိုးရ၏ ဆောင်ရွက်ချက်မှန်သမျှကို အနီးကပ်ဆုံး ကျင်းပသည့် ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်တရပ်ရပ်၏ အစည်းအဝေးသို့ တင်ပြအစီရင်ခံရမည်။³⁷⁵

ပုဒ်မ (၁၉၇) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ စိစစ်ခြင်း

ဤဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ အာဏာအပ်နှင်းထားသော ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ တရားရုံးသည် -

- (က) အရေးပေါ်အခြေအနေတရပ် ကြေညာခြင်း
- (ခ) အရေးပေါ်အခြေအနေ၏ သက်တမ်းကာလ တိုးမြှင့်ခြင်း

(ဂ) အရေးပေါ်အခြေအနေတရပ် ကြေညာခြင်းကြောင့် ပြဋ္ဌာန်းထားသောဥပဒေ သို့တည်းမဟုတ်၊ အခြား လုပ်ဆောင်မှုတရပ်သည် ဤဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် ညီညွတ်ခြင်းရှိမရှိကို စိစစ် ဆုံးဖြတ်နိုင်သည်။³⁷⁶

ပုဒ်မ (၁၉၈) အရေးပေါ်အခြေအနေကာလအတွင်း တရားစီရင်ရေး

မည်သို့သော အရေးပေါ်အခြေအနေအောက်တွင်မဆို တရားစီရင်ရေးအာဏာသည် တရားရုံးများတွင်သာ တည်ရှိရမည်။ တည်ဆဲဥပဒေနှင့်အညီ ခန့်အပ်ထားသော တရားသူကြီးများကသာ တရားစီရင်ရမည်။³⁷⁷

ပုဒ်မ (၁၉၉) ရုပ်သိမ်းပိုင်ခွင့်မရှိသော အခြေခံအခွင့်အရေးများ

ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ အရေးပေါ်အခြေအနေတရပ်ကြေညာခြင်း၏ အကျိုးဆက်ကြောင့် ပြဋ္ဌာန်းသော ဥပဒေ သို့တည်းမဟုတ်၊ မည်သည့်လုပ်ဆောင်မှုကမျှ အခန်း (၂) ပုဒ်မ (၁၄) ပါ အခွင့်အရေးများအပါအဝင် နိုင်ငံသားတဦး၏ လူ့ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် အသက်ရှင်ရပ်တည်ပိုင်ခွင့်တို့ကို မထိခိုက်စေရ။³⁷⁸

ပုဒ်မ (၂၀၀) အရေးပေါ်ကာလအတွင်း ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်

အရေးပေါ်အခြေအနေကြေညာခြင်း၏ နောက်ဆက်တွဲကြောင့် လူပုဂ္ဂိုလ်နှင့်ပတ်သက်၍ဖြစ်စေ၊ ပစ္စည်း ပိုင်ဆိုင်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ဖြစ်စေ၊ ပုဒ်မ (၁၉၉) ပါ ရုပ်သိမ်းပိုင်ခွင့်မရှိသော အခြေခံအခွင့်အရေးများမှလွဲ၍ မည်သည့်အခွင့်အရေးနှင့် ကန့်သတ်ချက်များအတွက်မဆို လိုအပ်သောဥပဒေကို ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်က ဥပဒေပြုပြဋ္ဌာန်းပေးရမည်။³⁷⁹

ပုဒ်မ (၂၀၁) အရေးပေါ်အခြေအနေပြီးဆုံးခြင်း

(က) သတ်မှတ်ထားသည့် အရေးပေါ်အခြေအနေသက်တမ်းကာလ အလိုအလျောက်ကုန်ဆုံးလျှင်ဖြစ်စေ၊ သမ္မတက ရုပ်သိမ်းလျှင်ဖြစ်စေ၊ လွှတ်တော်တရပ်ရပ်က အတည်မပြုလျှင်ဖြစ်စေ အရေးပေါ် အခြေအနေ သက်တမ်းကာလ ပြီးဆုံးစေရမည်။

(ခ) အရေးပေါ်သက်တမ်းကာလ ပြီးဆုံးကြောင်းကို တရားဝင်နိုင်ငံတော်ပြန်တမ်းဖြင့် ထုတ်ပြန်ကြေညာ ရမည်။³⁸⁰

အခန်း (၁၃)

အသွင်ကူးပြောင်းရေးကာလဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်များ³⁸¹

Transitional Provisions

ပုဒ်မ (၂၀၂) တည်ဆဲဥပဒေများ

- (က) တည်ဆဲဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေများသည် ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်က ပယ်ဖျက်ခြင်း၊ ပြင်ဆင်ခြင်း မပြုသေးမီ ဤဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် မဆန့်ကျင်သမျှ အတည်ဖြစ်သည်။
- (ခ) တည်ဆဲစည်းမျဉ်းဥပဒေ၊ စည်းကမ်းဥပဒေ၊ အမိန့်ကြေညာချက်များ၊ ညွှန်ကြားချက်များနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ဖက်ဒရယ်အစိုးရက ပယ်ဖျက်ခြင်း၊ ပြင်ဆင်ခြင်း မပြုသေးမီ ဤဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် မဆန့်ကျင်သမျှ အတည်ဖြစ်သည်။

ပုဒ်မ (၂၀၃) တည်ဆဲတရားရုံးများ

အဆင့်ဆင့်သော တရားရုံးများသည် ဤဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ တရားရေးစနစ်တရပ် ဖွဲ့စည်းပေါ်ပေါက်သည်အထိ တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာများကို ဆက်လက်ကျင့်သုံးခွင့်ရှိစေရမည်။

ပုဒ်မ (၂၀၄) ဝန်ထမ်းများ

ဤဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ အတည်မပြုမီက တာဝန်ထမ်းဆောင်လျက်ရှိကြသော အစိုးရအမှုထမ်းအားလုံးသည် မူလရာထူးတာဝန်များအတိုင်း ဆက်လက် အမှုထမ်းဆောင်စေရမည်။

ပုဒ်မ (၂၀၅) နိုင်ငံတကာနှင့်ချုပ်ဆိုထားသော စာချုပ်၊ စာတမ်းများ

- (က) နိုင်ငံတကာဥပဒေများနှင့်အညီ သဘောတူချုပ်ဆိုထားသော နိုင်ငံတကာသဘောတူညီချက်များ၊ စာချုပ်စာတမ်းများမှအပ ဤဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ အတည်မပြုမီက မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ ပါဝင်ချုပ်ဆိုခဲ့သော စာချုပ်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဖက်ဒရယ်အစိုးရက ပြန်လည်သုံးသပ်ပြီး ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်သို့ တင်ပြရမည်။
- (ခ) ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်က ထပ်မံအတည်ပြုသောစာချုပ်စာတမ်းများသာလျှင် ဆက်လက်အတည်ဖြစ်စေရမည်။

ပုဒ်မ (၂၀၆) လူဦးရေသန်းခေါင်စာရင်းကောက်ယူခြင်း

အသွင်ကူးပြောင်းရေးကာလအတွင်း လူဦးရေသန်းခေါင်စာရင်း ကောက်ယူရေးလုပ်ငန်းကို အမြန်ဆုံး ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် ယာယီလူဦးရေသန်းခေါင်စာရင်းကောက်ယူရေး ကော်မရှင်တရပ်ဖွဲ့စည်းပြီး ဆောင်ရွက်စေရမည်။

ပုဒ်မ (၂၀၇) ပြည်နယ်များ၊ ပြည်နယ်သစ်များ၊ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရရုံး (သို့မဟုတ်) အမျိုးသားနယ်မြေများနှင့် ဖက်ဒရယ် ပြည်ထောင်စုနယ်မြေများဖွဲ့စည်းခြင်း³⁸²

- (က) ဤဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ အခန်း (၃) ပုဒ်မ (၄၈) နှင့် (၄၉) အရ အမျိုးသားပြည်နယ်များ၊ အမျိုးသား များပြည်နယ်များ၊ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနယ်မြေများနှင့် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုကို ဖွဲ့စည်းနိုင်ရေး အတွက် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအတွင်းရှိ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးအသီးသီးတို့သည် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက် ရမည်။
- (ခ) ဤဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ အခန်း (၃) ပုဒ်မ (၅၃) အရ ပြည်နယ်သစ်ဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရရုံး (သို့မဟုတ်) အမျိုးသားနယ်မြေများ ဖွဲ့စည်းနိုင်ရေးအတွက် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်များအတွင်း နေထိုင်ကြသော တိုင်းရင်းသား လူမျိုးအသီးသီးတို့သည် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက် ရမည်။
- (ဂ) တိုင်းရင်းသားလူမျိုးအသီးသီးတို့၏ ဆန္ဒသဘောထားအမှန်ကို ဖော်ထုတ်ရယူနိုင်ရန်အတွက် လိုအပ် သောဒေသများတွင် စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းတာဝန်ပေးအပ်၍ ဆောင်ရွက်ရမည်။
- (ဃ) အဆိုပါ နယ်မြေဒေသအတွင်းရှိ သက်ဆိုင်ရာပြည်သူလူထု၏ ဆန္ဒသဘောထားကို ကောက်ယူပြီး ပြည်သူ့အများစု၏ ဆန္ဒနှင့်အညီ နယ်နိမိတ်ပိုင်းခြားသတ်မှတ်သည့်အတိုင်း အမျိုးသားပြည်နယ်များ၊ အမျိုးသားများပြည်နယ်များစာရင်းကို ဤဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ထည့် သွင်း ပြဋ္ဌာန်းရမည်။

အခန်း (၁၄)
ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်ခြင်း³⁸³

ပုဒ်မ (၂၀၈) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေး ဥပဒေမူကြမ်းအား တင်သွင်းခြင်း

- (က) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကိုပြင်ဆင်ရန် တင်သွင်းသောအဆိုကို ဥပဒေမူကြမ်းအဖြစ်ဖြင့် တင်သွင်းရမည်။
- (ခ) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကိုပြင်ဆင်ရန် အဆိုတင်သွင်းသော ဥပဒေမူကြမ်းတွင် အခြားအဆိုများ မပါရှိစေရ။
- (ဂ) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကိုပြင်ဆင်ရန် အဆိုတင်သွင်းသော ဥပဒေမူကြမ်းကို ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်တွင် စတင်တင်သွင်းရမည်။
- (ဃ) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေး ဥပဒေမူကြမ်း တင်သွင်းပိုင်ခွင့်
 - (၁) ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော် စုစုပေါင်း၏ အနည်းဆုံး ၂၀ ရာခိုင်နှုန်း
 - (၂) ပြည်သူ့လွှတ်တော် စုစုပေါင်း၏ အနည်းဆုံး ၂၀ ရာခိုင်နှုန်း
 - (၃) ပြည်နယ်လွှတ်တော် သဘောတူဆုံးဖြတ်ချက်ဖြင့် ပြည်နယ်လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌ
- (င) ပြင်ဆင်ချက်ဥပဒေမူကြမ်းကို ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်များ၊ ဖက်ဒရယ်အစိုးရ၊ ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်၊ ပြည်နယ်လွှတ်တော်များထံသို့ အကြောင်းကြား အသိပေးရမည်။
- (စ) ဖက်ဒရယ်အစိုးရနှင့် ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်များသည် ပြင်ဆင်ချက်ဥပဒေမူကြမ်းကို လက်ခံရရှိပြီးနောက် ၎င်းတို့၏ သဘောထားများကို ၄၅ ရက်အတွင်း ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြု လွှတ်တော်သို့ ပေးပို့ရမည်။

ပုဒ်မ (၂၀၉) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ပြင်ဆင်ခြင်းနှင့် အတည်ပြုကြေညာခြင်း

- (က) ပြင်ဆင်ဖြည့်စွက်ပယ်ဖျက်ခြင်း မပြုနိုင်သော ပြဋ္ဌာန်းချက်များ
 - (၁) ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ အခန်း (၁) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ ဝိသေသလက္ခဏာများ
 - (၂) ...
- (ခ) အောက်ဖော်ပြပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ပြင်ဆင်ခြင်းဖြစ်ပါက ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်စုစုပေါင်း၏ သုံးပုံနှစ်ပုံနှင့်အထက်က ပြင်ဆင်ရန် သဘောတူဆုံးဖြတ်ပြီးနောက် ပြည်လုံးကျွတ် ဆန္ဒခံယူပွဲကျင်းပပြီး ပြည်နယ်တစ်ခုချင်းစီတွင် ဆန္ဒမဲပေးပိုင်ခွင့်ရှိသူ အားလုံး၏ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းကျော် သဘောတူဆန္ဒမဲဖြင့်သာ ပြင်ဆင်အတည်ပြုရမည်။
 - (၁) ...
 - (၂) ...

- (ဂ) ပုဒ်မခွဲ (က) နှင့် (ခ) တွင်ဖော်ပြထားသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များမှအပ အခြားပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ပြင်ဆင်ခြင်း ဖြစ်ပါက ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော် တရပ်ချင်းစီ၏ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် စုစုပေါင်း၏ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းကျော် ထောက်ခံဆန္ဒမဲဖြင့် ပြင်ဆင်အတည်ပြုရမည်။
- (ဃ) အထက်ပါ ပုဒ်မခွဲ (က) (ခ) နှင့် (ဂ) တို့အရ ပြင်ဆင်အတည်ပြုထားသော ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌနှစ်ဦးက ဖက်ဒရယ်သမ္မတထံသို့ ပေးပို့ရမည်။ ဖက်ဒရယ်သမ္မတက ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့်ဥပဒေအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းကာ တရားဝင် ထုတ်ပြန်ကြေညာ ပေးရမည်။

အခန်း (၁၅)

အထွေထွေ ပြဋ္ဌာန်းချက်များ³⁸⁴

ပုဒ်မ (၂၁၀) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအလံ³⁸⁵

(က) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအလံသည် အောက်တွင်ဖော်ပြထားသည့် အတိုင်းဖြစ်သည်။

ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအလံ

(ခ) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု အလံနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းရမည်။

ပုဒ်မ (၂၁၁) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအထိမ်းအမှတ်တံဆိပ်³⁸⁶

(က) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအထိမ်းအမှတ်တံဆိပ်သည် အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။

ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအထိမ်းအမှတ်တံဆိပ်

(ခ) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု အထိမ်းအမှတ်တံဆိပ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းရမည်။

ပုဒ်မ (၂၁၂) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု သီချင်း³⁸⁷

(က) ပြည်ထောင်စု သီချင်းအဖြစ် အောက်ဖော်ပြပါ လက်ရှိ နိုင်ငံတော်သီချင်းကို သတ်မှတ်သည်။

ပြည်ထောင်စုသီချင်း

တရားမျှတ-လွတ်လပ်ခြင်းနဲ့မသွေ-

တို့ပြည်-တို့မြေ-

များလူခပ်သိမ်း-ငြိမ်းချမ်းစေဖို့-

ခွင့်တူညီမျှ-ဝါဒဖြူစင်တဲ့ပြည်-

တို့ပြည်-တို့မြေ-

ပြည်ထောင်စုအမွေ-အမြဲတည်တံ့စေ-

အဓိဋ္ဌာန်ပြုပေ-ထိန်းသိမ်းစို့လေ။

(ကမ္ဘာမကျေ၊ မြန်မာပြည်- တို့ဘို့ဘွားအမွေစစ်မို့-ချစ်မြတ်နိုးပေ)³⁸⁸

ပြည်ထောင်စုကို-အသက်ပေးလို့-တို့ကာကွယ်မလေ။

ဒါတို့ပြည်-ဒါတို့မြေ-တို့ပိုင်နက်မြေ။

တို့ပြည်-တို့မြေ-အကျိုးကို ညီညာစွာ-တို့တတွေ

ထမ်းဆောင်ပါစို့လေ-တို့တာဝန်ပေ

အဖိုးတန်မြေ။

(ခ) ပြည်ထောင်စု သီချင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းရမည်။

ပုဒ်မ (၂၁၃) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ မြို့တော်³⁸⁹

(.....) သည် ပြည်ထောင်စု၏ မြို့တော်ဖြစ်သည်။

ပုဒ်မ (၂၁၄) ရုံးသုံးဘာသာစကား

(က) ပြည်ထောင်စု၏ ရုံးသုံးဘာသာအဖြစ် မြန်မာဘာသာစကားနှင့် အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကားကို သတ်မှတ်သည်။³⁹⁰

(ခ) ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်အသီးသီးတွင် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ ရုံးသုံးဘာသာစကားအပြင် ယင်းပြည်နယ်အတွင်း နေထိုင်သော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးတို့၏ ဘာသာစကားများကို ရုံးသုံးဘာသာစကားများအဖြစ် သတ်မှတ်နိုင်သည်။

ပုဒ်မ (၂၁၅) ကျမ်းသစ္စာကျိန်ဆိုခြင်း

ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ -

(က) ဖက်ဒရယ်သမ္မတ၊ ဖက်ဒရယ်ဒုတိယသမ္မတ

(ခ) ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်

(ဂ) ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးများ

(ဃ) ဖက်ဒရယ်ရှေ့နေချုပ်

(င) ဖက်ဒရယ်စာရင်းစစ်ချုပ်

(စ) ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာတရားရုံး ဥက္ကဋ္ဌနှင့် အဖွဲ့ဝင်များ

(ဆ) ဖက်ဒရယ်တရားလွှတ်တော်ချုပ် တရားသူကြီးချုပ်နှင့် တရားသူကြီးများ

(ဇ) ပြည်ထောင်စုအဆင့်အဖွဲ့အစည်းဝင်အကြီးအကဲများ၊ ကော်မရှင်ဥက္ကဋ္ဌများနှင့် အဖွဲ့ဝင်များသည် မိမိတို့အား ရွေးချယ်ခန့်အပ်တာဝန်ပေးခြင်း အတည်ပြုပြီးနောက် သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းထားသော ကျမ်းကျိန်လွှာအတိုင်း ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်တွင် ကျမ်းသစ္စာကျိန်ဆိုရမည်။

ပုဒ်မ (၂၁၆) နိုင်ငံတကာသဘောတူညီချက်နှင့် စာချုပ်များကိစ္စ

- (က) ဖက်ဒရယ်အစိုးရက သဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ပြီး တင်ပြလာသော နိုင်ငံတကာဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဥပဒေပြုရန်လိုအပ်သော သို့တည်းမဟုတ် ဥပဒေပြုရန် အကြောင်းရှိသော နိုင်ငံတကာသဘောတူညီချက်ကို ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်က ဆက်လက်၍ အတည် မပြုခဲ့သော် အဆိုပါသဘောတူညီချက်သည် အတည်မဖြစ်စေရ။
- (ခ) ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်က အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းခြင်းမပြုလျှင် မည်သည့်နိုင်ငံတကာဆိုင်ရာ သဘောတူညီ ချက်ကိုမျှ ပြည်ထောင်စု၏ ဥပဒေတစ်စိတ်တဒေသ မဖြစ်စေရ။

ပုဒ်မ (၂၁၇) လူဦးရေသန်းခေါင်စာရင်းကောက်ယူခြင်း

- (က) ပြည်သူ့လွှတ်တော်သည် လူဦးရေသန်းခေါင်စာရင်း ကောက်ယူရေးကော်မရှင်ကို ဖွဲ့စည်းတာဝန် ပေးအပ် ရမည်။
- (ခ) အနည်းဆုံး ဆယ်နှစ်တကြိမ် လူဦးရေသန်းခေါင်စာရင်း ကောက်ယူရမည်။
- (ဂ) လူဦးရေသန်းခေါင်စာရင်း ကောက်ယူရာတွင် သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်အစိုးရနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက် ရမည်။

ပုဒ်မ (၂၁၈) တရားဝင်ငွေကြေးနှင့် ပစ္စည်းပိုင်ဆိုင်မှုဆိုင်ရာပြဋ္ဌာန်းချက်

- (က) နိုင်ငံရေးတာဝန်ကို ထမ်းဆောင်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်များဖြစ်သည့် ဖက်ဒရယ်သမ္မတ၊ ဖက်ဒရယ် ဒုတိယသမ္မတ၊ ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်၊ ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးများ၊ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ စသည်တို့သည် ၎င်းတို့ပိုင်ဆိုင်သောငွေကြေးနှင့် ပစ္စည်းဥစ္စာများကို ဖော်ပြရန်တာဝန်ရှိသည်။
- (ခ) အထက်ပါ ပုဒ်မခွဲ (က) ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်ပတ်သက်၍ ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်နှင့် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်လွှတ်တော်များက ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းပေးရမည်။

ပုဒ်မ (၂၁၉) မဲဆန္ဒရှင်ပြည်သူ၏ ဆန္ဒဖော်ထုတ်ခွင့်

- (က) နိုင်ငံသားတိုင်းသည် မိမိ၏ ထင်မြင်ယူဆချက်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အကြံပြုချက်ကိုသော် လည်း ကောင်း တဦးတည်းဖြစ်စေ၊ စုပေါင်း၍ဖြစ်စေ စာဖြင့်ရေးသား၍ လက်မှတ်ရေးထိုးပြီး သက်ဆိုင်ရာ အာဏာပိုင် သို့တည်းမဟုတ်၊ လွှတ်တော်တရပ်ရပ်သို့ တင်သွင်းခွင့်ရှိသည်။
- (ခ) အထက်ပုဒ်မခွဲ (က) နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်က ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းပေးရမည်။

ပုဒ်မ (၂၂၀) ဌာနေမြေယာ သတ်မှတ်ခြင်း³⁹¹

- (က) ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်အသီးသီးတွင် နေထိုင်ကြသော ဌာနေတိုင်းရင်းသား လူနည်းစုတို့၏ မိရိုးဖလာ နေထိုင်ပိုင်ဆိုင်ခဲ့ကြသည့် နယ်မြေကိုဖြစ်စေ၊ နယ်မြေ၏ တစ်စိတ်တပိုင်းကိုဖြစ်စေ အဆိုပါ တိုင်းရင်းသားလူနည်းစု၏ ဌာနေမြေယာအဖြစ် သတ်မှတ်နိုင်သည်။
- (ခ) ဌာနေမြေယာကို သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်လွှတ်တော်၏ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အညီ သတ်မှတ်ရ မည်။

ပုဒ်မ (၂၂၁) တရားခံလွှဲပြောင်းပေးအပ်ခြင်း

ပြည်နယ်တခုအတွင်း ပြစ်မှုကျူးလွန်ပြီးနောက် အခြားပြည်နယ်တခုသို့ ထွက်ပြေးရောက်ရှိသွားသော တရားခံတဦးအား ဖမ်းဆီးရမိထားသော ပြည်နယ်အစိုးရထံမှ သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်အစိုးရက မိမိပြည်နယ်သို့ လွှဲပြောင်းပေးအပ်ရန် တောင်းဆိုလာပါက တရားခံအား လွှဲပြောင်းပေးအပ်ရမည်။ သို့ရာတွင် ထိုသို့ လွှဲပြောင်းပေးအပ်စေရန်ကိစ္စကို ဖမ်းဆီးရမိထားသော ပြည်နယ်အစိုးရအား အတင်းအကျပ်ပြုမူခြင်း မရှိစေရ။

ပုဒ်မ (၂၂၂) ရုံးသုံးစာဖြင့် ရေးသားမှုကို အတည်ပြုခြင်း

ဤဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ နိဒါန်း၊ ပုဒ်မများ၊ ပုဒ်မခွဲများ၊ စကားရပ်များ၊ စကားစုများ၊ စကားလုံးတလုံးချင်း၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်၊ သဘောအယူအဆများဖွင့်ဆိုရာ၌ ရုံးသုံးစာဖြင့် ရေးသားထားချက်များအပေါ်တွင်သာ အခြေပြုရမည်။³⁹²

ပုဒ်မ (၂၂၃) မော်ကွန်းတင်ခြင်း

ဤဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ မြန်မာစာမူနှင့် အင်္ဂလိပ်စာမူတို့ကို ပြည်ထောင်စုမော်ကွန်းတိုက်တွင် မော်ကွန်းတင် ထားရှိရမည်။ ထိုစာမူများသည် ဤဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေရှိ ပြဋ္ဌာန်းချက်များအတွက် အပြီးအပြတ် သက်သေအရာ တည်စေရမည်။³⁹³

¹ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ၏ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

² PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

³ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ၏ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

⁴ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ၏ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

⁵ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ၏ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

⁶ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ၏ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

⁷ “ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီပြည်ထောင်စု” ဆိုသည်မှာ မပြည့်စုံသော နာမည်ဖြစ်နေသည်။ မည်သည့်နိုင်ငံမဆို လူမျိုးအမည် သို့မဟုတ်၊ ပထဝီအမည် တခုခုနှင့် တွဲဖော်ပြကြသည်။ သာဓက - Commonwealth of Australia, United States of America နိုင်ငံများသည် ပထဝီကို အခြေခံကာ မှည့်ခေါ်ထားကြသည်။ သို့သော် Federal Republic of Germany, Republic of Korea စသည့်နိုင်ငံများမှာမူ လူမျိုးကိုအခြေခံ၍ မှည့်ခေါ်ထားကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဖက်ဒရယ်ဥပဒေ အကယ်ဒမီအနေဖြင့် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံဟုသာ ဆက်လက်သုံးစွဲထားသည်။

PRCF ၏ ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံတွင် နိုင်ငံအမည်ကို ဖော်ပြထားပါ။ ယင်းမှာ မြန်မာနိုင်ငံဟူသောအမည်အစား တိုင်းရင်းသားပြည်နယ်များအားလုံး သို့မဟုတ်၊ အများစုကြီးက သဘောတူလက်ခံနိုင်မည့်နိုင်ငံအမည်သစ်တခုကို ထည့်သွင်းလိုပုံရှိသည်။ ယင်းသို့ဖြစ်ပါမူ PRCF အနေဖြင့် ပြည်နယ်များအားလုံး၊ အဓိကအားဖြင့် ယင်းပြည်နယ်များ အသီးသီးတွင် မှီတင်းနေထိုင်ကြသော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးအားလုံးကို ပွင့်လင်းစွာ ချပြ၊ ရှင်းလင်း၊ ဆွေးနွေးသင့်ပါသည်။ နောက်ထပ်အမည်သစ်တခုအား တရားဝင်အတည်ပြု မသုံးစွဲမီအချိန်အထိ ကုလသမဂ္ဂက ယနေ့အထိ အသိအမှတ်ပြု ထားသော မြန်မာနိုင်ငံဟူသည့်အမည်ကို အသုံးပြုသင့်သည်ဟု ယူဆပါသည်။ သို့မဟုတ်ပါက နိုင်ငံမရှိသော ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေသဘာဝ သက်ရောက်သွားနိုင်ပါသည်။ ပညာရှင်များတက်ရောက်သော ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာနီးနှောဖလှယ်ပွဲမျိုးကို တင်ပြဆွေးနွေးရန်ပင် အခက်အခဲရှိနိုင်ပါသည်။

⁸ ကမ္ဘာ့ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံကြီးများတွင် ၎င်းတို့၏နာမည်ရှေ့၌ ဒီမိုကရေစီဟူသော ဝေါဟာရကို ထည့်သွင်းလေ့မရှိပါ။ ဒီမိုကရေစီ အကင်းမဲ့ဆုံးနိုင်ငံများ၌သာ ထည့်သွင်းလေ့ရှိသည်။ သာဓကအနေဖြင့် ၁၉၇၅ ခုနှစ် မှ ၁၉၇၉ ခုနှစ်အထိ ခမာနီတို့အုပ်ချုပ်ခဲ့သည့် ကာလအတွင်း ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံကို Democratic Kampuchea ဟု ခေါ်ဝေါ်ခဲ့သည်။ မြောက်ကိုးရီးယားနိုင်ငံ၏ တရားဝင်နိုင်ငံနာမည်သည် Democratic People’s Republic of Korea ဖြစ်သည်။ Democratic Republic Congo သည်လည်း အာဏာရှင်များက မင်းမူခဲ့သည့် နိုင်ငံဖြစ်သည်။ ဒီမိုကရေစီမရှိသော နိုင်ငံများသည် နိုင်ငံနာမည်၏အရှေ့တွင် “ဒီမိုကရေစီ”၊ “ဒီမိုကရက်တစ်” ဟူသော ဝေါဟာရ တပ်ကာ ဟန်ဆောင်ထား ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဖက်ဒရယ်ဥပဒေအကယ်ဒမီက နိုင်ငံနာမည်၏အရှေ့တွင် ဒီမိုကရေစီ ဟူသော ဝေါဟာရကို ဖြုတ်ထားခြင်းဖြစ်သည်။

⁹ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၂ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက် ဖြစ်သည်။ ယင်းတွင် “ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေနှင့်အညီ” ဟူသော စကားစုအား ရှေ့သို့ ပြောင်းထားသည်။

¹⁰ **Equal Rights and Self-determination and Constitutional Issues**

The equal rights of the ethnic peoples, including Myanmar majority nationals and non-Myanmar minority ethnic nationalities, in terms of indigenous peoples, provided in the 1947 Constitution were not realized mainly due to lack of infrastructure and insufficient attention from the country's leaders at that time. The 1947 Constitution if parliament would consist of the Chamber of Deputies and the Chamber of Nationalities. The Chamber of Deputies was formed on the basis of population, while the Chamber of Nationalities was constituted from representatives of different Ethnic States/Provinces. The former was to practice democracy based

on majority rule, and the latter was to protect the rights of minority ethnic nationalities in the Union in terms of the structure of the state. The formation of the two chambers or legislative assemblies under the 1947 Constitution aimed to seek at least some equality among the various Ethnic States/Provinces.

The non-Myanmar ethnic leaders realized that the Chamber of Deputies would be dominated by Myanmar majority nationals as it was based on the size of the population. Given that democracy in terms of majority rule was appreciated, they simply adopted it. However, when the Constitution itself created inequality even in the Chamber of Nationalities, the problem of equality arose. The number of representatives in the Chamber of Nationalities was as follows:

State	Representatives
Shan	25
Karen	24
Karenni	3
Kachin	12
Chin	8
Remaining Territories	53
Total	125

Shan, Karen, Karenni, Kachin, and Chin are the ethnic minority peoples. Under the title of "Remaining Territories", the Myanmar nationals could also be represented, as the majority group in the National Assembly.

In the formation of the state/province governments, by constitutional law the central government retained in practical terms a high level of control and power. Accordingly, Heads of the states/provinces of the non-Myanmar ethnic nationalities who would also be Ministers and members of the Union government were to be appointed only by the President on the nomination of the Prime Minister of the Union Government. This led to the practice of a somewhat rigid centralization and, as such, the prevention of tyrannical power, highlighted by George Fellows, was to a noteworthy extent infringed.

Under the 1947 Constitution, 25 seats for representatives of Shan State were reserved in the Chamber of Nationalities. However, the selection process within Shan State was not democratic, with only the Chaofas or Saw Bwas (traditional local feudalists) selecting representatives from among themselves. Democracy was also not observed across Burma in the process of selecting heads of states/provinces. Democratic principles require that the people of a state should be able to elect their head of state/province.

Despite the constitutional guarantees of self-determination as well as democracy, the core values sought by the 1947 Constitution, the reality was very different. The practice was that when

a leader supported the AFPFL, the then ruling political alliance in the country, the same would be appointed as head of that state. However, if a head of a state/province was not a member of the AFPFL, she or he would be dismissed by the Prime Minister of the central government. This meant that without the formal approval of the Prime Minister of the Union a person could not be the head of a state/province, although he might be elected by the State Council. For instance, Prime Minister U Nu first attempted to dismiss U Htun Myint (Lin Khay) who was democratically elected by the Shan State Council as Head of Shan State and finally transferred him to another government department. Accordingly, it was evident that the 1947 Constitution did not in practice provide the states/provinces with the right to self-determination.

In economic policy, the key legislative power rests with the Union and not with the states. Hence the capacity to raise revenue was heavily weighted towards the central government. The Ethnic States/Provinces, despite having valuable natural resources, did not possess the right to manage the same. Rather, the central government had this power and benefited directly from these resources. The 1947 Constitution could not resolve the tension between democracy and constitutionalism, as indicated by Kim Scheppele. U Chan Htoon, who mainly took responsibility for drafting the 1947 constitution and who became the then Attorney-General of the Union of Burma, analyzed the constitution and described it as federal in theory but unitary in practice. Since then, non-Myanmar ethnic leaders concluded that they were hoodwinked by the Myanmar leaders and legal academics who took advantage of their lack of political experience and legal knowledge.

When the equality issue could not be resolved equitably and constitutionally, the civil war continued under the 1947 Constitution. Around 1960, the non-Myanmar ethnic leaders, in an effort to remedy the constitutional issue, attempted to amend the constitution on the basis of equal rights and self-determination. The fundamental principle on equality, laid down by the Shan and Kachin Committee on February 6, 1947, was endorsed by a remarkable seminar attended by the ethnic leaders from various Ethnic States/Provinces. The seminar was organized by the Shan State government and held in Taunggyi, the capital of Shan State, on June 8–16, 1961. Based on the “Shan Principle”, submitted by the Shan State, the “Federal Principle” was produced at the seminar.

The then Prime Minister U Nu stated that the “Federal Principle” should not be feared; the three important constitutional demands, inter alia, included the following ones: 1) Proper Burma must be transformed into a State to be known as the Bamar/Myanmar State ; 2) the Chamber of Deputies and the Chamber of Nationalities shall have equal power and; 3) in the Chamber of Nationalities, the number of representatives sent by each and every state/province shall be equal. Since that time, in search of equality, a demand has arisen to form the Union with

only the following eight states/provinces: Shan State, Kachin State, Mon State, Karenni State, Karen State, Chin State, Rakhine State, and Bamar/Myanmar State.

U Nu agreed to receive proposals to amend the constitution and allowed the ethnic leaders to convene a conference to this end. However, Gen. Ne Win, commander-in-chief of the armed forces, staged a military coup on March 2, 1962, claiming that the ethnic leaders were attempting to secede from the union. Then, the 1947 Constitution was abrogated. After ruling the country without a constitution from 1962 to 1973, the military leaders produced a new constitution in 1974 known as the 1974 Constitution.

When, despite avoiding absolute equality, a proper and reasonable equal situation among the constituent units of the Union could not be created, identical treatment on the unequal entities arose, thereby leading to the emergence of a privileged status that denies a minimum standard of the rule of law. Since then, particularly from the aspect of collective or group rights, the equality issue has only worsened. When it became apparent that ethnic people did not and would not in a foreseeable future enjoy political and economic equality with the Myanmar majority under the 1947 Constitution, the civil war intensified.

Nevertheless, the 1947 Constitution had many worthy aspects. Under constitutionalism, in terms of a basic structure of law and in accord with values widely accepted in society, the said Constitution embodied both liberalism and socialism, which can be realized from the value approach under constitutionalism.

¹¹ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၂ (က) ၏ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။ ယင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၂၊ ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီပဋိညာဉ် အစိတ်အပိုင်း (၁) အခန်း (၄) အပိုင်း ၃ (၁) (၂) နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၇ (က) (ခ)၊ ပုဒ်မ ၅ (ခ) တို့က ဆက်လက် ဆက်ခံပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၂ (ခ) ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို ဖြုတ်ထားသည်။ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၂ ပါ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို ကိုးကားလျက် “အခြားသော ပြည်ထောင်စု အဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်ဖြင့် အောက်ခြေမှအထက်သို့ (Bottom-up)” ဟူသော စာကြောင်းကို ဖြည့်စွက်ထားသည်။

¹²**Provincial Sovereignty**

In history, the ethnic territories existed independently. On this basis, an attempt which emphasizes, inter alia, the full autonomy of Ethnic States/Provinces to establish a Union in accordance with the Pang Long Accord, has been made. The stated attempt can be realized as the right to ‘self-determination’ called for by the Ethnic States/Provinces, based on the historical, political, and legal contexts leading to the practice of provincial sovereignty.

Burma did not come into existence as a totally new nation. She was under the rule of the UK. The UK and Provisional Government of Burma agreed in a separate treaty that the Provisional Government would inherit rights and obligations covered by international agreements to which the UK was a party. This continued to bind the “permanent” Government of Burma, after its

independence. Although a non-binding declaration, the Atlantic Charter – which led to the emergence of the UN– is politically binding. In addition to other countries, for Burma, it laid down, inter alia, a valuable principle, namely the right of people to self-determination, which continued to bind Burma.

In connection with this principle, the Aung San-Atlee agreement was made between General Aung San, the Head of the Delegation of the Burma Executive Council, and Mr. Attlee, the then Prime Minister of UK on January 27, 1947, after the Second World War. It was an actual agreement, binding in international law. This was apparently the intention of the parties. Regarding frontier areas, paragraph 8 of the said Agreement provided as follows:

It is an agreed objective of both His Majesty's Government and the Burmese Delegates to achieve the early unification of the Frontier Areas and Ministerial Burma with the free consent of the inhabitants of those areas.

Accordingly, the incumbent Ethnic States/Provinces – designated in the then frontier areas, mentioned in the agreement– had the right to not join Ministerial Burma; in which case, they could continue staying under the rule of the British Colonialists, and could strive for their own independence in later periods. However, in search of unity and of striving for independence collectively, the ethnic nationalities, who are also indigenous peoples, joined the Union together, based on a famous historic agreement – known as the Pang Long Accord. This agreement was concluded by parties within the same state. It therefore falls exclusively within domestic law. However, it could implicate international law if it is not applied in accordance with the norms of the latter, e.g., international human rights norms.

The 1947 Constitution was drawn up reasonably reflecting the historic Pang Long Accord. Therein, the term “State”, including both the Union and the constituent units, was defined. The term connotes that sovereign power lies not only in the Union but also in the constituent units. Hence, the ethnic provinces deserve both provincial and popular sovereignty. Accordingly, sovereign authority, apart from the power division between federal- and provincial-level state organs, must be shared by the union and the constituent units. The latter shall have the right to draw up their own constitutions.

In Burma, a 70-plus-year history has shown that the devolution of powers from the union to the ethnic provinces and local levels was neither workable nor beneficial to all ethnic nationalities and their states/provinces. In fact, the devolution of powers never actually came to fruition. As long as this practice continues, civil war is likely to continue. However, federalism by recognizing and accommodating diversities would allow for unity.

The Union—constituted by diverse component units with different historical, social, linguistic, traditional, and cultural backgrounds—is a created entity that lacks an intrinsic

existence. Undoubtedly, the diverse component units provide a foundation for the Union. Unless the Ethnic States/Provinces, in terms of component units constitute the Union, the latter does not exist. Therefore, similarly to Switzerland, in Burma, instead of devolution, the delegation of power from the ethnic provinces to the Union must be practiced. This basic characteristic of provincial sovereignty constitutes a part of State sovereignty. The underlying issues arising from the right of “self-determination” would be resolved if such type of provincial sovereignty is applied.

As stated above, the 1947 Constitution defined “State” to partially reflect the Pang Long Accord. However, therein the provincial sovereignty concept was unclear, and the rights of the ethnic provinces could not be sufficiently enshrined. Since then, ethnic nationalities and their provinces have been subject to inadequate constitutional provisions. When provincial sovereignty was disregarded under the 1974 Constitution, the plight of the ethnic nationalities worsened. Currently, while almost all ethnic nationalities face situations probably more difficult than at any point in history of Burma, state sovereignty alone neither protects the welfare of nor provides security for the people, yet state sovereignty, which embodies rigid centralization, is exercised under the 2008 Constitution.

Provincial sovereignty does not mean Ethnic States/Provinces enjoy absolute sovereignty. Three major concerns arise: (1) authoritarian regimes may emerge in the Ethnic States/Provinces; (2) natural resources that might cause environmental degradation could be abused and devastated and; (3) corruption might occur by allowing foreign investment companies to operate without complying with international norms such as the United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights and customary land rights, particularly in relation to collective ownership and use right of land for indigenous peoples.

¹³ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၃ ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၃ က ဆက်ခံပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) သည် တပြည်ထောင်စနစ် အခြေခံဖြင့် ချဉ်းကပ်ထားသည်။ ထို့အပြင် FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၃ ပြဋ္ဌာန်းချက်သည် ဖက်ဒရယ်(ဗဟို)ကို အဓိကထား ချဉ်းကပ်ထားသည်။ သို့သော် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၅ (က)၊ ၆ (က) နှင့် ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီပဋိညာဉ် အစိတ်အပိုင်း (၁) အခန်း (၄) အပိုင်း ၂ (၁) ၊ အပိုင်း ၃ (၄) တို့၏ ပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်ရှုထောင့်မှ ချဉ်းကပ်ထားသော အခြေခံကောင်းများရှိသော်လည်း ပြည်နယ်များအနေဖြင့် အကန့်အသတ်မရှိ အချုပ်အခြာအာဏာကိုပိုင်ဆိုင်သည့်အခြေခံသို့ ရောက်သွားသည်။ ထို့ကြောင့် ဖက်ဒရယ်ဥပဒေ အကယ်ဒမီက “ဖက်ဒရယ်ဗဟိုအဆင့်သို့ လွှဲအပ်သည့်အခွင့်အာဏာများ (Delegated Power) မှလွဲ၍” ဟူသော ခြွင်းချက် ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို ဖြည့်စွက်ထားသည်။

¹⁴ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၄ ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၄ (ခ) က ဆက်ခံပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ပြည်ထောင်စု (ဗဟို) ယန္တရားကိုသာ အဓိကချဉ်းကပ်ထားသောကြောင့် NCUB ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်၏ “ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏” ဟူသော ဝေါဟာရကို ဖြုတ်ထားသည်။

ပြည်နယ်များ၏ အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်ဆိုင်သည့် ဖက်ဒရယ်စနစ်အခြေခံမှ “ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်များ” ဟူသော ဝေါဟာရကို ဖက်ဒရယ်ဥပဒေအကယ်ဒမီက ဖြည့်စွက်ထားသည်။

¹⁵ ဖက်ဒရယ်အဆင့် တိုင်းပြည်ယန္တရားနှင့် တိုင်းပြည်အဆောက်အအုံဆိုင်ရာ အမည်နာမရှေ့တွင် ဖက်ဒရယ် ဟူသော ဝေါဟာရကို တပြေးညီ သုံးနှုန်းထားသည်။ သာဓက - အစိုးရကို “ဖက်ဒရယ်အစိုးရ”၊ လွှတ်တော်နှစ်ရပ်ပေါင်းကို “ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်”၊ သမ္မတကို “ဖက်ဒရယ်သမ္မတ”၊ ဝန်ကြီးချုပ်ကို “ဖက်ဒရယ်ဝန်ကြီးချုပ်”၊ တရားလွှတ်တော်ချုပ်ကို “ဖက်ဒရယ်တရားလွှတ်တော်ချုပ်”၊ စာရင်းစစ်ချုပ်ကို “ဖက်ဒရယ်စာရင်းစစ်ချုပ်” နှင့် ရှေ့နေချုပ်ကို “ဖက်ဒရယ် ရှေ့နေချုပ်” ဟူ၍ စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေတွင် အဆိုပြုထားသည်။

¹⁶ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း)၊ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း)၊ ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီ ပဋိညာဉ်နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတို့တွင် ဝန်ကြီးချုပ်စနစ်ကို ကျင့်သုံးထားသည်။ ဝန်ကြီးချုပ်စနစ်တွင် အစိုးရသည် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်၍ အစိုးရနှင့် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်ကို ခွဲခြားထား၍ မရပါ။ သို့သော် FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၅၊ ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီပဋိညာဉ် အစိတ်အပိုင်း (၁) အခန်း ၄ အပိုင်း ၃ အပိုင်း (၅) နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၆ (ခ) ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များတွင် အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဥပဒေပြုရေးကို ခွဲခြားထားခြင်းသည် ဝန်ကြီးချုပ်စနစ် အစိုးရဖွဲ့စည်းခြင်းဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် ဆန့်ကျင်နေသည်။ ထို့ကြောင့် တိုင်းပြည်၏ အာဏာကြီးသုံးရပ်ကို ပိုင်းခြားကျင့်သုံးခြင်းအားဝန်ကြီးချုပ်စနစ် အစိုးရဖွဲ့စည်းခြင်းဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်များ နှင့် ကိုက်ညီအောင် ဖက်ဒရယ်ဥပဒေအကယ်ဒမီက ပြင်ဆင်အဆိုပြုအပ်ပါသည်။

Separation of powers

The principle of “separation of powers” has been endorsed by a large majority of states. The primary objective of separation of powers is to restrict the power of government. This concept was originally advocated by the renowned French political philosopher Montesquieu and entails the separation of the executive, legislative, and judicial branches of government. The separation and independence of the judiciary from the legislative and executive branches is of paramount importance. The countries that accept the doctrine of separation of powers normally guarantee judicial independence in their constitutions.

Although the judiciary does not have financial or executive competences of its own, it has the authority of law, the ability to consider arguments carefully and the necessary independence from political considerations. It is the task of judicial organs to interpret the law and the constitution, which is the basic law of a state. Article (16) of the French Declaration of the Rights of Man and of the Citizen (1789) boldly declared that "any society in which rights are not guaranteed, or in which the separation of powers is not defined, has no constitution."

In the eighteenth century, enlightened opinion was that the separation of powers was essential to limit the powers of the government and to prevent tyranny. Separation of powers and other forms of checks and balances in the conduct of government continue to be recognized as essentials of constitutional government in some countries, particularly those with presidential systems of government, e.g., the United States and France.

‘James Madison averred that “the accumulation of all powers, legislative, executive, and judiciary, in the same hands, whether of one, a few, or many, and whether hereditary, self-appointed, or elective, may justly be pronounced the very definition of tyranny”. According to Montesquieu, the status of the judiciary is a bit subordinate to the Legislature. However, in today’s world, the judiciary—which has developed from Montesquieu’s concept—stands on various footings with the legislative and executive branches, depending on the situation of the respective states, sometimes higher, for instance in the United States, and sometimes lower, as can be witnessed in authoritarian states.

The principle of judicial independence has been recognized and endorsed by the international community by incorporating it in international normative-setting texts and international conventions: the Universal Declaration of Human Rights (1948), the International Covenant on Civil and Political Rights (1966), the United Nations General Assembly in Resolution 40/32 of November 29, 1985 and 40/146 of December 13, 1985, the Sixth Conference of Chief Justices of Asia and the Pacific held in Beijing in 1995 and others. The Beijing Statement, inter alia, asserts that an independent judiciary is indispensable to the achievement of the fundamental human right of a fair trial and public hearing by an impartial tribunal. Those appointed to the judiciary must be the ‘best qualified for judicial office’ on the basis of ‘proven competence, integrity and independence’.

¹⁷ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) နှင့် FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) တွင် ထပ်တူဥပဒေပြုအာဏာ သုံးပြီး PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် “ထပ်တူပြုအာဏာ” ဟု သုံးထားသည်။ ယင်းကို စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေတွင် “ထပ်တူကျဉ်းပြုအာဏာ”ဟု အဆိုပြုထားသည်။

¹⁸ PRCF ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံ ပုဒ်မ ၆ (ဂ) ၏မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်များ ဖြစ်သည်။

¹⁹ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေရေးဆွဲခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်နှင့် ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေရေးဆွဲခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်နှစ်ရပ်သည် အတူယှဉ်တွဲလုပ်ဆောင်သွားရသောလုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ “ဤစံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် ဆက်စပ်ရေးဆွဲထားသော သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ” ဟူသော ဝေါဟာရကို ဖက်ဒရယ်ဥပဒေအကယ်ဒမီက ထည့်သွင်းအဆိုပြုထားခြင်းဖြစ်သည်။

²⁰ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဟူသည်မှာ သက်ဆိုင်ရာတိုင်းပြည်၏ အတိတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်၊ အနာဂတ် ကာလသုံးပါးကို ထင်ဟပ်ရသည်။ အတိတ်က ဖြစ်ခဲ့သည်များအပေါ် တန်ဖိုးထားအသိအမှတ်ပြုတန်ရာပြု၊ သင်္ခန်းစာယူတန်သည်များကို ယူ၊ လက်ရှိ မျက်မှောက်ဖြစ်ပျက်နေသည်များမှ အားနည်းချက်များအား လေ့လာပြီး နောင်အနာဂတ်တွင် မဖြစ်ပွားစေရန် ကာကွယ်၊ အတိတ်နှင့် ပစ္စုပ္ပန်အပေါ်အခြေခံလျက် အနာဂတ်အတွက် ကောင်းမွန်သည့် မျှော်မှန်းချက်များအား အာမခံပြဋ္ဌာန်းရသည်။ လက်ရှိပစ္စုပ္ပန်ကို ကြည့်လိုက်သောအခါ တဘက်တွင် မတရားဖိနှိပ်အုပ်ချုပ်မှုအား လက်နက်ကိုင်စွဲခုံတိုက်ပွဲဝင်မှုများအား တန်ဖိုးထားဘွယ် တွေ့ရသည်။ အခြားတဘက်တွင် လက်နက်ကိုင်တပ်အား ကြီးမားစွာ တည်ဆောက်စိုးမိုးထားနိုင်ပါက (မိမိအကျိုးစီးပွားမှလွဲ၍) မည်သည့်အရာကိုမျှ ဂရုစိုက်စရာမလိုတော့ဟု စိုးရိမ်ဘွယ်ရာ အခြေအနေများလည်း ဖြစ်ပေါ်နေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ နှစ်ရပ်လုံးအားလိုက်နာရန် လိုအပ်ကြောင်း ကာကွယ်ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို ထည့်သွင်းထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

²¹ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၅၀ အရဆိုလျှင် ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ဦးစွာ ရေးဆွဲပြီးမှ ၎င်းနှင့်အညီ ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများကို ရေးဆွဲရန် မူဘောင်ချမှတ်ထားသည်။ သို့ရာတွင် အဆိုပါ

လုပ်ငန်းစဉ် နှစ်ရပ်အား အတူယှဉ်တွဲလုပ်ဆောင်သွားခြင်း၊ တခုက အခြားတခုအား လေ့လာ၊ ပြင်စရာ ဖြည့်စရာများအား နှစ်ခုလုံးတပြိုင်နက်လုပ်ဆောင်သွားခြင်းမှာ ပို၍အကျိုးရှိနိုင်ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၅၀ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်တွင်ပါရှိသော “ဤဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့်အညီ” ဟူသော ဝေါဟာရအစား “အထက်အပိုဒ် (က) ပါ အခြေခံနှင့်အညီ” ဟူသော ဝေါဟာရဖြင့် အစားထိုး ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။

²² ပုဒ်မ (၈) လမ်းညွှန်အခြေခံမူများသည် PRCF ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံ ပုဒ်မ (၅) (ဃ) (င)၊ ပုဒ်မ (၁၉) (ဂ) (ဃ) တို့၏ မူရင်း ပြဋ္ဌာန်းချက်များဖြစ်သည်။ ခေါင်းစဉ်ကို ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ လမ်းညွှန်အခြေခံမူများဟု ပြောင်းလဲ ပြင်ဆင်ထား သည်။

²³ အထက်လွှတ်တော်၊ အောက်လွှတ်တော် ဟူသော အခေါ်အဝေါ်သည် နိုင်ငံရေးသိပ္ပံ (Political Science) အရ ယေဘုယျ အခေါ်အဝေါ် ဖြစ်သည်။ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) နှင့် FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယ မူကြမ်း) တို့တွင် (အမျိုးသားလွှတ်တော်) ဟူသော ဝေါဟာရကိုလည်းကောင်း၊ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် အထက်လွှတ်တော် ဟူသောဝေါဟာရကိုလည်းကောင်း သုံးစွဲခဲ့သည်။ ၎င်းတို့အား စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၌ ပြည်ထောင်စုကို ပြည်နယ်များဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသဖြင့် အထက်လွှတ်တော် (အမျိုးသားလွှတ်တော်) ဟူသော ဝေါဟာရများကို “ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်” ဟု ပြောင်းလဲအဆိုပြုထားသည်။ စံပြုဖက်ဒရယ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၌ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင်ပါရှိသော အောက်လွှတ်တော်ဟူသော ဝေါဟာရကို “ပြည်သူ့လွှတ်တော်” ဟူ၍ လည်းကောင်း အထက်လွှတ်တော် သို့မဟုတ်၊ အမျိုးသားလွှတ်တော် ဟူသော ဝေါဟာရကို “ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြု လွှတ်တော်” ဟူ၍လည်းကောင်း သုံးနှုန်းသွားမည်ဖြစ်သည်။

²⁴ ဤစံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် အရေအတွက်ကိန်းဂဏန်းကို တိကျစွာ မဖော်ပြထားပေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ပြည်သူ့လွှတ်တော်၏ကိုယ်စားလှယ် အရေအတွက်နှင့် ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် အရေအတွက် အချိုးအစားမညီမျှကွာခြားမည်ကို စဉ်းစားပြီးမှသာ တူညီသော ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြု လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် အရေအတွက်ကို သတ်မှတ်သွားရန်ဖြစ်သည်။

²⁵ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၇ (က) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၃ နှင့် ဖက်ဒရယ် ဒီမိုကရေစီပဋိညာဉ် အစိတ်အပိုင်း (၁) အခန်း (၄) ၊ အပိုင်း (၃) အပိုဒ် ၁၇ တို့တွင် ဘာသာရေးကို အခြေမခံသော နိုင်ငံဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် တူညီစွာ အဆင့်ဆင့်ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²⁶ နိုင်ငံတော်ဘာသာအဖြစ် သတ်မှတ်ခြင်းမပြုရန် ကန့်သတ်ထားသော ခြွင်းချက်ပါရှိသည့် FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၇ (ခ) ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်သည် အခြားဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းထားခြင်း မရှိသော်လည်း သဘာဝကျသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်၍ ပြန်လည်ထည့်သွင်းထားခြင်းဖြစ်သည်။

²⁷ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၅ ပါ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။ ယင်းပြဋ္ဌာန်းချက်၏ ဒုတိယ စာကြောင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၈ က ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက် ဖြစ်သည်။

- ²⁸ ဥပဒေစိုးမိုးရေးဆိုရာတွင် အောက်ပါအနိမ့်ဆုံးအခြေခံတန်ဖိုးများရှိရမည်။
- (၁) ဥပဒေအထက်တွင် မည်သူမျှ မရှိစေရ။ ဥပဒေရှေ့မှောက်နှင့် ဥပဒေအတွင်းတွင် တန်းတူညီမျှမှုရှိရမည်။
 - (၂) ခွဲခြားဆက်ဆံမှု မပြုရ။ (ပြစ်မှုကျူးလွန်သူအားအပြစ်ပေးရေးအခြေခံကို တူညီစွာကျင့်သုံးရန် လိုအပ်သည်။)
 - (၃) တူညီသည့် အခြေအနေကို တူညီစွာ ပြုမူရမည်။ (မတူညီမှုအားလုံးအပေါ် အတင်းအကြပ်တူအောင်ပြုရန် မဟုတ်။) အခွင့်အရေး၊ အခွင့်အလမ်းနှင့် အကာအကွယ်တို့ကို တူညီစွာခံစားလာနိုင်သည့် အခြေအနေရှိလာ အောင် ညှိရန်ဖြစ်သည်။

Equal situations do not connote that citizens are equalized to the extent that absolute equality is practiced. Nevertheless, a certain facilitation for an individual subject or a group or any social stratum may be provided to reach an equilibrium that achieves an equitable enjoyment

of rights, opportunity, and protection. Given the above, if equal situations are treated equally, discrimination issues may not even arise.

- (င) အစိုးရ၏ တည်ရှိလည်ပတ်မှုသည် ဥပဒေအရ ထိန်းကျောင်း ကန့်သတ်မှု အောက်ကနေဖြစ်ရမည်။
- (ဇ) တရားသည့် ဥပဒေများတည်ရှိ၊ ဥပဒေ၏အကာအကွယ်ကိုတူညီစွာရရှိပြီး၊ ဥပဒေကို လက်လှမ်းမှီ ရမည်။
- (ဇ) ဥပဒေသည် ရှင်းလင်းတိကျ၊ ယေဘုယျသဘောဆောင်ပြီး ရွေးချယ်(ကျင့်သုံး)မှု မပြုရ။
- (ဇ) ဥပဒေသည် အာဏာကိုကန့်သတ်ဖို့ရန်ဖြစ်သည်။ (စိတ်ထင်သလို အုပ်ချုပ်မှုကို ထောက်ပံ့ရန်မဟုတ်)
- (ဇ) လူတစ်ဦး သို့မဟုတ် လူအုပ်စုလိုက် ပြစ်မှုကျူးလွန်မှုနှင့် မတရားမှုပြုခြင်းတို့မှ ကာကွယ်ရမည်။
- (ဇ) (ဥပဒေကို မျှတ၊ သင့်လျော်စွာကျင့်သုံးပြီး) အနှစ်သာရကို ရှာဖွေသည့် တရားမျှတမှု (Substantive Justice) နှင့် ဥပဒေ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအဆင့်ဆင့်တို့ကို အဓိကထားပြီးရှာဖွေသည့် တရားမျှတမှု (Procedural Justice) နှစ်ရပ်လုံးကို ဖော်ဆောင်ရမည်။

(၁၀) လွတ်လပ်၊ ဘက်မလိုက်၊ ထက်မြက်ပြီး လိုအပ်သည့်အရင်းအမြစ်များ ထောက်ပံ့ထားခြင်းခံရသော တရားစီရင်ရေး တည်ရှိ ပြီး တရားစီရင်ရေးအာဏာအား ဥပဒေပြုရေးနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာတို့မှ သီးခြားထားရှိရမည်။

²⁹ FCDC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၉ (ခ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၄ (ခ) ပထမစာကြောင်းက ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

³⁰ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၇ (ခ) ဒုတိယစာကြောင်း မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ၏ ပုဒ်မ ၉ (ဂ) နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၄ (ခ) ဒုတိယစာကြောင်းတို့က အဆင့်ဆင့် ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။ ယင်းပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် နိုင်ငံရေးပါတီ များဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ဥပဒေပြုခွင့်ကို ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်၌သာ ထားရှိကျင့်သုံးသည်။ သို့သော် နိုင်ငံရေးပါတီ ဖွဲ့စည်းခြင်းဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များသည် ဖက်ဒရယ်နှင့် ပြည်နယ်အဆင့် နှစ်ခုလုံးတွင် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းခွင့်ပေးထားခြင်းမှာ ပြည်နယ်များ၏ အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်ဆိုင်သည့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို လက်တွေ့ ကျင့်သုံးရာရောက်သည်။ ထို့ကြောင့် ပြည်နယ်အဆင့်နှင့် ဖက်ဒရယ်အဆင့် နှစ်ရပ်လုံးတွင် ကျင့်သုံးနိုင်စေရန် စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ တွင် ပြောင်းလဲ အဆိုပြုထားသည်။

³¹ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၇ (က) (ခ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယ မူကြမ်း) ပုဒ်မ ၉ (က) (ခ) (ဂ) နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၁၄ (က) (ခ) တို့က ဆက်ခံပြီး ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ NCUB နှင့် FCDC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် မပါရှိဘဲ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၄ (ဂ) တွင် ပြဋ္ဌာန်းပါရှိသော “ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်” ကို စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ ပုဒ်မ ၁၂ (ဃ) တွင် “ပြည်သူ့လွှတ်တော်” ဟု ပြောင်းလဲ ဖြည့်စွက်ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အထက်လွှတ်တော် (ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်)အမတ်များကို ပြည်နယ်အခြေခံမှ သက်ဆိုင်ရာပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ် များက ရွေးချယ်တင်မြှောက်ခြင်း (သို့) ခန့်အပ်စေလွှတ်ခြင်းဖြစ်၍ ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်က ဥပဒေသီးသန့်ပြဋ္ဌာန်းရန် မလိုပါ။

³² NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ (၁၃) မူရင်းပါပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ၏ ပုဒ်မ ၁၀၊ ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီပဋိညာဉ်အစိတ်အပိုင်း (၁) အခန်း ၄ အပိုင်း ၃ အပိုဒ် (၁၁) နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၈ (ဃ) တို့က ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

³³ ဤစံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ အခန်း (၂) အခွင့်အရေးကဏ္ဍတွင် အခွင့်အရေးများအား (၃) ပိုင်းခွဲထားသည်။ ရုပ်သိမ်းပိုင်ခွင့်မရှိသော အခြေခံအခွင့်အရေးများ၊ အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များနှင့် အထူးစီမံဆောင်ရွက်မှု ဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများ တို့ဖြစ်သည်။ ရုပ်သိမ်းပိုင်ခွင့်မရှိသော အခြေခံအခွင့်အရေးများအား NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၄ တွင် ပထမဆုံးပြဋ္ဌာန်း ပါရှိသည်။ ၎င်းတို့သည် ဥပဒေစိုးမိုးရေး၊ နိုင်ငံတကာဥပဒေနှင့်

နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေးဥပဒေများ နှင့်လည်းကောင်း၊ ယနေ့လက်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖြစ်ပေါ်နေသော အခြေအနေများနှင့်လည်းကောင်း ကိုက်ညီပြီး လက်တွေ့ကျင့်သုံးရန် လိုအပ်သဖြင့် မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို ပြန်လည်ဖော်ပြထားသည်။ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC က ဆက်ခံပြီး ပြဋ္ဌာန်းရန်ကြိုးပမ်းမှုအား ပုဒ်မ (၁၁) နှင့် (၁၂) တို့တွင်တွေ့ရသည်။ ပုဒ်မ (၁၁) တွင် “ကိုယ်ပိုင်အခွင့်အရေးများ” ဟု ခေါင်းစဉ်တပ်ထားသည်။ အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန်တွင် Individual Rights ဟု သုံးနှုန်းထားခြင်းသည် မူရင်းနှင့် ဘာသာပြန်လွဲနေသည်။ မူရင်းတွင် ကိုယ်ပိုင်ဟူ၍ သုံးနှုန်းထားခြင်းမှာလည်းမသင့်တော်ပါ။ လူ့အားလုံးကို လွှမ်းခြုံပြဋ္ဌာန်းသည့် အခွင့်အရေးနယ်ပယ်တွင် သူပိုင်သည့်အခွင့်အရေး၊ ကိုယ်ပိုင်သည့်အခွင့်အရေး၊ အခြားသူပိုင်သည့် အခွင့်အရေးဟူ၍ ခွဲခြားသုံးစွဲလေ့မရှိပါ။ FCDCC ၏ ပုဒ်မ (၁၂) အား အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်ဟု ခေါင်းစဉ်တပ်ထားပါသည်။ သို့ရာတွင် ၎င်းခေါင်းစဉ်အောက်တွင် ပြဋ္ဌာန်းချက်များမှာ အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်ထက်ပို၍ အခြေခံကျပါသည်။ နိုင်ငံတကာဥပဒေများအရ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုအောက်တွင်ကျရောက်သည်။ သို့ဖြစ်၍ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက် ရုပ်သိမ်းပိုင်ခွင့်မရှိသော အခြေခံအခွင့်အရေးများဟူသော ခေါင်းစဉ်အား အတည်ယူပါသည်။

³⁴ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၄ (က) (၁) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်မှ “လူမျိုး” ဟူသော ဝေါဟာရကို ရှေ့သို့ ပြောင်းထားသည်။

³⁵ လက်ရှိမြန်မာ့လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း သက်ဆိုင်ရာလူမျိုးအလိုက် မိမိ၏ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုလေ့ထုံးတမ်းကို မြတ်နိုးတန်ဖိုးထားကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ လိင်စိတ်ခံယူမှု နှင့် ပတ်သက်၍ အငြင်းပွားမှုများစွာ ရှိနေသေးသည်။ သို့သော် အခြားတဘက်တွင် စစ်အာဏာရှင်စနစ်ကို တော်လှန်ရာတွင် လိင်စိတ်ခံယူမှုကွဲပြားသူများသည်လည်း တက်ကြွစွာ ပါဝင်လှုပ်ရှားလျက်ရှိသည်။ ၎င်းတို့၏ အခွင့်အရေးများကိုလည်း အနာဂတ် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတည်ဆောက်ရာတွင် ထည့်သွင်း စဉ်းစားသင့်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၌ ပါရှိသော “လိင်စိတ်ခံယူမှု” ဟူသော ဝေါဟာရကို စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ကွင်းစကွင်းပိတ် (...) ဖြင့် ဖော်ပြသွားမည်ဖြစ်သည်။

³⁶ ၁၀၂၇ စစ်ဆင်ရေး အောင်မြင်မှုနှင့်အတူ တိုင်းရင်းသားခုခံစစ်ဆင်ရေးအဖွဲ့များအနေဖြင့် အမှန်တကယ် နေပြည်တော်ကို တက်သိမ်း နိုင်တော့မည်ဟု လူထုအများစုက မျှော်လင့်ခဲ့ကြသည်။ ထိုအချိန်တွင် ကိုးကန့်အဖွဲ့ (MNDA) က ပြစ်မှုကျူးလွန်သူဟု ယူဆသော လူ (၁၀) ဦးအပြင် နောက်ထပ် လူ (၆) ဦး တို့အား လူထုရှေ့မှောက်တွင် နှစ်ကြိမ်တိုင်တိုင် တရားမဲ့သေဒဏ်စီရင်ခဲ့သည်။ ထိုကဲ့သို့ MNDA က ပြည်သူ့ခုံရုံးဟုဖွဲ့ပြီး လူတချို့ကိုသေဒဏ် ပေးလိုက်သည့်ကိစ္စသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း ရိုက်ခတ်သွားသည်။ သမိုင်းကြောင်းအရ တရားမဲ့သတ်ဖြတ်ခံရသည်မှာ ၁၉၇၆ ခုနှစ် တွင် ကျောင်းသားခေါင်းဆောင် ဆလိုင်းတင်မောင်ဦးကို အင်းစိန်ထောင်တွင် တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းသည့်ပုံစံမျိုး ပြုလုပ်ပြီး သေဒဏ်ပေးခဲ့သည်။ ထိုကဲ့သို့သော အခြေအနေများကို ထိထိရောက်ရောက် အရေးမယူနိုင်ခဲ့သောကြောင့် နောက်ထပ် ကျောင်းသားခေါင်းဆောင် ကိုဂျင်မီ အပါအဝင် ၄ ဦးကို စစ်ကောင်စီ၏တရားရုံးများက သေဒဏ်ပေးခဲ့သည်။ ထိုကိစ္စများက တပြည်လုံး၏ပြဿနာ ဖြစ်လာသည်။ ယနေ့မြန်မာနိုင်ငံတွင် အံ့ဩစရာကောင်းလောက်အောင် စစ်ကောင်စီဘက်က သာမက တော်လှန်ရေးဘက်ကလည်း သေဒဏ်များကို အလွယ်တကူ ပေးနေကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဤစံပြုဖက်ဒရယ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေတွင် သေဒဏ်စီရင်ခြင်းကို ယာယီရပ်ဆိုင်းထားသင့်ကြောင်း ဖက်ဒရယ်ဥပဒေအကယ်ဒမီက အဆိုပြုပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဤအဆိုပြုပြဋ္ဌာန်းချက်အား ကွင်းစကွင်းပိတ် (...) ဖြင့် ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။

³⁷ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၅ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက် ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၅ (ခ) (၃) ပါ မူရင်း ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို ဖြုတ်ထားသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် နေထိုင်ခွင့်နှင့် စီးပွားရှာဖွေခွင့်များကို သက်ဆိုင်ရာ ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်များ၏ ဥပဒေနှင့်အညီသာ ဖြစ်သင့်သည်။

³⁸ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၉ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၅ နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၈ တို့က အဆင့်ဆင့် ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၉ “ကိုယ်ပိုင်လွတ်လပ်မှုအခွင့်အရေး” ဟူသော ဝေါဟာရကို “လွတ်လပ်မှုအခွင့်အရေး” ဟူသော ဝေါဟာရဖြင့် အစားထိုး ပြောင်းလဲဖြည့်စွက်ထားသည်။

³⁹ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၉ (က) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၅ (က) က ဆက်ခံပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ယင်းပြဋ္ဌာန်းချက်၌ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၈ (က) တွင် ပါရှိသော “အီလက်ထရောနစ်ဆက်သွယ်ခြင်း” ဟူသော ဝေါဟာရကို ဖြည့်စွက်ထားသည်။

⁴⁰ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၆ ပါ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ (၂၉) ပြဋ္ဌာန်းချက်မှ “ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းမခံရဘဲ ရပိုင်ခွင့်များ၊ အခွင့်အလမ်းနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို” ဟူသောစာကြောင်းကို ဖြည့်စွက်၍ စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေက အဆိုပြုထားသည်။

⁴¹ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၀ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်တွင် ပါရှိသော ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အညီ ဟူသော ဝေါဟာရကို စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေတွင် “ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် မဆန့်ကျင်ဘဲ” ဟူသော ဝေါဟာရဖြင့် ပြောင်းလဲထားသည်။

⁴² NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၂၁ မူရင်းပါပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၈ (က) တွင် “ပြစ်မှုကျူးလွန်သည်ဟု ထင်မြင်ယူဆနိုင်သည့်ကိစ္စရပ်များကို အကြောင်းမရှိဘဲ” ဟူသော စာကြောင်းကို ဖြည့်စွက်၍ ဆက်လက် ဆက်ခံပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ သို့သော် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၅ (က) ပါပြဋ္ဌာန်းချက်အရ ပြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်း သံသယရှိသူတိုင်းကို ဝရမ်းအရမဟုတ်လျှင် ဖမ်းဆီးခွင့်မရှိကြောင်း ပြဋ္ဌာန်းထားခြင်းသည် လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်ရန် အခက်အခဲ ရှိနိုင်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဝရမ်းအရ ဖမ်းရမည့်ပြစ်မှုနှင့် ဝရမ်းမပါဘဲ ဖမ်းခွင့်ရှိသော ပြစ်မှုများရှိသည်။ ထို့အပြင် တရားသူကြီးများအနေဖြင့် အချိန်ပြည့် ရုံးထိုင်၍ ဝရမ်းထုတ်ဆင့်နေရမည့် သဘောသက်ရောက်သွားသည်။ ထို့ကြောင့် FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယ မူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၈ (က) ပါ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို ယူထားသည်။

⁴³ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၂၁ (ခ) ပါမူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၈ (ခ) နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၅ (ခ) တို့က အဆင့်ဆင့်ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက် ဖြစ်သည်။

⁴⁴ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၂၁ (ဂ) မူရင်းပါပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၈ (ဂ) နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၅ (ဂ) တို့က အဆင့်ဆင့် ဆက်ခံထားသောပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

⁴⁵ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၂၂ (က) (၁) (၂) (၃) (၄) (၅) မူရင်းပါပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၉ (က) (၁) (၂) (၃) (၄) (၅) (၆) နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၆ (က) (၁) (၂) (၃) (၄) (၅) (၆) တို့က အဆင့်ဆင့် ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက် ဖြစ်သည်။

⁴⁶ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၂၂ (က) (၄) မူရင်းပါပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၉ (က) (၅) က ဆက်ခံပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ သို့သော် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၆ (က) (၅) တွင် “ငှားရမ်းရန် အခက်အခဲရှိလျှင် ဥပဒေအကျိုးဆောင်အား အစိုးရက အခမဲ့ငှားရမ်းပေးသည့် အခွင့်အရေးရှိစေရမည်” ဟူသော ဝေါဟာရကို ဖြည့်စွက်ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို ယူထားသည်။

⁴⁷ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၂၂ (ခ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၉ (ခ) က ဆက်ခံသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။ ယင်းပြဋ္ဌာန်းချက်၏ ရှေ့တွင် “ဥပဒေအရ ကန့်သတ်ပိတ်ပင်ထားသည့် မှုခင်းများမှလွဲ၍” ဟူသော ခြွင်းချက်ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်း အုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ၌ ဖြည့်စွက်ထားသည်။

⁴⁸ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၂၃ (က) ပါမူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၂၀ (က) နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၇ (က) တို့ကို ဖြည့်စွက်၍ အဆင့်ဆင့်ဆက်ခံ ထားသည်။ ၎င်းပြဋ္ဌာန်းချက်တွင် “စစ်ရာဇဝတ်မှု၊ လူသားမျိုးနွယ် ဆန့်ကျင်မှု၊ လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှု၊ နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းမှု အစရှိသော နိုင်ငံတကာအဆင့်ပြစ်မှုကြီးများမှလွဲ၍” ဟူသော ခြွင်းချက် ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို ဖက်ဒရယ်ဥပဒေအကယ်ဒမီက ဖြည့်စွက်ထားသည်။

⁴⁹ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၂၃ (ခ) (ဂ) (ဃ) ပါမူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၂၀ (င) ကို ဖြည့်စွက်ပြီး ဆက်ခံထားသည်။ ထို့အပြင် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၇ (စ) (ဆ) (ဇ) တို့ကို ဖြည့်စွက်၍ အဆင့်ဆင့်ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

⁵⁰ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၇ (စ) (ဆ) (ဇ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်များဖြစ်သည်။

⁵¹ မြန်မာနိုင်ငံပြည်တွင်းစစ်ကြောင့် ကလေးသူငယ်များကို စစ်ပွဲအတွင်း အသုံးချမှုများစွာ ဖြစ်ပွားလျက်ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ပုဒ်မ ၂၂ (ဃ) ကို ဖြည့်စွက်ထားသည်။

⁵² NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၂၈ (က) (ခ) (ဂ) ပါ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၃၈ (က) (ခ) (ဂ) တွင် ဆက်လက် ဆက်ခံထားသည်။ ထိုပြဋ္ဌာန်းချက်ပါ အနှစ်သာရများကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၅၁ (က) (ခ) (ဂ) တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၂၈ (ဃ) ၌ ပါရှိသော “ကလေးများအလုပ်လုပ်နိုင်သည့် အသက်အရွယ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍” ဟူသော ဝေါဟာရအစား FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၈ (ဃ) နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၅၁ (ဃ) တို့က “ကလေးများအခွင့်အရေးဆိုင်ရာဥပဒေ”/ “ကလေးသူငယ်များအခွင့်အရေးဆိုင်ရာဥပဒေ” ဟူသော ဝေါဟာရကို အစားထိုး ဖြည့်စွက်ပြီး အဆင့်ဆင့်ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

⁵³ မြန်မာနိုင်ငံသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် အဆင့်အမြင့်ဆုံး ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံဖြစ်သင့်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မြန်မာနိုင်ငံ၏ သမိုင်းကြောင်းကိုကြည့်လျှင် မြန်မာတိုင်းရင်းသားလူမျိုးအပါအဝင် အခြားတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများသည် သမိုင်းတွင် လွတ်လပ်စွာနေခဲ့ကြသည်။ ပြည်ထောင်စုပေါ်ပေါက်စေခဲ့သည့် ပင်လုံစာချုပ်သည် နိုင်ငံတကာဥပဒေနှင့် ပြည်တွင်းဥပဒေအရ လက်ရှိအထင်အရှား တရားဝင်တည်ရှိနေသည်။ ယင်းအခြေခံ နှစ်ရပ်ဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံနှင့်သင့်တော် သော ဖက်ဒရယ်စနစ်အား ဥပဒေစိုးမိုးရေး အခြေခံတွင် လူ့အခွင့်အရေးကို ဦးတည်လျက် မတည်ဆောက်နိုင်ခဲ့သောကြောင့် ကမ္ဘာ့သက်တမ်း အရှည်ဆုံး ပြည်တွင်းစစ်ဖြစ်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ဖက်ဒရယ်စနစ် အခြေခံဖြင့် ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်အတွင်း အခြေချနေထိုင်ခွင့်ကို ချဉ်းကပ်ရာတွင် ပြည်ထောင်စုအတွင်း လွတ်လပ်စွာ သွားလာခွင့် နှင့် ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်များအတွင်း အခြေချနေထိုင်ခွင့် အခြေခံမှ စဉ်းစားရန် လိုအပ်သည်။ ပြည်ထောင်စုအတွင်း နိုင်ငံသားတိုင်း လွတ်လပ်စွာ သွားလာခွင့်ရှိသည်။ သို့သော် ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ် တခုခုအတွင်း အမြဲတမ်းအခြေချနေထိုင် မည်ဆိုလျှင် သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်၏ ဥပဒေနှင့်အညီ ဖြစ်သင့်သည်။ ယင်းအခြေခံကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၃၁ ၏ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်တွင် တွေ့နိုင်သည်။ ၎င်းအား ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီပဋိညာဉ် အစိတ်အပိုင်း (၁) အခန်း ၄ အပိုင်း ၃ အပိုင်း ၃၅ နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၄၄ တို့က ဆက်ခံ ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ယင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို အနှစ်သာရမပျောက်စေဘဲ မြန်မာစာကျစ်လစ်အောင် ပြင်ဆင်ထားသည်။

⁵⁴ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၆ ပါမူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၂၃ (က) တွင် ဆက်ခံပြဋ္ဌာန်းပြီး ပုဒ်မ ၂၃ (ခ) ကို ဖြည့်စွက်ထားသည်။ ယင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၂ (က) တွင် “လိင်စိတ်” ဟူသော ဝေါဟာရကို ဖြည့်စွက်၍ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၃ (ခ) မူရင်းကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၂ (ခ) က အဆင့်ဆင့် ဆက်ခံထားသောပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

⁵⁵ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၂၉ (က) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၂၄ (က) နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၃ (က) တို့က အဆင့်ဆင့် ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

⁵⁶ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၂၉ (ခ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၂၄ (ခ) တွင် ဆက်ခံပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ၎င်းပုဒ်မကို စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်း အုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေတွင် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၃ (ခ) ၌ ပါရှိသော “ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု ဖွဲ့စည်းပုံပါပြဋ္ဌာန်းချက်များ၊ သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေပါပြဋ္ဌာန်းချက်များ နှင့် ရွေးကောက်ပွဲ

ဆိုင်ရာဥပဒေများနှင့်အညီ” ဟူသော ဝေါဟာရကို ဖြည့်စွက်ထားပြီး ပုဒ်မ (၂၅) နိုင်ငံရေးအခွင့်အရေး (ခ) အဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။

⁵⁷ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၂၅ (က) နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၄ (က) ပါ အဖွဲ့အစည်းများ တည်ထောင်ခွင့်သည် စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၅ (ခ) (၁) တွင် ပါရှိသဖြင့် ဖြုတ်ထားသည်။ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၂၅ (ခ) ပါမူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၄ (ခ) ကို ဆက်ခံ ပြဋ္ဌာန်းထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

⁵⁸ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၂၀ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယ မူကြမ်း) ပုဒ်မ ၂၆ (က) (ခ)၊ ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီပဋိညာဉ်အစိတ်အပိုင်း (၁) အခန်း (၄) အပိုင်း (၃) အပိုဒ် (၂၈) (၂၉) နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၈ (က) (ခ) တို့က အဆင့်ဆင့်ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

⁵⁹ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၈ (ခ) (၁) (၂) (၃) နှင့် (ဂ) တို့၏ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက် ဖြစ်သည်။

⁶⁰ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၇ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၇ က ဆက်ခံ ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ယင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီပဋိညာဉ်အစိတ်အပိုင်း (၁) အခန်း ၄ အပိုင်း ၃ အပိုဒ် ၃၀ ပြဋ္ဌာန်းချက်တွင် “လိင်စိတ်ကွဲပြားမှုနှင့် မသန်စွမ်းမှု” ဟူသော ဝေါဟာရကို ဖြည့်စွက်၍ ဆက်လက်ပြဋ္ဌာန်း ထား သည်။ ထို့ပြင် ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၉ က “အမျိုးသား-အမျိုးသမီး၊ လိင်စိတ် ကွဲပြားမှု” ဟူသော ဝေါဟာရကို ဖြည့်စွက်၍ ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

⁶¹ ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီပဋိညာဉ် အစိတ်အပိုင်း (၁) အခန်း ၄ အပိုင်း ၃ အပိုဒ် ၃၁ နှင့် ၃၂ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်များကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၄၀ က ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

⁶² FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၂၉ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီပဋိညာဉ် အစိတ်အပိုင်း (၁) အခန်း (၄) အပိုင်း (၃) အပိုဒ် ၃၃ နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၄၁ တို့က အဆင့်ဆင့် ဆက်ခံပြဋ္ဌာန်းထားသည်။

⁶³ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၃၀ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီပဋိညာဉ် အစိတ်အပိုင်း (၁) အခန်း (၄) အပိုင်း (၃) အပိုဒ် ၃၄ နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၄၂ တို့က အဆင့်ဆင့်ဆက်ခံပြဋ္ဌာန်းထားသည်။

⁶⁴ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၂၅ (က) (ခ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၃၂ (က) (ခ) နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၄၃ (က) (ခ) တို့က ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

⁶⁵ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၂၅ (ဂ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၃၂ (ဂ) က ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

⁶⁶ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၂၇ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၃၃ နှင့် ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီပဋိညာဉ် အစိတ်အပိုင်း (၁) အခန်း (၄) အပိုင်း (၃) အပိုဒ် (၃၉) တို့က အဆင့်ဆင့်ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။ သို့သော် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၄၅ တွင် “ကိုယ်ထူ ကိုယ်ထကျောင်းများ၊ အတတ်ပညာသင်ယူရာဌာနများ” ဟူသော စာကြောင်းကိုဖြည့်စွက်၍ ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

⁶⁷ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၄၆ (က) (ခ) တွင် ပါရှိသော “မည်သူမဆို” ဟူသော ဝေါဟာရ အခြေခံသည် နိုင်ငံသားများအပြင် နိုင်ငံခြားသားများကိုပါ ပေးရမည်ဖြစ်သည်။ လက်ရှိမြန်မာနိုင်ငံအခြေအနေအောက်တွင် မည်သူမဆို အခြေခံကျန်းမာရေး အာမခံချက် ပေးနိုင်ရန် မဖြစ်နိုင်ပေ။ ထို့ကြောင့် FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၃၄ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီပဋိညာဉ်အစိတ်အပိုင်း (၁) အခန်း (၄) အပိုင်း (၃) အပိုဒ် (၄၀) က ဆက်ခံပြဋ္ဌာန်းထားသည့် အခြေခံဖြစ်သော “နိုင်ငံသား” ဟူသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို ပြန်ယူထားသည်။

⁶⁸ အခြေခံကျန်းမာရေးအဆင့်ဟူသည်မှာ ဖြစ်ပွားသူ၏ အသက်အန္တရာယ်ကို မထိခိုက်စေနိုင်လောက်သည့် သာမန်ဖြစ်ရိုး ဖြစ်စဉ် ကျန်းမာရေးအားနည်းမှုများ၊ ကူးစက်စေတတ်သော ရောဂါအန္တရာယ်များမှ အကာအကွယ်ပေးမှုများကို ဆိုလို သည်။

⁶⁹ မြန်မာနိုင်ငံ၏ နှစ်ပေါင်း ၇၅ နှစ်မျှကြာပြည်တွင်းစစ်အတွင်း လူထုသည် အတိဒုက္ခမျိုးစုံရောက်ခဲ့ကြသည်။ အဆိုးဆုံးမှာ ကျမ်းမာရေး ရှုထောင့်မှဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် မြန်မာတိုင်းရင်းသားအများစုကြီးအခြေစိုက်နေထိုင်သော မြန်မာနိုင်ငံ အလယ်ပိုင်း မြေပြန့်ဒေသ တောလက်ကျေးရွာများရှိ လူထုများသာမက မြန်မာမဟုတ်သော အခြားတိုင်းရင်းသား ပြည်နယ်များရှိ တိုင်းရင်းသားပေါင်းစုံလူထုများမှာ ကျန်းမာရေးအရ အခံစားခဲ့ရဆုံးဖြစ်သည်။

တချိန်တည်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် သဘာဝသယံဇာတ ပေါကြွယ်ဝသဖြင့် နှစ်စဉ်အမေရိကန်ဒေါ်လာ သန်းပေါင်း ထောင်ဂဏန်းတချို့မျှအထိ ဝင်ငွေရှိကြောင်းလည်းသိရသည်။ Extractive Industries Transparency Initiative (EITI) ၏ အစီရင်ခံစာအရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ၂၀၁၅၊ ၂၀၁၆ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်၌ သဘာဝ သယံဇာတမှ ဝင်ငွေ ကျပ်သန်းပေါင်း ၃ ၄၀၄ ၄၆၉ အထိရရှိခဲ့သည်။ <https://eiti.org/sites/default/files/attachments/meiti_report_2015-2016_final.pdf> ထိုမျှအထိ များပြားသော ဝင်ငွေများရှိ ခဲ့သော်လည်း လူထုအတွက် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုအား အခမဲ့ရယူခံစားပိုင်ခွင့် ကို ကျင့်သုံးနိုင်ခြင်းမရှိခဲ့။ ယေဘုယျအားဖြင့် အောက်ပါအကြောင်းများကြောင့် ဖြစ်သည်။

(က) ၁၉၆၂ ခုနှစ် စစ်တပ်အာဏာသိမ်းပြီးနောက် စစ်အာဏာရှင်စနစ်အား ယနေ့အချိန်အထိ အသွင်အမျိုးမျိုး ဖြင့်ကျင့်သုံးခဲ့၊ ကျင့်သုံးဆဲ ဖြစ်သည်။ အစိုးရအဆက်ဆက်သည် စစ်တပ်ယူနီဖောင်းများဖြင့် တိုက်ရိုက်အုပ်ချုပ် သည်ဖြစ်စေ အရပ်သားအသွင်ဆောင်ယူသည်ဖြစ်စေ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း နှင့် တာဝန်ခံမှုမရှိခဲ့။ တိုင်းပြည်၏ အဓိက ဝင်ငွေများအား စစ်အာဏာရှင်အုပ်ချုပ်မှု ယန္တရားလည်ပတ်ရေး အတွက်သာ အဓိက အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။

(ခ) စစ်အာဏာရှင်များ၊ စစ်အာဏာရှင်စနစ်ကို လည်ပတ်စေသည့် အုပ်ချုပ်ရေးသမားများ၊ ၎င်းတို့ လက်ဝေခံများ တို့၏ လာဘ်စား၊ ချစားမှုများသည် ကြောက်ခမန်းလိလိ အတောမသတ်နိုင်အောင်ရှိခဲ့သည်။ Transparency International ၏ ၂၀၂၃ ခုနှစ် စာရင်းအရ လာဘ်စားချစားမှုများတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံပေါင်း ၁၈၀ အနက် အဆိုးဆုံး နိးပါး နိုင်ငံများစာရင်းတွင် ပါဝင်ခဲ့သည်။ <<https://www.transparency.org/en/countries/myanmar>>

(ဂ) ၂၀၁၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၂၇ ရက်တွင် ၂၀၀၈ ခုနှစ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ နောက်ခံဖြင့် ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သော အထူးရန်ပုံငွေ ဥပဒေသည် တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်အား အကန့်အသတ်မရှိ လာဘ်စားခွင့်ပြုခဲ့သည်။ ၎င်း ဥပဒေပုဒ်မ ၅ အရ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်က အထူးရန်ပုံငွေသုံးစွဲခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ် (သို့မဟုတ်) အဖွဲ့အစည်းကမျှ မေးမြန်းခြင်း၊ တင်ပြစေခြင်း၊ စာရင်းစစ်ဆေးခြင်း ခံယူရန် မလို။ သို့ဖြစ်၍ အာရှတိုက်လုံးရှိ နိုင်ငံအားလုံးအနက် အကြီးမားဆုံးအတိုင်းအတာဖြင့် လာဘ်စားခွင့်အား ဥပဒေပြဌာန်း၍ ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်အား အပ်နှင်း ခဲ့သည်။ သဘာဝသယံဇာတ ပေါကြွယ်ဝသော နိုင်ငံဖြစ်ပါလျက် စီးပွားရေးအခြေအနေ မည်မျှအထိ ချွတ်မြို့ကျခဲ့ကြောင်း အောက်တွင် ဖော်ပြပါရှိသော ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ အစီရင်ခံစာတွင် လေ့လာနိုင်သည်။

Myanmar faces the risk of a lost generation with erosions in human capital development. Public spending on health and education is estimated to have declined from about 4 percent of GDP in 2020/21 to approximately 2.2 percent in the 2023/24. These figures are the lowest when compared to regional neighbors such as Cambodia, which spent 3.67 percent of GDP, Laos, which spent 2.58 percent of GDP. Food security and nutrition are worsening with high food prices and ongoing weakness in the labor market putting household incomes under substantial pressure, particularly in states and regions affected by the ongoing conflict. The latest World Bank Agriculture and Food Security Monitoring Report (June 2024) found that 42 percent of farming households worry about not having enough food. The report also shows a notable drop in the consumption of nutritious foods.

<<https://www.worldbank.org/en/country/myanmar/overview>>

(To translate the above paragraph into Burmese)

(ဂ) စစ်မှန်သည့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို ကျင့်သုံးနိုင်ခြင်းမရှိသောကြောင့် တိုင်းပြည်၏ ဝင်ငွေများအား စီမံခန့်ခွဲနိုင်ခွင့်မှာ တင်းကျပ်သော ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုကို ကျင့်သုံးခဲ့သည့် ဗဟိုအစိုးရများ (အထူးသဖြင့် စစ်အစိုးရအဆက်ဆက်) လက်ထဲတွင်သာ ရှိခဲ့သည်။ တိုင်းပြည်ပို၍ ပို၍ ဆင်းရဲလာလေလေ၊ လူထု၏ ကျန်းမာရေးအခြေအနေမှာ ဆိုးဝါးသည် ထက် ဆိုးဝါးလာလေလေဖြစ်ခဲ့သည်။ ယခုအချိန်မှာ အဆိုးဆုံးဟု ဆိုနိုင်သည်။ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုများသည် အစိုးရအနေဖြင့် အမည်ခံယူ၍ အုပ်ချုပ်ခွင့်ရခဲ့သည့် နေရာတိုင်းလိုလိုမှာပင် နိုင်ငံနှင့် အဝေး အနည်းနှင့် အများ အဆက်မပြတ်ပေါ်ပေါက်ခဲ့၊ ပြင်းပြင်းထန်ထန် ဆက်လက်ပေါ်ပေါက်နေဆဲလည်းဖြစ်သည်။

(ဃ) အစိုးရအာဏာကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့်အညီ စနစ်တကျမကန့်သတ်နိုင်သမျှ၊ လူထု၏ အခြေခံအခွင့်အရေး များအား လွတ်လပ်သည့် တရားစီရင်ရေးနှင့် အခြားတိုင်းပြည်အဆောက်အအုံများက ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း မရှိနိုင်သမျှ၊ ဥပဒေစိုးမိုးရေးကိုလက်တွေ့မဖော်ဆောင်နိုင်သမျှ လာဘ်ပေး၊ လာဘ်ယူ မှုများသည် ကြောက်ခမန်းလိလိ ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်နေပါလိမ့်မည်။ ယင်းတို့ကြောင့် ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံသားအားလုံး ရသင့်၊ ရထိုက်သည့် အခမဲ့ ဆေးဝါးကုသခွင့်ကို မဆုံးရှုံးစေသင့်ပါ။

(င) ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုအား အခမဲ့ရယူခံစားပိုင်ခွင့်မှာအစိုးရ၏ မူဝါဒ (Policy) ဖြစ်သဖြင့် ဖွဲ့စည်းပုံတွင်မထည့်သွင်းဘဲ တဘက်က ငြင်းဆိုသည်။ သို့ရာတွင် ၎င်းအား အစိုးရအဆက်ဆက်လိုက်နာ သင့်သည့် လမ်းညွှန်အခြေခံမူ (Guiding Principle) အနေဖြင့် စဉ်းစားနိုင်သောကြောင့် ထည့်သွင်းသည်ဟူ၍ တဘက်က ထောက်ပြသည်။ ဖက်ဒရယ်ဥပဒေအကယ်ဒမီက ဒုတိယ ရပ်တည်ချက်ကို လက်ခံပြီး ဤစံပြုဖက်ဒရယ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေတွင် အဆိုပြုချက် အသစ်တခုအနေဖြင့် တင်သွင်းလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

လူထုအတွက် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုအား အခမဲ့ရယူခံစားပိုင်ခွင့် ကို ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေအောက်တွင် စိတ်ကူးယဉ်ရန်ပင် မဖြစ်စေနိုင်ခဲ့သော်လည်း၊ စစ်အာဏာရှင်စနစ်အား အမြစ်မှနေ၍ သုတ်သင်ရှင်း လင်း နိုင်ပါမူ လူထုအတွက် ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေး၊ တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးရေးများ လမ်းပွင့်သွားပါမည်။ ထိုမှ တဆင့် ဥပဒေစိုးမိုးရေး နှင့် နိုင်ငံတကာ ဥပဒေစိုးမိုးရေးအခြေခံတွင် လူ့အခွင့်အရေးကို ဦးတည်ကာ မြန်မာနိုင်ငံ နှင့်သင့်တော်သည့် ဖက်ဒရယ်စနစ် ကို တည်ဆောက်နိုင်မည်ဆိုပါက ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုအား အခမဲ့ရယူခံစား ပိုင်ခွင့် (Universal Health Care) ကို မုချဖော်ဆောင်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ပြည်ထောင်စု၏ အချုပ်အခြာအာဏာအား ပြည်နယ်များက အဓိကအားဖြင့် ပိုင်ဆိုင်သည့် (Provincial Sovereignty) စံထားချက်အရ ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်ကို အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုကျင့်သုံးခြင်းဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် သင့်တော်သည့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို တည်ဆောက်နိုင်ရေးအတွက်လည်း ဤစံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေကို ပေါင်းစု တင်ဆက်လိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

Countries with universal healthcare include Austria, Belarus, Croatia, Czech Republic, Denmark, Finland, France, Germany, Greece, Iceland, Italy, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Macedonia, Malta, Moldova, Norway, Poland, Portugal, Romania, Russia, Serbia, Slovenia, Spain, Sweden, Switzerland, etc.

⁷⁰ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၃၄ (ခ) မူရင်းပြဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

⁷¹ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၃၄ (ဃ) မူရင်းပြဌာန်းချက်သည် မျိုးဆက်ပွားခြင်းဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို ပြည်ထောင်စုအဆင့်၌ ထားရှိကျင့်သုံးသည်။ သို့သော် မျိုးဆက်ပွားခြင်းဆိုင်ရာကိစ္စရပ်ကို သက်ဆိုင်ရာ ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်များက ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်အခြေခံဖြင့် ကျင့်သုံးနိုင်ရန် စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်း အုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ၌ ပြောင်းလဲအဆိုပြုထားသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အောင်မြင်စွာကျင့်သုံးသော အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် မျိုးဆက်ပွားခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်များက ၎င်းတို့၏ လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် လိုက်လျောညီထွေမှုရှိသော အခြေခံဖြင့် ကျင့်သုံးကြသည်။ ဥပမာ - ပြည်နယ်တချို့တွင် ကိုယ်ဝန် ဖျက်ချခွင့်ပေးထား၍ တချို့ပြည်နယ်များတွင် ကန့်သတ်ထားသည်။

⁷² NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၂၄ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။ ၎င်း၏ ဒုတိယစာကြောင်းပါ “..... ဤသို့ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပြည်ထောင်စု အစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရတို့က ထောက်ပံ့အားပေးကူညီရမည်” ဟူသော ပြဋ္ဌာန်းချက်အနက် “ပြည်ထောင်စုအစိုးရ” ဟူသော ဝေါဟာရကို ဖြုတ်ထားသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်များသည် အချုပ်အခြာအာဏာ၏မူရင်းပိုင်ရှင်ဖြစ်သည် ဟူသော ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် အခြေခံအား ပြည်နယ်အဆင့်တွင် ဖော်ဆောင်သွား ရန်ဖြစ် သည်။

⁷³ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၂၆ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယ မူကြမ်း) ပုဒ်မ ၃၆ နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၄၈ တို့က အဆင့်ဆင့်ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

⁷⁴ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၄၂ (က) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီပဋိညာဉ် အစိတ်အပိုင်း (၁) အခန်း (၄) အပိုင်း (၃) အပိုဒ် ၅၄ (က) က ဆက်ခံပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ထို့အပြင် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေ ပုဒ်မ ၅၅ (က) တွင် “လူတို့၏ ပြုမူဆောင်ရွက်ချက်များအရလည်းကောင်း၊ သဘာဝအရလည်းကောင်း” ဟူသော စာကြောင်းကို ဖြည့်စွက်၍ ပြန်လည်ဆက်ခံထားသောပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

⁷⁵ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၄၂ (ခ) နှင့် ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီပဋိညာဉ် အစိတ်အပိုင်း (၁) အခန်း (၄) အပိုင်း (၃) အပိုဒ် ၅၄ (ခ) ပြဋ္ဌာန်းချက်များတွင် “သဘာဝသယံဇာတများ အလွန်အကျွံ ထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်းအပေါ် အစိုးရ၏ ထိန်းချုပ်ကန့်သတ်မှုကို အသိအမှတ်ပြုရမည်” ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ “အစိုးရ၏ ထိန်းချုပ်ကန့်သတ်မှု” ဟူသောဝေါဟာရအစား စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်း အုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေတွင် “ဖက်ဒရယ် လွှတ်တော်က ကန့်သတ်ထိန်းချုပ်သော ဥပဒေပြဋ္ဌာန်း ခွင့်ရှိသည်” ဟူသော ဝါကျဖြင့် ဖြည့်စွက် အဆိုပြုပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကိစ္စသည် တနိုင်ငံချင်းစီ (နိုင်ငံတော်) အဆင့်အနေဖြင့်လည်း မဆောင်ရွက်နိုင်သဖြင့် တကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ပြဿနာဖြစ်လာနေသည်။ နိုင်ငံတကာညီလာခံများ ကျင်းပ၊ ထုတ်ပြန်ချက်များ ထုတ်၊ စာချုပ်စာတမ်းများချုပ်ဆိုကာ တကမ္ဘာလုံးတိုင်းအတာအဆင့် ဖော်ဆောင်နေသောကိစ္စ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာကိစ္စအား ဖက်ဒရယ်အဆင့်သို့ အခွင့်အာဏာ လွှဲအပ် ကျင့်သုံးသင့်ပါသည်။

⁷⁶ FCDCC ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၃၇ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်သည် ဥပဒေပြုရေးကဏ္ဍ တခုအတွက်သာ ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ သို့သော် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၄၉ တွင် ဥပဒေပြုရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် တရားစီရင်ရေး စသည့် တိုင်းပြည်ယန္တရား (၃) ခုလုံးကို လွှမ်းခြုံ၍ ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ယင်းပြဋ္ဌာန်းချက်တွင် လွတ်လပ်သော တိုင်းပြည်အဆောက်အအုံဖြစ်သည့် ကော်မရှင်များဖွဲ့စည်းရာတွင်လည်း အမျိုးသမီးများ ပါဝင်နိုင်စေရေး အတွက် “ကော်မရှင်များဖွဲ့စည်းရာတွင်” ဟူသော ဝေါဟာရကို စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံ ဥပဒေ၌ ဖြည့်စွက် အဆိုပြုထားသည်။

⁷⁷ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၃၉ (က) (၁) (၂) (၃) (၄) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ဖက်ဒရယ် ဒီမိုကရေစီပဋိညာဉ် အစိတ်အပိုင်း (၁) အခန်း (၄) အပိုင်း (၃) အပိုဒ် ၅၀ (က) (၁) (၂) (၃) (၄) နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေ ပုဒ်မ ၅၂ (က) (၁) (၂) (၃) (၄) တို့က အဆင့်ဆင့်ဆက်ခံပြဋ္ဌာန်းထားသည်။

⁷⁸ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၅၂ (က) (၆) ပါ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်မှ “တူညီသောအလုပ်တွင် တူညီသောလုပ်ခ လစာ များ ခံစားခွင့်ရှိရမည်” ဟူသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို ယူထားပြီး “အမျိုးသားများနှင့် အမျိုးသမီးတို့သည် တန်းတူ အခွင့်အရေး ရှိရမည်။ ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းမရှိစေရ” ဆိုင်ရာပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် ဤစံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၇ တွင် ပါရှိပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ဖြုတ်ထားသည်။

⁷⁹ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၂၅ (ဃ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၃၉ (က) (၅) နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၅၂ (က) (၇) တို့က အဆင့်ဆင့်ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။ သို့သော် ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီပဋိညာဉ် အစိတ်အပိုင်း (၁) အခန်း (၄)

အပိုင်း (၃) အပုဒ်မ ၅၀ (က) (၅) တွင် “စုပေါင်းညှိနှိုင်းတောင်းဆိုခွင့်” ဟူသော ဝေါဟာရကို ဖြည့်စွက် ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

⁸⁰ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၃၉ (ခ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

⁸¹ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၂၆ နှင့် FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၄၀ တွင် လယ်သမားအခွင့်အရေးဟုသာ ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ သို့သော် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၅၃ တွင် ပါရှိသော “တောင်သူလယ်သမား” ဟူသော ဝေါဟာရသည် ပိုမိုပြည့်စုံသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည့်အတွက် စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်း အုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၅ (၁) တွင် အဖွဲ့အစည်း များ ဖွဲ့စည်းခွင့်ဆိုင်ရာပြဋ္ဌာန်းချက်တွင် အကျုံးဝင်သောကြောင့် တောင်သူလယ်သမားသမဂ္ဂ ဖွဲ့စည်းခြင်းဆိုင်ရာ ပုဒ်မခွဲကို ဖြုတ်ထားသည်။

⁸² NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၂၆ (က) (၁) (၂) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၄၀ (၁) (၂) နှင့် ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီပဋိညာဉ် အစိတ်အပိုင်း (၁) အခန်း (၄) အပိုင်း (၃) အပိုဒ် (၅၁) (က) (၁) (၂) တို့က အဆင့်ဆင့်ဆက်ခံပြဋ္ဌာန်းထားသည်။

⁸³ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၅၃ (၄) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

⁸⁴ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၂၆ (က) (၃) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၄၀ (၃) နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၅၃ (က) (၅) တို့က အနှစ်သာရ တူညီစွာ အဆင့်ဆင့် ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

⁸⁵ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၅၃ (ခ) ပါ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

⁸⁶ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၄၁ ပါမူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီပဋိညာဉ် အစိတ်အပိုင်း (၁) အခန်း (၄) အပိုင်း (၃) အပိုဒ် (၅၂) နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၅၄ တို့က အဆင့်ဆင့် ဆက်ခံ ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။

⁸⁷ ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီပဋိညာဉ် အခန်း (၄) အပိုင်း (၃) အပိုဒ် ၅၃ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ရှေ့တွင် “သက်ဆိုင်ရာ ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်” ဟူသော စာကြောင်းကို စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ၌ ဖြည့်စွက် ထားသည်။

⁸⁸ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၃၁ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယ မူကြမ်း) ပုဒ်မ ၄၃ တွင် “လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်ထံသို့ တိုင်ကြားခွင့်ရှိစေရမည်” ဟူသော စာကြောင်းကို ဖြည့်စွက်၍ ဆက်ခံပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ယင်းကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၅၇ (ခ) က ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက် ဖြစ် သည်။

⁸⁹ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၃၂ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယ မူကြမ်း) ပုဒ်မ ၄၄ နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၅၈ တို့က အဆင့်ဆင့်ဆက်ခံထားသောပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

⁹⁰ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၃၃ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယ မူကြမ်း) ပုဒ်မ ၄၅ နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၅၉ တို့က အဆင့်ဆင့် ဆက်ခံထားသောပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

⁹¹ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၄၆ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

⁹² FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ (၄၇) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၆၀ (က) (ခ) တို့က ဆက်ခံပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ဖက်ဒရယ်တပ်မတော်ကို ဖွဲ့စည်းရာတွင် ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင် ပြည်နယ်များက အချိုးကျစေလွှတ်သောသူများဖြင့် ဖွဲ့စည်းခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေတွင် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၆၀ (ဂ) နိုင်ငံသားတိုင်း ဥပဒေအရ စစ်မှုထမ်းခြင်းဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို ဖြုတ်ထားသည်။

⁹³ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ဒုတိယမူကြမ်း ပုဒ်မ ၄၈ (က) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

⁹⁴ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၃၄ (က) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၄၈ (ခ)တွင် “ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနယ်မြေများဖြင့်” ဟူသော စာကြောင်းကို ဖြည့်စွက်၍ ဆက်ခံထားသောပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

⁹⁵ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၃၅ နှင့် ၃၆ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယ မူကြမ်း) ပုဒ်မ ၄၉ တွင် “တနင်္သာရီအမျိုးသားများပြည်နယ်နှင့် ဧရာဝတီအမျိုးသားများ ပြည်နယ်” ဟူသော ဝေါဟာရကို ဖြည့်စွက်၍ ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို ယူထားသည်။ သို့သော် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၆၃ တွင်မူ လက်ရှိတည်ရှိနေသော တိုင်းဒေသကြီး (၇) ခု နှင့် ပတ်သက်၍ အဖြေရာဖွေထားခြင်းမရှိဘဲ ချန်လှပ်ထားခဲ့သည်။

⁹⁶ ဗမာဟူသော ဝေါဟာရမှာ လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းနေချိန်ကာလအတွင်း ဒို့ဗမာအစည်းအရုံးက တီထွင် အသုံးပြုခဲ့သော ဝေါဟာရဖြစ်သည်။ မြန်မာလူမျိုးအပါအဝင် မြန်မာမဟုတ်သော အခြားတိုင်းရင်းသားပေါင်းစုံလူမျိုးအားလုံး လက်တွဲ ပါဝင်စေလိုသောကြောင့် အားလုံးကိုလွှမ်းခြုံသည့်အနေဖြင့် ဗမာဟူ၍သုံးစွဲနေခြင်းဖြစ်သည်။ မြန်မာဟူသည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ လူဦးရေအများစုကို လွှမ်းခြုံသည့်လူမျိုး၏ အမည်ဖြစ် သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်းတွင် မြန်မာဘုရင် ဟူ၍သာရှိသည်။ ဗမာဘုရင်ဟူ၍ မရှိ။ လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ရှစ်ရာကျော်က စိုက်ထူခဲ့သည့် မြစေတီ ကျောက်စာတွင် မွန်၊ မြန်မာ၊ ပျူ၊ ပါဠိဟူ၍ စာများဖြင့် ထွင်းထုထားခဲ့သည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် လူမျိုးကို ကိုယ်စားပြုသော အမျိုးသားပြည်နယ်များဖြင့် ပြည်ထောင်စုကို ဖွဲ့စည်းမည်ဖြစ်ခြင်း ကြောင့် ဗမာပြည်နယ်ဟု သုံးစွဲ ခြင်းမှာ မသင့်တော်ပါ။ မြန်မာပြည်နယ်ဟူ၍သာ သုံးရပါမည်။

⁹⁷ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၄၉ (ခ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၆၃ (ခ) က ဆက်ခံပြဋ္ဌာန်းထားသည်။

⁹⁸ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ (၅၁) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

⁹⁹ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၅၃ (က) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

¹⁰⁰ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၅၃ (ခ)(ဂ) နှင့် (ဃ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်များတွင် ပါရှိသော “ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ” (သို့မဟုတ်) အမျိုးသားနယ်မြေ ဟူသော ဝေါဟာရကို ဤစံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ် ပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၇ ၌ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရစံ ဟူသော ပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့်လိုက်လျောညီထွေမှုရှိအောင် “ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရစံ” ဟု ပြင်ဆင်ဖြည့်စွက်ထားသည်။

¹⁰¹ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၈၀ (ဃ) တတိယစာကြောင်းပါ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

¹⁰² FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၅၄ (က) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

¹⁰³ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၅၄ (ဂ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ၌ “ပြည်နယ်လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့” ဟူသော ဝေါဟာရကို ပြည်နယ်ရဲတပ်ဖွဲ့၏ ရှေ့သို့ ပြောင်းလဲ ထားသည်။

¹⁰⁴ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၃၇ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ၊ ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီပဋိညာဉ် နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် မပါရှိပေ။

¹⁰⁵ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၃၈ မူရင်း ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ (၅၅) တွင် ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။ ဖက်ဒရယ် ဒီမိုကရေစီ ပဋိညာဉ်နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတို့တွင် ပြည်နယ်သစ်ဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းထားခြင်း မရှိပေ။

¹⁰⁶ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၃၈ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်အခြေခံကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၅၅၊ ၅၆ တို့တွင် ပြည်နယ်သစ်များဖွဲ့စည်းခြင်းဆိုင်ရာလုပ်ထုံးလုပ်နည်းနှင့်အညီ စနစ်တကျ ဆက်ခံ ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ထို့ကြောင့် FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း)ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို စံပြုချက်အဖြစ် အဆိုပြု ပြဋ္ဌာန်းပါသည်။ သို့သော် ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီ ပဋိညာဉ် နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတို့တွင် ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်း ထားခြင်းမရှိပါ။

¹⁰⁷ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၅၈ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၆၄ က ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) နှင့် ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီပဋိညာဉ်တို့တွင် ဖော်ပြထားခြင်းမရှိပေ။

¹⁰⁸ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၅၉ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၆၅ တွင် စစ်ဘက်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်ရယူခြင်း၊ ပဋိညာဉ်ပြုခြင်း၊ နိုင်ငံခြားတိုင်းပြည်တခုခုအား စစ်ကြေညာခြင်းနှင့် ငွေကြေးစနစ်ဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်း ချက်များကို ဖြည့်စွက်ပြီး ဆက်ခံပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ သို့သော် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၆၅ ပြဋ္ဌာန်းချက်သည် မိုမိုပြည့်စုံသဖြင့် စံပြုချက်အဖြစ် အဆိုပြုပြဋ္ဌာန်းပါသည်။ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) နှင့် ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီပဋိညာဉ်တို့တွင် မပါရှိပေ။

¹⁰⁹ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၃၉ အမျိုးသားလွှတ်တော်နှင့် ပြည်သူ့လွှတ်တော် နှစ်ရပ်ဖြင့် ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်ကို ဖွဲ့စည်းရမည်ဟူသော မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၆၀ က ဆက်ခံ ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ သို့သော် ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီပဋိညာဉ် အစိတ်ပိုင်း (၁) အခန်း (၄) အပိုင်း (၃) အပိုင်း (၇) တွင် အထက်လွှတ်တော်နှင့် အောက်လွှတ်တော်နှစ်ရပ်ဖြင့် ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်ကို ဖွဲ့စည်းရမည်ဟူသော မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၆၆ က ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

¹¹⁰ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ အာဏာနှင့်စပ်လျဉ်း၍ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၄၀ ၊ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၆၁ နှင့် ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီပဋိညာဉ်အစိတ်အပိုင်း (၁) အခန်း (၄) အပိုင်း (၃) အပိုင်း (၇) နောက်ဆုံးစာကြောင်းနှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၈ (ဂ) စသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် ပြည်ထောင်စု (ဗဟို) အဆင့်ကို အဓိက ရည်ညွှန်းထားသည်။ ထို့ကြောင့် ပြည်နယ်များဖြင့် စုပေါင်းတည်ထောင်ထားသော ပြည်ထောင်စုစနစ် (ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်များက အချုပ်အခြာအာဏာကို ပိုင်ဆိုင်သောစနစ်) အခြေခံမှ စံပြုချက်အဖြစ် ဖက်ဒရယ်ဥပဒေအကယ်ဒမီက အဆိုပြုထားပါသည်။

¹¹¹ ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော် အမတ်အရေအတွက်ကို ပြည်သူ့လွှတ်တော် အမတ်အရေအတွက် အချိုးအစား ပေါ်မူတည်၍ အမတ်ဦးရေ သတ်မှတ်ရန် ချန်လှပ်ထားသည်။

¹¹² PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၆၇ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

¹¹³ စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ပြည်နယ်များကိုကိုယ်စားပြုလွှတ်တော် သက်တမ်း သတ်မှတ် ထားခြင်းမရှိသည့်အတွက် ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌနှင့် ဒုဥက္ကဋ္ဌ သက်တမ်းကို တနှစ်ဟု အဆိုပြုထား သည်။

¹¹⁴ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၇၄ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

¹¹⁵ စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌနှင့် ဒုဥက္ကဋ္ဌ၏ သက်တမ်းကို တနှစ် သတ်မှတ်ထားသောကြောင့် ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌနှင့် ဒုဥက္ကဋ္ဌ ရာထူး လစ်လပ်မှုအတွက် ပြန်လည်ရွေးချယ်တင်မြှောက်နိုင်ရန် အဆိုပြုထားသည်။

¹¹⁶ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၇၃ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

¹¹⁷ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၇၆ (ခ) (ဂ) (ဃ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၇၆ (က) (ခ) (ဂ) က ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

¹¹⁸ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၅၁ (က) ပြည်နယ်နှစ်ခုမှ ကိုယ်စားလှယ်များက တောင်းဆိုလျှင် ဟူသော ဝေါဟာရသည် တိကျမှုမရှိပါ။ သို့သော် FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၇၇ (က) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၇၇ (က) က ဆက်ခံ ပြဋ္ဌာန်းထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် ပိုမိုတိကျသည့်အတွက် စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ၌ ပြန်ယူထားသည်။

¹¹⁹ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၅၁ (ခ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၇၇ (ခ) က ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

¹²⁰ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၇၇ (ဂ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၇၇ (ဂ)က ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

¹²¹ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၅၂ ပါမူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်မှ ကိုယ်စားလှယ်ဦးရေ ၃၀ ရာခိုင်နှုန်း တက်ရောက်လျှင် အစည်းအဝေး ကျင်းပနိုင်သည် ဟူသော သတ်မှတ်ချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၇၈ (က) နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေပုဒ်မ ၇၈ တို့တွင် ကိုယ်စားလှယ်ဦးရေ၏ ထက်ဝက်ကျော်တက်ရောက်လျှင် ဟူသောသတ်မှတ်ချက်ဖြင့် ပြောင်းလဲကာဆက်ခံထားသောပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

¹²² NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ(ပထမမူကြမ်း)ပုဒ်မ ၅၂ တွင်ပါသော ကိုယ်စားလှယ် ၅၀ ရာခိုင်နှုန်း တက်ရောက်လျှင် မဲခွဲဆုံးဖြတ်နိုင်သည်ဟူသော မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၇၈(ခ) တွင် သုံးပုံနှစ်ပုံဟု အစားထိုးပြောင်းလဲ ပြဋ္ဌာန်းထားချက်သည် ပိုမိုသင့်တော်သဖြင့် စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေက ပြန်ယူထားသည်။

¹²³ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၅၄ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၈၀ တွင် “ဘဏ္ဍာရေးရာကော်မတီ နှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးရာ ကော်မတီများအပါအဝင် လိုအပ်သော ရေးရာကော်မတီများ” ဟူသော စာကြောင်းကို ဖြည့်စွက်၍ ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

¹²⁴ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၈၀ (ခ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

¹²⁵ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၈၁ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၈၁ က ဆက်ခံ ထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

¹²⁶ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၅၅ မူရင်း ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို ယူထားသည်။

¹²⁷ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၅၈ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက် ၊ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၈၃ နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၈၃ ပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် အခြေခံသဘောတရား တူညီနေသည်။ ထို့ကြောင့် NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၅၈ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို ယူထားသည်။

¹²⁸ ဥပဒေပြုခွင့်အာဏာကို ဥပဒေပြုလွှတ်တော်၌သာ ထားရှိကျင့်သုံးကြသည်။ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၈၃ (ခ) တွင် ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်က ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းပေးရ မည်ဟူသော ပြဋ္ဌာန်းချက်သည် သဘာဝမကျပေ။ ထို့ကြောင့် FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၈၃ (ခ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို ယူထားသည်။

¹²⁹ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ(ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၅၉ (က) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၈၄ (က) နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၈၄ (က -၁) တို့ကအဆင့်ဆင့် ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

¹³⁰ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၅၉ (ခ) အရ အနည်းဆုံး ငါးနှစ်ဆက်တိုက်နေထိုင်ခဲ့ရမည် ဟူသော ဝေါဟာရ ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၈၄ (ခ)တွင် အနည်းဆုံး ဆယ်နှစ် ဆက်တိုက် နေထိုင်ရမည်ဟူ၍ ပြောင်းလဲဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို ယူထားသည်။

¹³¹ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်အရည်အချင်း သတ်မှတ်ချက်ကို ပိုမိုပြည့်စုံစွာ ဖော်ပြထားသော PRCF ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၈၄ (၂) (၃) (၅) (၆) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို ယူထားသည်။

¹³² NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၅၇ ပထမစာကြောင်း မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၈၆ (က) နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၈၅ (က) တို့တွင် “ပြည်သူ့လွှတ်တော်၏ သက်တမ်းကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) တွင် ပြည်သူ့လွှတ်တော်နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် အောက်လွှတ်တော် ပထမအကြိမ် အစည်းအဝေးကျင်းပသည့် နေ့မှစ၍ စတင် ရေတွက်ရမည်။” ဟူသော စာကြောင်းကို ဖြည့်စွက်၍ အဆင့်ဆင့် ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

¹³³ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၅၇ နောက်ဆုံးစာကြောင်း မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၈၆ (ခ)နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၈၅ (ခ) တို့က အဆင့်ဆင့် ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

¹³⁴ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၆၂ ပြည်သူ့လွှတ်တော်သတ်တမ်း မကုန်ဆုံးမီ (၃) လအလို ဟူသော မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက် စာကြောင်းကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၈၇ နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၈၆ တို့က အဆင့်ဆင့် ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

¹³⁵ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၈၇ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

¹³⁶ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၅၆ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၈၅ နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၈၈ (က) (၁) တို့က အဆင့်ဆင့် ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

¹³⁷ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၈၈ (က) (၂) (၃) (ခ) ပါမူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

¹³⁸ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၈၉ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်မှ အပိုဒ်ခွဲ (ခ) ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်း အုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ဖြုတ်ထားသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် နိုင်ငံတော်ဦးချောင်သမ္မတများသည် လွှတ်တော် တရပ်ချင်းစီတွင် မိန့်ခွန်းပြောလေ့ မရှိပါ။ လွှတ်တော်နှစ်ရပ်ပေါင်းအစည်းအဝေးတွင်သာ ပြောလေ့ရှိပါသည်။ ထို့အပြင် ဝန်ကြီးချုပ်သည်လည်း လွှတ်တော်အစည်းအဝေးတွင် အစိုးရ၏ လုပ်ဆောင်ချက်များကို အမြဲတင်ပြအစီရင်ခံရသူ ဖြစ်သည့်အတွက် သီးသန့်ဖိတ်ခေါ်ရန် မလိုပေ။ အောက်လွှတ်တော်ဟူသော ဝေါဟာရကို ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဟု ပြောင်းလဲ ဖြည့်စွက်ထားပြီး ကျန်ပုဒ်မခွဲများကို စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ဆက်လက်ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။

¹³⁹ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၉၀ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

¹⁴⁰ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၈၈ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၉၂ တွင် ပြည်သူ့လွှတ်တော် ဟူသော ဝေါဟာရကို အောက်လွှတ်တော်ဟု ပြောင်းလဲဖြည့်စွက် ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

¹⁴¹ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၆၀ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၈၉ (က) တွင် ဆက်ခံပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ယင်းကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၉၃ (က) တွင် ပြည်သူ့လွှတ်တော် ဟူသော ဝေါဟာရကို ဖက်ဒရယ်အောက်လွှတ်တော် ဟု ပြောင်းလဲ ဖြည့်စွက် ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

¹⁴² FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၈၉ (ခ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေ ပုဒ်မ ၉၃ (ခ)က ပြည်သူ့လွှတ်တော် ဟူသော ဝေါဟာရကို ဖက်ဒရယ်အောက်လွှတ်တော် ဟု ပြောင်းလဲ ဖြည့်စွက် ဆက်ခံ ထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

¹⁴³ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၆၁ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၉၀ တွင် မဲအရေအတွက် တူညီနေသောအခါ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌသည် အဆုံးအဖြတ်မဲကို ပေးနိုင်ခွင့်ရှိ၍ အနိုင်မဲကိုပေးရမည်ဟု ဖြည့်စွက်၍ ဆက်ခံပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ သို့သော် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ (၉၅) ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌသည် အဆုံးအဖြတ်မဲကို ပေးရမည်ဟု ဖြည့်စွက် ဆက်ခံပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ပြည်သူ့ လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌသည် အနိုင်မဲကိုပေးရမည် ဟူသော FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ ပြဋ္ဌာန်းချက်သည် ပိုမိုသဘာဝကျ သဖြင့် ပြန်ယူထားသည်။

¹⁴⁴ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၆၄ ပြဋ္ဌာန်းချက်သည် သမ္မတအနေဖြင့် ဝန်ကြီးချုပ်က ပြည်သူ့လွှတ်တော် ဖျက်သိမ်းရန် အကြံပေးတိုင်း ဖျက်သိမ်းပေးရမည့် သဘောသက်ရောက်နေသည်။ ထို့ကြောင့် FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၉၁ တွင် သမ္မတအနေဖြင့် ဝန်ကြီးချုပ်က ပြည်သူ့လွှတ်တော် ဖျက်သိမ်းရန် အကြံပေးတိုင်း ဖျက်သိမ်းရန် မလိုအပ်ပေ။ သမ္မတကို ပြည်သူ့လွှတ်တော် ဖျက်သိမ်းရန် (သို့) ပြည်သူ့လွှတ်တော်အား ဝန်ကြီးချုပ်အသစ် ရွေးချယ်စေရန် လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာပေးထားသည့် ခြွင်းချက်ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်း

ထားသည်။ ယင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၉၆ က ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်အား ပြန်ယူထားသည်။

¹⁴⁵ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၆၆ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၉၃ က ဆက်ခံပြဋ္ဌာန်းထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

¹⁴⁶ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၉၄ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

¹⁴⁷ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၉၅ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၉၈ က ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

¹⁴⁸ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၆၇ (က) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၉၆ (က) က ဆက်ခံပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ယင်းကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၀၁ (က) တွင် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များစုပေါင်း၍လည်းကောင်း ဟူသော စာကြောင်းကို ဖြည့်စွက်၍ ဆက်လက် ဆက်ခံထားသည်။ ထို့ကြောင့် လွှတ်တော်တရပ်ရပ်၏ ကိုယ်စားလှယ်များ ဟူသော ဝေါဟာရတွင် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ အားလုံး ပါဝင်သဖြင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များစုပေါင်း၍လည်းကောင်းဟူသော ဝေါဟာရကို ဖြည့်စွက်ရန် မလိုပေ။

¹⁴⁹ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၆၇ (ခ) ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၉၆ (ခ) တွင် ငွေဥပဒေကြမ်း ဟု ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

¹⁵⁰ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၆၇ (ဂ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၉၆ (ဂ) က ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

¹⁵¹ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၆၈ (က) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

¹⁵² NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၆၈ (ခ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

¹⁵³ “ဘဏ္ဍာရေး နှစ်စဉ်ရသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်း (ဘတ်ဂျက်) ဥပဒေကြမ်းကို လွှတ်တော်နှစ်ရပ်၏ သဘောတူအတည်ပြုချက် မရရှိခဲ့ပါက ယခင် တဆက်တစပ်တည်း ဘတ်ဂျက်နှစ်အတွက် အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းထားသည့် သာမန် ရ/သုံးခန့်မှန်းခြေငွေ စာရင်းများအတိုင်း ဆက်လက်အသုံးပြုခွင့်ရှိသည်” ဟူသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို ဖြုတ်ထားသည်။ ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီစနစ်တွင် ဘတ်ဂျက်ဥပဒေနှင့်ပတ်သက်၍ အထက်လွှတ်တော်က အတည်မပြုသော်လည်း အောက်လွှတ်တော် တခုတည်းက အတည်ပြုလုပ်ဆောင်ခွင့် ပေးရသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဘတ်ဂျက် ဥပဒေကြမ်းကို အတည်မပြုနိုင်သဖြင့် အစိုးရလုပ်ငန်းများ ရပ်တန့်မှုမျိုး မကြုံရအောင် ကာကွယ်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ (၉၈) (၉၉) ပြဋ္ဌာန်းချက် နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၀၁ (ခ) ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို ဖြုတ်ထားသည်။ စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေတွင် NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၆၉ မူရင်း ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို ပြန်ယူထားသည်။

¹⁵⁴ ဤစံပြု ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံတွင် ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီဝင် စုစုပေါင်း အရေအတွက်ကို ဖော်ပြထားပါ။ အကြောင်းမှာ သဘောထားကွဲလွဲမှု ဖြစ်ပေါ်နေသော ဥပဒေ၏ အရေးပါမှု အပေါ်မူတည်ပြီး အရေအတွက် အနည်း အများ ခြားနားခွင့်ကို လမ်းဖွင့်ပေးထားခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။

¹⁵⁵ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၇၀ (က) (ခ) (ဂ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်များကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၀၀ (က) (ခ) (ဂ) ပြဋ္ဌာန်းချက်များက ဆက်ခံပြဋ္ဌာန်းထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်များဖြစ်သည်။

¹⁵⁶ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၇၀ (ဃ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၀၀ (ဃ) က ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

¹⁵⁷ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၇၀ (င) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက် နှင့် FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၀၀ (င) ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို မြန်မာစာကျစ်လစ်အောင် ပြင်ဆင်ထားသည်။

¹⁵⁸ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၇၀ (စ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၀၀ (စ) က ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

¹⁵⁹ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၇၁ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၀၁ နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၀၂ နောက်ဆုံးစာကြောင်းတို့က အဆင့်ဆင့် ဆက်ခံပြဋ္ဌာန်းထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

¹⁶⁰ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၇၂ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ပထမ စာကြောင်းကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၀၂ ပထမစာကြောင်းက ဆက်ခံ ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ၎င်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၀၅ (က) တွင် “(၇) ရက်” ဟူသော သတ်မှတ်ချက်ကို “(၁၄) ရက်” ဟု ပြောင်းလဲ ဖြည့်စွက် ဆက်ခံပြဋ္ဌာန်းထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

¹⁶¹ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၀၅ (ခ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

¹⁶² PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၀၆ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက် စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေက သမ္မတ၏ သဘောထား မှတ်ချက်ဖြင့် ပြန်လည်ပေးပို့သော ဥပဒေကြမ်းကို အတည်ပြုခြင်း ဟူသော ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ပြန်ယူထားသည်။

¹⁶³ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၀၆ (က) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက် အနှစ်သာရ မပျောက်စေဘဲ စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်း အုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံ ဥပဒေ၌ မြန်မာစာကျစ်လစ်အောင် ပြင်ဆင်ထားသည်။

¹⁶⁴ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၀၆ (ခ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက် အနှစ်သာရ မပျောက်စေဘဲ စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်း အုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ၌ မြန်မာစာကျစ်လစ်အောင် ပြင်ဆင်ထားသည်။

¹⁶⁵ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၀၆ (ဂ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

¹⁶⁶ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၀၇ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

¹⁶⁷ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း)၊ ပုဒ်မ ၁၀၃ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

¹⁶⁸ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၀၃ (က) ကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးကဏ္ဍဟူသော မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။ ယင်းပြဋ္ဌာန်းချက်၏ ပုဒ်မ (က) (၄) အမျိုးသားလုံခြုံရေးကောင်စီဥပဒေ ဟူသော ပြဋ္ဌာန်းချက်အား ဖြုတ်ထားသည်။ ထို့အပြင် မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်၏ နောက်ဆုံးစာကြောင်းများတွင် ပါရှိသော “ဥပဒေ” ဟူသော ဝေါဟာရသည် ဥပဒေနာမည်ပေးသလို ဖြစ်နေ၍ ဖြုတ်ထားပြီး၊ အဆိုပါနေရာတွင် “ဆိုဇာ” ဟူ၍ အစားထိုး ဖြည့်စွက်ထားသည်။

¹⁶⁹ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၀၃ (က-၆) ပါ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ရှေ့တွင် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၈၁ (က-၁၇) ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို ဖြည့်စွက်ထားသည်။

¹⁷⁰ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၇၃ အရ ပြည်ထောင်စုအာဏာဟူသော ခေါင်းစဉ်အောက်တွင် ရေးသား ထားသည်။ ထို့နည်းတူစွာ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၈၁ (က) တွင် ပြည်ထောင်စုအာဏာ ဟူသော ခေါင်းစဉ်အောက်တွင် စုပေါင်းရေးသားဖော်ပြထားသည်။ ထို့ကြောင့် စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေတွင် FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၀၃ (ခ) နိုင်ငံရေးကဏ္ဍဆိုင်ရာပြဋ္ဌာန်းချက်ကို အဓိက ယူထားသည်။ သို့သော် စာကြောင်းနောက်ဆုံးတွင် ပါရှိသော “ဥပဒေ” ဟူဟော ဝေါဟာရသည် ဥပဒေနာမည် ပေးသလိုဖြစ်နေ၍ ဖြုတ်ထားသည်။

¹⁷¹ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၇၃ (၄) (၅) (၆) (၉) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၀၃ (ဂ) (၁) (၂) (၃) (၅) တို့က ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက် ဖြစ်သည်။

¹⁷² FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၀၃ (ဂ) (၄) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

¹⁷³ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၀၃ (ဂ) (၆) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၈၁ (က) (၁၆) က ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

174 NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၇၃ (၃) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက် နောက်ဆုံးစာကြောင်းကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၀၃ (ဃ) (၁) နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၈၁ (က) (၃) တို့က အဆင့်ဆင့် ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

175 FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၀၃ (ဃ) (၂) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

176 NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၇၃ (၇) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၀၃ (ဃ) (၃) က ဆက်ခံပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ၎င်းပြဋ္ဌာန်းချက်အခြေခံ ကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၈၁ (က) (၁၄) တွင် ပြည်ထောင်စု ကုန်သွယ်ရေး၊ ပြည်နယ်တစ်ခုနှင့် တခု ကုန်သွယ်ရေး ဟု ဆက်ခံ ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။

177 PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၈၁ က (၁၈) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

178 NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၇၃ (၈) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၀၃ (င) (၁) ပထမ စာကြောင်းတွင် ဆက်ခံပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ပုဂ္ဂလိကကျောင်းများဆိုင်ရာဥပဒေ၊ အခြေခံပညာကို အခမဲ့သင်ကြားခွင့်ဆိုင်ရာဥပဒေကို စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ၏ ထပ်တူကျဥပဒေ ပြုအာဏာတွင် ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းထား သည်။

179 FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၀၃ (င) (၂) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

180 PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၈၁ (က) (၂၀) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

181 FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၀၃ (စ) (၁) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၈၁ (က) (၂၁) က ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

182 PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၈၁ (က) တွင် ပြည်ထောင်စုအာဏာ ဟူသော ခေါင်းစဉ်အောက်တွင် ပြည်ထောင်စုတရားစီရင်ရေးဟုသာ ဖော်ပြထားသည်။ ထို့ကြောင့် FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၀၃ (ဆ) တရားရေးကဏ္ဍဟူသော ခေါင်းစဉ်အောက်တွင် တိကျ ရှင်းလင်း ပြည့်စုံစွာ ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များ ကို စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ပြန်လည်ယူထားသည်။

183 FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၀၃ (ဇ) (၁) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်တွင်ပါရှိသော “ကော်မရှင်” ဟူသော ဝေါဟာရကို “ကော်မတီ”ဟု စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ပြောင်းလဲ ဖြည့်စွက်ပြဋ္ဌာန်းထား သည်။

184 NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၇၃ (၁၅) မူရင်း ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၀၃ (ဇ) (၂) က ဆက်ခံပြဋ္ဌာန်းထားသည်။

185 FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၀၃ (ဇ) (၃) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

186 NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၇၃ (၅) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၀၃ (ဈ) (၁) နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၈၁ (က) (၁၉) တို့က အဆင့်ဆင့် ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

187 NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၇၃ (၁၆) မူရင်း ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၀၃ (ဈ) (၂) က ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

188 FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၀၃ (ဈ) (၃) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

189 FCDC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၀၃ (ည) (၂) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

190 FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၀၃ (ည) (၄) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

191 FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၀၃ (ည) (၅) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

192 FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၀၃ (ည) (၇) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

193 FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၀၃ (ည) (၉) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²⁰⁸ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၇၄ (၁၂) မူရင်း ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၀၄ (၁၂) နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၈၁ (ဂ) (၈) တို့က အဆင့်ဆင့် ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²⁰⁹ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၇၄ (၁၃) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက် FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၀၄ (၁၃) က ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²¹⁰ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၇၄ (၁၄) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက် FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၀၄ (၁၄) က ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²¹¹ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၇၄ (၁၅) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းသဘောတရား ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၀၄ (၁၅) က “ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းလေ့ကျင့်ရေးသင်တန်းများ” ဟု ပြောင်းလဲ ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက် ဖြစ်သည်။

²¹² FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၀၄ (၁၆) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²¹³ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ(ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၇ (ခ) နိုင်ငံရေးပါတီများ ဖွဲ့စည်းခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေအား ဖက်ဒရယ် လွှတ်တော်သို့ အပ်နှင်းခြင်း မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၀၃ (ည) (၁) နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၄ (ခ) တို့က အဆင့်ဆင့် ဆက်ခံပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ သို့သော် နိုင်ငံရေးပါတီများ ဖွဲ့စည်းခြင်းဆိုင်ရာစနစ်ပတ်သက်၍ ပြည်နယ်နှင့် ပြည်ထောင်စုက ပူးတွဲကျင့်သုံးခြင်းသည် ပြည်နယ်အားကောင်းသော ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုကို တည်ဆောက်ရာတွင် အထောက်အပံ့များစွာ ဖြစ်စေမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် စံပြုဖက်ဒရယ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေတွင် နိုင်ငံရေးပါတီများဖွဲ့စည်းခြင်းဥပဒေကို ပြည်နယ်နှင့် ပြည်ထောင်စု ထပ်တူကျဥပဒေ ပြုအာဏာ စာရင်းတွင် ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်း အဆိုပြုထားသည်။

²¹⁴ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၀၃ (ည) (၃) အရ အသင်းအဖွဲ့များနှင့် သမဂ္ဂများ ဖွဲ့စည်းခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေကို ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ သီးသန့်ဥပဒေပြုအာဏာအညွှန်းတွင် ထည့်သွင်းထားသော မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။ သို့သော် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်ဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်တွင် ပါဝင်သဖြင့် အသင်းအဖွဲ့များနှင့် သမဂ္ဂများ ဖွဲ့စည်းခြင်းဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကို ပြည်နယ်နှင့် ပြည်ထောင်စုက ပူးတွဲကျင့်သုံးခြင်းသည် ပြည်နယ် အားကောင်းသော ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုကို တည်ဆောက်ရာတွင် အထောက်အပံ့များစွာ ဖြစ်စေမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေတွင် အသင်းအဖွဲ့များနှင့် သမဂ္ဂများ ဖွဲ့စည်းခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေ ကို ပြည်နယ်နှင့် ပြည်ထောင်စု ထပ်တူကျဥပဒေပြုအာဏာ စာရင်းတွင် ထည့်သွင်းအဆိုပြုထားသည်။

²¹⁵ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၀၃ (ည) (၆) အရ နိုင်ငံရေးတာဝန်ထမ်းဆောင်သူ ပုဂ္ဂိုလ်များ ၏ငွေကြေးနှင့် ပစ္စည်းဥစ္စာပိုင်ဆိုင်မှုဆိုင်ရာဥပဒေသည် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ သီးသန့်ဥပဒေပြုအာဏာအညွှန်းတွင် ထည့်သွင်းထားသောမူရင်း ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။ ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ပြည်နယ်အစိုးရ နှစ်ရပ်ရှိသဖြင့် နိုင်ငံရေး တာဝန်ထမ်းဆောင်သူပုဂ္ဂိုလ်များ၏ ငွေကြေးနှင့် ပစ္စည်းဥစ္စာပိုင်ဆိုင်မှုဆိုင်ရာဥပဒေကို ပြည်နယ်နှင့် ပြည်ထောင်စုက ပူးတွဲကျင့်သုံးခြင်းသည် ပြည်နယ်အားကောင်းသော ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုကို တည်ဆောက်ရာတွင် အထောက်အပံ့ များစွာ ဖြစ်စေမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ၌ ပြည်နယ်နှင့် ပြည်ထောင်စု ထပ်တူကျဥပဒေပြုအာဏာစာရင်းတွင် ထည့်သွင်းအဆိုပြုထားသည်။

²¹⁶ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၇၃ (၁၃) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၀၃ (ည) (၈) က ဆက်ခံ ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ လူဦးရေသန်းခေါင်စာရင်း ကောက်ခံခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေကို ပြည်နယ်နှင့် ပြည်ထောင်စုက ပူးတွဲကျင့်သုံးခြင်းသည် ပြည်နယ်အားကောင်းသော ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုကို တည်ဆောက်ရာတွင် အထောက်အပံ့များစွာ ဖြစ်စေမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်း အုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံ ဥပဒေ တွင် ပြည်နယ်နှင့် ပြည်ထောင်စု ထပ်တူကျဥပဒေပြုအာဏာ စာရင်းတွင် ထည့်သွင်းအဆိုပြုထားသည်။

²¹⁷ အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်ဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့် ပတ်သက်၍ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၅ (ဃ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့် FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၀၃ (ည) (၁၁) တို့တွင် ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်၏ သီးသန့်ဥပဒေပြုအာဏာအညွှန်းတွင် ထည့်သွင်း ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်ဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့်ပတ်သက်၍ လူထုဆန္ဒဖော်ထုတ်ခြင်း၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများဆိုင်ရာဥပဒေကို ပြည်နယ်နှင့် ပြည်ထောင်စု က ပူးတွဲကျင့်သုံးခြင်းသည် ပြည်နယ်အားကောင်းသော ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုကို တည်ဆောက်ရာတွင် အထောက်အပံ့ များစွာ ဖြစ်စေမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ပြည်နယ်နှင့် ပြည်ထောင်စု ထပ်တူကျဥပဒေပြုအာဏာစာရင်းတွင် ထည့်သွင်း အဆိုပြုထားသည်။

²¹⁸ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပြည်ထောင်စုသီးသန့်ဥပဒေပြုအာဏာအညွှန်း ပုဒ်မ ၁၀၃ (စ) (၂) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။ ကလေးသူငယ်များ၊ အမျိုးသမီးများ၊ မသန်စွမ်းသူများနှင့် သက်ကြီးရွယ်အိုများ စောင့်ရှောက်ရေး ဆိုင်ရာဥပဒေကို ပြည်နယ်နှင့် ပြည်ထောင်စုက ပူးတွဲကျင့်သုံးခြင်းသည် ပြည်နယ်အားကောင်းသော ဖက်ဒရယ် ပြည်ထောင်စုကို တည်ဆောက်ရာတွင် အထောက်အပံ့များစွာ ဖြစ်စေမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် စံပြုဖက်ဒရယ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ၏ ထပ်တူကျဥပဒေပြုအာဏာအညွှန်းတွင် ပြောင်းလဲ ထည့်သွင်းအဆိုပြု ထားသည်။

²¹⁹ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ(ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၂၈ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပြည်ထောင်စုသီးသန့်ဥပဒေပြုအာဏာအညွှန်း ပုဒ်မ ၁၀၃ (စ) (၃) က ဆက်ခံပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ကလေးများအခွင့်အရေး ဆိုင်ရာဥပဒေကို ပြည်နယ်နှင့် ပြည်ထောင်စုက ပူးတွဲကျင့်သုံးခြင်းသည် ပြည်နယ်အားကောင်း သော ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုကို တည်ဆောက်ရာတွင် အထောက်အပံ့များစွာ ဖြစ်စေမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ၏ ထပ်တူကျဥပဒေပြုအာဏာအညွှန်းတွင် ပြောင်းလဲ ထည့်သွင်းအဆိုပြု ထားသည်။

²²⁰ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၈၁ (ဂ) (၁၂) “အကျင့်ပျက်ခြစားမှုတိုက်ဖျက်ရေး အစီအမံများ”ဆိုင်ရာ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²²¹ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ(ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၇၅ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက် FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၀၆ က ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²²² NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၇၈ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက် FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ၁၀၉ က ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²²³ စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ အခန်း (၆) ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက် များကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ အခန်း (၅) ပြည်ထောင်စုအုပ်ချုပ်ရေးဟူသော ပြဋ္ဌာန်းချက်များမှ အဓိက ပြန်ယူ ထားသည်။

²²⁴ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၈၈ (က) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၂၁ (က)။ ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီပဋိညာဉ် အစိတ်အပိုင်း (၁) အခန်း (၄) အပိုင်း (၃) အပိုင်း ၈ နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၀၉ ပထမ စာပိုဒ် တို့က အဆင့်ဆင့် ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²²⁵ ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီပဋိညာဉ် အစိတ်အပိုင်း (၁) အခန်း (၄) အပိုင်း (၃) အပိုင်း ၈ ဒုတိယစာပိုဒ် မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၀၉ ဒုတိယ စာပိုဒ်က ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²²⁶ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၇၉ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၁၀ ၊ ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီပဋိညာဉ် အစိတ်အပိုင်း (၂) အခန်း (၆) အပိုင်း ၃၆ နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၁၀ တို့က အဆင့်ဆင့် ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²²⁷ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၈၀ (က) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၁၁ (က) (၁-၄)က ဆက်ခံပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ယင်းကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၁၁ (က) (၁-၄) တွင် ဖက်ဒရယ် ဟူသော ဝေါဟာရကို ဖြုတ်၍ အဆင့်ဆင့် ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။ သို့သော်

စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ် ၁၀၂ (က) (၁) တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသော အခြေခံသဘောတရားနှင့် FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၁၁ (က) (၅) နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၁၁ (က) (၅) တို့၏ အခြေခံသဘောတရားတို့တူညီနေသဖြင့် ယင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကိုဖြုတ်ထားသည်။

²²⁸ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၈၀ (ခ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၁၁ (ခ) နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၁၁ (ခ) တို့က အဆင့်ဆင့် ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²²⁹ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ် ၁၁၂ (က) ပထမစာကြောင်းနှင့် ဒုတိယစာကြောင်း၌ သမ္မတ နှင့် ဒုသမ္မတ ရွေးချယ်တင်မြှောက်ပုံစနစ်ကို ရှင်းလင်းစွာရေးသားထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ တွင် ပြန်ယူထားသည်။

²³⁰ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် သမ္မတ ဖြစ်ဖို့ရန် ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်စုစုပေါင်း၏ ထက်ဝက်ကျော် ထောက်ခံခံရရှိရန် လိုအပ်သည်။ သို့သော် ထက်ဝက်ကျော် မရရှိပါက မည်ကဲ့သို့ ပြန်လည်ရွေးချယ် ရမည်ဟူသော ပြဋ္ဌာန်းချက် မပါရှိသဖြင့် စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ၌ သမ္မတကို ပြန်လည်ရွေးချယ် တင်မြှောက်နိုင်ရန် ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို ထည့်သွင်း အဆိုပြုထားသည်။

²³¹ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၈၁ (ခ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၁၂ (ခ) ဝူတို့က ဆက်ခံထားသောပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²³² FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၁၂ (ဂ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၁၂ (ခ) က ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²³³ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၈၁ (ဂ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၁၂ (ဃ) က ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²³⁴ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၁၃ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၁၃ က ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²³⁵ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၁၄ (က) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ် ၁၁၄ (၂) က ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²³⁶ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၈၃ (ခ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၁၄ (ခ) နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၁၄ (က)(၃) ပထမစာကြောင်း တို့က အဆင့်ဆင့် ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²³⁷ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၁၄ (ဂ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၁၄ (က) (၃) နောက်ဆုံးစာကြောင်းက ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²³⁸ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၁၄ (ဋ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၁၄ (က) (၉) က ဖက်ဒရယ်ဟူသော ဝေါဟာရကို ဖြုတ်ထားသည့်အပြင် ပြည်သူ့လွှတ်တော်အစား အောက်လွှတ်တော်ဟု အစားထိုးပြောင်းလဲပြီး အခြေခံသဘောတရားတူညီစွာ ဆက်ခံပြဋ္ဌာန်းသောပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²³⁹ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၁၄ (ဋ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၁၄ (က) (၁၁) က ပြည်ထောင်စုရှေ့တွင်ပါရှိသော ဖက်ဒရယ် ဟူသော ဝေါဟာရကို ဖြုတ်၍ အခြေခံသဘောတရား တူညီစွာ ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²⁴⁰ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၁၄ (ဃ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၁၄ (က) (၁၂) က ပြည်ထောင်စုရှေ့တွင်ပါရှိသော ဖက်ဒရယ် ဟူသော ဝေါဟာရကို ဖြုတ်၍ အခြေခံသဘောတရား တူညီစွာ ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²⁴¹ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၁၄ (ဏ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၁၄ (က) (၁၃) က ပြည်ထောင်စုရှေ့တွင်ပါရှိသော ဖက်ဒရယ် ဟူသော ဝေါဟာရကို ဖြုတ်၍ အခြေခံသဘောတရား တူညီစွာ ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²⁴² FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၁၄ (တ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²⁴³ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၈၃ (ဂ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၁၄ (ထ)က ဖက်ဒရယ်ဟူသော ဝေါဟာရကို ဖြည့်စွက်၍ ဆက်ခံပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ယင်းပြဋ္ဌာန်း ကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၁၄ (က) (၁၅) ၌ ပြည်ထောင်စုရှေ့တွင်ပါရှိသော ဖက်ဒရယ် ဟူသော ဝေါဟာရကို ဖြုတ်၍ ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²⁴⁴ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၁၄ (၁၆) မူရင်း ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²⁴⁵ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၁၅ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၁၄ (ခ) (၁) က ဖက်ဒရယ် ဟူသော ဝေါဟာရကို ဖြုတ်၍ ဆက်ခံထားသောပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²⁴⁶ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၁၄ (ခ) (၂) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်၏ အနှစ်သာရ မပျောက်စေဘဲ မြန်မာစာ ကျစ်လစ်အောင် ပြင်ဆင်ထားသည်။

²⁴⁷ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၁၄ (ခ) (၅) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ပုဒ်မ ၁၁၄ (ခ) (၃) (၄) (၆) ပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် ဝန်ကြီးချုပ်ဦးဆောင်သည့် အစိုးရက ဆောင်ရွက်ရသော အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာကိစ္စဖြစ်၍ ဖြုတ်ထားသည်။

²⁴⁸ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၁၆ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၂၀ က သဘောတရားတူညီစွာ ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²⁴⁹ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၁၉ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²⁵⁰ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၂၁ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²⁵¹ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၈၄ (က) (၁) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၁၇ (က) (၁) နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၁၅ (က) (၁) များတွင် အဆင့်ဆင့်ဆက်ခံ ပြဋ္ဌာန်းပါရှိသော “ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ ကျေးဇူးသစ္စာကို ဖောက်ဖျက်ခြင်း” ဟူသော ဝေါဟာရသည် ဥပဒေ ရှုထောင့် အရ အနက်ဖွင့်၍ လက်တွေ့ကျင့်သုံးရာ၌ အငြင်းပွားမှုများစွာဖြစ်နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ယင်းအစား “မစွမ်းဆောင်နိုင်ခြင်း” ဟူသော ဝေါဟာရဖြင့် အစားထိုး ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။

²⁵² NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၈၄ (က) (၂) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၁၇ (က) (၂) နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၁၅ (က) (၂) တို့က အဆင့်ဆင့် ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²⁵³ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၈၄ (က) (၃) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၁၇ (က) (၃) က ဆက်ခံပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ သို့သော် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၁၅ (က) (၃) တွင် “လွန်ကဲ” ဟူသော ဝေါဟာရကို ဖြုတ်၍ ဆက်ခံပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ လွန်ကဲသည် ဟူသော ဝေါဟာရကို ဥပဒေကြောင်းအရ တိုင်းတာရန် အလွန်ခက်ခဲသည်။ ထို့ကြောင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ယူထားသည်။

²⁵⁴ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၁၇ (ခ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေ၌ လွတ်တော်၏ ရှေ့တွင် ဖက်ဒရယ် ကို ဖြည့်စွက်ထားသည်။

²⁵⁵ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၁၇ (ဂ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²⁵⁶ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၁၇ (ဃ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²⁵⁷ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၁၇ (င) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²⁵⁸ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၁၇ (စ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²⁵⁹ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၁၇ (ဆ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²⁶⁰ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၁၆ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²⁶¹ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၈၅ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၁၈ က ဆက်ခံထားသော အခြေခံသဘောတရားကို ယူထားသည်။ သို့သော် စံပြုဖက်ဒရယ် အုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်ဖွဲ့စည်းမှု ပုံစံနှင့် လိုက်လျောညီထွေမှုရှိအောင် ပုဒ်မ ၁၁၀ (ခ)တွင် “ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌအနေဖြင့် ဤကဲ့သို့ သမ္မတတာဝန်ကို အစားထိုးထမ်းဆောင်ခြင်းသည် ပုဒ်မ (၁၀၂) ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့် အကျိုးမဝင်စေရ” ဟူသော စာကြောင်းကို ဖြည့်စွက်ထားသည်။

²⁶² NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၈၆ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၁၉ က ဒုတိယသမ္မတ ဟူသော ဝေါဟာရကို ဖြည့်စွက်၍ ဆက်ခံထားသည်။ ထို့ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၁၄ (က) (၂၂) တွင် သဘောတရားတူညီစွာ ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²⁶³ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၈၇ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၂၀ က ဆက်ခံထားသည်။ ယင်းပြဋ္ဌာန်းသည် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၁၈ တွင် သဘောတရားတူညီစွာ ပြန်လည်ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²⁶⁴ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၈၈(က) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၂၁ (က)နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၂၃ (က)တို့က အဆင့်ဆင့် ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

Limited Government: Parliamentary and Presidential systems

Parliamentary and Presidential systems of government have three crucial universal differences, and several other case specific differences.

First, in a parliamentary system, the head of government, normally the Prime Minister, is accountable to the legislature, dependent on the legislature’s confidence and subject to dismissal from office by a legislative vote of no confidence or censure. In a presidential system, the head of government, always the president, cannot be forced to resign by applying a procedure similar to the parliamentary one.

Second, in a parliamentary system Prime Ministers are selected by legislatures. The process of selection may take a variety of forms and the cabinets that emerge from inter-party bargaining are appointed by the heads of state without formal election or investiture. For instance, the German chancellor is formally elected by the Bundestag. In a presidential system the president is elected directly through an electoral college or by the legislative assembly.

Third, parliamentary systems have collective or collegial executives whereas presidential systems have one-person, non-collegial executives.

Fourth, in presidential systems the president cannot be a member of the legislature, thus defining the mutual independence of the executive and legislative branches. In contrast, in many parliamentary systems, except e.g., the Netherlands, Norway, and Luxembourg, it is an absolute

requirement that cabinet members also be members of the legislature. <Arend Lijphart, *Patterns of democracy: Government forms and performance in thirty-six countries* (2nd edn, Yale University Press, New Haven 2012)>

Fifth presidents do not have the right to dissolve the legislature, whereas prime ministers and their cabinets do have this right identified as a specific prerogative of the prime minister.

Sixth, parliamentary systems (except Botswana) usually have dual executives: a symbolic and ceremonial head of state (a monarch or president) and the operative head of state (prime minister). In presidential systems the president is simultaneously the head of state and the head of the government.

Although prime ministers are selected by legislatures without formal election or investiture, in a parliamentary system, political negotiations among the elected parties commonly take place. Such negotiations are particularly important for countries that are transforming from authoritarian rule to a democratic one and/or for countries with diverse ethnic nationalities and/or societal backgrounds. Collective or collegial executives are more likely to prevent tyrannical rule and to practice limited government than one-person, non-collegial executives.

There can be positive impacts on the separation of powers when the president is not a member of the legislature. A qualified president can operate government both independently and effectively. The accountability of the government lies primarily with the president, who is simultaneously the head of state and the head of the government. Adequate social and economic conditions of life for the society can be efficiently facilitated by the existence of effective government capable of maintaining law and order and implementing the constitution.

Also, there can be negative impacts on the separation of powers when the president is not a member of the legislature. Political negotiations with other parties composed of diverse ethnic nationalities or societal backgrounds may be more difficult to achieve.

²⁶⁵ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၂၄ (ခ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²⁶⁶ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၈၈(ဂ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၂၁ (ဂ)နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၂၃ (ဂ)တို့က အဆင့်ဆင့် ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²⁶⁷ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၉၄ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၂၃ (ဃ) က ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²⁶⁸ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၈၉ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက် FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ၁၂၂ က ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။ စင်စစ်အားဖြင့် "ဖက်ဒရယ် ပြည်ထောင်စု အစိုးရ၏ သက်တမ်းသည် ပြည်သူ့လွှတ်တော်၏ သက်တမ်းနှင့် အညီဖြစ်သည်။" ဆိုခြင်းထက် " ပြည်သူ့လွှတ်တော် ၏ သက်တမ်းထက် ကျော်လွန်ခြင်း မရှိစေရ" ဟူ၍ ပြောင်းလဲ ပြဋ္ဌာန်းသင့်သည်။ ယင်းနှစ်ခုအား သာမန်ကြည့်လိုက်လျှင် တူသလိုလို ဖြစ်နေသည်။ သို့ရာတွင် အနှစ်သာရအရ ကွဲပြားပါသည်။ အစိုးရ၏ သက်တမ်းနှင့် လွှတ်တော်၏

သက်တမ်းအညီဖြစ်သည် ဟူသည်မှာ အစိုးရတရပ်ရပ်အနေဖြင့် အကြောင်းကြောင်းကြောင့် အစိုးရအာဏာကိုယူမထားနိုင် မရှိတော့ပါက လွှတ်တော်ကိုလည်း ဖျက်သိမ်းရမည့် သဘောဖြစ်နေသည်။ ယင်းသို့မဖြစ်သင့်ပါ။

ယခု စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေတွင် UK မှာ ကဲ့သို့ပါလီမန်အစိုးရစနစ်ကို ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ UK တွင် ပါလီမန် အောက်လွှတ်တော်၏ သက်တမ်းနှင့် အစိုးရ၏ သက်တမ်း တထပ်တည်းမကျသည့် အချိန်များရှိသည်။ ပြီးခဲ့သည့်ပါလီမန် သက်တမ်း (၂၀၁၉ - ၂၀၂၄) ခုနှစ်များအတွင်းတွင် အစိုးရသုံးဆက်ပြောင်းခဲ့သည်။ Boris Johnson, Liz Truss နှင့် Rishi Sunak အစိုးရတို့ဖြစ်သည်။ ရွေးကောက်ပွဲတွင် အနိုင်ရထားခဲ့သော ကွန်ဆာဗေးတစ်ပါတီမှာ ခေါင်းဆောင်ပြောင်းသဖြင့် အစိုးရအဖွဲ့သစ်များပေါ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ပုဒ်မ (၁၁၄) အရ အစိုးရ၏ သက်တမ်းနှင့် လွှတ်တော်၏ သက်တမ်းအညီ ဖြစ်သည် ဟူသည်မှာ ပါတီ တခုတည်းက အစိုးရပြောင်းဖွဲ့မှုအား၊ တားမြစ်သကဲ့သို့ဖြစ်နေသည်။ ပုဒ်မ ၈၃ (က) ပါ ခြွင်းချက်မှာ လွှတ်တော်ကို ဖျက်သိမ်းခြင်းမရှိဘဲ အစိုးရအပြောင်းအလဲ လုပ်ခွင့်ကို လမ်းဖွင့်ပေးထားခြင်းဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ "ဖက်ဒရယ် အစိုးရ၏ သက်တမ်းသည် ပြည်သူ့လွှတ်တော် ၏ သက်တမ်းထက် ကျော်လွန်ခြင်း မရှိစေရ" ဟူ၍ ပြောင်းလဲ အဆိုပြုခြင်း ဖြစ်သည်။

²⁶⁹ အနာဂတ် ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ဖက်ဒရယ်စနစ်အခြေခံ၌ ဒီမိုကရေစီကို ကျင့်သုံးသွားမည့် အပြင် အမျိုးသားတန်းတူရေးကိုလည်း အတတ်နိုင်ဆုံးဖော်ဆောင်ပေးနိုင်မည့် ရွေးချယ်တင်မြှောက်ပုံစနစ်သစ် တရပ်အား ရှင်းလင်းစွာ ပြဋ္ဌာန်း၊ အတည်ပြု၊ ကျင့်သုံးသင့်ပါသည်။ လွတ်လပ်ရေးရပြီးချိန်ကထဲက First Past The Post (FPTP) ဟုခေါ်သည့် စနစ်တခုတည်းကိုသာ တောက်လျှောက်ကျင့်သုံးလာခဲ့ရာ လူများစု၊ လူနည်းစု နိုင်ငံရေးအာဏာ ပြဿနာမှာ ပိုမိုကြီးထွားလာခဲ့သည်။ မတူကွဲပြားသော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးပေါင်းစုံတို့ကို အခြေပြုသည့် အမျိုးသားရေးဝါဒများအားကောင်းနေသည့် တိုင်းပြည်တွင် အမျိုးသားတန်းတူရေးပြဿနာအား စနစ်တကျ ချဉ်းကပ်ဖြေရှင်းခြင်း မပြုနိုင်ခဲ့ကြောင်းတွေ့ရသည်။ ယင်းနောက်ခံတွင် ပြည်တွင်းစစ်မီးကို ငြိမ်းသတ်ရန် မဖြစ်နိုင်လောက်အောင်ပင် အခက်အခဲများ လွန်မင်းစွာကြီးမားနေကြောင်းတွေ့ရသည်။ ရွေးချယ်တင်မြှောက်ပုံစနစ်သစ်တရပ်တွင် မည်သည့် အခြေခံများပါဝင်သင့်ကြောင်းအား နိုင်ငံရေး၊ တော်လှန်ရေးအင်အားစုများ၊ ခေါင်းဆောင်များအနေဖြင့် အဓိကစဉ်းစားကြရန် တာဝန်ရှိပါသည်။ ယင်းကို တစ်စုံတစ်ရာအထောက်အပံ့ပြုနိုင်ရေးအတွက် အောက်တွင် တင်ဆက် အပ်ပါသည်။

²⁷⁰ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၉၀ (က) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၂၃ (က) နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၂၂ (ခ) တို့က အဆင့်ဆင့်ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²⁷¹ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၉၀ (ခ) တွင် ပါရှိသော အများစုထောက်ခံမဲ ဟူသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၂၃ (ခ) နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၂၂ (ခ) တို့တွင် ထက်ဝက်ကျော် ထောက်ခံမဲ ဟု ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²⁷² NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၉၀ (ဃ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၂၃ (ဃ) က ဆက်ခံထားသည်။ ယင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေတွင် “ပြည်သူ့လွှတ်တော်၏ အတည်ပြုချက်ဖြင့်” ဟူသော ဝေါဟာရကို ဖြည့်စွက်ထားသည်။

²⁷³ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၉၀ (စ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၂၃ (င) က ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²⁷⁴ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၉၁ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၂၄ က ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²⁷⁵ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၂၆ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²⁷⁶ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ(ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၂၇ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၂၅ က ဆက်ခံထားသောပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²⁷⁷ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၂၇ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ပါ ကြားဖြတ်အစိုးရအစား အိမ်စောင့်အစိုးရ (Caretake Government) ဟု ပြောင်းလဲ အဆိုပြုထားသည်။ ကြားဖြတ်အစိုးရအသစ်တရပ်ဖွဲ့စည်းခြင်းအားဖြင့် လုပ်ငန်းစဉ် ရှည်လျားထွေပြားတတ်သကဲ့သို့ ရှုတ်ထွေးမှုများလည်း ဖြစ်စေနိုင်သည်။ သို့ဖြစ်၍ လက်ရှိအစိုးရကပင် အိမ်စောင့်အစိုးရ အဖြစ်ဆက်လက်တာဝန်ယူခြင်းအားဖြင့်တိုင်းပြည်တည်ငြိမ်မှုအတွက် ပိုမိုအထောက်အပံ့ဖြစ်စေနိုင်သည်။ ၎င်းက အစိုးရအသစ်တရပ်ပေါ်ပေါက်လာသည်အထိ တိုင်းပြည်ကိုစောင့်ရှောက်ထားရုံသာဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင်ပုံမှန်အစိုးရတရပ် ကဲ့သို့ စာချုပ်အသစ်များချုပ်ဆိုခြင်း၊ ဥပဒေအသစ်များတင်သွင်းခြင်း၊ စီမံချက်အသစ်များ ချမှတ်ဖော်ဆောင်ခြင်းတို့ပြုခွင့် မရှိပါ။။

The term “Caretaker Government” is commonly used in countries that practice parliamentary democracy. After its independence, Burma adopted a parliamentary system under the 1947 Constitution. Then, General Ne Win was named prime minister of the Caretaker Government with the approval of the Parliament and in accordance with the Constitution. The 2008 Constitution institutes the presidential system. There is no provision in the 2008 Constitution that empowers the Union Legislative Assembly, also known as the Pyidaungsu Hluttaw, to appoint a non-elected leader as the head of a Caretaker Government.

That Parliament only agreed to form a Caretaker Government in 1958 was because of the pressure exerted on the Prime Minister U Nu-led government by General Ne Win through the armed forces. Hence, to avoid the tradition of military coups in the country, the Parliament constitutionally transferred power to the Ne Win regime. When the then-Caretaker Government could not hold an election on February 13, 1959, which was the end of the defined six-month period, General Ne Win called a session of the Parliament. He submitted to the Parliament the amendment of Article (116) of the 1947 Constitution, thereby extending the term of the government in accordance with the Constitution. The election was eventually held on February 6, 1960.

Generally, in parliamentary democracies, a Caretaker Government is formed when the incumbent cabinet is dismissed through a motion of no confidence tabled by opposition parties in parliament. In 2021, the military led by Min Aung Hlaing staged a coup when the opening session of the Union Legislative Assembly (Pyidaungsu Hluttaw) was due in accordance with the 2020 election outcome. None of the opposition parties had tabled a motion of no confidence against the government. Moreover, the 2008 Constitution does not provide for such a motion in the above Assembly. Thus, promulgation of the Caretaker Government is clearly unconstitutional.

²⁷⁸ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၉၅ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၂၉ တွင် ဝန်ကြီးဌာန ၃၀ ထက်မပိုစေရဟူသော ကန့်သတ်ချက် ထည့်သွင်း၍ ဆက်ခံပြဋ္ဌာန်း ထားသည်။

²⁷⁹ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၂၉ (က) မှ (စ) အထိ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²⁸⁰ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၃၀ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²⁸¹ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၃၁ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။ သို့သော် ပုဒ်မ ၁၃၁ (က) (၃) “ပြည်ထောင်စုနှင့်နိုင်ငံသားများအပေါ် သစ္စာရှိသူ” ဟူသော ဝေါဟာရသည် ဥပဒေကြောင်းအရ လက်တွေ့ တိုင်းတာ အနက်ဖွင့်ဆိုရန် မဖြစ်နိုင်၊ သသာဝမကျသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်၍ ဖြုတ်ထားသည်။ ထို့အပြင် ပုဒ်မ ၁၃၁ (ဃ) ပြဋ္ဌာန်းချက်သည် ဝန်ကြီးချုပ် တင်သွင်းသော ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးများကို ပြည်သူ့လွှတ်တော်က ငြင်းပယ်၍ မရနိုင်အောင် ကန့်သတ်ထားသည့်ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်၍ ဖြုတ်ထားသည်။

²⁸² PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၃၂ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။ သို့သော် ပုဒ်မ ၁၃၂ (က) (၁) “ပြည်ထောင်စုနှင့် နိုင်ငံသားများ အပေါ် သစ္စာရှိသူ” ဟူသော ဝေါဟာရသည် ဥပဒေကြောင်းအရ လက်တွေ့ တိုင်းတာ၊ အနက်ဖွင့်ဆိုရန် မဖြစ်နိုင်၊ သသာဝမကျသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်၍ ဖြုတ်ထားသည်။

²⁸³ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၃၃ (က) (ခ) (ဃ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်များဖြစ်သည်။

²⁸⁴ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၃၄ (က) (ဂ)နှင့် (ဃ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်များဖြစ်သည်။ သို့သော် ပုဒ်မ ၁၃၄ (ခ) ပြဋ္ဌာန်းချက်သည် ဝန်ကြီးချုပ် တင်သွင်းသော ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုရှေ့နေချုပ်ကို ပြည်သူ့လွှတ်တော်က ငြင်းပယ်၍ မရနိုင်အောင် ကန့်သတ်ထားသောပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်၍ ဖြုတ်ထားသည်။ ထို့အပြင် ပုဒ်မ ၁၃၄ (က) (င) “ပြည်ထောင်စုနှင့် နိုင်ငံသားများအပေါ် သစ္စာရှိသူ” ဟူသော ဝေါဟာရသည် ဥပဒေကြောင်းအရ လက်တွေ့ တိုင်းတာ၊ အနက်ဖွင့်ဆိုရန် မဖြစ်နိုင်၊ သသာဝမကျသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်၍ ဖြုတ်ထားသည်။

²⁸⁵ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၃၆ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။ သို့သော် ပုဒ်မ ၁၃၆ (က) (င) “ပြည်ထောင်စုနှင့် နိုင်ငံသားများအပေါ် သစ္စာရှိသူ” ဟူသော ဝေါဟာရသည် ဥပဒေကြောင်းအရ လက်တွေ့ တိုင်းတာ၊ အနက်ဖွင့်ဆိုရန် မဖြစ်နိုင်၊ သသာဝမကျသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်၍ ဖြုတ်ထားသည်။

²⁸⁶ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၃၅ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²⁸⁷ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၃၇ (က) (ခ) (ဃ) (င) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်များဖြစ်သည်။

²⁸⁸ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၃၈ (က) (ဂ) (ဃ) နှင့် (င) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်များဖြစ်သည်။ သို့သော် ပုဒ်မ ၁၃၈ (ခ) ပြဋ္ဌာန်းချက်သည် ဝန်ကြီးချုပ် တင်သွင်းသော ပြည်ထောင်စုစာရင်းစစ်ချုပ်ကို ပြည်သူ့လွှတ်တော်က ငြင်းပယ်၍ မရနိုင်အောင် ကန့်သတ်ထားသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်၍ ဖြုတ်ထားသည်။

²⁸⁹ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၃၉ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²⁹⁰ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၄၀ (က) (ခ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။ သို့သော် ပုဒ်မ ၁၄၀ (က) (င) “ပြည်ထောင်စုနှင့် နိုင်ငံသားများအပေါ် သစ္စာရှိသူ” ဟူသော ဝေါဟာရသည် ဥပဒေကြောင်းအရ လက်တွေ့ တိုင်းတာ၊ အနက်ဖွင့်ဆိုရန် မဖြစ်နိုင်၊ သသာဝမကျသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်၍ ဖြုတ်ထားသည်။

²⁹¹ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၄၁ (က) (ခ) (ဃ) (င) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်များဖြစ်သည်။

²⁹² FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၃၂ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²⁹³ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၀၁ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၃၃ က ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²⁹⁴ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၄၂ (က) နှင့် (ခ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။ သို့သော် ပုဒ်မ ၁၄၂ (ဂ) စစ်ဘက်ဆိုင်ရာ တရားရုံး ကို မယူဘဲ ဖြုတ်ထားခဲ့သည်။ ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ဖြစ်စေ၊ ပြည်နယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေများတွင် ဖြစ်စေ၊ အရပ်ဘက်ဆိုင်ရာက လွှမ်းမိုးအုပ်ချုပ်မှု (Civilian Supremacy) မှု ကို မလွဲမသွေ ကျင့်သုံးရန် လိုအပ်ပါသည်။ သို့မှသာ ဒီမိုကရေစီ ရှင်သန်နိုင်ပါမည်။ တရားစီရင်ရေးတွင် အရပ်ဘက် တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ၏ ကြပ်မတ်မှု (Civilian Judicial Oversight) ဟု သုံးစွဲလေ့ရှိပါသည်။

စစ်ဘက်ဆိုင်ရာတရားရုံးအား ဖက်ဒရယ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ တရားရုံး၊ ဖက်ဒရယ်တရားလွှတ်တော် ချုပ်တို့နှင့် တတန်းတည်းထားရှိသည့်ကျင့်သုံးမှုမှာ ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေမှ ဆင်းသက်လာခြင်းဖြစ်သည်။ ၎င်းအရ တပ်မတော် (စစ်တပ်) အနေဖြင့် ၎င်းတို့ ၏ မှုခင်းများအား ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင်ကိုသာ စီရင်ပိုင်ခွင့်

ပြုလိုက်ရာရောက်သဖြင့် တိုင်းပြည်၏ မည်သည့် ယန္တရားများ (State Organs) တို့၏ တိုက်ရိုက်ကြီးကြပ်မှုအောက်တွင်မျှ မရှိတော့။

၁၉၄၇ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအောက်တွင် မူလ ၁၉၅၉ ခုနှစ် တပ်မတော်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၁၁ အရ စစ်ဘက်ဆိုင်ရာ အယူခံတရားရုံး တည်ရှိခဲ့သည်။ ၎င်းအရ စစ်ခုံရုံး (Court-Martial) က စီရင်လိုက်သော သေဒဏ် ပြစ်ဒဏ်အပေါ် စစ်ဘက်ဆိုင်ရာ အယူခံတရားရုံး သို့ အယူခံတက်ခွင့်ရှိခဲ့သည်။ အဆိုပါ စစ်ဘက်ဆိုင်ရာအယူခံတရားရုံး၏ တရားသူကြီးများအား အရပ်ဘက် တရားလွှတ်တော်ချုပ်၏ တရားသူကြီးချုပ်က ရွေးချယ်ဖွဲ့စည်းပေးရသည်။ အောက်ပါ သုံးမျိုးပါဝင်သည်။

(က) တရားလွှတ်တော်ချုပ် တရားသူကြီးများ

(ခ) အစိုးရဝန်ထမ်းမဟုတ်သည့် ဥပဒေပညာကျွမ်းကျင်သူများ

(ဂ) ဒုတိယ ဗိုလ်မှူးကြီး အဆင့်အောက် မန်မုံသော တပ်မတော် အရာရှိကြီးများ

၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပေါ်ပေါက်လာသောအခါ ၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်က ပုဒ်မ ၃၄၃ (ခ) ကို ကိုးကားပြီး ၁၉၅၉ ခုနှစ်တပ်မတော်အက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၁၁ ကို ပြင်ဆင်ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ ၎င်းအရ စစ်ဘက် ဆိုင်ရာ အယူခံစီရင်ပိုင်ခွင့် အာဏာကို ကျင့်သုံးသည့် တရားရုံးအားဖွဲ့စည်းမှု အခွင့်အာဏာကို အရပ်ဘက်တရားလွှတ် တော်ချုပ် တရားသူကြီးချုပ်လက်ဝယ်တွင် မထားရှိတော့။ တပ်မတော် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်သို့လွှဲပြောင်းအပ်နှင်း ခဲ့သည်။ အရပ်ဘက် တရားသူကြီးများနှင့် ဥပဒေပညာရှင်များပါဝင်ဖွဲ့စည်းမှု ပြဋ္ဌာန်းချက်ကိုလည်း ပယ်ဖျက်ခဲ့သည်။ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ်က ဗိုလ်မှူးကြီးနှင့် အထက်အဆင့် အရာရှိကြီးများနှင့် ဖွဲ့စည်းပေးရုံမျှနှင့် စစ်ဘက် ဆိုင်ရာ အယူခံတရားရုံးကို ဖွဲ့စည်းလည်ပတ်စေခဲ့သည်။

သို့ဖြစ်၍ တပ်မတော် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်အား ဥပဒေ၏ အထက်သို့စနစ်တကျရောက်ရှိသွားအောင် မြှင့်တင် ပေးလိုက်သည့် သဘောဆောင်သည်။ တပ်မတော်တရပ်လုံးသည် တပ်မတော်ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ်၏ လက်ထဲသို့ လုံးဝ ကျရောက်သွားသည်။ စစ်အာရှင်စနစ်သက်ဆိုးရှည်စေရန် ဥပဒေနှင့်အညီ ပံ့ပိုးပေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ၂၀၂၁ ခုနှစ် စစ်တပ်အာဏာသိမ်းပြီးနောက်တွင် ကာချုပ်မင်းအောင်လှိုင်က မြောက်ပိုင်းတိုက်ပွဲများတွင် စစ်ရှုံးပြီး လက်နက်ချ ခဲ့ကြသော တပ်မတော်အရာရှိကြီးများအား အလွယ်တကူသေဒဏ်ပေးခွင့်ရခဲ့ခြင်းဖြင့် စစ်ခုံရုံးများအား အသုံးချကာ ၎င်း၏ အာဏာတည်မြဲရေးကို ကျားကန်ပေးနိုင်ခဲ့သည်။

²⁹⁵ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၄၃ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို “ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ တရားရုံး၏ စီရင်ပိုင်ခွင့် အာဏာ” ဟူသော ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ဖြည့်စွက်ထားသည်။

²⁹⁶ တရားစီရင်ရေးပိုင်းဆိုင်ရာ ခန့်ထားရေး ကော်မရှင် နှင့် စပ်လျဉ်း၍ အဆုံးသတ်မှတ်စု အမှတ်စဉ် ၃၀၈ တွင် လေ့လာနိုင်ပါသည်။

²⁹⁷ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၄၄ (က) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ၌ “ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ တရားသူကြီးအရည်အချင်းနှင့် ပြည့်စုံပြီး သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်ရှိ တရားစီရင်ရေးပိုင်း ဆိုင်ရာ ခန့်ထားရေးကော်မရှင်၏ ထောက်ခံတင်ပြချက်အပေါ်အခြေခံ၍” ဟူသော စာကြောင်းကို ဖြည့်စွက် အဆိုပြုထား သည်။ ပြည်နယ်အသီးသီးက တဦးကျစီစေလွှတ်သော တရားသူကြီးများဖြင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေဆိုင်ရာတရားရုံးကို ဖွဲ့စည်းရမည် ဟူသည်မှာ PRCF ၏ ထူးခြားသော အဆိုပြုချက်ဖြစ်သည်။ အဓိကအားဖြင့် အချုပ်အခြာအာဏာကို ပိုင်ဆိုင်သော ပြည်နယ်များဖြင့် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုကို အောက်ခြေမှ အထက်သို့ (Bottom-up) အခြေခံဖြင့် ဖွဲ့စည်းသွားမည်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ၎င်းအဆိုပြုချက်မှာ မသင့်တော်ဟု မဆိုနိုင်။

တချိန်တည်းတွင် နိုင်ငံရေးဩဇာခံမှု နှင့် ဘက်လိုက်မှုကင်းရှင်း၍ ဥပဒေစိုးမိုးရေး၊ အစိုးရအာဏာကို ကန့်သတ်သော ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေစနစ် (Constitutionalism)၊ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၊ တရားစီရင်ရေးပိုင်း ဆိုင်ရာက ပြန်လည်သုံးသပ်မှု (Judicial Review)၊ နှင့် နိုင်ငံတကာဥပဒေ စိုးမိုးရေးဆိုင်ရာများအား ကျွမ်းကျင်နို့စပ်သည့် ဥပဒေပညာရှင်များ ပါဝင်ဖွဲ့စည်းသည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာတရားရုံးဖြစ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ သို့မှသာ

ဥပဒေစိုးမိုးရေးအခြေခံတွင် ဘက်လိုက် မှုမရှိဘဲ ပြည်ထောင်စု၏ အရင်းခံပြဿနာများကို ဖြေရှင်းနိုင်စွမ်းရှိသည့် တရားရုံးအဖြစ်ကြံ့ခိုင်စွာ ရပ်တည်နိုင်ပါမည်။ ယင်းကို အထောက်အကူပြုစေရန် သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်အသီးသီး၌ တရားစီရင်ရေးပိုင်းဆိုင်ရာ ခန့်ထားရေးကော်မရှင်များ ပေါ်ထွက်လာစေရေးအတွက် ဖက်ဒရယ်ဥပဒေအကယ်ဒမီက ဖြည့်စွက် အဆိုပြုခြင်းဖြစ်ပါသည်။

²⁹⁸ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၄၄ (ခ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

²⁹⁹ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၄၄ (ဃ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

³⁰⁰ စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ၌ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာတရားရုံး အဖွဲ့ဝင်များ၏ အရည်အချင်း နှင့် တရားလွှတ်တော်ချုပ် တရားသူကြီးများ၏အရည်အချင်းကို တူညီစွာ အဆိုပြုထားသည်။

³⁰¹ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၄၅ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

³⁰² PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၄၇ နှင့် ၁၄၈ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

³⁰³ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၅၀ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်တွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာတရားရုံး အဖွဲ့ဝင် တဦးဦး နုတ်ထွက်ခြင်း ဟူသော ခေါင်းစဉ်ကို ဖြည့်စွက်ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။

³⁰⁴ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၅၁ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်တွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ တရားရုံးအဖွဲ့ဝင် ရာထူးနေရာ လစ်လပ်လျှင် ပြန်လည်အစားထိုးခြင်း ဟူသော ခေါင်းစဉ်ကို ဖြည့်စွက်ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။

³⁰⁵ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာတရားရုံး၏ သက်တမ်းကို သတ်မှတ်ရန် မလိုအပ်ပါ။ ထို့ကြောင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေဆိုင်ရာတရားသူကြီးများ၏ သက်တမ်းကာလကို ဖက်ဒရယ်တရားလွှတ်တော်ချုပ် တရားသူကြီးများ၏ သက်တမ်း ကာလနှင့်အညီ ဟူ၍ စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ၌ အဆိုပြုထားသည်။

³⁰⁶ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၅၅ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်တွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာတရားရုံး၏ ဖွဲ့စည်းမှု၊ ဆက်သွယ်မှု၊ ခုံရုံးဥက္ကဋ္ဌနှင့် အဖွဲ့ဝင်များ၏ တာဝန်များ၊ လုပ်ပိုင်ခွင့်များနှင့် ရပိုင်ခွင့်များ ဟူသော ခေါင်းစဉ်ကို ဖြည့်စွက် ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။

³⁰⁷ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၅၆ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

³⁰⁸ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၃၅ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

³⁰⁹ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၉၇ (က) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၃၆ (က) နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၆၁ (ခ) တို့က အဆင့်ဆင့် ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

³¹⁰ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၉၇ (ခ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၃၆ (ခ)က ဆက်ခံထားသည်။ ၎င်းတွင် “တရားစီရင်ရေးပိုင်းဆိုင်ရာ ခန့်ထားရေး ကော်မရှင်၏ ထောက်ခံတင်ပြချက်အပေါ် အခြေခံ၍” ဟူသော စာစုကိုဖြည့်စွက်ထားသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ဖက်ဒရယ် ဝန်ကြီးချုပ် အနေဖြင့် မိမိတဦးတည်း သို့မဟုတ် မိမိ၏ ပါတီတရပ်တည်း၏ နိုင်ငံရေး သက်သက်ဖြင့်ဆုံးဖြတ်ကာ ဖက်ဒရယ် တရားလွှတ်တော်ချုပ် တရားသူကြီးများအား အမည်စာရင်းတင်သွင်းခြင်းမျိုးမဖြစ်သင့်။ လွတ်လပ်စွာ စုဖွဲ့ထားသည့် ဥပဒေပညာရှင်များ အစုအဖွဲ့က ဥပဒေအရည်အသွေး၊ ကိုယ်ကျင့်တရားပိုင်းဆိုင်ရာ နှင့် လူ့အလွှာစုံမှ စဉ်းစားနိုင်မှု အကဲဖြတ်ချက် တို့အရ ထောက်ခံတင်ပြချက်အပေါ် ပထမဦးစွာ အခြေခံသင့်သည်။ သာမက အားဖြင့် UK နိုင်ငံရှိကော်မရှင်မျိုးဖြစ်သည်။ အောက်ပါလင့်ခ်တွင် လေ့လာနိုင်ပါသည်။

<<https://www.gov.uk/government/organisations/judicial-appointments-commission>>

<<https://www.icj.org/wp-content/uploads/2018/01/Judicial-Appointments-Commissions-CLA-CLEA-CMJA-Report.pdf>>

ထို့နောက်မှသာနိုင်ငံရေးရပ်တည်ချက်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်ကာ ရွေးချယ်တင်သွင်း နိုင်စေရန် ယင်းသို့ဖြည့်စွက် အဆိုပြု ထားခြင်းဖြစ်သည်။

³¹¹ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၉၇ (ဃ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၃၆ (ဃ) ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

³¹² PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၆၁ (က) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

³¹³ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၆၁ (ဂ) (၃) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ၌ “ဖက်ဒရယ်အထက်လွှတ်တော်” ဟူသော ဝေါဟာရအစား “ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်” ဟု ပြောင်းလဲထား သည်။ ဖက်ဒရယ် လွှတ်တော်နှစ်ရပ်လုံး၏ သဘောတူညီချက်ကို ယူစေလိုသော ကြောင့်ဖြစ်သည်။

³¹⁴ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၉၉ ပထမစာကြောင်း မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၃၇ (က) က ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

³¹⁵ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၃၇ (ခ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

³¹⁶ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၉၉ ဒုတိယစာကြောင်း မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၃၇ (ဂ) က ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

³¹⁷ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၀၄ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၃၈ က ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

³¹⁸ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၃၉ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

³¹⁹ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၄၀ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို စံပြုဖက်ဒရယ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ၌ “ပုဒ်မ ၁၃၄ ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို မထိခိုက်စေဘဲ” ဟူသော စာကြောင်းကို “ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ဆိုင်ရာတရားရုံး၏စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို မထိခိုက်စေဘဲ” ဟု အစားထိုး ပြောင်းလဲ အဆိုပြုထားသည်။

³²⁰ ၁၉၅၉ ခုနှစ်တပ်မတော်အက်ဥပဒေ ပုဒ်မ (၂၁၁) အရ စစ်ဘက်ဆိုင်ရာခုံရုံး (Court-martial) အနေဖြင့် တပ်မတော်တွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေသူ တဦးဦးအပေါ် သေဒဏ်၊ ပြစ်ဒဏ်စီရင်လိုက်ပါက ယင်းသို့စီရင်ခံရသူသည် အရပ်ဘက် တရားလွှတ်တော်ချုပ်အထိ အယူခံတက်ပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ မင်းအောင်လှိုင်က ၂၀၂၀ ခုနှစ်တွင် အဆိုပါပြဋ္ဌာန်းချက်ကို ပယ်ဖျက်လိုက်ပြီး အယူခံစီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို တပ်မတော် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် (လက်ရှိ ၎င်းကိုယ်တိုင်) အား ပြန်လည်အပ်နှင်းသည်။ သို့ဖြစ်၍ တပ်မတော်တစ်ရပ်လုံးသည် ပုဂ္ဂိုလ်တဦးတည်း၏ လက်ဝယ်သို့ ဝကွက်အပ်လိုက်သည့် သဘောဆောင်သည်။ ယင်းသို့ဖြစ်ခြင်းအားဖြင့် စစ်အာဏာရှင်စနစ် ပိုမိုသက်ဆိုးရှည်စေရန် ၁၉၅၉ တပ်မတော်အက် ဥပဒေက ဒေါက်တိုင်ကြီး ထောက်ပေးလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ အဆိုပါဒေါက်တိုင်ကြီးအား ရိုက်ချိုးပြီး စစ်အာဏာရှင် စနစ်ကို အမြစ်ပြတ်စေရေးအတွက် စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေတွင် အရပ်ဘက်က လွှမ်းမိုးမှု (Civilian Supremacy) အား ဥပဒေသဘောတရားတရပ်အဖြစ်ခံယူသည်။ စစ်ဘက်ဆိုင်ရာတရားရုံးက သေဒဏ်ပြစ်ဒဏ်စီရင်မှု အပေါ် အယူခံစီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာအား ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်သို့ အပ်နှင်းလိုက်ခြင်းဖြစ် သည်။

³²¹ စာချွန်တော်ငါးရပ်ဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးသည် ဖက်ဒရယ်အဆင့်က ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန် တာဝန်ရှိသည့် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များ (Basic Freedoms) မဟုတ်ချေ။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရအပ်နှင်းသည့် အခွင့်အရေး (Constitutional Rights) မျှသာ ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ စာချွန်တော်ငါးရပ်ဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးအား ဖက်ဒရယ်အဆင့်သို့ လွှဲအပ်သင့်မသင့်ကို ပြည်ထောင်စုဖွဲ့စည်းရာတွင် ပါဝင်သည့် ပြည်နယ်များ (တနည်းအားဖြင့်) ဖက်ဒရယ်ယူနစ်များက သာ ဆုံးဖြတ်ကြရန်ဖြစ်သည်။ လက်တွေ့ သမိုင်းဖြစ်စဉ်ကို ပြန်လည်လေ့လာသောအခါ ၁၉၇၄ နှင့် ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများ အသီးသီးအောက်တွင် ဗဟိုအဆင့်ရှိ တရားရုံးများက စာချွန်တော်ငါးရပ်ဆိုင်ရာ အခွင့်အရေး များအား ကာကွယ်ဖော်ဆောင်ရာတွင် လွန်စွာအားနည်းခဲ့ကြောင်းတွေ့ရသည်။

³²² ၁၉၄၇ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၄၃ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။ ယင်းပြဋ္ဌာန်းချက်တွင်ပါရှိသော “လွှတ်တော်ချုပ်တရားဝန်ကြီး နှင့် လွှတ်တော်တရားဝန်ကြီး” ဟူသောစကားရပ်တွင် “ဖက်ဒရယ်တရားလွှတ်တော်ချုပ် တရားသူကြီးချုပ် နှင့် တရားသူကြီး” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “ပါလီမန်လွှတ်တော်တရပ်ရပ်” ဟူသောစကားရပ်တွင်

“ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်တရပ်ရပ်” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “လူမျိုးစုလွှတ်တော်နာယက” ဟူသောစကားရပ်တွင် “ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြု လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌ” ဟူ၍ လည်းကောင်း အစားထိုးပြောင်းလဲ အဆိုပြုထားပါသည်။

³²³ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၄၃ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

³²⁴ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၀၂ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၄၄ က ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

³²⁵ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၀၆ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၄၅ ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

³²⁶ ပြည်ထောင်စုကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာပြဋ္ဌာန်းချက်များကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ အခန်း (၇) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို ယူထားသည်။ သို့သော် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၇၂ ပြည်ထောင်စု ကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးကောင်စီဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို ဖြုတ်ထားသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် PRCF ၏ ပြည်ထောင်စုကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးကောင်စီတွင် အစိုးရအဖွဲ့ဝင်များအပါအဝင် လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌများနှင့် ဖွဲ့စည်းလည်ပတ်ခြင်းသည် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ အမျိုးသားကာကွယ်ရေးနှင့်လုံခြုံရေးကောင်စီ (ကာလုံ)ဖွဲ့စည်းမှု အခြေခံနှင့် တူညီနေသည်။ ယင်းမှာ အမေရိကန်နိုင်ငံ နှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံ များ၏ အမျိုးသားလုံခြုံရေး ကောင်စီ ထားရှိကျင့်သုံးမှုနှင့် ဆန့်ကျင်နေသည်။ အမေရိကန်နိုင်ငံနှင့်အိန္ဒိယနိုင်ငံတို့၏ အမျိုးသားလုံခြုံရေးကောင်စီသည် အစိုးရအဖွဲ့ဝင်ပုဂ္ဂိုလ်များဖြင့်သာ ဖွဲ့စည်း၍ အစိုးရယန္တရားအောက်တွင် ထားရှိကျင့်သုံးကြသည်။ အမျိုးသားလုံခြုံရေး ကောင်စီကို သမ္မတစနစ်ကျင့်သုံးသော အမေရိကန်၌ သမ္မတအောက်တွင် ထားရှိကျင့်သုံးသည်။ ဝန်ကြီးချုပ်စနစ် ကျင့်သုံးသော အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် ဝန်ကြီးချုပ်အောက်တွင် ထားရှိကျင့်သုံးသည်။ သို့ဖြစ်၍ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၇၂ ပြည်ထောင်စုကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးကောင်စီဖွဲ့စည်းမှုတွင် ဥပဒေပြုရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေး အာဏာပိုင်များ အပြင် ပြည်နယ်အကြီးအကဲများကိုပါ ပေါင်းစုဖွဲ့စည်းထားရှိကျင့်သုံးခြင်းသည် သဘာဝမကျပေ။

³²⁷ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၆၈ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို ပြည်ထောင်စု၏ လုံခြုံရေးမူဝါဒ ဟူသော ခေါင်းစဉ်ကို စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၌ ဖြည့်စွက်ထားသည်။

³²⁸ **Legal Theories and Human Rights**

The absolute rights of individuals highlighted by William Blackstone contributed to human rights from the aspect of individual rights and freedoms. Accordingly, persons are divided into natural and artificial ones: the former are formed by the God of nature; and the latter are created and devised by human laws for the purposes of society and government. It is noticeable that William Blackstone, in connection with the rights of individuals, adopted the existence of society and State simultaneously. He continued to explicate that individual persons are members of society and that, so long as they can keep their wickedness, sobriety, and misdemeanor to themselves, and do not offend against the rules of public decency, they will be out of the reach of human laws, provided by the State.

Thomas Hobbes famously stated that in a state of nature, there is always war of everyone against everyone; every man is enemy to every man; uncertainty arises insofar as feeling of fear constantly prevails given the danger of violent death; and, as a result, the life of man is solitary, poor, nasty, brutish, and short. He continued to elaborate that between one man and another or other, there are three principal causes of quarrel: First, competition for gain; secondly,

diffidence for safety; thirdly, glory for reputation. In conclusion, as the fundamental law of nature, every man has right to everything, even to one another's body.

On a state of nature, Jean-Jacques Rousseau somewhat posited a different view from Thomas Hobbes. According to the former, the place of laws, morals and virtues are found for man who roams in the forest as nobody is tempted to disobey compassion, which is a natural being, contributing to the preservation of the whole species while preventing someone from committing any violence against the weaker sectors of society. Men were strangers to vanity, deference, esteem and contempt, meum and tuum, and justice and revenge. As such, even in a state of nature, the situation – war of everyone against everyone – did not occur; probably in many parts of society, peace existed. It is noticeable that Rousseau accentuated unconscious phenomena of society relating to law.

Regarding a state of nature, John Locke's discourse is more influential. He elaborated that man enjoyed perfect freedom, equality, liberty, and executive power in the state of nature. Simultaneously, he posited that men should not violate one another's right, refraining from doing hurt to each other. For security and preservation of their property, men – somewhat, but not all – gave up their executive rights; associated with others and participated in the establishment of one society distinct from other creatures, uniting into commonwealths, and putting themselves under government made by their consent. However, without a man's own consent, the right to equality, liberty and own property cannot be taken from him by the government.

As far as the protection of stated fundamental individual rights are concerned, John Locke adopted the concept of limited government to the extent that the tyrannical government can be overthrown. Locke's hypothetical operational structure of a society – later transformed into State – mentioned above, laid a foundation for promotion of human rights, which have become globally overarching societal norm.

In relation to human rights, Henkin underlined the status of 'society', by claiming that human rights are claims upon 'society', not 'against society' against the interest of society – rather, in practical term 'state' or against the state – as insurer to provide individuals if the latter cannot provide freedoms and immunities for themselves. He continued to elaborate that the state is obliged to satisfy individuals' claims by maintaining domestic laws and institutions and creating legal rights and remedies.

Connections between human rights, international law, and national rights systems, highlighted by Henkin over two decades ago, have become more relevant today.

A comprehensive study of human rights recognizes that the international law and institutions of human rights depend heavily on national rights system. In a real sense,

there are no "international human rights"; human rights are claims by human beings upon and within their national societies.

Nickle elaborated human rights generally in four ways: (1) human rights exist, as a norm, based on actual and justified moralities and are exercised as a legal right, national and international; (2) human rights are plural as they address a variety of specific problems; (3) human rights are universal; (4) human rights, albeit not absolute, have high-priority when they conflict with other values such as national stability and security, individual and national self-determination, and national and global prosperity.

Human Rights and Constitutional Rights

Constitutional rights may be of two kinds: certain fundamental rights conferred by the constitution, depending on the status of a State, to which extent such State adopts human rights, or related, norms; and, other rights, required to deal with particular situations of the respective society, are created by the constitution and they are realized as constitutional rights. From this aspect, in the 1947 Constitution, "rights to constitutional remedies" are found. It is also elaborated in 1.6.2.

Although the international system seems to have moved beyond state values towards human values it has not yet sufficiently spread to the independent States insofar as the undisputed international norms, including human rights, are reflected in their national constitutions. A large majority of the independent States, big or small, still adhere to, or take advantage of, "national sovereignty" more than necessity at times to meet their national interests generally and/or to fortify the operation of perhaps dictatorial rules. In these cases, the constitutional protection of human rights is too far from a reality as the constitutional rights exist only rhetorically.

Only when independent, impartial, efficient, and resource-rich judiciary exists in any State/States, constitutional rights – at least two kinds of rights, stated above – may be judicially enforceable. However, from human rights perspective, there are two concerns: courts may be technically unable to define and enforce social and economic rights; and, conferring final power on a small legal elite for constitutionalizing international human rights, which entail broad-ranging societal debate on local practices, may be detrimental to society particularly in the countries which have transformed, or in the process of transforming, the rule of dictatorship to democracy.

³²⁹ The Role of International Law: Binding Obligation of Burma Under International Law

In this section, the obligation of Burma will be scrutinized from the aspects of customary international law and treaties to which Burma is a party in the areas of human rights, humanitarian law, etc.

Torture and Geneva Conventions

Acts of torture are regarded as a violation of peremptory norms of customary international law. As such, although Burma is not a party to the Convention Against Torture (CAT), it is obliged to comply with it.

Under customary international law, “torture” generally means any act that is intentionally inflicted on a person when the act causes severe pain or suffering, whether physical or mental, for such purposes as obtaining information or a confession, for punishment, for intimidation or coercion or for any reason based on discrimination of any kind.

UN HRC (n 26) para 389; Prosecutor v Furundžija (IT-95-17/1), ICTY Appeals Chamber Judgement, 21 July 2000, para. 111; David Weissbrodt and Cheryl Heilman, ‘Defining Torture and Cruel, Inhuman, and Degrading Treatment’ (2011) 29 Law & Inequality 343, 361–3.

Customary international law also prohibits “other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment,” but a purposive element is not necessary. Torture requires a purposive element under international criminal law.

A first legal consideration concerns human rights law, which obliges every state, and so the armed forces, to protect the right to life of all human beings in whatever situation. In addition, the right to be treated humanely for every person taking no active part in the hostilities is one of the main observable breaches of the Geneva Conventions. This right is the fundament of common Art. 3 of the Geneva Conventions—to which Burma is a party—about armed conflict not of an international character. Under international human rights laws, Burma has the obligation to guarantee the right to liberty and security of the person, freedom from arbitrary arrest and detention, and, in the case of lawful arrest, the right to a fair trial.

CEDAW, Geneva Convention and Child Rights Convention

Burma has been a party to the Convention on Elimination of All Forms of Discrimination Against Women (CEDAW) since 1997. Furthermore, the Constitution does not allow discrimination. Despite this, the definition of “discrimination” in Article (1) has not yet been incorporated into domestic laws nor has any type of law against discrimination been enacted. In the States where national armed conflicts take place, CEDAW should be applied in connection with Geneva Convention IV. Accordingly, women receive a special protection.

In conflict zones, primarily in remote mountainous territories of Ethnic States/Provinces, despite special protections for women, rape victims do not even obtain normal arrangements and facilitations and so they cannot get immediate assistance to have medical check-ups right after assaults occur. There is no legal aid system to provide free legal assistance after the filing of First Information Reports (F.I.R.) at the police stations, and no existing civilian institution

oversees the undertakings of the police on whether they conduct their tasks systematically, justly, legally, and without unreasonable delay.

In addition, the military justice system that deals with such crimes is not equipped to provide adequate justice. It is exacerbated by lack of a witness protection law. Hence, it is quite challenging to find prosecution witnesses who will courageously provide a statement against the alleged military perpetrators. The operation of Forensic Exams for Sexual Assault Suspects is not transparent as it is under the control of military turned police officers. Likewise, to treat rape victims, a trauma surgeon is unavailable at small and un-resourced township hospitals in Ethnic States/Provinces. Further, several ethnic women rape victims cannot speak the Myanmar language, but having an independent professional interpreter is not a legal right.

During the internal armed conflicts or civil war, the rights of the child, provided for in the CRC—such as the right to have the best interest of the child, the right to life, the right to be registered immediately after birth, the right to not have separated from his or her parents, the right to have protection from all forms of physical or mental violence, the right to enjoy the highest attainable standard of health, the right to have a standard of living adequate for the child’s physical, mental, spiritual, moral and social development, (for indigenous children in community with other members of his or her group) the right to enjoy his or her own culture, etc.—have been seriously infringed.

³³⁰ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၇၄ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်တွင် “ဖက်ဒရယ်တပ်မတော်နှင့် ပြည်နယ်လုံခြုံရေးတပ်တို့အား တာဝန်ပေးအပ်ခြင်း” ဟူ၍ ခေါင်းစဉ်ကို စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ၌ ဖြည့်စွက်ထားသည်။

³³¹ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၇၅ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်တွင် “စစ်ဦးစီးချုပ်ကို ခန့်အပ်တာဝန်ပေးခြင်း” ဟူ၍ ခေါင်းစဉ်ကို စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ၌ ဖြည့်စွက်ထားသည်။

³³² PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၇၉ (ဂ) နှင့် (ဃ) အား အထက်အောက်နေရာပြောင်းထားသည်။

³³³ PRCF ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင်ပါရှိသော ဖက်ဒရယ်ဘဏ္ဍာရေးအစီအမံများ တခန်းလုံးကိုဖော်ပြထားသည်။ ယင်းအခန်းမှာ NCUB ပထမ မူကြမ်းတွင်လည်းကောင်း၊ FCDCC ဒုတိယမူကြမ်းတွင်လည်းကောင်း၊ ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီ ပဋိညာဉ်တွင်လည်းကောင်း မပါရှိခဲ့။ ဖက်ဒရယ်ဘဏ္ဍာရေးအစီအမံများ အပေါ်အခြေခံအားဖြင့် နားလည်ချဉ်းကပ်ကာ ပိုမိုပြည့်စုံသော ပြဋ္ဌာန်းချက်များထည့်သွင်း နိုင်ရေးအတွက် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်အခြေခံမှနေ၍ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခြင်း (Self-rule) နှင့် မျှဝေအုပ်ချုပ်ခြင်း (Shared rule) ဆိုင်ရာ စံထားချက်အချို့တို့အား အောက်တွင် တင်ပြအပ်ပါသည်။

Self-rule and shared rule

In federalism, self-rule represents to some extent a type of democratic rule, in accordance with which a certain territory and people are ruled primarily by a dominant nationality or collectively by diverse ethnic nationalities within a component unit. In the context of Burma, with the underpinning of self-determination, full autonomy—to be

exercised in a way that democratic rule is practiced in the respective ethnic provinces—has been conceived as self-rule. (*Pang Long Accord para 5, 7*)

Shared rule, in this context, means sharing power, obligations, benefits, or liabilities, based on the recognition of each other, while maintaining a spirit of sharing. Accordingly, shared rule is threefold: first, between the federal- and provincial-level organs; second, among the provinces; and third, among the diverse territorial or ethnic components within a province.

However, in the federal movement of Burma, self-rule and shared rule are an unprecedented, unclear, and complicated practice and sufficient knowledge about this is lacking.

Self-rule refers to the scope regional governments have to develop their own policies, legislation or raise their own taxes, and be accountable to their own parliaments or assemblies. Shared rule refers to the extent to which regional governments can exercise influence in the country as a whole, particularly in areas of policy or revenue-raising which affects directly or indirectly regions or regional competence.

Nicola McEwen and Arjan Schakel, 'Route to Influence or Constraint on Autonomy? Examining the Relationship between Self-Rule and Shared Rule in Multi-Level States' (Shared Rule Reform Processes and State Regional Relations Panel, Political Studies Association, London, April 2017)
<https://www.psa.ac.uk/sites/default/files/conference/papers/2017/McEwen%20and%20Schakel_PSA%202017.pdf>

The above explication occurred after conducting regional research within 14 OECD (The Organisation for Economic Co-operation and Development) countries, focusing on the following areas with respect to the relationship between self-rule and shared rule: literature on federalism is posited as a balance between self-rule and shared rule; more of one means less of the other; shared rule is dependent upon—and fosters—mutual trust and solidarity; and shared rule is not an alternative to self-rule but a complement to it.

In Switzerland, cantons are component units, commonly practice self-rule and can develop their own cultures, history, language, and religion. Despite recognizing the individual legal cultures and practicing intercultural relationships, each canton has established its own perception of state, law, democracy, and even state-church relations. Consequently, their robust commitment to direct democracy, federalism, and autonomy of local authorities has turned a culturally diverse population into a politically

homogeneous people, and a protected balance between self-rule and shared rule is exercised. < Thomas Fleiner, 'Recent Developments of Swiss Federalism' (2002) 32 Publius 97, 99, 103 >

Given the above, it is conspicuous that federalism or federation is considered to exist under the “coming together” concept, which focuses on the instrumental status of component units as foundations for the union. Afterward, a federal union may be established based on a bottom-up process, rather than a top-down one. Federation corresponds to the history of Burma in which independent sovereign states, or at least sovereign territories, existed. Hence, in one way or another, component units should enjoy provincial sovereignty to be exercised within the framework of a federal constitution. Should federalism based on the bottom-up process be implemented in Burma, one underlying issue, *inter alia*, is how a dominant ethnic majority or minority and other ethnic minorities, inhabiting a component unit together, will be accommodated peacefully, justly, and legally.

³³⁴ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၈၂ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်တွင် “ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုသည် ဖက်ဒရယ်ဘဏ္ဍာရေး၏ စံတန်ဖိုး” ဟူ၍ ခေါင်းစဉ်ကို စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ၌ ဖြည့်စွက်ထား သည်။

³³⁵ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၈၃ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်တွင် “ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအတွင်း ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များဆောင်ရွက်ခြင်း” ဟူ၍ ခေါင်းစဉ်ကို စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ၌ ဖြည့်စွက်ထားသည်။

³³⁶ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၈၄ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်တွင် “ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်တို့၏ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အခြေခံမူများ” ဟူ၍ ခေါင်းစဉ်ကို စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ၌ ဖြည့်စွက်ထား သည်။

³³⁷ ဖက်ဒရယ်အစိုးရထံမှ ထောက်ပံ့ငွေကိုရယူမည်ဆိုပါက ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု လုံခြုံရေး၊ တည်ငြိမ်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေးရှုထောင့်များမှနေ၍ သုံးစွဲရန် စည်းကမ်းကန့်သတ်ပေးမှုများ ရှိနိုင်သည်။ ငွေကြေးလက်ခံသုံးစွဲသော သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်အစိုးရအနေဖြင့် အဆိုပါ စည်းကမ်းကန့်သတ်ချက်များအတိုင်း သုံးစွဲရမည်ဖြစ်သည်။ ပြည်နယ်မှာ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် အပြည့်အဝရှိသည်ဟုကြွေးကြော်ကာ ဖက်ဒရယ်အစိုးရ၏ ရန်ပုံငွေအား မိမိပြည်နယ်အကျိုးစီးပွား တခုတည်းအတွက်ထင်သလို သုံးစွဲခြင်းမျိုး မဖြစ်သင့်သဖြင့် ချွင်းချက်ပြဋ္ဌာန်းချက်အား အဆိုပြုခြင်းဖြစ်ပါသည်။

³³⁸ ပြည်နယ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင် များကို သီးခြားဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ချဉ်းကပ်ပုံ နှစ်မျိုးရှိနိုင်သည်။ ပထမ တမျိုးမှာ ပြည်နယ်များတွင် အချုပ်အခြာပိုင်ဆိုင်သည့် အဆင့်အထိ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ကို ကျင့်သုံးမည့် ဖက်ဒရယ် ပြည်ထောင်စုတွင် ပြည်နယ်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ကော်မရှင်ကို ဖွဲ့သင့်၊ မဖွဲ့သင့်အား သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်ကနေ၍ လွတ်လပ် စွာဆုံးဖြတ်သွားရန်ဖြစ်သည်။ ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေတွင် ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းခြင်း မပြုသင့်။

ဒုတိယတမျိုးမှာ ဖက်ဒရယ်ဖြစ်သဖြင့် ပြည်နယ်များအသီးသီးအတွင်းတွင် ဘဏ္ဍာရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေး၊ လူမှုရေးအစရှိသဖြင့် စနစ်တို့ကိုဖော်ဆောင်မည့် တိုင်းပြည်အဆောက်အအုံများ (State Institutions) တို့တည်ရှိ လည်ပတ်ပုံသည် များစွာခြားနားမှု မရှိသင့်။ ယင်းသို့ရှိနေပါက တပြည်နယ်မှ တပြည်နယ်ကို ဖြတ်သန်းသွားလာကာ ဘဝရပ်တည်ရေးအတွက်ရုန်းကန်လှုပ်ရှားကြရမည့် တဦးချင်းပြည်သူများအနေဖြင့် အခက်အခဲများကို မုချရင်ဆိုင်ရ မည်ဖြစ်သည်။ ဖက်ဒရယ်အနေဖြင့် စုစည်းနိုင်ရေးကိုလည်းအထောက်အပံ့မဖြစ်။ ယူဂိုဆလားဗီးယားပြည်ထောင်စု (၁၃၁)

ပြိုကွဲသွားရသည့်အကြောင်းများအနက် ၎င်းသည်လည်း အဓိကကျသော အချက်တရပ်အဖြစ်တွေ့ရသည်။ သို့ဖြစ်၍ ပြည်နယ်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ကော်မရှင်များအား ဖွဲ့စည်းစေမှုကို ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေတွင် ထည့်သွင်း ပြဋ္ဌာန်းကာ ပြည်နယ်တိုင်းတွင် ဖွဲ့စည်းစေသင့်သည် ဟူသော စဉ်းစားချက်မျိုးဖြစ်သည်။

³³⁹ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၈၅ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်တွင် “ဖက်ဒရယ်ဘဏ္ဍာရေး ဆိုင်ရာ မူဝါဒအသေးစိတ်ကို ရေးဆွဲ၊ အတည်ပြုခြင်း” ဟူ၍ ခေါင်းစဉ်ကို စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ၌ ဖြည့်စွက်ထားသည်။

³⁴⁰ ဖက်ဒရယ်ဘဏ္ဍာရေး ကော်မရှင်တွင် ပါဝင်မည့် ပြည်နယ်အကြီးအကဲ အရေအတွက် စုစုပေါင်း ၆ ဦးထက်မကျော် သင့်။ ကျော်လွန်ပါက ဆုံးဖြတ်ချက်ချရာတွင် ဖက်ဒရယ်အဆင့်အပေါ် ပြည်နယ်က အမြဲတန်းလွှမ်းမိုးထားသလို ဖြစ်နေ ပါမည်။ ပြည်နယ်များတွင် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်အပြည့်ရှိသည့်အခြေခံအရ စစ်မှန်သော ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို တည်ထောင် လိုက်ပြီးနောက်တွင် ဖက်ဒရယ်အစိုးရကို ပြည်နယ်တွေက လွှမ်းမိုးခွင့် မပြုသင့်ပါ။

တနိုင်ငံလုံးတွင်စုစုပေါင်း ၁၅ ပြည်နယ်ရှိသည် ဆိုကြပါစို့။ ၎င်းတို့အနက်မှ မည်သည့်ပြည်နယ်များမှ အကြီး အကဲများကို ဖက်ဒရယ်ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်တွင် ပါဝင်စေမည် ဟူသည်အား ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော် တွင်၎င်းတို့ကိုယ်တိုင်အချင်းချင်း ညှိနှိုင်း၍သော်လည်းကောင်း၊ ရွေးချယ်တင်မြှောက်ပုံစနစ်တခုအား ဥပဒေအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်း၊ အတည်ပြု၊ ကျင့်သုံးခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း ဖြေရှင်းနိုင်ပါမည်။

³⁴¹ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ အခန်း (၁၀) လွတ်လပ်သော လူထုအသင်းအဖွဲ့များနှင့် တိုင်းပြည်အဆောက်အအုံများ အခန်း၏ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။ ဤစံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခန်း (၁၀) ပုဒ်မ ၁၇၅၊ ၁၇၆ နှင့် ၁၇၇ ပြဋ္ဌာန်းချက်တို့ကို သာ ဖက်ဒရယ်ဥပဒေအကယ်ဒမီက အသစ်အဆိုပြုထားသည်။

³⁴² PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၈၉ တွင် မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

(က) တွင် ပြည်ထောင်စု ဝေါဟာရကို ဖြုတ်ကာ ဖက်ဒရယ်ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် ဟု ပြောင်းထား သည်။ အဓိက အားဖြင့် ဖက်ဒရယ်ဆိုင်ရာရွေးကောက်ပွဲများကိုသာ ကမကထပြုကျင်းပသွားနိုင်စေရန် ဖြစ်သည်။ ပြည်နယ်များကိုယ်စား ပြုလွှတ်တော်သို့တက်ရောက်မည့် ပုဂ္ဂိုလ်များ၊ ပြည်နယ်အစိုးရများ နှင့် ဒေသန္တရ အစိုးရများတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်မည့် ပုဂ္ဂိုလ်များအား ရွေးချယ်တင်မြှောက်ခြင်းများသည် ဖက်ဒရယ် ရွေးကောက်ပွဲ ကော်မရှင်နှင့် မသက်ဆိုင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ရွေးကောက်ပွဲနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပြည်တွင်းစစ်ပြန်လည်ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် အီသီယိုးပီးယားနိုင်ငံ၏ အတွေ့အကြုံကို အောက်တွင်လေ့လာနိုင်ပါသည်။

Contrasting Burma with Ethiopia

Since 1994, Ethiopia has established a federal system in which different ethnic groups can practice self-rule. The ethnic federalism being practiced in Ethiopia guarantees the right to secession according to the Article 39 (1) of its constitution and primarily actualizes two types of sovereignty below.

Article 50:

3. Supreme power of the Federal Government shall reside in the Council of Peoples' Representatives which shall be accountable to the Ethiopian people. Supreme power of states shall reside in the State Parliament which shall be accountable to the people of the state which elected it.

8. The respective powers of the Federal Government and the States is determined by this Constitution. Powers of the Federal Government shall be respected by the States and powers of the States shall be respected by the Federal Government.

9. The Federal Government, may, when it deems it necessary, delegate to the States, some of the powers given to it under Article 51 of this Constitution. States may also delegate some of their powers and responsibilities to the Federal Government.

Under the system, Ethiopia shifted from being the world's poorest country to one with a strong, broad-based growth averaging 9.9 percent, compared to a regional average of 5.4 percent. *World Bank, 'The World Bank in Ethiopia' (The World Bank, last updated 13 October 2021) <<https://www.worldbank.org/en/country/ethiopia/overview>> accessed 29 December 2024.*

Since the early 1990s Ethiopia has experienced reduced state repression, a relatively stable political climate, and has made encouraging strides to improve the living standards of its people. Education, health, infrastructure and economic growth have all improved, especially in the past decade.

Unfortunately, the 1995 Constitution of Ethiopia failed to establish the foundation for the rule of law, although the term "independence of judiciary" is mentioned. (*Ethiopia Constitution Articles 78-84*) In Burma, the independent judiciary existed under the 1947 Constitution from 1948 to 1962. But such a judiciary never existed in Ethiopia. Although Emperor Haile Selassie I injected the idea of an independent judiciary and adjudication according to law under two constitutions in 1931 and 1955, the military junta made the judicial system amenable to the executive. The Ethiopian public therefore continually challenges the quality of justice.

Like the status of the judiciary under the 2008 Constitution in Burma and its low levels of impartiality, integrity, and competency, the Ethiopian courts may still be sluggish but less slavish to the demands of the state. In sensitive cases, politicians and bureaucrats have frequently meddled. Meanwhile, the judiciary has been inaccessible, corrupt, politicized, and under-funded, and justice has remained elusive. Further, the sector showed few signs of improvement until 2018 when Prime Minister Abiy Ahmed's government initiated judicial reforms. *Leul Estifanos, 'Judicial reform in Ethiopia: Inching towards justice' (Ethiopia Insight Election Project EIEP series, Ethiopia Insight, 5 September 2021) <<https://www.ethiopia-insight.com/2021/09/05/judicial-reform-in-ethiopia-inching-towards-justice/>> accessed 29 December 2024.*

Conflicts between Prime Minister Abiy Ahmed's federal government and Tigray province later began in November 2020 primarily given the non-recognition of the elections held in Tigray state by the federal government. Neither side resorted to the adjudication in the Federal Supreme Court of Ethiopia. Burma must learn lessons from Ethiopia. Even though ethnic federalism under the name of federal democracy is practiced in Ethiopia, the country has again become chaotic since the rule of law cannot be upheld. For Burma, the crucial issue is based on the rule of law and how provincial sovereignty can be practiced to avoid an experience like that in Ethiopia.

343 PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၉၀ (က) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

344 PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၉၀ (ခ) (၁) (၂) (၃) (၇) နှင့် (၉) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်များဖြစ်သည်။ သို့သော် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၉၀ (ခ) (၄) နှင့် (၆) ပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် ဥပဒေအရ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုရန် ခက်ခဲသည့်အတွက် စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ၌ ဖြုတ်ထားသည်။ ထို့အပြင် ပုဒ်မ ၁၉၀ (ခ) (၅) ပြဋ္ဌာန်းချက်သည် ပုဒ်မ ၁၉၀ (ခ) (၂) တွင် အကျုံးဝင်သဖြင့် ဖြုတ်ထားသည်။ ထို့နောက် ပုဒ်မ ၁၉၀ (ခ) (၈) ပြဋ္ဌာန်းချက်သည်လည်း ပုဒ်မ ၁၉၀ (ခ) (၉) တွင် အကျုံးဝင်သောကြောင့် ဖြုတ်ထား သည်။

345 ပြည်နယ်များကိုယ်စားပြုလွှတ်တော်ကို သက်ဆိုင်ရာ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်များအနေဖြင့် မိမိပြည်နယ်နှင့် ကိုက်ညီသည့် အခြေခံမှ ရွေးချယ်စေလွှတ်မည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် “ဖက်ဒရယ်လွှတ်တော်” ဟူသော နေရာတွင် “ပြည်သူ့လွှတ်တော်”ဟု စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ၌ ပြောင်းလဲ အဆိုပြုထားသည်။

346 PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၉၁ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

347 PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် လွတ်လပ်သောကော်မရှင်အသီးသီး၏ ခန့်အပ်မှုနှင့် အရည်အချင်းသတ်မှတ်ခြင်း ဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်ကိုကဏ္ဍအလိုက် ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ယင်းကို ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် ဖွဲ့စည်းခြင်းဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်မှလွဲ၍ အခြားလွတ်လပ်သော ကော်မရှင်များကို အခြေခံ တခုအောက်တွင် ကျင့်သုံးသွားရန် ပုဒ်မတရပ်အဖြစ် စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ၌ ပြောင်းလဲ အဆိုပြုထားသည်။

348 PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၉၂ (ခ) (၁) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

349 PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၉၀ (ခ) (၂) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို အခြားလွတ်လပ်သော ကော်မရှင်များ၏ အဖွဲ့ဝင်များအရည်အချင်းသတ်မှတ်ချက်တွင် စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ၌ ပြန်လည်ထည့်သွင်း အဆိုပြုထားသည်။

350 PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၉၀ (၇) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

351 PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၉၂ (ခ) (၆) ကို မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်များဖြစ်သည်။

352 FCDC အဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၈၅ (ခ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၀၆ က သက်တမ်း ဟူသော အကြောင်းရပ်ကို ဖြည့်စွက်၍ ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

353 PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၀၀ (က) ကော်မရှင်ဥက္ကဋ္ဌ သို့မဟုတ် အဖွဲ့ဝင်များအား စွပ်စွဲ ပြစ်တင်ခြင်း ဆိုင်ရာ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်သည်။ အဆိုပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်၏ ပုဒ်မခွဲ (က) (၁) “ပြည်ထောင်စု၏ ကျေးဇူးသစ္စာတော်ကို ဖောက်ဖျက်ခြင်း” ဟူသော ဝေါဟာရကို ဥပဒေကြောင်းအရ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုရန် နှင့် လက်တွေ့ကျင့်သုံးရန် ခက်ခဲသဖြင့် ဖြုတ်ထားသည်။

354 ဖက်ဒရယ်ဥပဒေအကယ်ဒမီက အသစ်အဆိုပြု ပြဋ္ဌာန်းထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

355 PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၀၁ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

356 PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၀၂ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်တွင် တရားရုံးများတွင် ကော်မရှင်အနေဖြင့် တရားစွဲဆိုခြင်း ဟူသော ခေါင်းစဉ်ကို ဖြည့်စွက်ထားသည်။

357 PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၀၃ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်တွင် ကော်မရှင်အသီးသီး၏ ရ/သုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်း ဟူသော ခေါင်းစဉ်ကို ဖြည့်စွက်ထားသည်။

358 PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည့် ပုဒ်မ ၂၀၄ ကို (က) အဖြစ်သော်လည်းကောင်း၊ ပုဒ်မ ၂၀၅ ကို (ခ) အဖြစ်သော်လည်းကောင်း ပြောင်းလဲ၍ စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ၌ ကော်မရှင်ဥက္ကဋ္ဌများနှင့် အဖွဲ့ဝင်များ၏ စံစားပိုင်ခွင့် ဟူသော ခေါင်းစဉ်ကို ဖြည့်စွက်ထားသည်။

359 PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ အခန်း (၁၂) အစိုးရအချင်းချင်းအကြားဆက်ဆံရေးဟူသော မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို ထည့်သွင်းထားသည်။ သို့ရာတွင် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုရခက်ခဲသော ပုဒ်မ ၂၂၆ ကို ချန်လှပ်ထားခဲ့သည်။ အခြားပြဋ္ဌာန်းချက် များအနက် ပုဒ်မ (၁၈၈) မှ လွဲ၍ မူရင်းအတိုင်း စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ၌ ပြန်ယူထားသည်။

³⁶⁰ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၂၇ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက် ဖြစ်သည်။

³⁶¹ စစ်အာဏာရှင်စနစ်ကို အမြစ်ပြတ်ချေမှုန်းနိုင်ရေးမှာ အခြေခံအကျဆုံးဖြစ်ကြောင်းကို တော်လှန်ရေး အင်အားစုများ အားလုံးနီးပါးက လက်ခံလာကြသည်မှာ ဝမ်းမြောက်တွယ်ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့အမြစ်ပြတ်ချေမှုန်းနိုင်ပါက အရင်းခံ ပြဿနာ၏ ပထမအဆင့်ကို ကျော်လှိုက်ပြီ ဟု ဆိုနိုင်သည်။ သို့ရာတွင်ယင်းသို့ ကျော်လှိုက်နိုင်ရုံမျှဖြင့်လူများစု နှင့် လူနည်းစုတို့အကြားတွင်လည်းကောင်း၊ လူနည်းစုများ အချင်းချင်းအကြားတွင်လည်းကောင်း နိုင်ငံရေး ပြဿနာ များရှိသော မြန်မာနိုင်ငံတွင် လွယ်လင့်တကူမျှဖြင့်လုံခြုံမှု၊ တည်ငြိမ်မှု နှင့် ငြိမ်းချမ်းမှု ရလိမ့်မည်ဟု မမြော်လင့်နိုင်ပါ။ အဆိုပါနိုင်ငံရေးပြဿနာများသည် အရင်းခံပြဿနာ အဆင့်သို့တက်လာပြီး ပြင်းထန်သည့်ပဋိပက္ခများ မဖြစ်ပွားရန် ကြိုတင်ကာကွယ်ဘို့လိုသည်။ ဥပဒေစိုးမိုးရေးအခြေခံမှ ငြိမ်းချမ်းစွာ ဖြေရှင်းနည်းများအား ကြိုတင်စဉ်းစားကြရပါ မည်။ ယင်းကို အထောက်အပံ့ဖြစ်စေရန်အတွက်ဖက်ဒရယ်စနစ်နှင့် ဖက်ဒရယ်နိုင်ငံများ၏ အတွေ့အကြုံများနောက်ခံ မှနေ၍ဖြေရှင်းပုံနည်းလမ်းများအား ဖက်ဒရယ်ဥပဒေအကယ်ဒမီက အဆိုပြုလိုက်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

³⁶² PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၂၈ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်တွင် “ဆက်ဆံရေးယန္တရားများ တည်ဆောက်ရာတွင် အခြေခံမူများ” ဟူ၍ ခေါင်းစဉ်ကို စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ၌ ဖြည့်စွက်ထားသည်။

³⁶³ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပထမမူကြမ်း ပုဒ်မ ၁၄၀ (၁) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၆၉ (က) နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၂၂ (က) တို့က အဆင့်ဆင့် ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

³⁶⁴ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၄၀ (၂) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၆၉ (ခ) နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၂၂ (ခ) တို့က “ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုပျက်ပြားပြီး” ဟူသော စာကြောင်းကို ဖြည့်စွက်၍ အဆင့်ဆင့် ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

³⁶⁵ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၄၀ (၂) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၆၉ (ဂ) နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၂၂ (ဂ) တို့က အဆင့်ဆင့် ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

³⁶⁶ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၂၂ (ဃ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

³⁶⁷ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၇၀ (က) နှင့် (ခ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်သည် သဘောသဘာဝ တူညီနေ၍ ပုဒ်မ ၃ (က) အဖြစ် ပြောင်းလဲ ပြင်ဆင်ထားသည်။

³⁶⁸ စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ၌ ပြည်ထောင်စု ကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးကောင်စီဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို ထည့်သွင်းထားခြင်းမရှိပေ။ ထို့ကြောင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၂၄ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက် တွင်ပါရှိသော “ပြည်ထောင်စုကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးကောင်စီနှင့်ညှိနှိုင်းပြီး” ဟူသော စာကြောင်းကို ဖြုတ်ထားသည်။

³⁶⁹ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၇၀ (ဂ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်တွင် “(ဃ)” ကို စံပြုဖက် ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ၌ ဖြည့်စွက်ထားသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ပုဒ်မ ၁၉၀ (ဃ) ပါ ကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ အရေးပေါ်အခြေအနေ ကြေညာရာတွင် ပြည်သူ့လွှတ်တော်၏ အတည်ပြုချက်ကို ရယူခြင်းသည် လက်တွေ့ကျ၍ ထည့်သွင်းအဆိုပြုထားသည်။

³⁷⁰ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၇၀ (ဃ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၂၆ က ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

³⁷¹ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၇၀ (က) (၁) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်တွင် “(ဃ)” ကို စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ၌ ဖြည့်စွက်၍ ပုဒ်မ ၁၇၀ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို ယူထားသည်။

³⁷² အရေးပေါ်အခြေအနေ ကာလသတ်မှတ်ချက် အတိအကျထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းထားသော FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၇၀ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

³⁷³ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၇၂ (က) (ခ) နှင့် (ဂ) လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့်တာဝန်များဆိုင်ရာ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

³⁷⁴ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၃၉ (ဃ) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

³⁷⁵ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၃၉ (င) မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

³⁷⁶ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၇၃ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၄၀ က ဆက်ခံ ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။

³⁷⁷ NCUB ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ပထမမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၄၄ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းထားသော နောက်ဆုံးစာကြောင်းကို FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၇၄ နှင့် PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၄၁ တို့က “တည်ဆဲဥပဒေနှင့်အညီ ခန့်အပ်ထားသော တရားသူကြီးများကသာ တရားစီရင်ရမည်” ဟူသော စာကြောင်းကို ပြောင်းလဲဖြည့်စွက်၍ အဆင့်ဆင့်ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

³⁷⁸ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၇၅ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၄၂ က ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

³⁷⁹ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၇၆ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၄၃ က ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

³⁸⁰ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) ပုဒ်မ ၁၇၇ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၄၄ က ဆက်ခံထားသော ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်သည်။

³⁸¹ FCDCC ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (ဒုတိယမူကြမ်း) အခန်း (၁၃) အသွင်ကူးပြောင်းရေးကာလဆိုင်ရာ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်များကို စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ၌ ပြန်ယူထားသည်။

³⁸² ဖက်ဒရယ်ဥပဒေအကယ်ဒမီက အဆိုပြုထားသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်အသစ်ဖြစ်သည်။

³⁸³ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ အခန်း (၁၅) “ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်ခြင်း” မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်ကို စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ၌ ပြန်ယူထားသည်။

³⁸⁴ စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ၏ အခန်း (၁၅) အထွေထွေပြဋ္ဌာန်းချက်များဆိုင်ရာပြဋ္ဌာန်းချက်ကို PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ အခန်း (၁၆) အထွေထွေပြဋ္ဌာန်းချက်မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်များမှ အဓိကထား၍ ပြန်လည် အဆိုပြု ထားသည်။

³⁸⁵ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၅၂ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်တွင် “ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအလံ” ဟူသော ခေါင်းစဉ်ကို စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ၌ ဖြည့်စွက်ထားသည်။

³⁸⁶ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၅၃ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်တွင် “ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအထိမ်းအမှတ်တံဆိပ်” ဟူသော ခေါင်းစဉ်ကို စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ၌ ဖြည့်စွက်ထားသည်။

³⁸⁷ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၅၄ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်တွင် “ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုသီချင်း” ဟူသော ခေါင်းစဉ်ကို စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ၌ ဖြည့်စွက်ထားသည်။

³⁸⁸ နိုင်ငံအမည်အား လက်ရှိအတိုင်းဆက်လက်ထားရှိမည်လား၊ အသစ်တခုထပ်မံရွေးချယ်အသုံးပြုမည်လား ဟူသည် ကို ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု ဖွဲ့စည်းရာတွင်ပါဝင်သည့် ပြည်နယ်များ၏ အများစုကြီး၏ သဘောဆန္ဒဖြင့် ဆုံးဖြတ်ကြ ရန် ဖြစ်ပါသည်။

³⁸⁹ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၅၅ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်တွင် “ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု၏ မြို့တော်” ဟူသော ခေါင်းစဉ်ကို စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ၌ ဖြည့်စွက်ထားသည်။

³⁹⁰ တရားဝင်စာပေအနေဖြင့် မြန်မာစာ သာ ရှိသည်။ ဗမာစာ ဟူ၍မရှိပါ။ သို့ဖြစ်၍ ဗမာ ဟူသည့် ဝေါဟာရ ကိုဖျက်ပြီး မြန်မာ ဖြင့် အစားထိုးရန် အဆိုပြုပါသည်။

³⁹¹ **Collective Ownership and Use Rights of Land for the Indigenous Peoples**

While society needs to protect individual rights, it must also maintain the collective rights of all people, particularly the right to self-determination that can be implemented in accordance with the constitution. Ultimately, the goal is to ensure that diverse ethnic nationalities can preserve and practice their cultures, languages, traditions and other designated societal values on the basis of collectivism, harmony and social cohesion.

Life depends on livelihood, and livelihood increasingly depends on people's access to required resources. Many times, governments, local authorities, and foreign and local companies manage and exploit natural resources—such as the national oil and gas reserves, forest and mine resources, minerals, river system, and lands—without any restraint or self-responsibility, and without community participation and informed consent in the decision-making process. In such cases, people's access to resources is negatively challenged.

In Burma, the collective ownership and use rights of land by indigenous peoples/ethnic nationalities have, generation after generation, long been practiced in the respective Ethnic States/Provinces according to their customary laws. Through these practices, these groups' socio-economic stability was embedded, their social welfare was promoted, and their unity, dignity and existence were mutually supported. The current legal framework does not recognize the stated rights and fails to provide protection for the rights.

The nature of collective ownership and use rights of land

For indigenous peoples, land is the foundation of their identities, spiritual beliefs and social, economic and cultural well-being. The peoples' existence and their lands cannot be separated. These cultures and traditions offer guidance and outline responsibilities to each community regarding the preservation and protection of the environment and the surrounding biodiversity, including also the right to control or manage natural resources for livelihood, basic needs and collective use.

Various ethnic nationalities, including Myanmar, have a long history of collectively using lands. In the Irrawaddy Delta Region, the Karen, Mon and Myanmar have been living alongside each other sharing a type of land through a system called “land for common interest,” known as “Bone Sar Myay” (“ဘုံစားခြေ”) in the Myanmar language. Neither the state nor any individual or local people have confiscated the collectively owned land. Every individual and household can utilize the land to secure their livelihood. Indeed, this culture is derived and rooted in the customs of local communities.

In the Ethnic States/Provinces, which are predominantly inhabited by non-Myanmar peoples, there are ancestral lands, forests, creeks, rivers, virgin lands, fallows and vacant lands that are collectively owned by individual villages. Having access to these resources, the villagers have an adequate supply of food and other forest products for their basic needs. Moreover, villagers are

relatively free to cultivate fallow land near their villages and use the nearby fields as grazing ground for their livestock. Each community also establishes holy sites in specific sacred grounds in the surrounding forests and hills, in which they place crafted statutes and tombstones to worship.

Land that is managed and used collectively—such as forest, virgin or fallow, and pasture land, including water streams—differs from land owned individually. In the case of a private ownership system, individuals are living persons who are entitled, for example, to freely convey property—moveable or immovable, including land—to one or more other living persons, a company or association or body of individuals. Conversely, land managed by a community is owned by all members of the community: the land cannot be permanently occupied by any individual nor transferred to other living persons, without the consent of the respective community. The leader or headman, according to customary law, must consult the members of the community about how and in what ways the land will be used.

³⁹² PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၆၄ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်တွင် “ရုံးသုံးစာဖြင့် ရေးသားမှုကို အတည်ပြုခြင်း” ဟူသော ခေါင်းစဉ်ကို စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ၌ ဖြည့်စွက်ထားသည်။

³⁹³ PRCF ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၆၅ မူရင်းပြဋ္ဌာန်းချက်တွင် “မော်ကွန်းတင်ခြင်း” ဟူသော ခေါင်းစဉ်ကို စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ၌ ဖြည့်စွက်ထားသည်။

APPENDIX

1. A brief historical background of land

In 1885, the British occupied lower Burma, and the reign of Burma's last dynasty was extinguished.¹ Later, the colonial power was expanded up to the hill tracts where the majority of Kachin, Chin and Shan reside,² except for the Karenni. Burma was then administered as a part of British India. During this period, legislative and regulatory frameworks were implemented differently via accentuating geographical features. The British differentiated Burma's geographical areas as lowland areas and hilly regions. In lowland areas, a more direct form of control was adopted with the implementation of the Burma Laws Act (1898). Section 13 of the Act empowers the courts of Burma to apply customary laws in cases regarding succession, inheritance, marriage, caste, religion or an institution.

The said law allowed customary land use practice by implication with an exception clause, provided in the same section: "except insofar as such law has by enactment been altered, or abolished or opposed to any custom having the force of law." The phrase "any custom having the force of law" is significant. The Burma Laws Act (1898) is a statutory law. According to the stated clause, it can be construed that customary law is recognized as prevailing over statutory law regarding the matters relevant to succession, inheritance, marriage and so on. For instance, in the colonial period and even after independence, Myanmar Buddhist people inherited various types of land from their parents, and grandfathers normally present a plot of land to their grandsons or granddaughters as a gift in a specific ceremony following Myanmar Buddhist customs. Hence, such customary practice conformed with the Burma Laws Act (1898) and thus had the force of law. Similarly, the practice of customary laws, in regard to land tenure, in hilly regions or uplands particularly in Ethnic States/Provinces would have had the force of law.

In addition to other matters,³ general control by a village headman incorporates the power to handle land management in accordance with customary rules. Moreover, special rules allow the hill tribes to possess arms, ammunition, opium, and forest and timber products.

The term "State Land" provided for in the Upper Burma Land and Revenue Regulation (1889)⁴ had not deprived the indigenous peoples of their collective ownership and use rights of land. The same

¹ The First, Second and Third Anglo-Burmese Wars.

² Dorothy Woodman, *The Making of Burma* (Cresset Press, London 1962) Part 4 'Resistance in Upper Burma'.

³ The Kachin Hill Tribes Regulation 1895, s 6 (Criminal jurisdiction of headman) and s 7 (Civil jurisdiction of headman).

⁴ The Upper Burma Land and Revenue Regulation 1889 s 23 Definition of "State Land": "State land" in the following sections of this Regulation means land belonging to or at the disposal of the Government, and includes-

- (a) land formerly termed royal land;
- (b) land held on condition of rendering public service or as an appanage to or emolument of a public office;
- (c) islands and alluvial formations in rivers;
- (d) waste-land and land included within reserved forests; and
- (e) land which has been under cultivation but has been abandoned and to the ownership of which no claim is preferred within two years from the 13th July, 1889.' Available at

<<https://www.mlis.gov.mm/mLsView.do?lawordSn=10438>> accessed 6 April 2023.

is true for the Transfer of Property Act (1882), which enables individuals to transfer their private properties in ways that mean a sale, mortgage, exchange, gift or lease is made. The Lower Burma Towns and Village Land Act (1899) provides “State land”⁵ from the aspect of revenue, rather than empowering the government to confiscate any types of land in the entire country. Importantly, the said law recognizes landholder’s rights.⁶ Nevertheless, the law is relevant primarily only to land within the limits of towns and villages,⁷ which accentuates dwelling places.⁸ The law is irrelevant to the virgin, fallow and vacant lands outside the villages, particularly in hilly regions that ethnic nationalities/indigenous peoples inhabited. Under these laws, all lands were divided into either state land or non-state land.⁹

Even during the colonial era, the role of the state was limited, and the state was not the ultimate owner of all lands and natural resources, contrary to current practice. Under British rule, both statutory and customary laws were in effect, but generally, customary land practices prevailed in the uplands of ethnic areas, whereas statutory laws were enforced in the lowlands.¹⁰ The Land Acquisition Act (1894) plays a crucial role in limiting the power of the government in regard to land confiscation within a unitary, but not federal, structure of the state.

Accordingly, although the government is empowered to confiscate land, it shall be done only with limitations: (1) land acquisition can be made for a public purpose, or for a company; (2) strict procedures shall be applied for all land acquisition processes—before, during and after; (3) power of land acquisition lies only with the President but not with any other state institutions, including state security forces, such as the Tatmadaw; (4) the said law does not empower the President to confiscate holy sites at specific sacred grounds, cultural landscapes and archaeological remains of the ethnic nationalities; (5) the law is applicable in confiscating all land without discrimination regarding the type of land, such as farmland or virgin, fallow and vacant land; (6) the law enables “any person interested” to claim compensation; and (7) in cases of urgency, the law confers special powers on the President to take possession of any waste or arable land needed for public purposes, or for a company.

As stated above, land acquisition cannot be done arbitrarily, but strict procedures must be followed: a preliminary notification to that effect shall be published in the Gazette;¹¹ for all necessary damages, occurred when entering upon the land and surveying, payment shall be made;¹² any person interested in the land enjoys the right to objection within thirty days after the issue of the notification;¹³ the declaration that land is required for public purpose or for a company shall be issued;¹⁴ the stated

⁵ The Lower Burma Towns and Village Land Act 1899, s 4(1): “‘State land’ means all land of which no absolute and revenue free grant has been made, recognised or continued by or on behalf of the * * Government. Available at <<https://www.mlis.gov.mm/mLsView.do?lawordSn=8540>> accessed 6 April 2023.

⁶ *ibid* ch 3.

⁷ *ibid* s 6: ‘Subject to the provisions of section 3, this Chapter shall apply to all lands in all towns and villages.’

⁸ *ibid* s 4(5): “‘village’ means an area appropriated to dwelling places not included in the limits of a town.’

⁹ Scott Leckie and Ezekiel Simperingham, *Housing, Land and Property Rights in Burma: The Current Legal Framework* (Displacement Solutions, Geneva 2010) 22.

¹⁰ Burma Environmental Working Group, *Burma’s Environment: People, Problems, Policies* (Burma Environmental Working Group, 2011) 37, available at <<https://earthrights.org/campaigns/burmas-environment-people-problems-policies>> accessed 6 April 2023.

¹¹ The Land Acquisition Act 1894 s 4(1). Available at <<https://www.mlis.gov.mm/mLsView.do?lawordSn=9165>> accessed 6 April 2023.

¹² *ibid* s 5.

¹³ *ibid* s 5A(1).

¹⁴ *ibid* s 6(1).

declaration shall be published in the Gazette, and in the territory in which the land is situated;¹⁵ the Collector shall issue a public notice stating the intention of the Government to take position of the said land;¹⁶ the Collector shall also serve notice on the occupier of such land;¹⁷ and compensation can be allowed for the interests of the claimants.¹⁸ Most importantly, the Land Acquisition Act (1894) enables any person interested who had not accepted the award/compensation to have access to the court for adjudication.¹⁹

The legal framework and its effects on the customary land use rights of the ethnic minorities

The Tatmadaw and government authorities nationalized the farmland without invoking the Farmland Nationalization Act of 1953 as recently as March 30, 2012. The same was true for the confiscation or acquisition of other types of land. The military regime also disregarded the Land Acquisition Act of 1894, which was effective until August 19, 2019, until the related new law was enacted.²⁰ The Tatmadaw confiscated farmland or other types of land without complying with any acts named above. Land confiscation was done in way where the plot of land the Tatmadaw intended to confiscate was first fenced in and then a signpost declaring “military land, do not trespass” was erected.²¹

The 2012 Farmland Law, enacted in line with the 2008 Constitution, allows farmers merely to enjoy “rights of use” but not “rights of ownership”;²² accordingly, the farmers can transfer their rights of use to other persons in ways that result in creating a sale, mortgage, exchange, gift or lease.²³

Concerning farmland, the distinctions between rights of use and rights of ownership should be heeded. For the former, the farmer shall apply for a Land Use Certificate to be issued by the Township

¹⁵ *ibid* s 6(2).

¹⁶ *ibid* s 9(1).

¹⁷ *ibid* s 9(3).

¹⁸ *ibid* ss 11, 12.

¹⁹ *ibid* pt 3ss 18-28.

²⁰ အပိုင် (၄၄) လူ့အခွင့်အရေးကောင်စီ၊ (၄၅) ကြိမ်မြောက်အစည်းအဝေး၊ (၂၀၂၀) ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ

(၃) ရက်<https://bangkok.ohchr.org/sites/default/files/documents/2024-06/burmese-a_hrc_45_5_aev-final-mm.pdf>

²¹ Human Rights Watch, ‘Myanmar: Farmers Seek Return of Seized Land’ (HRW 17 July 2018) <<https://www.hrw.org/news/2018/07/17/myanmar-farmers-seek-return-seized-land>> accessed 6 April 2023; Karen Human Rights Group, “‘Do Not Trespass’ Land Confiscation by Armed Actors in Southeast Myanmar’ (KHRG 11 May 2019) <<https://khr.org/2019/03/18-5-nb1/do-not-trespass-land-confiscation-armed-actors-southeast-myanmar>> accessed 6 April 2023.

²² The Farmland Law 2012 s 4: ‘A person who has the permission of right to use farmland shall have to apply for getting the Land Use Certificate to the Township Land Records Department Office passing it through the relevant Ward or Village Tract Farmland Management Body.’ Available at <<http://www.myanmar-law-library.org/law-library/laws-and-regulations/laws/myanmar-laws-1988-until-now/union-solidarity-and-development-party-laws-2012-2016/myanmar-laws-2012/pyidaungsu-hluttaw-law-no-11-2012-farmland-act-burmese.html>> (Burmese) and <<http://www.asianlii.org/mm/legis/laws/flhln02012420/>> (English unofficial translation) accessed 6 April 2023.

²³ *ibid* s 9 (b): ‘the right to sell, mortgage, exchange, give or lease, in whole or in part of the right for farming in accord with prescribed disciplines.’

Land Records Department Office.²⁴ In hilly regions, particularly in Ethnic States/Provinces, the farmers turned virgin land into farmland by their own hands with the consent of their local communities.²⁵ They presumed they own their farmlands and did not apply for Land Use Certificates. As a result, when the *Tattamaw* or the government authorities confiscate the farmlands, the farmers do not have any document to prove their right to use farmland.

When rights of use are applied, the right to inheritance is not guaranteed;²⁶ if the stated transfer is not made in accordance with the prescribed procedures, the farmer will be given a penalty;²⁷ the stated transfer to any foreigner or an organization containing a foreigner is prohibited without permission;²⁸ rights of use can be revoked by the state;²⁹ without permission, farmland cannot be used for other purposes,³⁰ for instance, for establishing a factory; and growing other crops from regular crops is prohibited³¹ even if the other crop is profitable for the farmer in an open market economy. In a nutshell, if any farmer can no longer cultivate the farmland for any reason, the land must be returned to the State. With regard to farmlands, rights of use are a serious concern for almost all farmers, whether in lowlands or in uplands. As long as this situation persists, the achievement of peace cannot be expected, notwithstanding the absence of fighting. When farmers enjoy rights of ownership, the opposite conditions will arise.

Implementation of the legal framework in which statute laws override customary laws

Since 1962, Burma has wrestled with rule of law issues. The then ruling military junta changed the country's legal system and institutions, leading to a weak judiciary and minimal respect for the separation of powers doctrine. As David Steinberg has noted, "[l]aw under the military is conceived of not as a protection of rights, but as a means of control."³²

Land laws and related laws, including the military-drafted constitutions, offer almost no protection for the customary land rights of indigenous peoples and instead impose an even more repressive order. According to the Vacant, Fallow and Virgin Lands Management Law (2012) and its Amendment Law (2018), full management powers are conferred on the Central Committee,³³ formed

²⁴ *ibid* s 8

²⁵ Christian Erni, Stony Siang Awr Cung and Nu Ra Maru, *Indigenous Peoples' Rights to Customary Land in Myanmar: Current Status and the Way Forward* (Promotion of Indigenous and Nature Together (POINT), Yangon 2019) ch 2 <<https://www.pointmyanmar.org/en/publication/indigenous-peoples-rights-customary-land-myanmar-0>> accessed 5 March 2023.

²⁶ *ibid* s 9(c).

²⁷ *ibid* s 35: 'Anyone who has right for farming fails to comply with an order issued by the farm management body in accordance with the section 19, (or) decision of land dispute under this Law, shall be sentenced with imprisonment for a term which may at least six months to maximum two years with fine which may at least three hundred thousand kyat to maximum five hundred thousand kyat.'

²⁸ *ibid* s 14.

²⁹ *ibid* s 17(d).

³⁰ *ibid* s 12(g).

³¹ *ibid* s 12(h).

³² David Steinberg, *Burma: The State of Myanmar* (Georgetown University Press, Washington DC 2001) 82.

³³ The Vacant, Fallow and Virgin Lands Management Law 2012 ss 2(a), 3(a), available at <<http://www.myanmar-law-library.org/law-library/laws-and-regulations/laws/myanmar-laws-1988-until->

by the Union President, without sharing any related power to constituent units of the Union.³⁴ To include the representatives of the local ethnic nationalities in the state- or regional-level committees is futile given the following two factors: (1) as previously indicated, the state- or regional-level committees do not assume any independent power, and (2) the law is unclear regarding the representatives of the local ethnic nationalities who would be chosen, elected or appointed.

In conformity with the laws stated above, the Central Committee, for industrial seasonal crops, assumes power to permit up to a total of 50,000 acres at a time,³⁵ normally – according to certain reports - to the cronies of the ruling military regimes and to foreign investment companies.³⁶ Some consider the law to be unjust and unfair³⁷ as it allows local farmers, usually indigenous peoples, only up to 50 acres of land for cultivation.³⁸ In regard to all land and land-related natural resources issues, the legal framework should be considered from the aspect of provincial sovereignty, not state sovereignty,³⁹ within the federal structure of the state. Contrary to this, a new Land Acquisition Law was enacted by the ruling regime on August 19, 2019, after the former act was repealed.⁴⁰

In comparing the former law with the current law, shortcomings in the latter are found. Accordingly, the term “public purpose” is interpreted with the inclusion of land acquisitions, among others, for the requirement of national defense and security of the state, by which the Tatmadaw can be authorized to confiscate land.⁴¹ In terms of the entity that enables the confiscation of land, government institutions are substituted for the company.⁴² Procedures for land acquisition are still in place. However, to implement such procedures, the law replaces the Collector, who was under the direct control of the President, with the Central Committee, which is headed by the Vice President.⁴³ The position could be occupied by a high-ranking military official under the 2008 Constitution.⁴⁴

now/union-solidarity-and-development-party-laws-2012-2016/myanmar-laws-2012/pyidaungsu-hluttaw-law-no-10-2012-vacant-fallow-and-virgin-land-management-act.html> accessed 6 April 2023.

³⁴ The other committees at the state and regional level have no independent management power, except operating under the direct supervision of the Central Committee.

³⁵ Lands Management Law (n 1089) s 11(a)(iii): ‘for industrial seasonal crops, permit not exceeding 5000 acres as a time. If 75 percent of the permitted acres have been fully carried out, permit again not exceeding 5000 acres at a time up to the total of 50000 acres time after time. If the business which should be permissible for the interest of the State, permit more than 5000 acres at a time with the approval of the Union Government.’

³⁶ The Irrawaddy, ‘Kachin State Land Confiscated by Myanmar Military Crony Taken Back by Local Farmers’ (The Irrawaddy 9 April 2021) <<https://www.irrawaddy.com/news/burma/kachin-state-land-confiscated-myanmar-military-crony-taken-back-local-farmers.html>> accessed 6 April 2023.

³⁷ Interview with U Thein Win, the chairperson of the Irrawaddy Division Farmers and Fishermen’s Organization, in which over 100,000 farmers and fishermen are members, in Mai Ja Yan, Kachin State, in October 2016.

³⁸ Lands Management Law (n 1089) s 11(a)(iv): ‘administer to enable one of the respective regional organization to permit not exceeding 50 acres of vacant, fallow and virgin land for the rural cultivators and persons desirous of carrying out agriculture on manageable family-sized scale.’

³⁹ See ch 3, para 3.5.3.

⁴⁰ The Land Acquisition, Resettlement and Rehabilitation Law 2019 s 71. Available at <[Pyidaungsu Hluttaw Law No. 24/2019 - Land Acquisition, Resettlement and Rehabilitation Law \(English and Burmese\) - Myanmar Law Library \(myanmar-law-library.org\)](http://Pyidaungsu Hluttaw Law No. 24/2019 - Land Acquisition, Resettlement and Rehabilitation Law (English and Burmese) - Myanmar Law Library (myanmar-law-library.org))> accessed 1 January 2025.

⁴¹ *ibid* s 2(a).

⁴² *ibid* s 7.

⁴³ *ibid* s 5(a).

⁴⁴ Constitution 2008 Art. 60.

According to the new law, the power regarding land acquisition no longer lies only with the President, who is highly likely to be an elected one, but with the Central Committee⁴⁵ and the Union Legislative Assembly,⁴⁶ in which one-fourth of all MPs are those sent by the Commander-in-Chief of the Armed Forces. Unlike the former law, the new law (2019) empowers the Central Committee to confiscate holy sites in specific sacred grounds, cultural landscapes and archaeological remains of the ethnic nationalities.⁴⁷ Unlike the former law, the new law is no longer applicable to confiscating all types of land. Rather, the acquisition of farmland or virgin, fallow and vacant land is to be conducted in accordance with the respective law.⁴⁸

In the new law, concerning the person who can apply for compensation, the term “any person interested” is substituted by another term: “land owner.”⁴⁹ This change is detrimental to “any person interested.” Currently, there is no land owner in the country as the state is the sole and ultimate owner of land under the 2008 Constitution. How can “any person interested” prove that he or she is a land owner? All ethnic nationalities—in terms of indigenous peoples who practice collective ownership and use rights of land in their respective states/provinces—lack any legal document recognized by the government showing they are land owners especially in regard to the uplands. This situation is created because indigenous peoples exercise collective ownership and use rights of land as their customs or traditions, as previously stated.

In cases of urgency, the former law confers special powers on the President to take possession of any waste or arable land needed for public purposes or for a company. In the new law, the President is substituted by the Central Committee; accordingly, land acquisition can be made for all land, not only for any waste or arable land, and the interpretation of the term “public purpose” is expanded to state defense and security affairs,⁵⁰ which allows for the Tatmadaw to be given a designated role for land confiscation.

The Land Acquisition Act (1894)—which can reasonably be seen as a just law, even though existing in a unitary structure of the state—existed for 125 years until it was replaced in 2019. However, the Tatmadaw did not abide by the 1894 Act when confiscating land, triggering a serious question about the rule of law. Currently, in accord with the Land Acquisition Act (2019)—which does not explicitly fit in a federal structure of the Union—the Tatmadaw is authorized by implication to legally confiscate land.

=====

⁴⁵ Land Acquisition Law s 6.

⁴⁶ *ibid* s 15.

⁴⁷ *ibid*.

⁴⁸ *ibid* s 2(f).

⁴⁹ *ibid* ss 3(p)(t), 4(c), c 7.

⁵⁰ *ibid* s 51(1).

2. Analysis of the Federal Democracy Charter

Background of the Charter

In a democracy, although “majority rule” is indisputable, the rights of minorities must be guaranteed in accordance with the constitution.⁵¹ The NLD barely focused on protecting “minority rights,” particularly the rights of ethnic minorities, under a federal democratic constitution. Until the military coup on February 1, 2021, the NLD leaders expected that amending the 2008 Constitution one step after another would bring about a federal union. To this end, they exerted efforts but failed. Hence, the party lacked any concrete proposal for a federalism suited to Burma.

Contrary to NLD expectations, when the military coup transpired, the party lacked any systematic preparation on how to approach the ethnic forces, particularly the EROs. Afterward, by urgently consulting with available ethnic leaders, efforts were made to hastily produce a Federal Democracy Charter within a few weeks. On April 1, 2021, two months after the coup, the CRPH officially publicized the Charter.⁵² On the one hand, some valuable federalism principles appeared in the Charter; on the other hand, significant flaws exist as well, as further developed below.

The characteristics of the Charter

The Charter remains unclear regarding whether it posits a political commitment, indicates a political roadmap, or lays a constitutional foundation. The political commitment is not required given the existence of the historic Pang Long Accord, which is legally binding within both national and international law. How the Pang Long Accord would be actualized, however, needs to be established. If the Charter is regarded as a political roadmap, including the convening of a constitutional convention to draft and approve a federal democratic constitution,⁵³ such a process is incorrect even if it is stated in the Charter. It is because such a process should involve a “bottom-up” approach rather than a “top-down” one. Regarding final approval of the Federal Democratic Constitution, as with the experience in the US,⁵⁴ the decision shall be made by the constitutional units of the Ethnic States/Provinces in Burma; Unfortunately, given that the Charter adopts a top-down approach, serious concern can be expressed that a genuine federalism suited to Burma may never be achieved.

The valuable federal constitutional foundations in the Charter

In the Charter, in terms of reasonable federal constitutional foundations, some valuable provisions are found. Constitutionalism is guaranteed,⁵⁵ and the values of the Union are sought.⁵⁶ Within the member states, equal rights and self-determination are ensured;⁵⁷ the right to draw up constitutions

⁵¹ Barbara Thomas-Woolley and Edmond J Keller, ‘Majority Rule and Minority Rights: American Federalism and African Experience’ (1994) 32 *The Journal of Modern African Studies* 411.

⁵² Federal Democracy Charter, Declaration of Federal Democracy Union (2021). <<https://crphmyanmar.org/wp-content/uploads/2021/04/Federal-Democracy-Charter-English.pdf>> accessed 1 January 2025.

⁵³ *The Federal Democracy Charter*, pt 1, ch 3, para 10, 11.

⁵⁴ NCC Staff, ‘The day the Constitution was ratified’ (National Constitution Center 21 June 2021) <<https://constitutioncenter.org/blog/the-day-the-constitution-was-ratified>> accessed 1 January 2025: ‘Under Article VII, it was agreed that the document would not be binding until its ratification by nine of the 13 existing states.’

⁵⁵ *Federal Democracy Charter, Part I*, ch 3, para 12.

⁵⁶ *ibid* ch 3, pt 1.

⁵⁷ *ibid* ch 4, pt 2 para 2; ch 4, pt 3, para 1, 2.

by the respective member states is recognized,⁵⁸ and civilian supremacy is asserted.⁵⁹ As the most crucial value, the sovereignty of member states and that of people in the states is safeguarded;⁶⁰ the application of residual power by the member states is also affirmed.⁶¹ Fiscal federalism is practiced as well,⁶² and the rights of member states/provinces to manage land and natural resources are enshrined;⁶³ in extraction and production of natural resources, the right of the local communities to express their will is provided as well.⁶⁴ Gender equality is stipulated.⁶⁵ Diversities of the ethnic nationalities are addressed.⁶⁶ And finally, a federal union security system is explored,⁶⁷ and inter-governmental relations are introduced.⁶⁸

Charter vagueness

Vagueness characterizes the entire Charter. For instance, who are the drafters? The phrase “organizations and individuals”⁶⁹ does not suffice to determine who they are. The stated vagueness has implications for the formation of the Constitution Drafting Committee. Which body would have power to form such a highly significant committee? According to the Charter, the stated body shall comprise “the members who participate and collaborate in this Charter.”⁷⁰

The entities mentioned under the title of “Members of the Charter”⁷¹ are too general—for instance, *inter alia*, “political parties”⁷² and “ethnic armed revolutionary organizations.”⁷³ Fifty-three political parties joined the meetings of the new UEC, formed by the SAC,⁷⁴ to participate in the next elections to be held under the sponsorship of the SAC. Their political stance indicates continued adherence to the military rule concept created under the 2008 Constitution. The term “Ethnic Armed Revolutionary Organizations” (EAROs)⁷⁵ is even more controversial. What does “revolutionary” mean? What about the EROs still adhering to the NCA while facing the demands of the SAC? To maintain the NCA, almost all the stated organizations need to refrain from providing security to their local populations. Can such organizations still be regarded as revolutionary?

Another term characterized by vagueness is “collective leadership.”⁷⁶ Which organizations and/or individuals will participate in the collective leadership? What are the criteria, or minimum

⁵⁸ibid ch 4, pt 2, para 3..

⁵⁹ ibid ch 4, pt 2. para 5..

⁶⁰ ibid ch 4, pt 3, para 4..

⁶¹ ibid ch 4, pt 3, para 6..

⁶² ibid ch 4, pt 3, para 18..

⁶³ ibid ch 4, pt 3, para 20..

⁶⁴ ibid ch 4, pt 3, para 23..

⁶⁵ ibid ch 4, pt 3, para 27. .

⁶⁶ ibid ch 4, pt 3, para 43,44,45,46. .

⁶⁷ ibid ch 4, pt 3, para 55-60..

⁶⁸ ibid ch 4, pt 3, para 63,64..

⁶⁹ ibid ‘Preamble’..

⁷⁰ ibid ch 4. ‘Development of Federal Democracy Union Constitution’.

⁷¹ ibid ch 2.

⁷² ibid ch 2, para 2..

⁷³ ibid ch 2, para 3.

⁷⁴ The Irrawaddy, ‘Chairman of Myanmar Military Govt’s Election Body Says NLD’s Win Invalid’ (The Irrawaddy 26 February 2021). <<https://www.irrawaddy.com/news/burma/chairman-myanmar-military-govts-election-body-says-nlds-win-invalid.html>> accessed 21 March 2023.

⁷⁵ Note: In the English translation, the term ‘revolutionary’ is omitted. It is unclear why.

⁷⁶ *Federal Democracy Charter*, Part 1, ch 4, pt I, para 3.

paradigm or required capacity, for the stated entities to participate in the leadership group? Which body will select or elect those candidates? The term “collective leadership” is akin to the words “all-inclusive principle” used under the NCA.⁷⁷ Invoking the latter, the UPDJC, which is heavily influenced by the military leaders or ex-military personnel, selected organizations and individuals to participate in the NCA process.⁷⁸

Charter inconsistencies

The Charter also contains various inconsistencies. Even though the term “constitutionalism”⁷⁹ is reiterated, no provision directly relevant to the limited government concept is found. One paragraph⁸⁰—analogous to the provision in the 2008 Constitution,⁸¹ which might be related to separation of power—is also confusing. Accordingly, by using the term “reciprocal check among the three branches of sovereign powers,”⁸² judicial independence is compromised. In the provision related to the judiciary,⁸³ there is not a single sentence guaranteeing its independence.

Other inconsistencies include: in a parliamentary system, the Head of State (i.e., the President) does not constitute a part of the government led by the Prime Minister. Although the Charter affirms the parliamentary system,⁸⁴ the President and Vice-President participate in the formation of the government.⁸⁵ In addition, the Charter stipulates the right of self-determination in full, guaranteeing the power of the three government branches to be exercised by member states/provinces, separate from the Union.⁸⁶ This provision is inconsistent with a genuine federal union in which the state powers can never be practiced separately by the federal and provincial level governmental institutions.

Perpetuating the mistaken legacies of the past

A new constitution normally avoids the mistakes of the past, addresses the current underlying issues occurring on the ground, and lays a foundation for a better future society. In Burma, history has described that, under democracy, the majoritarian electoral system – also known as the First Past the

⁷⁷ Para 22 (a) of the Nationwide Ceasefire Agreement:

‘Representatives from the government, Hluttaws and the Tatmadaw, representatives from the Ethnic Armed Organizations, representatives from registered political parties, ethnic representatives and other relevant representatives shall participate in political dialogue that is based on an all-inclusive principle.’

⁷⁸ Interviews with the CSO leaders – Khun Markoban, Sai Kyaw Nyunt and Naw Hser Hser who participated in the Union Peace Conferences – in October 2018.

⁷⁹ *Federal Democracy Charter*, Part 1, ch III, para 12.

⁸⁰ *Ibid*, Para 5, part 3, Chapter 4, PART I.

⁸¹ *Constitution 2008 (n 294)* Art. 11 (a).

⁸² *Federal Democracy Charter*, Part 1, ch 4, Part 3, para 5 ‘Federal Parliament’.

⁸³ *ibid*, pt 2, Interim Constitutional Arrangement 2021.

⁸⁴ *ibid*, pt 1, ch 4, pt 3, para 8..

⁸⁵ *ibid*, pt 2, ch 6 para 39..

⁸⁶ *ibid*, pt 1, ch 4, pt 3:

3. Every member state of the Union shall have separate legislative power, separate executive power, and separate judicial power.’

‘1. Federal Democracy Union shall be built to meet the characteristics of a federal union exercising full rights of democracy and equal rights and rights to self-determination in full. . . 3. Every member state of the Union shall have separate legislative power, separate executive power, and separate judicial power.’

Post or winner take all, being practiced since independence – alone is unfit for the minority ethnic nationalities and their states/provinces.

Since independence in 1948, a First Past The Post electoral system, in terms of majoritarian democracy per se, has been practiced over seven decades now. As such, although elections were held a number of times, the ethnic minorities were marginalized. They neither occupied sufficient seats in the legislative assemblies nor influenced law-making processes at all.⁸⁷ Hence, apart from the FPTP, a Proportional Representation (PR) system needs to be practiced in a way that a certain number of seats can be allocated primarily to the ethnic minority political parties. If the PR system is applied, nationwide – or at least state/province or county/district wide –⁸⁸ constituencies shall be created.

Under the 2008 Constitution, a FPTP system alone is guaranteed. The practice of a PR system is potentially prohibited as merely “township constituency” is fixed.⁸⁹ The Charter displays a similar mistake by repeatedly using the term “township constituency” in connection with the population provided for in the 2008 Constitution,⁹⁰ thereby blocking the PR electoral system that would enhance ethnic minority representation in Parliament.

In addition, the Charter makes a similar mistake by establishing the position of State Counsellor.⁹¹ Under the Charter, the State Counsellor ranks above the Prime Minister, who is the Chief Executive.⁹² This hierarchy contradicts the practice of any democratic country that exercises a parliamentary system. Further, the Charter does not prescribe how the President and Deputy President are elected by setting out a presidential election system. Their positions appear to be carried over from the 2008 Constitution.⁹³ Given the above, the Charter incorporates the mistaken legacies of the past.

Major concerns in upholding the rule of law

Under the 2008 Constitution, the President, as Chief Executive, is entrusted with the power to nominate persons to be appointed as Chief Justices.⁹⁴ As a result, the judiciary lacks independence. Under the 1947 Constitution, a similar practice was conducted, but an independent judiciary still largely emerged because the President, who appointed the Chief Justices, was not the Chief Executive but the Prime Minister.⁹⁵ The President at the time served only as the ceremonial Head of State.⁹⁶ Importantly,

⁸⁷ The related issue was raised by the United Wa State Party (UWSP) along with its submission for political dialogue, while demanding permanent reservation of seats for the ethnic minorities.

⁸⁸ ‘The composition of a Legislature where members are elected using PR usually better reflects the proportions of votes received by candidates on a State or Territory-wide basis than houses where members are elected to single seat electorates.’ Electoral Council of Australia and New Zealand, ‘Proportional Representation Voting Systems of Australia’s Parliament’ (ECANZ) <<https://www.ecanz.gov.au/electoral-systems/proportional>> accessed 21 March 2023.

⁸⁹ *Constitution 2008* Art. 109 (a).

⁹⁰ *Federal Democracy Charter*, Part 1, ch 4, pt 3, para 7.

⁹¹ *ibid*, Part 2, ch 6 para 39 (b)..

⁹² *ibid*.

⁹³ Note: There is no country – in which a military official chosen and sent by the Commander-in-Chief of the Armed Forces can become the President or even the Deputy President –in accordance with the Constitution. Nor is the practice of the presidential electoral system under the 2008 Constitution in line with other countries applying a presidential system.

⁹⁴ *Constitution 2008* Art. 299 (c) (1).

⁹⁵ *Constitution 1947* Art. 114.

⁹⁶ *Constitution 1947* Chapter 5.

3. Analysis of Burma's Military Justice System

The contrast of Burma's military justice system with the United Kingdom

Based on the societal background of the UK in which military justice is practiced, *inter alia*, the military is not at all involved in politics—in neither the legislature¹⁰³ nor the executive organs. In contrast, in Burma, the military is not only explicitly involved in these two state organs but also plays an influential role; both factors are at play given that the military rule has been embedded constitutionally.¹⁰⁴

Currently, the UK Military or Service Justice System operates under the Armed Forces Act 2006, transforming separate justice systems previously exercised by all three services into a single system applicable to all members of the Armed Forces; accordingly, a civilian judge advocate heads the Court Martial, a standing court.¹⁰⁵ The court can also be considered an initial foundation for civilian judicial oversight of the military justice system.

In the UK, the Judge Advocate General (JAG), created in 1666 to supervise “Courts-martial,” is the judicial head of the service courts, and the position assumes wide power, including oversight of both prosecution and defense arrangements and the court itself.¹⁰⁶ Under the supervision of the JAG are a Vice-Judge Advocate General (V-JAG) and several Assistant Judge Advocates General (A-JAGs)—all of who are civilians and experienced barristers or solicitors before being appointed¹⁰⁷ or are otherwise law graduates.

Burma's situation differs from that of the UK. Under the 2008 Constitution, the Commander-in-chief of the Defense Services—currently Min Aung Hlaing, who has been in full-time military service for his entire life—is the judicial head of all military courts and courts-martial. In the entire military justice system, there is no place for civilian legal academics to become judges. Further, among other high-ranking military officials serving under the supervision of Min Aung Hlaing, there are no experienced advocates or lawyers.

An obvious distinction, apart from others mentioned above, between the UK and Burma can also be found from the aspect of “rights.” In the UK, the Bill of Rights that set out certain basic freedoms and civil rights for ordinary people has existed since 1689 and plays an influential role in protecting and promoting people's rights even in the military courts. In addition, military personnel enjoy such

¹⁰³ — —, ‘House of Commons’ (UK Parliament) <<https://www.parliament.uk/business/commons/>>; — —, ‘House of Lords’ (UK Parliament) <<https://www.parliament.uk/business/lords/>>; — —, ‘Government’ (UK Parliament) <<https://www.parliament.uk/site-information/glossary/government/>> accessed 23 March 2023.

¹⁰⁴ *Constitution 2008 (n 294)* ch 1 Art. 6(b), 20(f), 47, ch 3 Art. 60, 71(b), ch 4 Art. 74, 109(b), 141 (b), 161(d), ch 5 Art. 201, 232 (b)(ii), 232(d), 234(c), 260, 262 (a)(ii)(j), 276(i), 285(b)(iii), ch 6 Art. 293(b), 311(c), 319, ch 7 Art. 338, 339, 340, 341, 342, 343(b), ch 8 Art. 379 (a)(c), 381, ch 11 Art. 436, 443, 445, 448.

¹⁰⁵ Louisa Brooke-Holland, ‘The Military Justice System: An Introduction’ (House of Common Library 14 February 2014) <<https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/sn06823/>> accessed 23 March 2023.

¹⁰⁶ — —, ‘Military’ (Judiciary UK, Courts and Tribunals Judiciary) <<https://www.judiciary.uk/about-the-judiciary/the-justice-system/jurisdictions/military-jurisdiction/>> accessed 23 March 2023.

¹⁰⁷ *ibid.*

protection as well given that the UK incorporated the rights enshrined in the European Convention on Human Rights (ECHR) into the Human Rights Act 1998 and then transformed it into a domestic law.¹⁰⁸

In Burma, the successive ruling regimes have not yet adequately accentuated “rights” and related issues, despite the term “human rights”. Nor has the country signed and ratified the ICCPR. Thus, rather than rights, the political slogan “Our Three Tasks”—non-disintegration of the Union, non-disintegration of National solidarity, and perpetuation of sovereignty, imposed by the military regime,¹⁰⁹ as people’s constitutional¹¹⁰ obligations—prevails in the entire country, including in the operation of the military courts.

In the UK, invoking the ECHR and Human Rights Act 1998, civilian victims whose rights are violated can sue alleged military perpetrators through the Secretary of Defense, or Defense Minister, and continue seeking justice up to the Court of Appeal and the UK Supreme Court.¹¹¹ In contrast, in Burma, it is quite rare that a military culprit can be sued in the civilian court by the victims for any crime committed during armed conflicts. Meanwhile, the Supreme Court in Burma lacks the power to rule on service crimes or other crimes committed by the military against civilians. This situation transpires because the courts-martial in Burma exist separately in parallel with the Supreme Court.

The contrast of Burma’s military justice system with the US

In the US, the president—the elected civilian political leader who is the “Commander in chief of the Armed Forces”—has all of the powers the military commanders have traditionally enjoyed, including convening courts-martial for trying service members and military commissions for trying war criminals.¹¹² In addition, the secretary of defense, a civilian who commands the US military and is generally known as a defense minister, is appointed by the president with the advice and consent of the US Senate.¹¹³

¹⁰⁸ Richard Norton-Taylor, ‘British Soldiers Protected Under Human Rights Laws, supreme court told’ *The Guardian* (online edn 18 Feb 2013) <<https://www.theguardian.com/law/2013/feb/18/british-soldiers-human-rights-court>> accessed 3 April 2023.

¹⁰⁹ “Our Three Tasks” is the major political slogan produced by the military regime that staged a coup on September 18, 1988, after suppressing people’s peaceful nationwide protests for democracy in 1988, also known as 8-8-88 popular democratic uprisings.

¹¹⁰ *Constitution 2008* Art. 6(a)(b)(c).

¹¹¹ *Mohammed (Serdar) v Ministry of Defence* [2015] EWCA Civ 843. Available at https://www.iclr.co.uk/document/2011208727/casereport_64983/html?query=%5B2015%5D+EWCA+Civ+843&filter=&fullSearchFields=&page=1&sort=relevance&pageSize=10 accessed 3 April 2023; see also the case excerpts on ICRC website casebook.icrc.org, Juliette Praz, ‘United Kingdom, The Case of Serdar Mohammed (Court of Appeal and Supreme Court Judgments)’ in Marco Sassòli, Antoine Bouvier and Anne Quintin (eds), *How does law protects in war?* (ICRC, Geneva, 2014) <> accessed 3 April 2023. <https://casebook.icrc.org/case-study/united-kingdom-case-serdar-mohammed-court-appeal-and-supreme-court-judgments>> accessed 3 April 2023.

¹¹² Lisa Schenck, ‘Modern Military Justice: Cases and Materials: Chapter One’ in Thomas Colby and Scott B. Page (eds), *Modern Military Justice: Cases and Materials* (third edn 2019) GWU Law School Public Law Research Paper No. 2019-8, 3 <<https://ssrn.com/abstract=3360373>> accessed 3 April 2023.

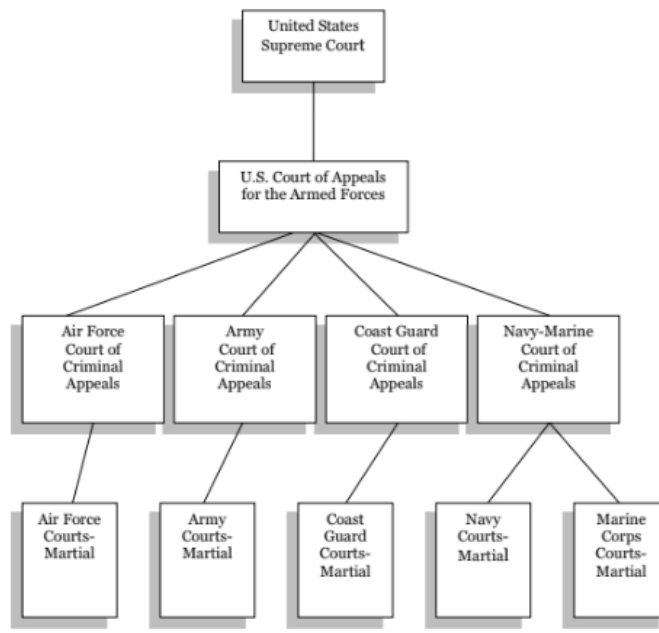
¹¹³ Jim Garamone, ‘DOD Official Details Defense Secretary Succession Process’ (US Department of Defense 9 July 2019) <<https://www.defense.gov/Explore/News/art/art/1899581/dod-official-details-defense-secretary-succession-process/>>; Valerie C Brannon, ‘The Vacancies Act: A Legal Overview’ (Congressional Research Service 2018) <<https://fas.org/sgp/crs/misc/R44997.pdf>> accessed 3 April 2023.

Although there are some legal complications and the process remains controversial even today, the president, in spite of having limited power, can dismiss the most senior military generals by invoking Art.2, Section 2 of the US Constitution.¹¹⁴ In accordance with the diagram below, the US Court of Appeals for the Armed Forces is clearly under the supervision of the US Supreme Court, the apex court formed by highly qualified civilian legal jurists. Thus, due to the practice of civilian supremacy and civilian oversight, the US military justice system appears to fulfil the rule of law.

In Burma, however, the president is not directly elected by the people; rather, under a controversial presidential election system, a former military general can become the president, or at least the vice-president, without participating in any general election.¹¹⁵ The president is not a Commander-in-chief of the Armed Forces, nor does he or she assume any power over military affairs conferred constitutionally.

Unlike the US president, the president of Burma under the 2008 Constitution cannot dismiss senior military generals. In contrast, the Commander-in-chief of the Defence Services can impeach the president if the army representatives, who occupy one fourth of a total number of MPs appointed by the president in the legislative assemblies,¹¹⁶ obtain the support of other MPs from the military-dominated political parties¹¹⁷ and other proxy parties of the military. The Ministers of Defence, Home Affairs, and Border Affairs are high-ranking military officials appointed by the Commander-in-Cheif,¹¹⁸ not by the civilian president. These circumstances undermine the military justice system in Burma.

THE MILITARY JUSTICE COURT SYSTEM

¹¹⁴ Charlie Dunlap, ‘Can Presidents ‘fire’ senior military officers? Generally, yes...but it’s complicated’ (Lawfire, Duke University 15 September 2016) <<https://sites.duke.edu/lawfire/2016/09/15/can-presidents-fire-senior-military-officers-generally-yesbut-its-complicated/>> accessed 3 April 2023.

¹¹⁵ *Constitution 2008* Art. 60.

¹¹⁶ *ibid* Art. 71(b).

¹¹⁷ Union Solidarity and Development Party (USDP) and National Unity Party (NUP).

¹¹⁸ *Constitution 2008* Art. 232(b)(ii).

Source: Lisa Schenck, 'Modern Military Justice: Cases and Materials: chapter One' in Thomas Colby and Scott B. Page (eds), *Modern Military Justice: Cases and Materials* (3rd edn, GWU Law School Public Law Research Paper No. 2019-8, 2019) 7 <<https://ssrn.com/abstract=3360373>> accessed 17 February 2020.

The above-mentioned diagram describes the hierarchy of the US military justice system: courts-martial exist at the bottom; the Military Courts of Criminal Appeals lie above all courts-martial; the US Courts of Appeal for the Armed Forces can be found in the third tier; and finally, the US Supreme Court stands as the apex court above the other three tiers. Thus, in the US, not only does military justice get combined with ordinary justice but civilian judicial oversight can also be found. The opposite is true in Burma.

Court Martial Appeal Court in the United Kingdom

In the UK, the Court Martial Appeal Court, primarily formed by judges from the civilian Court of Appeal for England and Wales, exercises appellate jurisdiction for appeals from the courts-martial.

The Court Martial has the same sentencing powers in relation to imprisonment as a Crown Court, including life imprisonment. Those found guilty may appeal to the Court Martial Appeal Court, which has equivalent powers to the Criminal Appeal Court. Judge Advocates are civilians. They are appointed by the Lord Chancellor like other District and Circuit Judges. The Office of the Judge Advocate General specifies which judge is to sit on each case¹¹⁹

Analogous to the UK and the US, which have the Court Martial Appeal Court and the Court of Appeals for the Armed Forces, respectively, in Burma, under the supervision of the civilian Supreme Court, a Court-Martial Appeals Court existed after the country gained independence, within the framework of the 1947 Constitution and up to the 1962 military coup. At that time, the existing chief Justice of the Supreme Court assumed power to form the said Court, comprising the following as members:¹²⁰

- (a) The judges of the High Court, nominated by the Chief Justice;
- (b) The military officers not below the rank of Lieutenant-Colonel, nominated by the chief Justice; and,
- (c) Such other persons, persons of legal experience and not in the Government service, appointed by the Chief Justice.

Clearly, then, under the 1947 Constitution, civilian oversight of the military was practiced, and the Supreme Court, formed by the legally highly qualified civilian judges, stood as the apex court. In addition, the Burma Army Act, also known as the Defence Service Act (1959), created a Court-Martial Appeal Court under the supervision of the Supreme Court. In the formation of the Court-Martial Appeal Court, the civilian justices and legal academics played an influential role as they were legally qualified persons. They constituted an absolute majority, in terms of number, as well.

¹¹⁹ Louisa Brooke-Holland, 'The Military Justice System: An Introduction' (House of Commons Library 14 February 2014) 6 <<https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/sn06823/>> accessed 23 March 2023.

¹²⁰ *Defence Services Act*.

In addition, if a verdict of the Court-Martial Appeal Court was not satisfied, any party who felt aggrieved could appeal to the Supreme Court. Then, when that party received a recommendation letter from the Attorney General, who presumed that a legal issue involving a public interest was present in the case, a second appeal should be admitted for public interest.¹²¹ It is conspicuous that, at that time in Burma, civilian judicial oversight was practiced at two levels, both in the first appeal and in the second appeal.

As stated above, due to the practice of civilian judicial oversight, the then military justice system functioned with some degree of satisfaction. However, when the 2008 Constitution came into existence in 2010, the existing laws, which were contrary to the constitution, had to be repealed or amended by the Union Legislative Assembly, known as Pyidaungsu Hluttaw.¹²² Art. 343 (b) of the 2008 Constitution provides as follows:

In the administration of Military justice, the decision of the Commander-in-chief of the Defense Services is final and conclusive.

This new provision runs contrary to Art. 211 of the Defense Service Act (1959), which authorized the Chief Justice of the Supreme Court to form a Court-Martial Appeal Court. Therefore, Art. 211 was repealed and replaced with the following clause:

The Commander-in-chief of the Defence Services or any military officer whom is authorized by him for this purpose shall form a Court-Martial Appeal Court comprising military officers not below the rank of Colonel from time to time.¹²³

Thus, since 2010, the practice of civilian judicial oversight of the military justice system has been terminated formally and legally; subsequently, courts-martial have existed separately from the civilian justice system. Further, in Burma today, there is no judicial institution that can take legal action against high-ranking military officers, including the Commander and Deputy Commander-in-chief of the Defence Services, for alleged national or international crimes.

Under the 2008 Constitution, military rule is entrenched, and military supremacy is practiced. Given that, the military justice system is awkwardly operating in Burma, thereby contributing to the denial of the rule of law, which is a *sine qua non* for justice, peace, and development.

Contrast of Burma's Military Justice System with India

In India, if murder, culpable homicide, and rape are committed against a civilian by any person subject to the (Indian) Army Act (1950), that person shall be tried by a civilian court,¹²⁴ but not by a court-martial.¹²⁵ An identical provision, among others, is found in the Burma Army Act (1959). The

¹²¹ *ibid* s 217.

¹²² *Constitution 2008* Art. 446.

¹²³ *Defence Services Act* s 33.

¹²⁴ NDTV Correspondent, 'What is court martial?' (India NDTV 29 January 2010) <<https://www.ndtv.com/india-news/what-is-court-martial-409964>> accessed 3 April 2023.

¹²⁵ Army Act 1950 (India) s 70: 'Civil offence not triable by court- martial. A person subject to this Act who commits an offence of murder against a person not subject to military, naval or air force law, or of culpable homicide not amounting to murder against such a person or of rape in relation to such a person, shall not be deemed to be guilty of an offence against this Act and shall not be tried by a court- martial, unless he commits any of the said offences-

a while on active service, or

similarity may exist because both countries were under the rule of the British during the colonial era. Although the Burma Defence Services Act (1959) was enacted after the country gained independence, the lawmakers in Burma at the time may have replicated Art. 70 of the (Indian) Army Act (1950), transforming it into Art. 72 of the Burma Defence Services/Army Act (1959) but maintaining the law's effectiveness, by merely changing two terms, as shown below:

72. Civil offence not triable by court- martial. A person subject to this Act who commits an offence of murder against a person not subject to military law, or of culpable homicide not amounting to murder against such a person or of rape in relation to such a person, shall not be deemed to be guilty of an offence against this Act and shall not be tried by a court-martial, unless he commits any of the said offences- (a) while on active service, or (b) at any place outside India, or (c) at a frontier post specified by the President by notification in this behalf.

Then, as far as Burma is concerned, the term “active service,” or “full-time military service,” provided for in para. (a) of the aforementioned art, is problematic. The term indicates that—although murder, culpable homicide, and rape against a civilian and committed by any person are subject to this act—the suspect shall be tried by a court-martial, but not by a civilian court, if the crime occurred while the alleged perpetrator was on active service.

By invoking the term “active service” in such a way, the military courts in Burma exercise their jurisdiction and normally try the military personnel who allegedly commit an offence of murder, culpable homicide, or rape against a civilian or civilians, without transferring the cases to civilian courts. Notably, in Burma, the civilian Supreme Court does not have, nor will it exercise, any power to rule on the jurisdiction issue as the military courts or courts-martial exist in parallel with the Supreme Court, but not hierarchically.¹²⁶ As such, for all grave crimes allegedly committed by the Tatmadaw as a state security institution, the army leaders enjoy complete impunity.¹²⁷

Another factor that exacerbated the legal complications stated above is that, in Burma, there is no law or declaration of legislature that provides a clear definition of the terms “in time of war” and “in time of peace”—vis-à-vis particularly the territories of the Ethnic States/Provinces. This practice is different from other democratic countries, including France.¹²⁸ In Burma, the Tatmadaw alone decides which territory, which parts of a territory or the entire territory in an Ethnic State/Province, and how many Ethnic States/Provinces at a certain period are in a time of peace or war.¹²⁹

b at any place outside India, or

c at a frontier post specified by the Central Government by notification in this behalf.’

Available at <https://indianarmy.nic.in/writereaddata/documents/ARMYACTS190216.pdf> accessed 3 April 2023.

¹²⁶ *Constitution 2008* Art. 293(b).

¹²⁷ *UN Human Right Council IFFMM 2018 report* para 1578.

¹²⁸ Edith Palmer, ‘France: Military Justice System’ (Global Legal Research Center, The Law Library of Congress, 2013) 3 <<https://www.loc.gov/item/2018298762/>> accessed 3 April 2023.

During times of peace, the administration of military justice is performed by civilian courts with a specialized training in military matters. At war, the country’s military justice administration is completely administered by military courts. In order to be considered at war, Parliament must make a declaration of war in accordance with section 35 of the French Constitution of 1958.

¹²⁹ UN General Assembly, ‘Situation of human rights in Myanmar: Note by the Secretary-General’ (report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Myanmar Yanghee Lee, 74th Session 30 August 2019)

UN Doc A/74/342, para 41, available at

<https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/A_74_342_E.pdf> accessed 6 January 2022; — —,

‘Ceasefires and conflict dynamics in Myanmar’ (ACLEDD 13 May 2019)

For instance, if a crime occurred in a territory during a time of war, all military personnel shall be regarded as under “full time military service” or “active service.” Further, during that time, if a soldier commits any crime against civilians who are not subject to the Defence Services Act (1959), the courts-martial will exercise their jurisdiction, including potentially finally releasing the culprits,¹³⁰ or the C-in-C provides a pardon.¹³¹ The definition of the term “active service” is found in another identical provision— Section 3 (i) of the Defence Services/Army Acts of both India and Burma.¹³²

By applying the existing military justice system, the Tatmadaw, including their superiors, commonly enjoy impunity. For instance, in 2018 the soldiers—who killed 10 Rohingya people in Inn Din village, Rakhine State—were sentenced to 10 years imprisonment. Nevertheless, after ten months detention, they were released.¹³³ Many times, soldiers who committed murder, rape or tortures against civilian victims, were not even tried by their Courts-Martials. No military personnel—let alone army superiors, who have allegedly committed genocide against around 750,000 Rohingya, has yet been tried by Courts-Martials since the ICJ had rendered provisional measures on January 23, 2020.¹³⁴

Contrast of Burma’s Military Justice System with Various Other Countries

With the backdrop of the French Declaration of the Rights of Man and of Citizens preceded by the French Revolution (1789), France has long practiced democracy. Regarding the implementation of a military justice system, the trend in France is contrary to Burma and worthy of observation, *inter alia*:

Over the years, the French Military Justice System has progressively led to a system in which military justice is combined with that of ordinary justice. ----- Since the end of the twentieth century, the French military justice system has seen a legislative evolution that has

<<https://acleddata.com/2019/05/13/ceasefires-and-conflict-dynamics-in-myanmar/>> accessed 7 January 2021; see also Kyaw Thu Htay ‘Another Tatmadaw ceasefire declaration leaves Arakan in apparent exclusion’ (BNI Multimedia Group 2 December 2020) <<https://www.bnionline.net/en/news/another-tatmadaw-ceasefire-declaration-leaves-arakan-apparent-exclusion>> accessed 7 January 2021.

¹³⁰ The Irrawaddy, ‘Missing, Reporter Killed in Custody of Burma Army: Report’ (reporting by Lawi Weng, Nyein Nyein and Kyaw Hsu Mon, The Irrawaddy 24 October 2014)

<<https://www.irrawaddy.com/news/burma/missing-reporter-killed-custody-burma-army-report.html>> accessed 3 April 2023; Paul Mooney, ‘Myanmar journalist killed by army was former bodyguard of Suu Kyi’ (Reuters 28 October 2014) <<https://www.reuters.com/article/us-myanmar-journalist/myanmar-journalist-killed-by-army-was-former-bodyguard-of-suu-kyi-idUSKBN0IH1MD20141028>> accessed 3 April 2023.

¹³¹ See the Inn Din case in the forthcoming paragraphs; this case was also highlighted by Aung San Suu Kyi at the ICJ trial.

¹³² *Defence Services Act 1959* s 3(i): “active service”, as applied to a person subject to this Act, means the time during which such person-

- a is attached to, or forms part of, a force which is engaged in operations against an enemy or
- b is engaged in military operations in, or is on the line of march to, a country or place wholly or partly occupied by an enemy, or
- c is attached to or forms part of a force which is in military occupation of a foreign country;’

¹³³ —, ‘Rohingya massacre: Myanmar grants soldiers early release’ (BBC News 27 May 2019)

<<https://www.bbc.com/news/world-asia-48419595>> accessed 3 April 2023.

¹³⁴ International Court of Justice, Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (The Gambia v. Myanmar) <https://www.icj-cij.org/en/case/178> accessed 3 April 2023.

4. Federalism Approach

The following minimum characteristics of a federalism suited to Burma may be worth observing:

1. To facilitate the emergence of a successful federal union, promotion and protection of human rights must be a top priority and human rights must be protected by the rule of law;
2. The power of judicial review must be practiced by the independent, impartial, efficient and resource-rich judiciaries on federal and states/provinces levels of governments, as an implementation of constitutionalism that accentuates limited government;
3. The independent formation and operation of political parties and Civil Society Organizations (CSOs) need to be guaranteed;
4. The formation of transparent and accountable democratic governments, primarily representing the diverse ethnic minorities and indigenous peoples, is required in all three levels of the Federal Union; and,
5. Having met the above situations, with the participation of the Ethnic States/Provinces – as the constituent units, including Myanmar state/province, which exercises provincial sovereignty – a new federal union may be formed.

Ethnic States/Provinces-Based Cooperative Federalism

The previous decade suggests that the ruling military regime is disinclined to allow any amendments to the core provisions of the 2008 Constitution, and the peace-seeking process, stated above, effectively ended within the constitutional framework. Hence, to achieve genuine peace, the only alternative is to leave the 2008 Constitution behind and produce a new federal democratic constitution, along with individual constitutions for the Ethnic States/Provinces commencing from the emergence of provisional/interim constitutions in both federal and provincial levels. The two processes should occur together. No common understanding has however been achieved regarding the specific type of federalism that would be well-suited to Burma. In order to facilitate this, Ethnic States/Provinces-based cooperative federalism is the answer.

Cooperation will be meaningful only when the existence of separate entities is formally recognized. Under dual federalism, the federal and state/province governments separately existed without intervening in the operation of one another. Dual federalism was practiced in the United States for one hundred and twelve years,¹⁴⁰ to some extent successfully. It was transformed into the current status and the power of the central government has been increased one step after another. It was primarily to minimize trade barriers between one state/province and another. Currently, in the US, the federal/central government wields more power on foreign affairs to deal with globalization properly while maintaining “full autonomy” of the constituent units, in terms of states/provinces.

Switzerland approaches the centralization issue differently. It promotes cooperation, mutual support and assistance within the constituent units of the Federal Union, in terms of Cantons in the context of Switzerland,¹⁴¹ rather than delegating more powers to the Federal/Central government.

¹⁴⁰ Eugene Boyd, ‘American Federalism, 1776 to 1997: Significant Events’ (University of North Texas Libraries, updated 6 January, 1997) available at <https://usa.usembassy.de/etexts/gov/federal.htm> accessed 10 April 2023.

¹⁴¹ Federal Constitution of the Swiss Confederation 1999, Art. 44 (1)(2): ‘The Confederation and the Cantons shall support each other in the fulfilment of their duties and shall generally cooperate with each other; they owe

Negotiation and mediation are also a robust principle under the Federal Constitution of Switzerland to resolve disputes.¹⁴² To facilitate this, inter-canton agreements are also legalized.¹⁴³

In Burma, invoking the historical legacy and addressing the underlying issues currently occurring on the ground are a *sine qua non* to establishing a reasonable foundation for a stable, free, just, peaceful, and developed society in accordance with the constitution. In so doing, it would be beneficial if the experiences of successful federal democratic countries are considered. The positive aspects of both dual federalism and ethnic federalism are also attainable after ensuring that they are developed in line with globalization and oriented to human rights. Afterward, all ethnic nationalities and their states/provinces would be able to create a new type of federalism, likely entitled “ethnic states/provinces-based cooperative federalism.” Finally, a combination of ethnic states/provinces-based cooperative federalism and asymmetric federalism would be even more beneficial for Burma. Given the above, some key characteristics are presented below.

Ethnic States/Provinces-Based Cooperative Federalism Oriented to Human Rights with the Underpinning of the Rule of Law

Ethnic States/provinces-based cooperative federalism, which focuses more on collective rights, will be meaningful only when human rights, which primarily emphasize individual rights, are activated. If not, human rights violations attributable to inter-ethnic conflicts, involving extreme nationalism, might never end. The promotion and protection of both individual and collective rights are achievable only when the rule of law is effectively upheld. When the rule of law – centering on an independent judiciary – is not upheld effectively, ethnic federalism – along the lines recently witnessed in Ethiopia – might arise and result in a grave human rights situation.¹⁴⁴ The nexus between the ethnic states/provinces-based cooperative federalism and human rights/rule of law issues must be heeded appropriately. Human rights should be the overarching value in each and every ethnic state/province.

Participation of the Ethnic States/Provinces in federal decision-making

In this regard, firstly the practice of Switzerland should be referenced: in the cases specified by the Federal Constitution, the Cantons shall participate in the federal decision-making process, and in

each other a duty of consideration and support. They shall provide each other with administrative assistance and mutual judicial assistance.’

¹⁴² *ibid* Art. 44 (3): ‘Disputes between Cantons or between Cantons and the Confederation shall wherever possible be resolved by negotiation or mediation.’

¹⁴³ *ibid* Art. 44 (1)(2): ‘The Confederation and the Cantons shall support each other in the fulfilment of their duties and shall generally cooperate with each other; they owe each other a duty of consideration and support. They shall provide each other with administrative assistance and mutual judicial assistance.’

¹⁴⁴ UN News, ‘Multiple reports of alleged human rights violations in Tigray’, (13 September 2021)

<<https://news.un.org/en/story/2021/09/1099812>>: UN News, ‘Ethiopia crisis: Human Rights Council sets up international rights probe’, (17 December 2021) <<https://news.un.org/en/story/2021/12/1108172>> accessed 10 April 2023

particular in the legislative process.¹⁴⁵ A similar practice is also found in Germany. The German Bundesrat,¹⁴⁶ or Federal Council, is a legislative body that represents the sixteen Länder.¹⁴⁷

In Burma, over the previous seven decades, almost all Supreme Court Justices have been Myanmar nationals. After learning the experience of Quebec province in Canada,¹⁴⁸ in the Supreme Court of the Union in future Burma, the judges should be appointed by and sent from the constituent units of the countries, in terms of the Ethnic States/Provinces. All military tribunals should operate under the oversight of the civilian justices who serve under the Chief Courts of the Ethnic States/Provinces.

Other Proposed Approaches to the Peace-Seeking Process

To facilitate resolving the above issues, the constitutional underpinnings must be established at all levels. But even if the two stated democratic constitutions – one at the federal level and others at the provincial levels – are adopted, approved and enforced, it is still neither sufficient nor effective to bring about a meaningful change of society, in which human rights are guaranteed. To promote human rights, in terms of the highest societal values, leading to the achievement of a genuine peace, the following ingredients, both national and international, will be needed:

1. A global perspective, focusing on humanity and human rights, on the one hand, and a balanced nationalism - avoiding tribalism and chauvinism while promoting union nationalism - on the other hand, is amalgamated and adopted; and, with this underpinning, a federalism suited to Burma is sought.
2. Individual rights and collective rights: a rights-based approach to the entire society accentuating the diverse ethnic communities is sought, approved and activated; the respective rights, already explored, should be enshrined in both federal and state/province level constitutions and guaranteed in practice;
3. The pluralistic recognition and encouragement of political, societal and religious ideologies and independent operation of political parties and civil society organizations; the freedom of expression with limited limitations is effectively safeguarded on the basis of the rule of law in which an independent

¹⁴⁵ *ibid* art. 45 Participation in Federal Decision-Making.

¹⁴⁶ Basic Law of the Federal Republic of Germany 1949 Art. 51(1): ‘The Bundesrat shall consist of members of the Land governments, which appoint and recall them. Other members of those governments may serve as alternates.’

¹⁴⁷ ‘3.3 Another House of the German Parliament, the Bundesrat, is composed of appointed Members representing the 16 states of Germany at the national level. To counterweight the power of the Bundestag, the Bundesrat is granted with a number of legislative and scrutiny powers. For example, the Basic Law provides for the Bundesrat to make initial comments on the draft law before it is submitted to Parliament for scrutiny and vote. The Bundesrat may also veto a bill that substantially affects the state interests.’ Research Office, Legislative Council Secretariat, ‘Political System of Germany’ (Legislative Council Commission, Hong Kong 2015) <<https://www.legco.gov.hk/research-publications/english/1415fsc05-political-system-of-germany-20150218-e.pdf>> accessed 10 April 2023.

¹⁴⁸ ‘Of the nine, the Supreme Court Act requires that three be appointed from Quebec. Traditionally, the Governor in Council has appointed three judges from Ontario, two from the Western provinces or Northern Canada and one from the Atlantic provinces.’ Supreme Court of Canada, ‘Frequently Asked Questions (FAQ): 12. How are judges chosen for the Supreme Court of Canada?’ (Supreme Court of Canada, modified 12 March 2020) <>; see also The Supreme Court Act 1985 Art. 6 Three judges from Quebec, available at <https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/s-26/page-1.html#h-443189> accessed 19 September 2020. <https://www.scc-csc.ca/contact/faq/qa-qr-eng.aspx>> accessed 23 November 2023; see also The Supreme Court Act 1985 Art. 6 Three judges from Quebec, available at <https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/s-26/page-1.html#h-443189> accessed 19 September 2020.

judiciary is a central part; and abuses of freedom of expression which lead society onto an incorrect path, particularly that of hate speech, are avoided.

4. Constitutional culture – including, *inter alia*, the concept of limited government, separation of power, an independent judiciary, the practice of resolving the underlying issues by observing the rulings of courts, etc. – are explored, nurtured, and created; afterwards, extra-legal constitutional culture should be transformed into intra-legal culture.¹⁴⁹

5. The current tensions between China, the United States and Russia, have generated increasing concerns for global peace. As such, Burma's crisis should not fan the flames of tensions among the superpowers. In order to maintain global peace and security, as provided in the Charter of the United Nations, the international community, including the UN Security Council and the Association of South East Asian Nations (ASEAN), is responsible to help resolve the current human rights crisis in Burma upholding the international rule of law in connection with global constitutionalism, particularly observing *jus cogens* norms.

In attempting to deal with the issues arising out of the alleged commissions of the gravest crimes of international concern in a sovereign state, there may be two alternatives: the first one is to seek the power of international judicial mechanisms such as the ICC, ICJ and other possible international criminal tribunals; the second one is primarily to highlight the obligation of States (possibly along with that of international organizations such as the ASEAN and the UN Security Council). For contemporary Burma, although the efforts for the first alternative cannot be underestimated, the second alternative, to highlight the obligation of States, may be more effective after learning the country's previous experiences, such as the malfunction of the ASEAN¹⁵⁰ as well as the lack of effective actions by the UNSC.

Final Remarks

Regarding Burma, the situations occurring on the ground vividly indicate that the old system must be eliminated so that a new system can emerge. To this end, the legal system must be replaced with a new one based on the rule of law principles that reflect international legal norms.

A comprehensive strategic program must be undertaken by both the national and international communities, or the struggle for freedom in Burma may take many more years. Regardless of how long it takes, however, unethical, unjust, and unlawful oppressions must be countered with ethical, just, and lawful actions. Chaotic, disarrayed, and random responses must be replaced with systematic, orderly, and planned measures. A combination of nationwide measures and worldwide legal, political, and constitutional campaigns must also be conducted. In connection with global constitutionalism, the international rule of law should be activated in support of seeking global peace to promote and protect human rights.

Finally, but not least, the international community of states has a collective obligation to deal with the serious human rights issues in Burma. That obligation requires, at the very least, seeking accountability to end impunity in a way that *jus cogens* norms are effectively observed and enforced.

¹⁴⁹ Kirsty Hawksworth and Claire Morris (eds), 'High and Low Constitutional Culture' (The University of Manchester. Manchester 1824 blog) <<http://www.projects.law.manchester.ac.uk/religion-law-and-the-constitution/high-and-low-constitutional-culture/>> accessed 23 November 2023.

¹⁵⁰ Legal Aid Network, 'Statement on the ASEAN Leaders Meeting convened on 24 April 2021', (25 April 2021) https://drive.google.com/file/d/1JLg92AiwRxP6F3Enf68Bp_fguND6zzhD/view?usp=sharing accessed 11 April 2023.

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ၏ စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ ပေါ်ပေါက်လာခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ၂၀၂၅ ခုနှစ် နှစ်သစ်ကူး ထုတ်ပြန်ချက်

၁။ ၁၉၉၀ ခုနှစ်မှစ၍ မျက်မှောက်ကာလအထိ အောက်ပါ အဖွဲ့အစည်းကြီး လေးခုသည် ဖက်ဒရယ်အဆင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (မူကြမ်း) နှင့် ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံမူများကို ချမှတ်ခဲ့ကြသည်။ ၎င်းတို့မှာ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားကောင်စီ (National Council of the Union of Burma - NCUB)၊ ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ(မူကြမ်း) ရေးဆွဲရေးနှင့်ညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ (Federal Constitution Drafting and Coordinating Committee - FCDCC)၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ကိုယ်စားပြုကော်မတီ (CRPH) နှင့် ဖက်ဒရယ်ဖော်ဆောင်ရေး ပြည်သူ့ကိုယ်စားလှယ်များကော်မတီ (People's Representatives Committee for Federal - PRCF) တို့ဖြစ်သည်။

၂။ အထက်ပါ အဖွဲ့အစည်းကြီးများတွင် မြေပြင်၌ တော်လှန်တိုက်ပွဲဝင်ခဲ့ကြသည့် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ခေါင်းဆောင်များသာမက၊ ရွေးကောက်ပွဲများတွင် ရွေးချယ်တင်မြှောက်ခံခဲ့ရသည့် ကိုယ်စားလှယ်များ လည်း ပါဝင်ခဲ့ကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ တိုင်းရင်းသားပေါင်းစုံလူထုကြီး၏ ဆန္ဒအား အများဆုံးထင်ဟပ် ရေးဆွဲခဲ့ကြသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ ၁၉၉၀ ခုနှစ်မှစတင်ကာ ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံမူကြမ်းများအား အဆက်မပြတ်နီးပါး ခေတ်အဆက်ဆက် ဖြတ်သန်းရေးဆွဲခဲ့ကြရာ နှစ်ပေါင်း ၃၀ ကျော်မျှကြာသည့် ၂၀၂၄ ခုနှစ်အထိ ဂုဏ်ယူဘွယ် ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရသည်။ ၎င်းအဖွဲ့အစည်းကြီးလေးခုသည် ယခုပေါ်ပေါက် လာသည့် စံပြုဖက်ဒရယ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေအား နိုင်ငံရေးအရ စုပေါင်းပိုင်ဆိုင်ကြသည်။

၃။ ၎င်းတို့ပြုစုထားသည့် ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံ (မူကြမ်း) သုံးခုနှင့် ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီ ပဋိညာဉ် တို့အား ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေပညာဖြင့် ပေါင်းစုကာ ဖက်ဒရယ်ဥပဒေအကယ်ဒမီက စံပြုဖက်ဒရယ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ အနေဖြင့် တင်ဆက်လိုက်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ရိုးရိုး ဖွဲ့စည်းမှု (Formation) သာမက အုပ်ချုပ်မှု (Governance) ကိုပါ ပေါင်းစပ်ထားခြင်း ဖြစ်သောကြောင့် စံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်း အုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ ဟု အမည်ကို အဆိုပြုပါသည်။

၄။ ယင်းပေါ်ထွက်လာနိုင်ရေး အခြေခံအနေဖြင့် PRCF က ရေးဆွဲထားသော ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေအား သုံးသပ်ဝေဖန်ပေးပါရန် ၂၀၂၄ ခုနှစ်တွင် မေတ္တာရပ်ခံလာသော ရှမ်းတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (SNLD) အား ဤတွင် တန်ဖိုးထား၊ အသိအမှတ်ပြုအပ်ပါသည်။ PRCF ဖက်ဒရယ် ဖွဲ့စည်းပုံကို လေ့လာကြည့်သောအခါ တော်လှန်ရေးအင်အားစုများ အဆက်ဆက်ပြုစုခဲ့သည့် ဖက်ဒရယ် ဖွဲ့စည်းပုံမူကြမ်းများ၏ အနှစ်သာရ နှစ်မျိုးကို အထူးတလည် သတိပြုမိသည်။ ပထမတမျိုးမှာ တခုက အခြားတခုကို ဆက်ခံကာ ပြဋ္ဌာန်းကြခြင်းဖြစ်သည်။ ဒုတိယ တမျိုးမှာ တခုခြင်းစီ၌လည်း ထူးခြားမှု အသီးသီး ရှိကြသည်။ သာဓက အားဖြင့် ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီပဋိညာဉ်တွင် ပြဋ္ဌာန်းပါရှိသော ပြည်နယ်များနှင့် ၎င်းပြည်နယ်များအတွင်းရှိပြည်သူများသည် အချုပ်အခြာအာဏာ၏ မူရင်း ပိုင်ရှင်များ

ဖြစ်သည် ဟူသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်မျိုးဖြစ်သည်။ နောက်ထပ်သာကေ အနေဖြင့် PRCF ၏ ဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံ တွင်ပြဋ္ဌာန်းပါရှိသော ဖက်ဒရယ်ဘဏ္ဍာရေး အစီအမံများ နှင့် အစိုးရများအချင်းချင်းအကြားဆက်ဆံရေး အစရှိသည့် အခန်းမျိုးများ ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ ထူးခြားမှုနှစ်မျိုးလုံးအား ဤစံပြုဖက်ဒရယ် ဖွဲ့စည်း အုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ပေါင်းစု ပြဋ္ဌာန်းသည်။

၅။ ၂၀၂၅ ခုနှစ်အတွင်း အလိုအပ်ဆုံးသော နိုင်ငံရေးမှာ တော်လှန်ရေးအင်အားစုများ၏ စစ်ရေးအောင်မြင်မှု နှင့်ဆက်စပ်လျက် စစ်ကောင်စီမှ လွဲ၍ ကျန်သည့် နိုင်ငံရေး၊ တော်လှန်ရေး အင်အားစုများ အားလုံးအတွင်း ဖက်ဒရယ်ကို အခြေခံလျက် မြင့်မားသည့် နိုင်ငံရေး သဘောတူညီချက်များ ထွက်ပေါ်လာရေးဖြစ်သည်။ ဤစံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေကယင်းအတွက် ထိရောက်သည့် အထောက်အပံ့ ဖြစ်စေ နိုင်မည်ဟု မြော်လင့်သည်။ ပြဋ္ဌာန်းချက်များအားလုံးနီးပါးအတွက် ရှင်းလင်းချက်များ အပြည့်အစုံကို အဆုံးသတ်မှတ်စုများ အသီးသီး စနစ်တကျဖော်ပြထားသည်။ ယင်းတို့အားပိုမိုပြည့်စုံစွာ ဆက်စပ် နားလည်နိုင်စေရေးအတွက်လည်း နောက်ဆက်တွဲများကို ပါ ထည့်သွင်းထားပါသည်။

၆။ ယနေ့အချိန်တွင် ရှင်းလင်းစွာသတိပြုမိသည့် နိုင်ငံရေးအနေအထားနှစ်ရပ်ရှိသည်။ ပထမတစ်ရပ်မှာ စစ်အာဏာရှင်စနစ်ကို အမြစ်ပြတ်မချေမှုန်းနိုင်ဘဲ တိုင်းရင်းသားပြည်နယ်များ၏ မည်သည့် ကိုယ်ပိုင် ပြဋ္ဌာန်းခွင့်မျှ ရေရှည်မခိုင်မြဲနိုင်ဟူသော အချက်ဖြစ်သည်။ ဒုတိယတစ်ရပ်မှာ မည်သည့် တိုင်းရင်းသား ပြည်နယ် တခုတလေကမျှ (သီးခြားနိုင်ငံတည်ထောင်ခွင့်ရှိကြောင်းသိပါလျက်) သီးခြားနိုင်ငံတခုအနေဖြင့် ရပ်တည် သွားမည်ဖြစ်ကြောင်း သဘောထားထုတ်ပြန်ကြေငြာခြင်း၊ ယင်းကိုဦးတည်ဆောင်ရွက် နေကြခြင်းမျိုး မတွေ့ ရပါ။

၇။ ယင်းနှစ်ရပ်နောက်ခံမှနေ၍ သက်ဆိုင်ရာ ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့ဝင်ပြည်နယ်တခုချင်းစီအသီးသီးအတွင်း ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် အပြည့်အဝရရှိရေးအခြေခံအပေါ်မှ စုပေါင်းထားသည့် ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုကို လက်တွေ့မည်ကဲ့သို့ဖွဲ့စည်း၊ တည်ထောင်၊ လည်ပတ်၊ အုပ်ချုပ်သွားမည် ဆိုသည်မှာ အထူးသဖြင့် ၂၀၂၅ ခုနှစ် အတွင်း ရှေ့တန်းအရောက်ဆုံး နိုင်ငံရေးပြဿနာကြီး ဖြစ်လာသည်။ ယင်းကို စနစ်တကျ ဖြေရှင်းနိုင်ပါက နေရောင်များဖြာထွက်လာပါက နှင်းများပျောက်ကွယ်သွားသကဲ့သို့ စစ်ကောင်စီ၏ ရွေးကောက်ပွဲ ဟူသည်မှာ သူ့အလိုလို ပျောက်ကွယ်သွားမည် မချဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ကြိုးပမ်းရာတွင် ဤစံပြုဖက်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေသည် နိုင်ငံရေးအရ ညီညွတ်မှုကို ရှာဖွေရာတွင် လည်းကောင်း၊ ဥပဒေစိုးမိုးရေးနှင့် နိုင်ငံတကာဥပဒေစိုးမိုးရေးကို တည်ဆောက်ရာတွင် လည်းကောင်း၊ ထိရောက်သည့် အထောက်အပံ့ဖြစ်စေလိမ့်မည်ဟု မြော်လင့်သည်။

၈။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်တွင်းအင်အားစုများ၏ လွတ်လပ်စွာ ရပ်တည်မှု သက်သက်ဖြင့် မိမိနိုင်ငံ၏ အရင်းခံ နိုင်ငံရေးနှင့် ဥပဒေစိုးမိုးရေးဆိုင်ရာပြဿနာများအား ဖြေရှင်းနိုင်ခြေများစွာ နည်းပါးသွားပြီ ဖြစ်ကြောင်း ကို ၂၀၂၄ ခုနှစ်အတွင်း ဖြစ်ရပ်များက သက်သေထုလျက်ရှိနေပါပြီ။ တရုတ်၊ ထိုင်း၊ အိန္ဒိယ၊ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နှင့် အာဆီယံနိုင်ငံများအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အဖြေရှာနိုင်ရေး ပံ့ပိုးရာတွင်

ဥပဒေစိုးမိုးရေး၊ နိုင်ငံတကာဥပဒေစိုးမိုးရေးနောက်ခံများဖြင့် မည်ကဲ့သို့ချဉ်းကပ် ဖော်ဆောင်စေသင့်ကြောင်း ထိရောက်စွာ တုန့်ပြန်ဘို့ လိုအပ်လာပါသည်။ ဤနောက်ခံများမှနေ၍ ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ ပေါ်ထွက်လာခြင်းဖြစ်ကြောင်း တင်ပြအပ်ပါသည်။

ဖက်ဒရယ်ဥပဒေအကယ်ဒမီ
မိုင်ဂျာယာန်မြို့၊ ကချင်ပြည်နယ်

၂၀၂၅ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ (၃) ရက်

ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေ ပညာရပ်အရ
ဖက်ဒရယ်ဥပဒေအကယ်ဒမီက ပေါင်းစုတင်ဆက်သည်